

De verbis dñi i euāgelio scđm Mattheū Jo. xxxv.

Vbi. De die illo et hora nemo scit: neq. angeli celoz. rē. xxi.
 Mat. xxv. De decem uirginibus. In euangelio fm eundē. xxi.
 Vbi. De eisdem de quibus supra. xxi.
De verbis domini in euangelio fm Lucam.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm Lucam.
 Luce. x. Qui uos spernit me spernit. xxi.
 Luce. xvi. De diuitie et lazaro. In euangelio fm eundē. xxi.
 Luce. x. De Martha et Maria. In euangelio fm eundē. xxi.
 Vbi. De eisdem de quibus supra. xxi.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Luce. x. Domine docenōs orare. xxi.
 Vbi. De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Quis uestrum habet amicum et ibit ad illum media nocte. rē. xxi.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Luce. x. Hunc uos pharisei qđ foris ē parapsidis lauari. rē. xxi.
 Luce. x. De arborē ficulnea que per triennium fructum nō afferebat. In euangelio fm eundē. xxi.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Vbi. Domine si pauci sunt qui saluantur. Et quomodo per angustam portam pauci intrāt. xxi.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Luce. x. Homo quidam fecit cenam magnam. rē. xxi.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Luce. x. Homo quidam habuit duos filios. rē. xxi.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Luce. x. Facite uobis amicos de mammona iniquitatis. xxi.
 Luce. x. De iudice iniquo qui nec deum timebat: nec hominem reuerbatur. In euangelio fm eundē. xxi.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Luce. x. Homo quidam descendit ab hierusalem in hiericho et incidit in latrones. xxi.

De verbis domini in euangelio fm Johannem.

De eo quod scriptum est in euangelio fm Johannem.
 Joh. i. In principio erat uerbum: et uerbum erat apud deum et deus erat uerbum. Et repensio arrianoz. xxi.
 Vbi. De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 In mundo erat et mundus per ipsum factus est: et mundus eum non cognouit. xxi.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Joh. i. De Mathanaele. Cū esset sub arborē fici uidi te. rē.
 Joh. i. De conuersione aque in uinum. In euangelio fm eundē. rē.
 Joh. v. De infirmo iacente ad piscinam. In euangelio fm eundē. rē.
 Vbi. De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Mar. ix. Si ego testimonium perhibeo de me. rē. rē.
 Luce. vi. De tribus mortuis quos dominus suscitauit. rē.
 Joh. x. De eo quod scriptum est in euangelio fm iohannem.
 Joh. v. Scrutamini scripturas. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Joh. vi. Qui manducat carnē meā et bibis sanguinē meū. rē. rē.
 Joh. vi. De muliere deprehensa in adulterio. In euangelio fm eundē. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Vbi supra. Si manseritis in hō meo uere discipuli mei estis. rē.
 Joh. x. De pastore et mercenario et fure. In euangelio fm eundē. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Vbi supra. Ego sum pastor bonus. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Joh. x. Ego et pater unum sumus. rē.
 Joh. x. De resuscitatione Lazari quatuor dñi. In euangelio fm eundē. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Joh. x. Qui credit in me: credit in eum qui me misit. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Joh. x. Ego sum uia: ueritas et uita. rē.
 Vbi supra. De eo de quo supra. Ego sum uia: ueritas et uita. rē.

De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Que ego loquor uobis a me ipso non loquor. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Pacē meam do uobis: pacem meā relinquo uobis. rē. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Mōrretur cor uestrum neq. formidet. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Ego sum uitis: uos estis sarmenta: pater meus agricola. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Ego ueritatē dico uobis: expedit uobis ut ego uadā. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Ipse arguet mundum de peccato: de iusticia: et de iudicio. rē.
 De trina interrogatione domini si petrus se diliget: et tri- rē.
 na petri responsione. rē.
 De manifesta ostensione trinitatis in deo nostro ex euangelio de baptismo domini apud flumen iordanē. rē.
 De eo quod scriptum est in euangelio fm eundē.
 Amen amen dico uobis: quia uenit hora et nunc est quando mortui audient uocem filii dei: et qui audierint uiuent. rē.

¶ Finis.

¶ Diui auleij Augustini hipponēsis episcopi liber de verbis dñi saluatoris feliciter incipit.

De verbis domini in euangelio secundum Mattheū.

De eo quod scriptum est in euangelio fm Mattheum. Agite penitentiam: appropinquabit enim regnum celorum: ubi sanctus augustinus singularia de penitentia declarat.
 Sermo. i.

Euāgelium audi.

¶ uimus et in eo dñm eos arguētem qui faciem celi uolunt probare: et tēpus fidei regni celorum appropinquantis nesciunt inuenire. Quis autem hoc dicebat: sed etiā ad nos sermo peruenit. Dñs autē ipse iesus xps euāgelij sui pđicationē ita cepit. [Agite penitētiā: appropinquabit enim regnū celoz.] Et iohānes euangelista apłs eius: similiter et iohānes baptista pcurator ipse cepit. Agite penitētiā: appropinquabit enim regnū celoz. Et mō cor ripit dñs qui nō uoluit agere penitētiā: appropinquāte regno celorum. Regnum celorum sicut ipse ait: non ueniet cum obseruatione. Et iterum ipse ait. Regnū celorum: intra uos est. Prudenter ergo accipiat unusquisq. monita pceptoris: non perdat tēpus misericordie saluatoris: que modo impenditur qđ diu generi humano paratur. Ad hoc enim paratur homini ut conuertatur: et non sit qui damnetur. Vide-rit deus quando uenerit finis seculi. Et si tamen modo tēpus fidei: si uis seculi utrum hic aliquem nostrum inueniat nescio: et fortasse non inueniet. Tēpus cuius nostrum proximum est: quia mortales sumus. Inter casus ambulamus. Si uiret essemus: minus casus timeremus. Quid fragili vase uitreo: et tamen seruatur et durat per secula? Et si enim casus uitro timentur: senectus ei et febris non timentur. Nos ergo fragiliores et infirmiores sumus: quia et casus omnes qui non cessant in rebus humanis: fragilitate uitę nra quotidie formidamus: et si ipsi casus non accedant. Tēpus am- c iij

Sancti Augustini de verbis domini.

bular: vitat homo icum: nūquid vitat exitū? Vitat que et-
trinfecus eueniunt: nūquid quod intus nascitur pellitur?
Deniq; nūclumbricos gignunt interiora: nunc morbus qui-
libet subito occupat. Postremo quantumuis homini parca-
tur: nouissimē senectus cum venerit: non est quo differatur.
Proinde audiamus dominū in nobis ipsi: agamus quod
precepit. Videamus q̄s est ille aduersarius: de quo nos ter-
Luce. xij. ruit dicens. Si vadis cum aduersario tuo ad principem: da
operam in via liberari ab illo: ne forte tradat te principi: et
princeps ministro: et mitteris in carcerē: inde non eris do-
Col. j. nec soluas nouissimum quadrantem. Quis est iste aduersa-
rius nisi diabolus? Jam liberati sumus ab illo. Quale pre-
ceptum pro nobis datum est: vt ab illo redimeremur? De quo
dicit apostolus de ipsa redemptione nostra. Qui eruit nos de
potestate tenebrarum: et transfudit in regnum filij claritatis
sue. Redempti sumus: diabolo renuntiāuimus. Quomodo
dabimus operam liberari ab illo: ne nos iterum captiuos fa-
ciat peccatores? Sed nō est ipse aduersarius: de quo nos do-
minus commouet. Alio enim loco: idem alius euāgelista sic
illud posuit: vt si vtrāq; verba iungamus: et vtrāq; euange-
liorum duorum cōparemus: aduersariū istū cito intelligem?
Ecce enim hic quid dicit: Cū vadis ad principem cū aduer-
sario tuo: da operā in via liberari ab eo. Alius aut euāgeli-
sta hoc ipsum sic dicit. Esto consentiens aduersario tuo cito
Mat. v. cum es cū illo in via. Letera similia sunt: ne forte aduersari-
tradat te iudici: iudex ministro: minister in carcerē. Ambo
euāgeliste similiter hoc explicauerūt. Unus dicit. Da ope-
ram in via liberari ab illo: alter dicit. Consenti illi. Non enī
poteris liberari ab illo: nisi ei cōfiseris. Quis liberari ab illo:
consenti illi. Nunquid diabolus est cui debet cōsentire chri-
B stianus? Queramus ergo istū aduersarium cui debemus cō-
sentire: nec tradat nos iudici: iudex ministro. Queram? illum
cōsentiamus illi. Si peccas: aduersarius tuus sermo dei ē.
Verbi causa. Forsitan delectat te inebriari: dicit tibi. Noli
delectat te spectare in rugari: ille dicit tibi. Noli. Delectat te
adulteri: dicit tibi sermo dei. Noli. In quibuscuq; pec-
catis volueris facere voluntatē tuā: dicit tibi. Noli. Aduer-
sarius est voluntatis tue. Q̄ bonus aduersarius: q̄ vtilis
aduersarius: non querit nostram voluntatem sed vtilitatem
Aduersarius est nobis q̄ diu sumus et ipsi nobis. Q̄ diu tu
tibi inimicus es: inimicū habes sermonē dei. Est tibi ami-
cus et concordas cum illo. Non homicidium feceris: audi et
cōcordasti. Non falsum testimoniū dicas: audi et cōcordasti.
Non concupiscēs rem proximi tui: audi et cōcordasti.
Non concupiscēs vxorem proximi tui: audi et cōcordasti.
In his omnibus cū tuo isto aduersario cōcordasti: dic mihi
quid perdidisti? Non solum nihil perdidisti: sed et te ipsum
qui perieras inuenisti. Via: vita ista est. Si cōcordauerim?
cum illo: si consenserim illi: finita est via: nō timebim? u-
dicem: ministram: carcerem. Quando finitur via: non omni-
bus vna hora finitur. Vnusquisq; habet horā: quando finia-
tur via. Via vita ista dicta est. Finisti istam viā: finisti vitā.
Ambulamus: et ipm viuere accedere est. Nisi forte putatis:
q̄ tepus accedit et nos stam? Non pōt fieri. Quomodo acce-
dit tempus: accedimus et nos. Et non anni nobis accedunt
sed magis decedunt. Valde errant homines: quando dicūt.
Puer iste minus sapit: accedunt illi anni: prudēs erit. Attē-
de quid dicas. Accedunt dicit. Ego ostendo quia decidit
cū tu dicis accedunt. Et audi quod facile probō. Putemus
nos scisse annos ipsius ex quo natus est. Verbi gratia: vt hī
illi optemus: octaginta annos victurus est: peruenturus est
ad senectutem. Scribe octoginta annos. Vixit vnum annū.
Quot habes istumma? Quod tenes? Octoginta. Deduc vnu
Vixit decē: septuaginta resisterunt. Vixit vnginti: sexaginta
resisterunt. Lerte accedebant. Quid est hoc? Veniunt vt
abeant. Anni nostri veniunt in quā vt eant. Non enī veniunt
vt stent nobiscum: sed cum transeunt per nos: terūt nos: et mi-
nus minusq; valere non faciunt. Talis est via in qua venim?
Quid facturi sumus cum aduersario illo: id est cum sermone
dei? Cōcorda cū illo. Nescis enim quando via finiat. Cum
via finita fuerit: iudex reseruat et minister et carcer: vt si serua-
ueris aduersario tuo bonam voluntatem: et cum eo cōfise-
ris: pro iudice inuenias patrem: pro ministro seuo angelum
tollemem in sinu abrae: pro carcere paradysum: q̄ cito in via

cuncta mutasti: quia tuo aduersario consensisti.

Deo quod scriptum est in euangelio fm eun-
dem. Sic luceat lux vestra coram hominib⁹: vt
videant opera vestra bona et glorificent patrem
vestrum qui in celis est. Et contra. Attēdite ne
iusticiam vestram faciatis coram hominibus vt
videamini ab eis. Sermo. ij.

Solet multos mouere charissim⁹ q̄ dōmīn⁹ noster
iesus xps in sermone euangelico cū palus dixisset
Luceat lūmē vestrum corā hominib⁹ vt videāt
bona opera vestra et glorificent patrem vestrum
qui in celis est. Jpostea dicit. Attēdite ne iusticiā vestrā
faciatis coram hominibus vt videamini ab eis. Turbatur
enim mens parum intelligens: et precepto vtriq; obaudire
cupiens per diuersa et aduersa dissendit. Nam nemo enī
potest q̄uis vni domino obtemperare repugnantia iubenti:
q̄ nemo potest etiam duobus dominis seruire. Quod eodez
sermone saluator: ipse testatus est. Quid ergo faciet animus
nutans: cum se obtemperare non possit existimare: non obte-
perare formidat? Si enī bona opera sua in luce posuerit ho-
minibus inuenda: vt faciat quod preceptum est. Sic luceat
lumen vestrum coram hominibus vt videant opera vestra bo-
na: et glorificent patrem vestrum qui in celis est: resū tene-
re arbitrat: quia contra preceptum fecit vbi dicitur. Attē-
dite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus: vt vi-
deamini ab eis. Rursusq; si hoc times et cauens: ea q̄ bene
facit absconderit: non se putabit seruare imperanti et dicenti.
Luceat lumen vestrum coram hominibus: vt videant bona
opera vestra. Qui autem recte intelligit: vtrūq; implet et ser-
uiet vniuersissimo domino: qui seruū pigrum non damna-
ret: si ea que fieri nullo modo poterant imperaret. Audi enī.
Paulum seruū chusti iesu vocat⁹ apostolum segregatū
in euangelium dei: vtrūq; et facientē et dicentem. Videte
quem admodum luceat lūmē eius coram hominibus: vt vi-
deant bona opera eius. Commēdamus inquit nosmetipsos
ad omnem conscientiam hominum in conspectu dei. Et iter
prouidemus enim bona: non solum coram deo: sed etiā co-
ram hominibus. Et iterum. Placeat omnibus per omnia:
sicut et ego omnibus per omnia placeo. Videte rursus q̄ at-
tendat ne faciat iusticiam suam coram hominibus vt videat
ab eis. Opus autem suum probet inquit vnusquisq;:
et tunc in semetipso habebit gloriā et non in altero. Et iterū.
Nam gloria nostra hec est: testimonium conscientie nostre.
Et illud quo nihil manifestius. Si adhuc inquit hominib⁹
placere: chusti seruus non essem. Sed nec qui q̄s eoz q̄ de
preceptis quasi repugnantibus ipsius domini moueatur:
multo magis apostolo eius ingerat questionē et dicat. Quō
tu dicis. Placeat omnibus per omnia sicut et ego omnibus
per omnia placeo: et tu idem dicis. Si adhuc hominib⁹ pla-
cerem: chusti seruus non essem? Adsit ipse dominus: q̄ et ias
in suo seruo et apostolo loquebatur: et aperiat nobis volūta-
tem suam: et tribuat obediendi facultatē. Ipsa quippe ver-
ba euangelica se cum portat expositiones suas: nec interclu-
dunt ora esurientū: quia pascunt corda pullantū. Intētio
quippe cordis humani quo dirigatur: et quo expectet intue-
dum est. Si enim qui vult videri ab hoibus bona opera sua:
gloriā et vtilitatē suam ponit ante homines: et hanc in cō-
spectu hoīm querit: nihil eoz que de hac domū precepit
impleuit: quia et attendit facere iusticiā suā corā hominib⁹
vt videretur ab eis: et non se eluxit lūmē eius corā hoibus.
vt ad hoc videretur bona opera eius: vt glorificet patre q̄ in
celis est. Sed quippe voluit glorificari: non deū: et suā ques-
uit vtilitatem: non dilexit oīi voluntatē. De qualibus dicit
apostolus. Quēs enim quēs suasunt querūt: nō que iesu chusti
Itaq; non illi sententiā terminata est: vbi ait. Sic luceat lux
vestra corā hoibus vt videāt bona opera vestra: sed cōtinuo
subiungit cur faciendū sit. Ut glorificet patre inquit vestrum
q̄ in celis est: vt homo cū bene faciēs videtur ab hominibus
intentionem boni facti habeat in cōscientia sua: intentionē
vero innotescēdū nō habeat nisi in laudibus dei: ppter eoz
quibus innotescit vtilitatē: q̄bus hoc pdest vt deus placeat
q̄ hoc preestitit hominib⁹: atq; ita non desperet etiā sibi si vo-

Sancti Augustini de verbis domini.

hominum domare pot: ad deum confugiendi est qui domet
lingua nostra. Si enim tu ea domare volueris: non potes: quia
homo es: lingua nullus hominum domare pot. Attendite simi-
litudinem ab ipsis bestijs quas domamus. Equus non se do-
mat. Camelus non se domat. Elephātus non se domat. Aspis
non se domat. Leonē se domat. Sic et hō nō se domat. Sed
ut dometur equus: bos: camelus: elephātus: leo: aspis: que-
ritur homo. Ergo de? queratur ut dometur hō. Ergo. Dñe
refugiū tu factus es nobis. Cōserimus nos ad te: et bñ nobis
erit de te. Valium est enim nobis de nobis: qz dimisi mus te:
dimisi stinos nobis. Inueniamur ergo in te: qz perieramus
in nobis. Dñe: refugium factus es nobis. Quid ergo fratres
mei: Dubitare debem? qz māsuetos nos faciet dñs si nos do-
mandos ei prebeamus? Domuisti leonē quem nō fecisti: nō
domat te qui fecit te? Unde enim bestias tā immanes domare
potuisti? Nūquid eis equaris virib? corporis? Quia ergo vir-
tute ingētes bestias domare potuisti? Ipsa iumēta q̄ dicūt
bestie sunt. Non enim indomita tolerantur: sed qz nō eas no-
uit cōsuetudo nisi in manibus homin et sub frenis homin et sub
potestate homin: putas eas mansuetas nāci potuisse. Certe
feras immanes attende. Fremunt leo: quis non timeat? Et tñ
videte intelligis fortior em? Non corporis virtute: sed mē-
tatione interiore. Fortior es leone: vnde facit? es ad ima-
ginem dei. Imago dei domat ferā: et nō domat de? imaginē
suam? In illo spes est: ei nos subdamur: et mām precemur.
In illo spem nostrā ponam: et donec domemur et per dome-
mur: id est perficiamur domitorē feramus. Plerumqz enim
proferit domitor: noster etiā flagella. Si enim tu ad domanda
iumenta tua proferas virgā: proferas flagellū: deus nō pferet
ad domanda iumenta sua quod sumus nos: qz de iumentis suis
faciet filios suos: Domas equū tuū: qd daturus es equo tuo
cū te ceperit portare: mansuetus ferre disciplinā tuam: obe-
dire precepto tuo: esse iumentum: hoc est adiumentū infirmi-
tatis tue? Quid ei retribuimus quēz nec salū sepelis cū mortu?
fuert: s; disperdū volatilibus proiecis? Domitor tibi de?
hereditate feruāt: quod ē ipse deus: et ad tēpus mortuū refu-
scitate: carnem tuā vsqz ad numerū capillorū reddet tibi: et
cōstituet te cū angelis eternū vbi iam nō indiges domari
i. Cor. xv. sed tantūmodo a pūssimo possideri. Erit enim tūc deus oīa
in omnib? nec erit vlla infelicitas q̄ nos exerceat: sed felici-
tas sola q̄ pascat. Ipse autē pastor noster deus noster est. Ipse
potius noster: de? noster. Hōnos noster: deus noster. Diuitie
nostre: deus noster. Quaecūqz hic varia queris: ipse tibi vn?
oīa erit. Ad hāc spē hō domat: et domitor: intolerabilis habe-
tur. Ad hanc spē hō domatur: et cōtra istum virilē domitorē
si forte flagellū proferat: murmuratur. Audistis exhortantē
apostolū. Si separatis vos a discipulis: ergo notū: et nō estis
filij. Nō ibi sunt adulteri. Quis enī est filius: cui nō debet di-
sciplinā pater ei? Et carnis qd em nostre inquit patres ha-
bebamus: correptores: et ferebamus: non multo magis subij-
ciemur patri spiritui et viuem? Quid enim tibi potuit pre-
stare pater tuus: quia corripuit te: quia verberauit te: qz fla-
gellū proutit et cecidit te? Nunquid prestare potuit ut viue-
res in eternū? Quod non potuit prestare tibi: quomō p̄staret
tibi? Propter pecuniā suā quantūlancūqz quā de vſuris et
labore collegit: crudiebat flagellis: metibi dimissus labor
eius te male viuente disperderetur. Et cedit filios timēs pe-
rire labores suos: qm reliquit tibi qd nec tenere hic poterat:
nec auferre. Nō enim aliqd tibi dimisit qd ipsius esse possit.
Cessit vſic cederes. Deus autē tuus: redēptor tu? domitor
tuus: castigatōr tu? pater tu? eruditte. Quos? Ut accipias
hereditate: vbi non efferas patrē: sed hereditatem habeas
ipsum patrē. Ad hāc spē eruditus: et murmurat: si qd triste
acciderit: fortasse blasphemias: Quot ibis a spū ei? Ecce di-
mittit te et nō flagellat: deserit blasphemantē: nō senties iudi-
cantē? Nōne melius ē vt flagellet te et recipiat te: qz parcat
p̄b. lxxxix tibi et deserat te? Dicamus ergo dño deo nostro. Dñe refu-
giū factus es nobis: in generatione et generationem. In p̄-
ma generatione et altera generatione: refugium factus es nobis.
Tu refugium vti nasceremur qd nō eram? Tu refugium vti rena-
sceremur qui mali eramus. Tu refugium vti pasceres deser-
tores tuos. Tu refugium vti erigas et dirigas filios tuos.
Tu refugium factus es nobis. A te non recedemus cum li-
beraueris nos ab omnibus malis nostris: et impleueris nos

bonis tuis. Bona das: blandiris ne fatigemur in via. Corri-
pis: cedis: percutis: diriges: ne aberremus in via. Siue ergo
blandiris ne fatigemur in via: siue castiges ne aberrem? in
via. Domine refugium tu factus es nobis.

De eo quod scriptum est in euangelio fm eun-
dem. Petite et dabitur vobis: querite et inuenie-
tis: et cetera. vbi quid et quō petendū sit insinuat
nec nō de sumptione ciborū diuitis ac paupis q̄
plura ppulchre demonstrat. et cetera. Sermo. v.

Alectione sancti euangelij hortatus est nos dñs
ad orandum. **P**etite inquit et dabitur vobis. **M**at. vij.
querite et inuenietis: pulsate et aperietur vobis. **1. Retra.**
Omnis enim qui petit accipit: et querens inuenit:
et pulsanti aperietur. Aut quis est ex vobis homo a quo petit
filius eius panem: nunquid lapides porrigit ei? Aut si piscē
petierit: nunquid serpente porriget ei? Aut cum petit ouem
nunquid scopionem porriget ei? Si ergo vos inquit cum
sitis mali nōstis bona dare filiis vestris: quātomagis
pater vester qui in celis est: dabit bona petentibus se. **J. Cum**
sitis inquit mali nōstis bona dare filiis vestris. **M**at.
dare fratres. Mali sumus: et bonū patrem habem? Quid
euidētius? Audiui mus nomen nostrum. Cum sitis inquit
mali: bona data nōstis dare filiis vestris. Et quos dixit ma-
los: videte qualem patrem illis ostendit. Quātomagis pa-
ter vester. Quomodo pater? Erte malorū. Et qualis pater?
Remo bonus: nisi solus deus. Ergo fratres ideo mali bonū
patrem habemus: ne semp mali remaneam? Remo malus
facit bonus. Si nemo malus facit bonum: homo malus quō
se facit bonum? Facit de malo bonum: qui semper est bonus.
Sana me domine inquit et sanabor: saluum me fac: et saluus
ero. Quid mihi dicunt vani vana: tu te saluum facis si volue-
ris? Sana me domine: et sanabor. Hos boni conditi sumus
a bono. Fecit enim deus boīem rectū: arbitrio autem nostro
facti sumus mali. Potuim? esse ex bonis mali: et poterim?
esse ex malis boni. Sed q̄ semper est bonus: ipse facit ex ma-
lo bonum: quia ipse homo voluntate sua se sanare non potuit
Non queris medicum ut vulneres te: sed cum vulneraueris
te: queris qui sanet te. Bona ergo fm tempus bona tempora-
lia: corporalia: carnalia nouimus dare filiis nostris et iāz cū
simus mali. Bona sunt enī et ista: quis dubitet? Ipsas: ouū
pans: pomum: frumentum: lux ista: aer iste quem ducimus.
Bona sunt hec ipse diuitie in quibus homines extolluntur
et pares suos homines alios non agnoscunt. In quib? in qua
homines extolluntur: magis amantes vestem fulgēt: qz co-
gitates communem cutē. Ipse ergo diuitie bone sunt: s; ista
omnia bona que commemorauimus a bonis et malis haberi pos-
sunt. Et cum bona sint: bonos tamen facere non possunt. Et si
ergo bonū quod faciat bonum: et est bonum vnde facias bo-
num. Bonum quod facit bonū: deus est. Non enim facit bo-
minem bonum: nisi ille qui semper est bonus. Ergo ut sis bo-
nus: deus inuoca. Aliud autem bonum est vnde facias bonū
id est quicquid habueris. Aurum est: argētū est: bonū est: nō
qz te faciat bonū: sed vnde facias bonum: habes aurū: habes
argentum. Et habes et cōcupiscis: et plenus es et sitis: mor-
bus est et non opulētia. Sunt homines in morbo: humore
pleni sunt: et semper sitiūt. Quomodo ergo desideras opulē-
tiā: qui habes bydropē concupiscentiam? Habes ergo aurū
bonū est. Habes non vnde sis bonus: sed vnde facias bonū
Quod bonum inquit facit bonum de auro? Nō audisti psal-
mum. Disperdit inquit dedit pauperibus: iusticia ei? manet
in seculum seculi. Hoc est bonum: hoc est bonum: vnde sis iu-
sticia bonus: si habes bonum: vnde sis bonus. Fac bonū de
bono vnde non es bonus. Habes pecuniam: eroga. Erogā-
do pecuniam: auges iusticiā. Disperdit enim: distribuit: de-
dit pauperibus: iusticia eius manet in seculum seculi. Quid
quod minuatur: et quod augeatur? Minuitur pecunia: auge-
tur iusticia. Illud minuitur quod eras dimissurus: illud mi-
nuitur qd eras relicturus. Illud augeatur quod in eternū es
possessurus. Cōsiliū volucroz: discernere carī. Laudas enim
mercatorē qd vedit plūbū: acquirit aurū: et nō laudas merca-
tōrē qd eroga pecuniam et acquirit iusticiā? Sed ego inquit non
eroga pecuniam: qz nō habeo iusticiā. Eroget pecuniam qd hz iu-
sticiā. Ego nō habeo iusticiā: habeo vel pecuniam. Ergo qz

Lu. xviij.

Mat. xviij.

Eccl. x.

Ps. liij.

In euāgelio scđm Mattheū. Ber. v. Fo. xxxvij.

nō habes iusticiā: ideo nō vis erogare pecuniā: Magis ergo pecuniā vt habeas iusticiā. A quo enim habebis iusticiā: nisi a deo fonte iusticie: Ergo si vis habere iusticiā: esto mendicus dei: quite paulo ante ex euāgelio vt peteres: queres: pulsares: monebat. Mendicum suum sciebat: ecce paterfamilias: magnus diues: diuitiarū salicē spiritualiū et eternarū horat et dicit tibi. Petere: quere: pulsare: vt petas: negabit qđ petis: Attende a prario similitudinē vel cōparationē: sicut de illo diuite iniquo hortantem nos ad orationē: qđ ait dñs. Erat quidā iudei ciuitate: nec deū timebat: nec hominē: querebat. Quedam vidua interpellabat eū quotidie et dicebat. Vindica me. Rolebat ille per ipsas. Illa interpellare nō desinebat: et fecit tedio qđ nolebat beneficio. Sic enī a cōtrario nos admonuit vt petamus. Tūc inquit ad amicū suū cui hospes venerat: et cepit pulsare dicere. Hospes mihi venit: cōmoda mihi tres panes. Respōdit ille. Nā requiesco et meci serui mei requiescunt. Ille non cessat: instat: pulsare: et tanq̃ amicus ab amico medicat. Et quid ait: Dico vobis: qđ surgit: et non propter amicitia eius: sed propter improbitatē dā illi quantos voluerit. Nō propter amicitia: qđ amicus eius sit: sed propter improbitatē. Quid est propter improbitatē: Quia pulsare nō desistit: qđ et cū esset negatū nō se auertit. Ille qđ nolebat dare quod petebat fecit: qđ ille in petendo nō defecit. Quāto magis dabit deus bonū: qđ nos hortat vt petamus: cui displicet si nō petamus: Sed cum aliquādo tardius daret: cōmedat donā nō negat. Diu desiderata dulcius obtinent: cito autē data viles cūnt. Petere: quere: instat. Petendo et querendo crescit vt capias. Seruat tibi deus quod non vult cito dare: vt et tu dicas magna magne desiderare. Inde oportet semper orare: et non deficere. Si ergo fratres mei mendicos suos nos fecit deus: monendo nos et hortando et iubendo vt petamus: queramus: pulsemus. Attendamus: nos qđ a nobis petunt. Petimus nos. A quo petim? Quid petim? A quo vel qđ vel qđ petimus? Petimus a deo bono: petimus quales mali. Petimus autē iusticiā: vnde sumus boni. Hoc ergo petim? quod i eternū habemus. Quo cū saturati fuerim? vltimus nō egeamus. Sed vt saturemur: esuriamus et sitiamus. Esuriendo et sitiendo petamus: queramus: pulsemus. Beati enī qđ esuriūt et sitiunt iusticiā. Quare bñ: Esuriunt et sitiunt et bñ sunt. Aliquando egestas beata est. Non inde beati sunt: qđ esuriūt et sitiūt: sed qđ ipsi saturabunt. Ibi erit bñtudo in saturitate: nō in fame. Sed p̃cedat saturitas fame: ne fastidiū nō pueniat ad panes. Ergo dicim? a quo petam? qđ petam? qđ petamus. Sed petis et a nobis. Mendici enī debemus. Ut agnoscat ille mendicos suos: agnoscamus nos nostros. Sed et ibi etiā cogitemus quando petunt a nobis: qui petunt a qbus petunt: quid petunt. Qui petūt: qđ omnes. A quibus petunt: Ab hominibus. Qui petūt: Mortales. A quibus petunt: A mortalibus. Qui petunt: Fragiles. A quibus petūt: A fragilibus. Qui petūt: Miseri. A quibus petunt: A miseris. Exce praesubstantia facultatū: tales sunt qui petūt: quales sunt a quibus petūt. Quā fronte habes petēdo ad dñm tuū: qđ nō agnosces parētū: Non sum inquit talis: absit a me vt talis sim. Infirmus obsecratus ista loquitur de panno. Sed ego nūdos interrogo. Non interrogo in vestibus: quales sitis: sed quales nati fueritis. Ambo nudi: ambo infirmi: ambo miseram vitam inchoantes: ideo ambo plorantes. Ecce recole diues primordiatua: vide vtrū huc aliqd attuleris. Vā venisti et tanta inuenisti. Dic ergo rogo te quid attulisti? Dic qđ attuleris: aut si dicere erubescis: aplm audi. Nihil intulimus in hunc mundū. Nihil inquit intulim? in hūc mūdum. Sed forte quiblibet attulisti: et dic multa inuenisti: aliqd hinc tecū ablaturus es: Et hoc fortasse amore diuitiarū tepidas cōfiteri. Audiri et hoc: et hoc apls dicat: qđ te nō palpat. Nihil intulimus in hunc mundū: vtiq; quādo nati sum? Sed nec auferre aliquid possum? vtiq; quādo de mundo exim? Nihil attulisti: nihil hinc auferes: qđ te in fias cōtra pauperē: Quā nascuntur infantes: recedant de medioparentes: serui: clientes: recedant de medio turbe obsequentes: et agnoscat pueri diuites flentes. Pariant simul diues et pauper: pariāt simul malier diues et malier pauper: nō attendant quod pariunt: discedant paululum: redeant et cognoscāt. Ecce diues

nihil intulisti in hunc mundū: sed nec auferre hic aliquid potes. Quod dixi de natis: hoc dico de mortuis. Certe qđ casu aliquo vetera sepulchra franguntur: ossa diuitis agnoscat. Ergo diues audi aplm: Nihil intulimus in hunc mundum. Agnosce verum est. Sed nec auferre aliqd possumus. Agnosce: et hoc verum est. Quid ergo sequitur? Quid et tegumentū habentes: his contenti sumus. Nam qui volunt diuites fieri incidunt in tentationē et desideria multa et mortua: qđ mergunt hominem in interitum et perditionem. Radix est enī omnī malorum auaricia: quam quidam sequentes: a fide perrauerunt. Attende quid dimiserunt. Dolens qđ hoc dimiserunt: vnde quos se inferuerunt dolorib? multis. Sed qui? Qui volunt diuites fieri. Aliud est esse diuite: aliud velle diuite fieri. Diuites est qđ diuitib? natus est: non qui voluit. Diuites est: quia multi hereditates dimiserunt. Vnde facultates: nō interrogat voluptates. Hic cupiditas accusatur: non aurū: non argentum: non diuitie: sed cupiditas. Nam qui voluit diuites fieri: vel qui non curant: vel qui non ardent cupiditatem: non auaricie facib? accedunt: sed diuites sunt. Audi at aplm: hodie electi estis. Precipe diuitibus hui? mūdi. Precipe. Quid precipe a hōia nō superbeci. Nihil est enī qđ sic generet diuitie: qđ mō supbia. Omne pomū: os grānū: omne frumētū omne lignū habet vermem suum. Et alius est vermis mali: alius piri alii? fabe alius tritici. Vermis diuitiarum superbia. Ergo precipe diuitibus huius mundi: nō superbeci sapere. Exclutit vitium: non superbeci facere. Docet vsum de eo quod sequitur. Reges sperant in incerto diuitiarū. Qui non sperant in incerto diuitiarū: nō superbeci sapunt. Qui alii sapunt timeāt. Si timent: non sapunt. Multi heri diuites: hodie pauperes. Multi dormiūt diuites: et venientibus latrōibus et cuncta auferentib? euigilant pauperes. Ergo nō sperare in incerto diuitiarum: sed in deo viuo qui prestat nobis omnia abundanter ad fruendū eterna: ad vrendū temporalia. Temporalia tanq̃ viatoribus: eterna tanq̃ habitatorib?. Temporalia: vnde bona faciam? eterna vñ boni efficiamur. Ergo hoc faciunt diuites: nō superbeci sapient: neq; sperant in incerto diuitiarū: sed in deo viuo qđ prestat nobis omnia abundanter ad fruendū. Hoc faciunt. Ex eo autē quod habent quid faciunt? Audi quid. Diuites sunt in operibus bonis: facile tribuant. Facile: habent enī vnde. Quare non faciunt? Pauperas: difficultas est. Facile tribuant: habent vnde. Communcent: id est pares suos mortales agnoscant. Communcent thesauris sibi fundamentum bonum in futurum. Non enim quia dico inquit facile tribuant: cōmunicet: expoliare illos volo: nudare illos volo: inane relinquare volo. Docce lucrū cum ostendo: thesauris sibi. Non enim volo vt pauperes remaneant. Thesauris sibi. Non vt perdant dicō: quomigrent ostendo. Thesauris sibi fundamentum bonum in futurum: vt apprehendant veram vitam. Nec ergo falsa vita est: apprehendant veram vitam. Vanitas enim vanitātū et omnia vanitas. Que abundantia tanta hominis in omni labore suo: quo ipse laborat sub sole? Apprehendēda ergo vera vita: migrande sunt facultates nostre ad locum vere vite: vt hoc tibi inueniamus quod hic damus. Mutat illa: qui mutat et nos. Dare ergo pauperibus fratres mei. Vitium et te gumentum habentes his contenti sumus. Nihil diues habet de diuitijs suis: nisi quod ab illo postulat pauper: vitium et tegumentum. Hinc tu quid plus habes ex omnibus que habes? Accepisti vitium: accepisti necessarium tegumentum. Necessarium dico: non inane: non superfluum. Quid plus de diuitijs tuis capis? Dic mihi: Certe omnia tua supflua erūt. Que sunt tua supflua: sint pauperibus necessaria. Sed ego inqđ preciosas epulas accipio: preciosis cibis vescor. Pauper quid? Vilibus cibis vescitur pauper: ego inquit preciosis. Interrogo vos quando fueritis ambo satii: preciosus cibis ad te intrat: quid sit cum intraverit? Homo si pecunia in ventre haberemus: de omnibus cibis preciosis erubesceremus: quibus saturatus es? Esurit pauper: esurit diues. Saturari querit pauper: saturari querit diues. Saturatur pauper de vilibus cibis: saturatur diues de preciosis cibis. Saturitas equalis est: possessio vna est: quo ambo volunt peruenire. Sed ille per compendium: ille circuit. Sed melius inquit mihi sapunt apparata preciosa. Vix fasti: di. dis. non diosus sariaris. Hecis quomō sapit: qđ fames accendit. Hec

Mat. vij.

Lu. xviij.

Luce. xj.

Lu. xviij.

Matth. v.

C

ij. Tim. vij.

vbi s.

De

D
I. Tim. vij.

vbi supra.

Ecce. j.

E

j. Tim. vij.

ij. dis. non
cogantur.

Sancti Augustini de verbis dñi

ita hoc dixi: ut diuites cogā epulis et cibis pauperū vesci
 Glantur diuites consuetudine infirmitatis sue: sed voleant
 aliter se non posse. Melius em possint: si aliter possint. Si er-
 gonon extollit pauper de medicatare: tu quare extolleris de
 infirmitate? Ulter cibis electis: preciosis: qz sic cōsueuisti
 quia nō aliter potes: quia si cōsuetudinē mutas egrotas. Lō
 ceditur tibi vter supfluis: da pauperibz necessaria: vter p-
 ciosis da paupibz vilia. Exspecta te expectas a deo. Expe-
 ctatille manu q̄ facta ē fecit: expectas tu manu q̄ fecit te. Sz
 non solum te fecit: sed et pauper ē tecum. Dedit vobis vñā vi-
 am istam vitā. Inuenistis vos comites: vñā viā ambulastis
 Ille nihil portat: tu nimis oneratus es. Ille nihil secū por-
 tat: tu iterū plus portas q̄ opus est. Onerat⁹ es: da illi de eo
 quod habes: et illū pascis: et pondus minuis. Date ergo pau-
 peribus: rogo: mōne o: precipio: iubeo. Quicquid vultis da-
 te pauperibus. Nō em occultabo charitatem vestre: quare hūc
 sermonē necesse habui vobis p̄monere. Et quo hic sum? cū-
 tes ad eccliam et redeunt: pauperes interpellant nos: rōi-
 cunt vti camus vobis vti aliqd accipiant a vobis. Hos mo-
 uerunt loqui vobis: et sic vident nō accipere a vobis. Inani
 arbitrat⁹ nos laborare in vobis. Exspectant et aliquid a no-
 bis. Damus quantum habemus: damus sicut possumus. Nū-
 quid tñ ad eorū necessitatē implēdā idonei sumus? Quia er-
 go ad eorū necessitatē implendam idonei non sumus: vñ ad
 vos legari ipsoz sumus. Audistis: laudastis: deo gratias
 Semen accepistis: verba reddidistis. Laudes iste vñ gra-
 uant nos potius et in periculū mittunt. Toleramus illas et
 tremimus inter illas. Nō fratres mei iste laudes vñ folia
 sunt arborū: fructus querif.

Mat. viij. De puero Centurionis et verbis ei⁹ indignū
 septentia dñi iudicatis in euangelio f̄m eundem.
 In quo cēturionis zachēi et gentium fidē ex vna
 parte cōmendat et humilitatē. pharisei vero et iu-
 deoz ex altera parte dñat superbiam atqz infidelitatem.
 et cetera. Sermo. vij.

Mat. viij. Adiuuimus cū euangelii legere: fidem nostram i
 humilitate laudari. Ad domū quippe Centurio-
 nis cū se promitteret dñs iesus iturū vt puerū ei⁹
 sanaret: illerēpondit. Non sum dignus vt sub-
 eū meū intres: sed tñ dic verbo et sanabitur. Dicendo se in
 dignū: prestitt dignū. Non in cuius parietes: sed in cuius
 cor p̄s intaret. Itēqz hoc diceret cū tanta fide et humilitate
 nūc iam illū quē timebat intrare domū suā corde gestaret
 Nam non erat magna felicitas: si dñs iesus intraret in pa-
 rietes eius: et nō esset in pectore eius. Magister quippe hu-
 militatis et verbo et exemplo discubuit: et in domo cuiusdā
 pharisei supbi noīe symonis. Et si in domo eius recuberet:
 non erat in corde eius vbi caput filius hominis reclinarē. Ira
 em quendā superbū quantum intelligitur ex verbis ipsius dñi
 vltro se ire cupientē a suo discipulū reuocauit. Sequar te
 dñe quocunqz ieris. Et dñs in corde ei⁹ inuisibilia videns.
 Culpes inquit foueas habet: et volatilia celi nidos: fili⁹ aut
 hominis non habet vbi caput suū reclinet. Hoc est habitant
 in te infidie sicut vulpes: habitat superbia sicut celi volatilia
 filius aut hominis simplex contra infidas: humilis cōtra sup-
 biā: nō habet vbi caput suū reclinet. Et ip̄a reclinatio caput
 nō erectio: humilitatis magistra. Reuocat ergo istum ire cu-
 pientem: trahit alterū reculantē. Eodē quippe loco ait cui-
 dam. Sequere me. Et ille. Sequor dñe: sz sine me primo ire
 et sepelire patrē meū. P̄e quidē excusauit: et iō dignior cu-
 ius excusatio remoueret: vocatio firmaretur. P̄u erat qd
 volebat facere: sed docuit magister quid debuisset p̄pone-
 re. Golebat em eum esse viui verbi predicatorē: ad facien-
 dos victuros. Erant aut alij per quos illa necessitas imple-
 retur. Sine inquit mortuos sepelire mortuos suos. Infide-
 les cadauer ei⁹ sepeliunt: mortui mortuoz sepeliunt. Illius
 corpus animā perdidit: illoz aīa deum. Sicut em anima est
 vita cōpositio: sic vita anime deus. Sic expirat corpus cum
 animā emittit: ita expirat anima cum deū amittit. De⁹ am-
 fus: mors anime. Anima emissa mors corporis. Mors cōpo-
 sitio: res necessaria: mors anime volūtaria. Discubebat ergo dñs
 in domo cuiusdā pharisei supbi. In domo eius erat: vt dixi:

et in pectore eius non erat. In huius vero centurionis do-
 mū nō intrauit: et pectus possedit. Zachēus vero dñm et do-
 mo suscepit et animo. Huius tñ fides in humilitate laudat.
 Dixit em. Non sum dignus vt sub tectū meū intres. Et dñs
 Amen dico vobis: nō inueni tantā fidem in israel. Fm carnē
 Nam et iste iam israelites erat fm spiritum. Generat dñs ad
 israelē carnalē id ē ad iudeos: ibi p̄mū querere oues perdi-
 tas: in quo populo et de quo populo etiā corpus assumpserat.
 Non ibi inuenit tantā fidē: ipse dicit. Possum⁹ nos inueniri
 fidē hominū sicut homines? Ille qui interiora cernēbat: ille
 quē nemo fallēbat phibuit testimoniū cordis hoīs: audies
 verba hūilitat⁹: p̄nūciāns sententiā sanitatis. Unde autem
 hoc p̄sumpsit? Ego inquit hō sum sub p̄tate constitutus:
 habens sub me milites: et dico huic vade et vadit: et alio ve-
 nit: et seruo meo fac hoc et facit. Potestas sum quibz
 dam sub me positis: sub potestate quadam sup me. Si ergo
 ego inquit homo sub potestate: iubendi habeo potestatem:
 quid tu possis cui omēs seruiunt potestates? Erat autē iste
 de gentibus: erat quippe centurio. Iū iudea gens habebat
 militē: habebat romanū imperiū. Ibi iste militem agebat:
 quantum agere centurio poterat. Et habens potestatem et sub
 potestate: subdit⁹ obediēs: subditos regens. Dñs autē qd in-
 tendat precipue necessario charitas vestra: quis in populo
 iudaico esset? Iū p̄nūciābar ecclēsiā toto orbe fratrū futurā
 q̄ erat missur⁹ aplos. Ip̄e a gentibz si visus et credit a iudeis
 vñ? occisus. Quō ei domū hui⁹ dñs corpē nō intrauit: et
 tamē fidē atqz ip̄am domū absens corpore: p̄sens maiesta-
 tem sanauit: sic et idē dñs in solo iudeo populo corpore fuit: apd
 alias gentes nec de virgine natus est: nec passus est: nec pedi-
 bus ambulauit: nec humana p̄tulit: nec diuina mirabilia fecit.
 Nihil horū in ceteris gentibus: et tñ de illo implet⁹ est
 quod qdē dictum erat. Populus quē non cognoui fuit p̄. xviij.
 mihi. Quomodo si nō cognouit? In auditu auris obediuit
 mihi Iudea gēs cognouit et crucifixer. obis terraz audiuit
 et credidit. Hāc quodammodo absentiam corporis sui et p̄sens-
 tiam et utis sue in oibz gentibus: et in illa muliere signifi-
 cauit que simbram vestimētū ei⁹ tetigerat: cum rediret dicens.
 Quis me tetigit? Tanquā absens rediret: tanquā p̄sens sanar. Tur-
 bete inquit discipuli cōp̄munt: et dñs quis me teti-
 git? Quasi em sic ambularet vt a nullo prosilius corpore tan-
 geretur: ita dixit. Quis me tetigit? Et illi. Turbete comp̄i-
 munt. Et tanquā diceret dñs: tanquā quē non p̄sens. Sic etiā nūc est corpus eius: id est ecclia eius. Tangit eā
 des paucoz: p̄mit eā turba multoz. Corpus em ip̄i esse
 eccliam tanquā filij eius audistis: et si vultis ip̄i estis. Ap̄osto-
 lus multis locis hoc dicit. Pro corpore inquit eius q̄ est ec-
 clia. Et iterū. Vos autē estis corpus xpi et mēbra. Si ergo i. Cor. xij.
 eius corpus sumus: qd tunc corpus eius in turba patiebatur:
 hoc patitur ecclia ip̄ius. A turbis p̄mit: a paucis tāgitur.
 Caro em p̄mit: fides tangit. Ergite quippe oculos obse-
 cro vos: qui habetis vñ videatis. Habetis em quod videatis
 Ergite oculos fidei: tāgitē extremā simbrā vestimētū: suf-
 ficiat ad salutē. Videte qd audistis ex euāgelio tunc futurū
 nūc p̄sens est. Iō inquit dico vobis p̄pter laudatā centuri-
 onis fidē tanquā alienigene carne: domēstici corde. Propte-
 rea inquit: multi ab oriente et occidente venient. Non oēs sz
 multi: tamen ip̄i ab oriente et occidente: istis partibus duabz
 totus orbis designat. Multi ab oriente et occidente veniēt
 et recumbent cum abraam et isaac et iacob in regno celozum:
 filij autē regni ei⁹ scilicet in tenebras exteriores. Filij regni: tu-
 deis sz. Qñ filij regni? Quia legē acceperunt ad quos p̄p̄e
 missi sunt: apud quos templum et sacerdotiū fuit: qd celebra-
 bāt figuras oīm futurorū. Quaz em rerū figuras celebraue-
 rūt: p̄sentia nō cognouerūt. Filij ergo regni ibāt inquit
 in tenebras exteriores: ibi erit ploratus et stridor dēnum.
 Videmus iudeos reprobatos: videm⁹ xp̄ianos ab oriente et
 occidente vocatos ad quoddā cōmuniū celeste: vt recubāt
 cū abraā: isaac et iacob: vbi panis iusticiā: vbi pot⁹ sapiētia
 Altē dite ergo fratres. Hoc ei⁹ estis: ex hoc populo estis: ita nūc
 predicator: nūc p̄sentato. De his vñqz estis q̄ vocati sunt ab
 oriente et occidente recubere i regno celoz: nō in tēp̄a idolo-
 rū. Et tunc ergo corpus xpi nō p̄sentia a corpore xpi. Habetis
 vestimētū simbrā quā tāgit⁹: vñ a p̄sensio fidei: a carna-
 liū volup̄tatū fluxu sanem. Habetis inqz vestimētū simbrā quā

Luce. xij.

B

Luce. viij.

C

In euāgelio scđm Mattheū. Ber. vj. Fo. xxxiij.

tangatis. Talem putate apostolos: sub textura unitatis ad
 herentes lateribus christi. In his apostolis erat tanq̃ sim-
 bria minimus et nouissimus paulus: ipso dicente. Ego sum
 minimus apostolorum. In veste nouissimū et minimū sim-
 bria est. Simbria cum contemptu aspiciatur: sed cum salute ran-
 gitur. Ut q̃ ad hanc oram: et sursum et sitimus et nudi su-
 mus: et colaphizamur. Quid tam extremum: quid tam con-
 temptibile? Tange si fluxus sanguinis pateris: et et virtus
 de illo cuius vestis est: sanabit te. Simbria modo tangēda
 proponebatur quando ex eodem apostolo legebas. Si enim
 quis viderit eum qui habet scientiā in idolo recubentem:
 nonne cōscientia eius cum sit infirma edificabit ad mandu-
 candum idoloribz: et peribit infirmus in tua scientia fra-
 ter: propter quē xps mortuus est? Quōd putas decipisse
 simulachris homines: q̃ a christiani honorari putant? No
 ut inquit deus cor meū: sed frater tuus non nouit cor tuum.
 Si infirmus es: caue maior egritudine. Si infirmus es:
 cura infirmitatem fratris. Qui videt ista edificatur ad ido-
 lia: ut nō tñ ibi manducare sed sacrificare desideret. Ec-
 ce perit infirmus in tua cōscientia frater. Audi frater. Si cō-
 temnebas infirmum: etiam frater in cōtēsis. Expergisce-
 re. Quid in ipm xpm peccas? Attende enī q̃ nullo pacto pos-
 sis cōtētere. Sic autem peccantes inquit in fratres et per-
 cutes cōscientiā eorum infirmam: in xpm peccas. Et at
 nunc qui ista cōtēnt: et recubant in idolo: nonne erunt
 p̃mentes non tangentes? Et cum recubant in idolo ve-
 niant et impleant ecclesiam: nō salutem accipiet: sed p̃essu
 ram facit. Sed tunc inquit: ne offēdam maiorem. Ti-
 meo p̃osusne offēdam maiorem: et nō offēdis deū. Quid
 enim times: ne offēdas maiorem? Videne forte maior sit
 isto quem times offēdere. Maiorem certe nō offēdere:
 debet tibi regula proponitur. Homine manifestum eū minime
 offēdendum: qui maior est ceteris. Diserte nunc maiores
 tuos. P̃mi tibi sunt pater et mater. Si recte educantes: si
 in xpm nutriendos: audiendi in omnibus: obtemperandum
 eis in omni iussione contra maiorem si nihil iubeant eis serui-
 atur illis. Quis est inquit maior eo: quē me genuit? An ille q̃
 teipm creauit? Generat enim homo: et creauit deus. Unde gene-
 rat homo nescit: quid generaturus sit nescit. Ille q̃ te vidit
 faceret anteq̃ esset quē fecit: certe maior est pater tuo. Ma-
 ior sit patria et ipis parentibus tuis: ut quicq̃ iusserint pa-
 rentes contra patriā non audiantur: et quicquid iusserit pa-
 tria contra deum non audiat. Si enim sanari vis: si post flu-
 xum sanguinis: si post xij. annos in illo morbo: si post osu-
 mara omia in medicis: et non receperas sanitatem aliquando vis
 sana fieri: omuliter: quam alloquor in typo ecclesie: ubi illud
 pater tuus: et illud iuber populus tuus. Sed dicit tibi dñs
 tuus. Obluiscere populum tuū: et domū patris tui. Quobō
 no: quo fructu: qua mercede? Quis cōcupiscit inquit et deco-
 rem tuum. Concupiscit quod fecit: qm̃ in pulchritate faceret
 dam amauit. P̃io infideli et feda sanguinem fudit: fidelem
 ac pulchram reddidit: dona sua in te amauit. Quid em̃ spon-
 so tuo contulisti? Quid in votem a priore patre et priore po-
 pulo accepisti? Nonne luxurias et pannos peccatorū. Abie-
 cit pannos tuos: discidit cilicium tuū: misertus est vt ornaret:
 ornauit vt amaret. Quid plura fratres xpiani? Audistis q̃
 peccantes in fratres et percutientes cōscientiā eorū infir-
 mam: in xpm peccatis. Nolite cōtētere si non vultis deleri
 de libro vite. Sed iudicamur luculente et delectabiliter vo-
 bis dicere: q̃ dolor noster cogit quōdāq̃ dicere et tacere nō
 permittit. Quicunq̃ voluerit ista cōtētere in xpm peccat
 videant quid agat. Paganos reliquos colligi volum? La-
 pides estis in via: venire volentes offēdunt et redeunt. Di-
 cunt em̃ in cordibz suis. Quare nos relinquam? Deos: quos
 xpiani ipi nobiscum colunt. Absit a me inquit: vt ego deos
 gentiū colam. Noui: intelligo: credo. Quid facis de cōscie-
 tia infirmis quā percuntis? Quid facis de precioso? Si cōtem-
 nis quod emptū est: vide quanti emptū est. Peribit inquit i-
 firmus in tua scientia quā te dicis habere virtutis quia nihil
 est idolorū: et animo cogites deū: et sic recubas in idolo. In
 hac scientia perit infirmus. Et ne cōtemnas infirmū addi-
 dit. Propter quē xps mortuus est. Quē vis cōtētere p̃eci-
 um eius attende: cum morte xpi totū mundū appende. Et
 ne adbucre putares in infirmū peccare et leue duceres pec-

catum ac paruipenderes. In xpm inquit p̃cis. Solent em̃
 homines dicere. In hominem pecco: nunquid in deū? Regas
 deū xpm. Audes negare xpm deū? An aliquid in idolo cui
 recuberes didicisti? No admittit istā doctrinā xpi doctri-
 na. Quere vbi didiceris xpm nō esse deū. Paganū hoc solēt
 dicere. Vides quid facit in mente male? Vides quōd corrum-
 pūt mores bonos: colloquia mala? Tu ibi de euangelio loq̃
 non potes: et de idolis loquentes audis. Amittis ibi q̃ xps
 deus ē. Et q̃ ibi bibis: in ecclesia vomis. Forte hic audes lo-
 qui: forte inter turbas audes murmurare. Nunq̃d xps nō i-
 homo fuit? Nonne crucifixus est? A pagani hoc didicisti: sa-
 lutē perdidisti: simbriā nō tenuisti. Tange et in hoc simbriā
 recipes salutē: sicut eā te tāgere docuim? in eo q̃ scriptū est.
 Qui viderit fratrem in idolo recubentē. Tange illā de vi-
 nitate xpi. Et de iudeis dicebat eadē simbria. Quorū p̃res
 et quibus xps fm carnē: qui est sup omnia deus benedict? i-
 secula. Ecce in quē verus deū peccas: dum discumbis apud
 deos falsos. Nonne inquit deus: q̃ genū est cartaginensis: q̃
 si si mars aut mercurius esset: deus esset. S; quō ab ipis ha-
 beatur attende: nō quid sit. Nam et ego tecū scio: quia lapis
 est. Si genū ornamentum ē aliquid: ciues cartaginensis bñ
 viuāt: ipi erūt genū cartaginensis. Si autē genū demonū ē
 audisti et ibi que inolat gentes demonibz inolat: nō deo
 Holos socios fieri demonioz. Nouim? q̃ nō ē de? vtināt
 illi si norint. Sed p̃pterea q̃ hoc nō norint infirmos: nō d; p̃-
 percuti cōscientiā iporum. Hoc monet ap̃s. Nam et illi q̃
 numē habent et pro numine accipiunt illā statuā: aratifican-
 tur. Quid illi faciat ara: si illud nō habetur pronumie? Ne
 mo mihi dicat. No est numē: non est deus. Jam dicit: vtināz
 sic ipi norint hoc: quō nouim? oēs nos. Sed quid. Habent
 pro qua re habeat: qd ibi faciat: ara illa testat. Conuicti om-
 nium colentū mentes: non conuincat recubentes: sed non
 premant xpiani: si premunt pagani. Corpus xpi est. Nonne
 hoc dicebamus: quia corpus xpi premebat et tangebatur?
 Tolerabat prementes: querebat tangentes: atq̃ vtināz frēs
 a pagani premeat corpus christi: a quibus premi solet: xpia-
 ni non premant corpus xpi: fratres: ad nos pertinet vobis
 dicere: ad nos pertinet xpianis loqui. Quid enim vbi de his
 qui foris sunt iudicare? Ipe ap̃s ait. Illos alloquimur ali-
 ter: tanq̃ infirmos. Blandiendū est illis vt audiant veritatē
 in vobis secunda putredo est. Si queritis vnde vincant pa-
 gani: vnde illuminent: vnde ad salutē vocentur: deserite oēs
 solēntates eorum: deserite nugas ap̃orum: et si non consenti-
 unt veritati nostre: erubescunt paucitate sue. Bonus si fuerit
 qui tibi p̃ceest: nutritor tuus est. Malus si fuerit: tētor tu?
 est: et nutrimenta libenter accipit: et in tentatione approba-
 re. Nō aurum. attende mundū istum tanq̃ fornacē aurificē.
 In vno angustio loco tria sūt: aurū: palea: ignis. Ad illa duo
 ignis apponit: palea vitur: aurū purgat. Cessit quis nescio
 minis et adductus est ad idoliū. Vbi mihi quia paleam plan-
 go: cinerem video. Non cessit minis: non cessit terroribz: ad-
 ductus ad iudicem stetit in cōfessione sua: non est flexus ad
 idoliū. Quid facit flamma? Nonne aurū purgat? State i dñs
 fratres: potētor est q̃ vocauit vos: minas impioz ne timea-
 ritis: inimicos patimini. Habetis pro quibz oreis. P̃ioz
 sus nō vos terreat. Nec est sanitas: haurite hinc in isto cui-
 uo: hic bibite vnde satiemini: nō illic vnde infantiatis. Sta-
 te in dño. Aurū eritis: argentei estis. Ista similitudo non a
 nobis est: de diuina scriptura est. Legistis: audistis. Sicut i
 fornace aurū probauit illos: et sicut holocausti hostiā acce-
 pit illos. Ecce quid eritis ad thesauros dei: Et siote diuites
 de deo non cum facturi diuites: sed de illo futuri diuites.
 Impleat vos: aliud nō admittatis ad cor vestrū. Nunquid
 in superbiā vos erigit? aut dicim? vobis vt a diuersis pore-
 states ordinatas cōtēptores sitis? Non hoc dicimus. Qui
 et hinc egrotatis: tangite et hinc simbriā illā vestimentū. Ipe
 dicit apostolus. Vis anima potestati sublimioribz sub-
 dita sit: nō est ei p̃as nisi a deo. Que autē sūt: a deo ordinate
 sunt. Qui em̃ resistit potestati: dei ordinationi resistit. Sed
 quid si illud iubeat quod non debeas facere? Idcirco cōtem-
 ne potestatem. Temendo potestatem ipos humanarū rerū
 gradus aduertite. Si aliquid iusserit curator: nōne faciedū
 est? Tamē si contra p̃consiliū iubeat: non vtiq̃ cōtēntis po-
 testatem: sed eligis maiori seruire. Nec hinc debet minor ira

i. Cor. xv.

i. Cor. viij.

Rom. ix.

i. Cor. xi.

i. Cor. xi.

5

Sap. iij.

Rom. xij.

xj. q. iij. q.

Sancti Augustini de verbis dñi

fecti: si maior prelati est. Rursus si aliquid ipse proconsul iu-
 beat: et alius iubeat imperator: nunquid dubitat in illo con-
 tempni illi esse ferendum? Ergo si alius imperator: et ali-
 ud deus: quid iudicatis? Solue tributū: esto mihi in obsequi-
 um. Recte: sed non in idolo. In idolo prohibet. Quis pro-
 hibet? Maior potestas. Da veniā: tu carcerem: ille gehennā
 minatur. Idcirco tibi assumenda est fides tua tanquā scuti i
 Ephe. vi. quo possis omnia ignitaacula inimici extinguere. Sed in-
 fidiā contra te potens: acuit nouacula vnde capillos radat
 nō vnde caput incidat. Quod dixi modo: audistis i psalmo.
 Psal. li. Sicut nouacula acuta fecisti dolū: Quare dolū potens ma-
 le nouacula comparauit? Quia non admittitur nisi ad su-
 perflua nostra. Sicut capilli in corpore nostro tanquā super-
 flui videntur et sine detrimento carnis raduntur: sic quicquid
 potest tibi facere iratus potens: inter superflua tua numera.
 Tollit paupertatē tuam: nūquid tollit diuitias tuas? Pau-
 pertas tua: diuitie tue in corde tuo. Superflua tua potuit tol-
 lere: damno potuit afficere: permissus et vsq ad ledendum
 corpus. Et nā ista vita cogitantibus aliam vitam: ista in quā
 vita inter superflua deputanda est. Nam et martyres cōtem-
 pserunt illam. Non vitam perdiderunt: sed vitam acquisie-
 runt. Certe estote fratres inimicos non amitti aduersus infi-
 deles: nisi quantum prodest temperandis et probandis fide-
 libus. Certe estote fratres: nemo aliud dicat. Omnes curam
 vestram super dominū mittite: proius vos ipsos totos pūci-
 te in eum. Non se subducit vt cadatis: ille qui nos creauit: et
 de ipsis capillis nostris securitatem nobis dedit. Amē dico
 vobis inquit: et capilli capitis vestri numerati sunt. Capil-
 li nostri numerati sunt deo: quāto magis mores nostri: cui no-
 ti sunt sicut capilli nostri? Videte: quia minima non contem-
 nit deus. Nam si contemneret: nec crearet. Nam et capillos
 nostros ipse vtiq creauit: et numeratos habet. Sed mō cum
 sunt iniquis: forte peribunt: et hinc audi vocem eius. Amē di-
 co vobis: capillus capitis vestri nō pibit. Quid times homi-
 nem: homo in iūu dei positus? Tu de illius sinu noli cade-
 re: quicquid ibi passus fueris: ad salutē valebit: non ad per-
 niciem. Laniatus membrorum martyres pertulerunt: et tri-
 ment xpiani iniurias temporū xpianorum: Qui tibi facit in
 iuriam modo: timens facit. Non dicit aperte veni ad idoliū
 nō dicit aperte veni ad aras meas: ibi pūuare. Et si dixerit
 et nolueris: hoc conqueratur: hoc in postulationē: hoc in gri-
 moniū deponat. Noli venire ad aras meas: noli venire
 ad templū qd venerator. Hoc dicat. Non audeo dicere: sed alia
 machinatur dolose. Para capillos: nouacula acuit: ablatu-
 rus est superflua tua: raturus quicquid relicurus es. Tollat.
 quicquid permanebit si pōt. Quid tulit potens nocens: Quid
 magnum tulit? Quod fur: quod effractor: vt multum seuiat
 quod latro. Si et ad ipm corpus occidendum permissus fue-
 rit: quid tollit nisi quod latro? Non orau cum dixi latro. Nā
 qualiscunq latro: homo est. Quod febris: quod scorpius: qd
 fungus malus. Ista tota potentia seuiētiū est: facere quod
 fungus. Manducāt homines fungum malum: et moriūtur
 Ecce in qua fragilitate est vita humana: quā quandoq reli-
 cturus es: noli pro illa sic pugnare vt tū reliquaris. Et nā
 xps est: xpm attende. Par venit: sed et gloriā. Contem-
 ni: sed etiā exaltari. Mori: sed etiā resurgere. Opus te ter-
 ret: mercede vide. Quare vis peruenire delicatus ad eā rem
 ad quā nō perducit nisi labor? Sed times ne perdas argen-
 tū tuum: quia ad argentū tuū cum magno labore peruenisti.
 Si ad argētū tuū quod quādoq vltimōrēs amissurus es nō
 peruenisti sine labore: ad vitam eternā sine labore vis perue-
 nire? Chario: sit tibi illa ad quam post omnes labores sic p-
 uenies vt nunq amittas. Si hoc tibi charū est ad quā post
 omnes labores sic peruenisti vt aliquid amissurus sis: quanto
 magis illa perpetua desiderare debemus? Verbis iporum
 ne credatis: nec timeatis: hostes nos dicunt in idolo: nō iuorū.
 Sic prester deus et det omia i potestate: quomō dedit quod
 fractum est. Hoc enī dicimus charitati vestre ne faciat ista
 quando in potestate vestra non est vt faciant illud. Prauo-
 rum hominum est: furiosorum: circuncellorū: et vbi potesta-
 tem non habent seire: et velle mori. Properant sine causa.
 Audistis que vobis legimus: omnes qui nuper in mapalib?
 Deu f. vij. affutis. Cum data vobis fuerit terra in potestatem? Pōt?
 et. xij. ait in potestatem: et sic dixit que faciendū sunt? Aras eorū

inquit destrueris: lucos eorū cōmueris: et omēs titulos
 eorū confringeris. Cum acceperitis potestātē hoc facite:
 vbi nobis non est data potestas non facimus: vbi data ē non
 pretermittimus. Multi pagani habent istas abominatiōes
 in fundis suis: nunquid accedim? cōfringimus? Prius ei
 agimus: vt idola in eorū corde frāgamus. Quando christia-
 ni et ipsi facti fuerint: aut inuitant nos ad tam bonum opus:
 aut preueniūt nos: modo orandū est pro illis: nō irascendū
 illis. Si mouet dolor magn? aduersus xpianos mouet: ad-
 uersus fratres nostros mouet: qui sic volunt intrare in eccle-
 siam vt hic corpus habeāt: alibi cor. Totus intus esse debz
 Si intus est quod videt homo: quare foris est quod videt de-
 us? Scitis autē charissimi murmurā eorū coniungere se:
 cum hereticis: cum iudeis. Heretici: iudei et pagani vnitā-
 tem fecerunt contra vnitatē: quia contigit vt quibūdā locis
 disciplinam acciperēt iudei propter improbitates suas: cri-
 minant et suspicantur aut fingunt: quia talia de illis semper
 queramus: quia contigit vt alicubi heretici penas daret. i. Retra-
 gibus pro impietate et furore violentiarū suarū: iam nos di-
 cta. v. cum per omia querere aliquā in cōmoditatē ipōrum ad per-
 niciem. Rursus quia cōtra paganos placuit vt leges ferren-
 tur: immo pro paganis si sapiant. Sicut enim pueris sena-
 tis ad lūtū ludentibus et manus coinquantibus pedago-
 gus cum venit seuerus: lūrum de manu excutit: codicē por-
 rigit: ita voluit deus per principes subditos sibi terrere cor-
 da in senata puerilia: vt abiciant lūrum de manibus et aliqd
 vtile faciant. Quid est vtile de manib? Frange esurienti pan-
 nem tuum: et egenū sine tecto induc in domū tuā. Et tū pue-
 ri euadunt ab oculis pedagogi et redeūt ad lūrum furum: et
 qñ inueniunt absconditū manus ne videantur. Quia ergo vo-
 luit deus: putant nos vbi cūq querere idola: que cū inuene-
 rimus in omnibus locis frangere. Quare? Non ante nos sit
 loca in quibus sunt? Aut vere ignoramus vbi sint ista? Et tū
 non facim? quia non dedit in potestatem deus. Quādo de?
 in potestate: qñ xpianus erit cuius res est: modo facit? volu-
 it cuius res est. Si nollit ipm locum dare eccle: et tantū iu-
 beret in refusa: non rem idola puto: qd deberet summa deuoti-
 one fieri a christiānis: adiuuare ab eis. Xpiana anima que
 de terra vult deo gratias agere: non vult tibi aliquid esse cō-
 tumeliā dei. Huc accedit: quia ecclesia dedit ipsa loca: et in
 re ecclesie idola futura erant. Fratres: ecce quid displicet pa-
 ganis? Parum est illis quia de villis ipōrum non illa tolli-
 mus: non illa frangimus et nostris volunt ea seruari. Cōtra
 idola predicamus: de cordib? illa tollimus: fumus perfecu-
 tores idolorū. Proferemus. Nunquid seruatores? Nō fa-
 cio vbi non possum: non facio vbi conqueritur dñs rei. Vbi
 aut vult fieri et gratias agit: reus ero si non fecero.
 De tribus quorum vnus dixit. Domine se-
 quarte quocunq ieris et reprobatus es. Alius
 non audebat et excitatus est. Tertius differebat
 et culpatus est. Sermo. vij.
 De hoc capitulo euangelij qd dñs donauit audi-
 te. Lectū est enī dñm iesum differenter egisse: cū
 obtrulit se vnus vt eum sequeretur et reprobatus ē
 Alius non audebat et excitatus est: tertius differe-
 bat et culpatus est. Qm dicit [Dñs sequar te quocunq ieris] Mat. viij.
 Quid tam promptū: quid tam impigrū: quid tam paratum
 et quid ad tātum bonum aptissimū: sequi domnū quocunq
 ierit? Miraris hodie quid est hoc: q magistro bono dño ie-
 su xpo inuitante discipulos quibus daret regnū celorū: vi-
 spliuit tam paratum. Sed quia talis magister erat q futura
 prouiderit: intelligimus fratres istum hominē si sequeretur
 xpm: sua quesiūz fuisse nō q iesu xpi. Ipe enī dixit. Nō ois
 qui dicit mihi dñe dñe: intrabit in regnū celorum. Et tū de
 ipis fuit: nec sic ipse nouerat quomodo inspiciebāt. Nam si
 tamle factū esse sperabat: si tam dolosum et insidiosum se no-
 uerat: cui loqueretur non nouerat. Ipe est enī de quo euāge-
 lista ait. Non opus habebat vt quisq et test monium perbi-
 beret de homine. Ipe enī sciebat qd esset in hoīe. Quid ergo
 respōdit? [Vulpes foueas habēt et volatilia celi nidios sūt] i. Jos. ij.
 aut hoīs nō hz vbi caput reclinet. Isz vbi nō hz? In fide tua
 Vulpes enī foueas habēt in corde tuo: quia dolosus es. Vo-
 latilia celi habent nidios in corde tuo: et uolatus es. Dolosus et

In euāgelio scđm Mattheū. Ber. vii. et. viii. Fo. xxxix

elatus nō me sequeris. Quō doloſus ſequiſ ſimplicitatem? Et aliter cōtinuū tacentē et nīl dicentē: nīl promittentem. [Sequere me. Quāntū mali in illo: tantū boni videbat in iſto. Sequere me dicis nolenti. Ecce habes hominē paratū: Sequere te quocūq; ieris: et tu dicis nolenti. Sequere me? Iſtum iquit dedino: qui video ibi foueas: video nidos. Quid ergo moleſtus es huic: quem prouocas et excuſas? Ecce iam compellis et non venit: hortaris et non ſequiſ. Quid em̄ dicit. [Ipo prius ſepelire patrem meū.] Fides cor diſ eius deſoſe oſtendebat: ſed pietas differebat. Hiſ autē xps quādo parat hominē euāgelio: nullā excuſationē vult interponi carnalis huius iſpo: aliſq; pietatis. Eſt quidem: et lex dei habet: et iſpe dñs arguit iudeos: quia diſtribuebāt iſpm mandātū dei. Et paulus apoſtolus in eplā ſua poſuit et dixit. Hoc eſt mandātū primū in re promiſſione. Honorā patrem tuū et matrem tuam: deus vtrūq; dixit. Volebat em̄ iſte iuuenis obtemperare deo et ſepelire patrem ſuū: ſed eſt loc⁹ et eſt tempus et eſt res: qui huic reſ: huic tempori: huic loco ſeruiat. Honorandus eſt pater: ſed obediendū deo eſt. Amā dūſ eſt generator: ſed preponendus eſt creator. Ego inquit ad euāgelium te voco: ad aliud opus mihi neceſſarius es. Maus eſt hoc: qđ quod viſ facere. [Sine mortuoſ ſepelire mortuoſ ſuos.] Pater tuus mortuoſ eſt: ſunt alij mortui qui ſepeliunt mortuoſ. Mortui ſepelientes mortuoſ qui ſūt. Poſſet ne mortuoſ a mortuoſ ſepeliri: Quomodo inuoluit: ſi mortui ſunt: Quomō plangunt: ſi mortui ſūt. Et inuoluit et plangunt: et mortui ſunt: quia infideles ſunt. Docuit nos quod ſcriptum eſt in cantico canticoſ dicente eccleſia. Ordinate in me charitatem. Quid eſt ordinare i me charitatē? Facite gradus: et cui cūq; debetur reſtituite. Molite anteriora poſterioribus ſubdere. Amate parentes: ſed preponite deum parentibus. Attendite matrem machabeorū. Filij inquit: ne ſcio quomō apparuiſtis in ventre. Concipere vos potui: parere potui: forinare vos non potui. Illum ergo audite: illum mihi preponite. Molite attendere: ne ſine vobis remaneā. Precepit: et ſecuti ſunt. Quod docuit mater filioſ: hoc docebat dñs ieſus xps iſtū cui dicebat: ſequere me. Quā nunc alius diſcipulus miſiſe in medio cui nemo aliquid dicit. [Proſequar te dñe] ait: ſed vado primum renunciare his qui in domo ſunt. [Credo hic ſenſus eſt. Hunc iem meis neſore quomodo fieri ſolet querant me. [Et dñs. Remo po nens manum ſuper aratrum et reſpiciens retro: aprius eſt regno celorum.] Vocare te oſtendit: tu attendis occidente. In hoc capitulo hoc diſcimus: qđ quos voluit dñs: hoſ elegit. Eligat autē ſicut dicit apoſtolus: et ſim ſuam gratiam: et ſim illorum iuſtiā. Alia em̄ ſunt verba apli. Attendite inquit quid dicit beliaſ. Dñe: prophetas tuos occiderunt: altaria tua euerterunt: et ego relictus ſum ſolus: et querunt animam meam. Sed quid dicit illi reſponſum diuinum? Reliqui mihi ſeptem milia viroꝝ qui nō curauerūt genu ante baal. Solum te puras eſſe ſeruū bene laborantem: ſunt et alij me timentes: et non pauci. Nam ſeptē milia habeo. Et adiunxit. Sic ergo et in hoc tempore. Crediderunt ergo aliqui iudei: et multi fuerant reprobari: ſicut et ille qui vulpium foueas geſtabat in animo. Sic ergo inquit et in hoc tempore: reliquie per electionem gratie iſrael ſalue facte ſunt: id eſt idem xps eſt nunc qui tunc: et modo qui et illic tūc helie dicitur. Reliqui mihi. Quid eſt reliqui mihi? Ego illos elegi: qđ vidi mētes eozum de me preſumentes non de ſe: nec de baal. Itō ſūt mutati: ſic ſunt vt a me facti ſunt: et tu qui loqueris niſi de me preſumeres vbi eſſes? Niſi gratia mea plenus eſſes: nōne aſi baal etiam ipſe genui flecteres? Gratia autē mea plenus es: quā nīl de tua virtute: ſed totū de mea gratia preſumpſiſti. Molie ergo in hoc gloriari vt putes te in ſeruino tuo nō habere conſeruatoſ: ſunt quos elegi ſicut et te: de me ſcilicet preſumptes. Sicut ait apls. Et nunc reliquie per electionē gratie ſalue facte ſunt. Caue o xpiane: caue ſuperbiā. Licet em̄ imitator ſanctorum ſis: totū gratie ſemper reputa: quia vt eſſet aliquid reliquū: gratia in te dei non tuum meritum fecit. De iſis deniq; reliquijs: dixerat propheta. Eſtatis comme morantes. Niſi dñs ſabaoth reliqui ſet nobis ſemen: ſicut ſodomā facti eſſemus: et ſicut gomorra ſimiles fuiſſem⁹. Sic ergo inquit et in hoc tempore reliquie per electionem gratie ſalue facte ſunt. Si autē gratia inquit: iam non ex operibus:

id eſt iam non de tuo merito extollaris. Alioquin gratia ias non eſt gratia. Si enim de tua opera preſumpſiſ: ergo merces tibi redditur: non gratia condonatur. Si autē gratia eſt: gratia datur. Interrogo nunc. Credis o peccator xps? Dicis. Credo. Quid credis? Gratiā vniuerſa peccata per iſpm tibi poſſe remitti. Habes quod credidiſti. O gratia gratia data Quid tu iuſte credis? Le ſine deo non poſſe ſeruare iuſtiā ipſius. Ergo totum reputa qđ iuſtus es pietati. Qđ autē peccator es: tue ſiquitati aſcribe. Eſto accuſator tuus: et ille erit indultor tuus. Omne enim crimen: facin⁹ vel peccatū nſe eſt negligentie: et omis virtus et ſanctitas dei eſt indulgentia. Conuerſi ad dñm.

De eo qđ ſcriptū eſt in euāgelio ſm Mattheū. Conſiteor tibi pater dñe celi et tre: Et ceteraque ſequuntur. Sermo viii.

Sanctū euāgelij cum legeret: audiuiſus exultat ſe dñm iſum in ſpū et dñm iſe. [Conſiteor tibi pater dñe celi et terre: quia abſcondiſti hec a ſapientib⁹ et prudentib⁹ et reuelatiſti ea paruul⁹.] Huiusq; interim verba domini: ſi digniſ: diligenter: ſi quod primū eſt pie conſideremus: inuenimus primitus non ſemper cū i ſcripturis legimus conſeſſionem: debere nos intelligere vocem peccatoris. Maxime autē hoc dicēdū fuit: et hunc ad monenda charitas veſtra: quia mori hoc verbum ſonitile ctoꝝ: ſecutus eſt etiā ſonitus ſonitioſ pectoris veſtri: audi to ſcilicet qđ dominus ait. Conſiteor tibi pater. In hoc ipſo qđ ſonuit. Conſiteor: pectora tui diſtiſti. Lundere autē pect⁹ quid eſt: niſi arguere quod latet in pectore: et euidenti pulſu occultū caſtigare peccatū: Quare hoc feciſti: niſi quia audiſtiſ. Conſiteor tibi pater: Conſiteor: audiſtiſ: qui conſitetur non attendiſtiſ. Hunc ergo aduertite. Si cōſiteor xps dixit a quo eſt lōge omne peccatū: nō ſolus eſt peccatoris: ſed etiam laudatoris. Conſitemur ergo: ſiue laudantes deum: ſiue accuſantes noſ ipſos. Pia eſt vtraq; conſeſſio: ſiue cum tere prehendis qđ non eſt ſine pctō: ſiue cum illum laudas qđ non poſſet habere peccatū. Si autē bene cogitemus: reprehendiſſio tua laus ipſius eſt. Quare em̄ iam conſiteris in accuſatione ipſius tui: Quare conſiteris: niſi quia et mortuus viuis factus es. Scriptura quippe ait. A mortuo quaſi qđ nō ſit perit cōſeſſio. Si perit a mortuo cōſeſſio: qui conſitetur viuū. Et ſi peccatū conſitetur: vtrūq; a morte reuixit. Si peccatū conſeſſor reuixit a morte: quis em̄ ſuſcitauit? Nullus mortuoſ eſt ſuſcitatus: ille ſe potuit ſuſcitare: qđ mortuus carne non mortuoſ eſt. Et enim hoc ſuſcitauit qđ mortuū fuerat. Ille ſuſcitauit qui viuēbat in ſe: in carne autē ſuſcitanda mortuoſus erat. Non em̄ pater ſolus filius ſuſcitauit: de quo dictum eſt ab apoſtolo. Propter quod eum deus exaltauit: ſed etiā dñs ſeipſum: id eſt corpus ſuum. Unde dicit. Soluite templum hoc et in triuo ſuſcitabo illud. Mortuus autē eſt peccator: marime ille quem moles conſuetudinis premit: quaſi ſepultus eſt lazarus. Parum em̄ erat quia mortuoſus: etiā ſepultus. Quiſquis igitur male conſuetudinis: male vite: terrenarum ſcilicet cupiditarum mole premitur: ita in illo iam factum ſit: quod in quodā pſalmo mirabiliter dicitur. Dixit ſtultus in corde ſuo: non eſt deus. Fur talis de quali dictū eſt. A mortuo velut qui non ſit perit conſeſſio. Quis eum reſuſcitauit: niſi qui remoto lapide clamauit dicēs. Lazare prodi foras: Quid eſt autem foras prodire: niſi quod occultū erat foras prodire: Qui conſitetur: foras prodit. Foras prodire nō poſſet niſi viueret. Viuere non poſſet niſi reſuſcitatus eſſet. Ergo in conſeſſione ſui accuſatio: dei laudatio eſt. Dicit ergo aliquis. Quid prodeſt eccleſia ſi iam conſeſſor voce dominici reſuſcitatus prodit: Quid prodeſt eccleſia conſentienti: cui dñs ait: Que ſolueritis in terra: ſoluta erūt et i celo? Ipſm Lazarum attende. Cum vinculis prodit. Iam viuēbat conſitendo: ſed nondum liber ambulabat: vinculis irretit⁹. Quid ergo facit eccleſia cui dictum eſt. Que ſolueritis ſoluta erūt niſi quod ait domin⁹ cōtinuo ad diſcipulos. Soluite illum et ſinite abire: Siue ergo nos accuſemus: ſiue deum laudem⁹: bis deus laudamus ſi pie nos accuſamus deumq; laudam⁹. Quādo deum laudamus: tanq; eum qui ſine peccato eſt: pre dicam⁹. Qñ autē noſ ipſos accuſam⁹: ei per quē reſurrexim⁹ gliaz dam⁹. Hoc ſi fecer⁹: nullā occaſionē inuenit inimic⁹ de

Mat. xi.

Eccl. xvij

Phil. ii. Joh. ij.

Ps. xliij. et. liij. iij. ſen. vi. xvij. ca. j.

Mat. xvi. Joh. x. j.

Eph. vi.

1. Cant. ij.

ij. Mach. be. vij.

1. Reg. ix.

Rom. xi.

Eſa. j.

Rom. xi.

Sancti Augustini

Sermo. ix.

Bircūueniant ante iudicem. Cū enim tulisse fueris accusator et dominus liberator: quid erit ille nisi calumniator? Merito ille tunc sibi tutelam prouidit aduersus inimicos non cōspicuos: carnem et sanguinem miserandam potius q̄ cauendam: sed aduersus illos inimicos cōtra quos apostolus nos hortatur ut armemur. Non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem: id est aduersus homines quos videris sentire in vos. Glāsa sunt: alius vritur. Organā sunt: alius tangit. Immitte inquit diabolus in cor iude: ut traderet dñs. **Ephe. vi.** Aut aliquis. Quid ergo ego feci? Audi apostolū. Neq̄ detis locum diabolo. Tu mala voluntate locum dedisti: intrauit: possedit: vritur. Si locum non daret: non possideret. Ergo **Ephe. vi.** nos admonens ait. Non est nobis colluctatio aduersus carnem et sanguinem: sed aduersus principes et potestates spirituales nequicie: rectores mundi. Quasi plus dedit diabolo et angelis eius. Plus dedit: rectores mundi appellauit. Sed ne male intelligas: exponit quid sit mūdus: cuius sint illi rectores. Rectores mundi tenebrarum harum. Quid est mundi tenebrarum harū quibus est rector? Dilectoribus suis et infidelibus plenus est mūdus. Has appellat apls tenebras. Harū rector est diabolus et angeli eius. De tenebris non naturales sunt: non incommutabiles sunt: mutantur et lumē efficiunt: credunt et credēdo illuminant. Quod cum in eis factum fuerit: audient. Fuisse enī aliquādo tenebre: nunc aut lux in dño. Nam quādo tenebre: nō in dño. Iterum quando lux: non in te sed in dño. Quid enī habes quod nō accepisti? Quia ergo sunt inuisibiles inimici: inuisibiliter sunt expugnandi. Quippe hostē visibilem vincis feriendo: inuisibiles vincis credendo. Visibilibus est hostis homo: visibile est et ferire. Inuisibilis est hostis diabolus: inuisibile est et credere. Est ergo pugna inuisibilis aduersus inuisibiles inimicos. Ab his inimicis quomodo se tutum dicit quidam? Docet enī ceperam dicere: et necesse habui de his inimicis aliquando cum moza tractare. Jam ergo cognitis inimicis: videam? **Ps. xviij.** tutelā. Laudās inuocabo dñm: et ab inimicis meis salu? ero. Habes quid agas. Laudās inuoca: sed dñm laudans inuoca. Si enī te laudaueris: ab inimicis tuis saluus eris. Quia q̄ ait **Ps. xlix.** ipse dominus? Sacrificium laudis glorificabit me: et tibi via ē vbi ostendam illi salutare meum. Ubi via? In sacrificio laudis. Noli pedem extra hanc viam mittere. In via esto: noli a via recedere. A laude domini nec vinguem: mediū pedē. Si ei volueris ab hac via deuiare: et pro domo te laudare: nō eris saluus ab illis inimicis: quia de illis dictū est. Iuxta semitam et ad alā posuerunt mihi. Quicquid ergo putaueris boni te habere abs te: deuiasti a laude dei. Quid iā miraris si te seducit inimicus: quādo tu ipse seductor es? Audi apostolum. Qui enī putat se aliquid esse cū nihil sit: seipsum seducit. Dñm q̄ ait de p̄sentē. Confiteor tibi dñe pater celi et terre. Confiteor tibi: laudo te. Laudote: nō accuso me. Quātū aut pertinet ad ipsius hominis susceptionē: tota gratia: singularis gratia: perfecta gratia. Quid meruit homo ille qui xps est: si tollas gratiā? Et tantā gratiā: quia vnum opote bar esse xpm: et ipsum esse quē nouimus. Tolle gratiā istam quid christus nisi homo? Quid nisi q̄d tu? Suscepit animā: suscepit corpus: suscepit plenū hominē. Coaptat sibi: vnam facit dñs cū seruo personam. Quāta ista gratia: xps in celo: xps in terra. Simul xps et in celo et in terra: nec duo xpi: sed idē christus in celo et in terra. Xps apud patrē: xps in uero virginis: xps in cruce: xps apud infēos subueniens: quibus dam. Eo aut ipso die xps in paradiso cū latrone consistente. Et tibi latro quid meruit: nisi q̄ illā viā tenuit: vbi ostendit salutare suum? A quā tibi pes nō exeat. In eo enī q̄ se accusat: deus laudat: vitam suā beatā p̄sumpsit quidē a domino: et ait illi. Dñe memento mei dñi veneris in regnū tuum. Cōsiderabat enī facinorosa sua: pro magno habebat si ei vel in fine parceret. Dñs aut p̄tinuo cū ille diceret. memento mei sed quādo: cū veneris in regnū tuū. Amen: inquit dico tibi: hodie tecū eris in paradiso. Via obtulit: q̄d miseria distulit. Audi ergo dñm p̄sentē. Confiteor tibi dñe pater celi et

terre. Quid cōfiteor? In quo te laudo? Nec enī confessio (ut dixi) laudē habet. Qui abscondisti hoc a prudentibus: sapientibus: et reuelasti ea paruulis. Quid est hoc fratres? A cōtrario sensu intellige. Abscondisti hoc inquit a sapientibus: prudentibus: et non dixit reuelasti ea stultis et impudentibus: sed ait. Abscondisti quidem a sapientibus et prudentibus: et reuelasti ea paruulis. Sapientibus et prudentibus irridendis: arrogantibus falso grandibus vere aut tūmētibus: opposuit nō sapientes nō prudentes: sed paruulos. Qui sunt paruuli? Humiles. Ergo abscondisti hec a sapientibus et prudentibus. Homine sapientiū et prudentiū superbus intelligi potest. Ipse exposuit cum ait. Reuelasti ea paruulis. Ergo abscondisti nō paruulis. Quid est non paruulis? Non humilibus? Quid est non humilibus nisi supbis? Ovia domini: aut non erat: aut latebat ut reueletur nobis. Unde dñs exultauit: nisi quia reuelatū est paruulis? Debemus esse paruuli. Nam si voluerimus esse magni: quasi sapientes et prudentes: nō nobis illud reuelat. Qui sunt magni? Sapientes et prudentes. Dicentes se esse sapientes: stulti facti sunt. Habes remediū a contrario. Si dicendū te esse sapientē stultus facit? es: dicte stultus et sapiens eris. Sic dic. Dixeris dic: quia sic est ut dicis. Si dicis corā hominibus noli dicere: et corā deo nō dicere. Proius quod ad te ipm pertinet: q̄d ad tuas tenebras es. Quid est enī aliud esse stultū: nisi esse tenebrosum in corde? Deniq̄ de illis sic ait. Dixeris se esse sapientes: stulti facti sunt. Ante q̄ hoc diceret: quid fursum? Et obsecrati est insipientes cor. Dic q̄ tu tibi lumē non es. Et multum oculus es: lumē nō es. Quid prodest patens et sanus oculus si lumē deest? Ergo dica te tibi lumē nō esse: et clama quod scriptū est. Tu illuminabis lucernā meā dñe. Lumine tuo dñe illuminabis tenebras meas. Nec enī nihil nisi tenebre tu autē lumen fugans tenebras illuminans me: non mihi lumen existens: sed lumen non participans nisi in te. Sic Jobānes et amicus sponsi: christus putabatur: lumen putabatur. Non erat ille lumen: sed ut testimonio perhiberet de lumine. Quid aut erat lumen: erat lumen verum. Quid est verum? Quod illuminat omnē hominē. Si verum lumen q̄d illuminat omnem hominē: ergo et iohānes recte dicentem: recte confitentem. Nos autē de plenitudine eius accepimus. Ubi ē. Uide si aliud dixit q̄ tu illuminabis lucernā meā domine. Deniq̄ iā illuminat: testimonio phibeat. Propter ceceos: lucerna dicit testimonio phibeat. Uide q̄ lucerna est. Uos inquit misisti ad iohānnē: et voluisti exultare ad hōram in lumine eius. Ille erat lucerna ardēs et lucens. Ille lucerna: hoc est res illuminata: accensa ut luceret. Quē accendi potest: potest extinguī. Sed ut nō extingatur: ventum superbie nō patiat. Ergo cōfiteor tibi dñe pater celi et terre: qui abscondisti hec a sapientibus et prudentibus: lumē se putantibus: et tenebre erant. Et eo q̄ tenebre erant et lumen se putabant: nec illuminari potuerant. Illi aut q̄ tenebre erāt: et tenebras se esse cōfitebant: paruuli erant nō magni: humiles erant: nō superbi. Recte ergo dicebāt. Tu illuminabis lucernā meā dñe. Se agnoscebant: dñm laudabant: a via salutari nō recedebāt. Laudantes dñm inuocabant: et ab inimicis suis salui erant.

De eo quod scriptū est in euāgelio secundum eundem. Venite ad me omnes qui laboratis et onerati estis: et ego reficiam vos et cetera.

Sermo. ix.

Ipsi quibusdā videtur fratres charissimi cū audiunt dñm dicentē. Venite ad me omēs q̄ laboratis et onerati estis et ego reficiā vos. Tollite iugum meū sup vos: et discite quia mitis sum et humilis corde: et inuenietis requiē animabus vestris. Iugū enī meū suaue est et onus meū leue. Et cōsi derant eos q̄ iugum ipm in trepidā ceruice subierunt: et illā sarcinā mansuetissimis humeris acciperunt: tantis agitari et exerceri difficultatibus huius seculi: ut nō a laboribus ad quietē: sed a quiete ad laborem vocati videantur: cū et apostolus dicat. Oēs qui volunt in xpo pie viuere persecutionē patient. Aut ergo aliquis. Quō iugū leue est: et sarcina leuis: q̄n quidē illud iugū et sarcinā ferre nihil est aliud q̄ pie viuere et xpo? Et quōdē. Venite ad me q̄ laboratis et onerati estis: ego reficiā vos: ac

In euāgelio scđm Mattheū Bermo. x. Fo. xl

non potius dicitur. Venite qui vacatis vrlaboratis: Nam et vacantes inueniunt quos conduci i vineam: vt ferrent estis diei. Et sub illo iugo leui et sarcina leui: audiamus apostolum dicere. In omnibus commendantes nosmetipsos tanq̃ dei ministros in multa patientia in tribulationib⁹: in necessitantibus in angustis in plagis et cetera. Et alio loco in eadem epistola. A iudeis quinquies quadragenas vna minus accepti. Et virgines celus sum: semel lapidatus sum: ternaufragium feci: nocte et die in profundo maris fui. Et cetera que numerari pericula quide possunt: sed tolerari nisi spūs s̃s iuuante nō pnt. Oia ergo illa q̃ commemorauit aspera et graua: frequentius et abundantius sustinebat: sed profecto aderat et spūs s̃s q̃ in exterioris hoīs corruptio: ne interiore renouaret de die in diē: gustata requie spiritali in affluētia delinātū dei: in spe beatitudinis future oia p̃sentia delinere asp̃a et oia a graui releuaret. Ecce q̃ suauē iugū xpi portabatur q̃ leuē sarcinā: et oia illa q̃ superius enumerata dura et immantia oīs auditor horrefcit: leuē tribulationē diceret: intuens interioribus et fidelib⁹ oculis: quāto precioris emēda sit futura vita: nō pati eternos labores impiorū: et sine vlla sollicitudine p̃fui eterna felicitate iustorū. Secari et vrlse homines patiunt: vt dolores nō eterni sed aliquāto diuturniores vlcet: acrioris dolorū precio redimantur. In lāguda et in certa vocantō is breuissimē atq̃ vltima vita. Immanissimos bellicosos atterit: pluribus fortasse animis laborib⁹ inquit: q̃ in ocio quieturus: Quib⁹ t̃pestantib⁹ et p̃cellis: q̃ horribili et tremēde seuitie celi et maris ip̃ortunitis mercatoris vt ouitias ṽtētas acquirat: maiorib⁹ q̃ q̃ bus acquiritur sit pericul⁹ et t̃pestantib⁹ plenat. Quos estus q̃ frigora: q̃ pericula ab equis: a fossis: a precipitijs: a fluminibus: a feris perferunt venatores: quē laborē esuriendi a sitiendi: quātas viliū sumi et fordiū sumi cibi et pot⁹ angustias vt bestia capiat: inter dū nec ip̃sū bestie carnes. p̃pter quam hec tantas sustinent repulis necessarias. Et q̃ si ap̃ ceruul: q̃ capiat: magis suauē sit venātis aio q̃ cap⁹: q̃ comedētis palato q̃ coc⁹ est. Quāns cruciatib⁹ p̃pe quondianay plagay tenera pueroy etas fudat: Quāns et schol⁹ vigiliay et abstinentie molestijs exercētur: nō p̃pter dūcēdā sapiētia: sed p̃pter opes honorēq̃ vanitatis: vt numeros et fias et diuersas fallacias eloq̃ discant: Si i bis oib⁹ qui hec nō amāt eadē graua patiunt. Qui vero amāt eadē quide: s̃z non graua pati vident. Oia em̃ sua i mania: p̃ziosus facilia et p̃pe nulla est fici amor. Quāto ergo certū ac facili⁹ ad verā beatitudinē charitas facit: q̃ ad miserā quārum potuit cupiditas fecit. Quā facile tolerat q̃libet aduersitas ap̃alis: vt eina pena vitet: eterna redēs cōparet. Nō inmerito ille vas electōis cū ingētia leticia dicit. Nō sūt digni passioib⁹ t̃p̃is: ad futurā gl̃iam q̃ reuelabit i nobis. Ecce vñ illud iugū suauē et sarcinā leuē. Et si angusta est paucis eligētib⁹: facilis t̃z oib⁹ diligētib⁹. Dicit psalmista. P̃pter verba laborioz tuorū: ego custodiui vias duras. S̃z q̃ dura sūt laborib⁹: eis dē ip̃is m̃tēscit amātib⁹. P̃pter q̃ d̃ra diuine pietatis disp̃latōe actū est: vt interioris hō q̃ renouat de die in diē: nō adhuc sub lege positus: s̃z i sub gr̃a exonerat⁹ sarcinis inumerabilū obliuionis: q̃ d̃rat reuera graue iugū sed dure ceruici pueniētē impositū: facilitate simplicitatis fidei et bone spei et c̃te charitatis quicqd̃ molestiat exteriori hōi forinsecus intulisset ille princeps q̃ missus est foras: interiore gaudio leue fieret. Nihil em̃ tā facile bone volūtati est: q̃ ipsa fidei: et hec sufficit deo. Quālibet ergo seuiat iste mūdus: verisime angeli nato in carne dño clamauerunt. Ista in excelsis deo: in terra pax hoib⁹ bone volūtatis: q̃ qui nāt⁹ erat suauē iugū est: sarcina leuē. Et si cur dicit ap̃s. Fidelis deus qui nō s̃mit tētari supra q̃ possum⁹ ferre: s̃z facit cū tentatiōe citā exitū vt possum⁹ sustinere.

De eo de quo supra. Venite ad me omnes Sermo. x. An quo siue bonū opemur siue malū fugiamus: in humilitate tanq̃ a fundamento in choanduz esse declarat et cetera.

Idiuius in euāgelio dñm ex hilaratū spū dixit se deo parti. Ioh̃es: tibi pat dñe celi et terre: qui abscondisti hec a sapientib⁹ et p̃rudētibus: et reuelasti ea paruulis. Itā pater: q̃ sic placitū est aū te

Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo agnoscat filium nisi pater: neq̃ patrem quis agnoscat nisi filius: et cui uoluerit filius reuelare. In clamando laboramus: in audiendo laboratis. Audiamus ergo eum qui sequitur et dicit. Venite ad me omēs qui laboratis. Quare em̃ omēs laboramus: nisi quia sumus mortales: fragiles: infirmi: lutea vasa portantes: q̃ faciunt inuicem angustias. Sed si angustantur vasa carnis: dilatentur spacta charitatis. Quid ergo dicit. Venite omnes qui laboratis: nisi vrlaboratis. Deliqui p̃missio eius in p̃optu est: q̃m laborantes vocauit. Querēt forte qua mercede vocati sūt. Et ego vos inquit reficiā. Tolle iugū meū super vos: et discite a me. Inō mūdū fabricare non cuncta visibilia et inuisibilia creare: nō i p̃pō mō mirabilia facere: et mortuos suscitare: sed q̃m mitis sum et humilis corde. Magnus esse vis: a minimo incipe. Cogitas magnā fabricā cōstruere celsitudinis: de fundamēto prius cogita humilitatis. Et quāntū quisq̃ vult et disponit super imponere molem edificij: quāto erit mātus edificium: tāto altius fodit fundamentum. Et fabrica quidez cum cōstruit: in superna confurgit. Qui autem fodit fundamentum: ad ima dep̃mit. Ergo et fabrica ante celsitudinē humiliat: et fastigium post humilitationē erigit. Quod ē fastigij p̃struē de fabrica quā molimur: Quo peruenturū est velamen edificij: Lito dico. Usq̃ ad conspectū dei. Videtis q̃ ex celsum ē quanta res est: sp̃icere deū. Qui desiderat et quod dicit: et quod audit intelligit. P̃mittit nobis cōspectus dei: veri dei: summi dei. Hoc em̃ bonū ē: vidētē videre. Nam qui cōtunt falsos deos: facile illos vident: sed eos vidēt q̃ oculos habent et nō vident. Nobis autē p̃mittit visio dei viuētis et videntis: vt illum deum videre cōcupiscamus: de quo dicit scriptura. Qui plantauit aurē: nōne audiet. Qui finxit oculum: nōne considerat. Non ergo audit qui fecit tibi vñ audias: Et nō videt qui creauit vñ videas. Vñ autē proloquit in ip̃o psalmo et dicit. Intelligite ergo q̃ in p̃sentis estis in populo: et stulti aliq̃ sapite. Multi em̃ pieterea mala faciunt: dū putant q̃d nō videant a deo: et difficile est quidē vt eum credant videre nō posse: sed putāt nolle. Pauci inueniuntur tāte ipietatis: vt impleat in eis q̃d scriptū est. Dicit stultus in corde suo: nō est deus. Infamia ista paucorū est. Sicut em̃ magna pietas paucorū est: ita et magna impietas multorum: nōne pauorū est: hoc autē q̃d dico turba dicit. Ecce mō idē cogitat deus vrlciat q̃d faciā in domo mea: curat deus q̃d velim agere in lecto meo. Quis dicit. Intelligite qui in p̃sentis estis in populo: et stulti aliq̃ sapite. Tu hōc cū sis q̃ laboras si oia dom⁹ tue noueris: et pertineat ad te oia verba: oia facta seruorū tuorū: puras et deū sic laborare vt attendat ad te: nō laborauit vt crearet te: Oculi in tenon intēdū suū fecit tui. Non eras et creauit te vt esset. Nō te curat quā iam sis: qui vocat ea q̃ non sunt tanq̃ sint. Non ergo tibi hoc pro mittas: velis: nolis videt te: et ab eis oculis non est vbi abscondaste. Si em̃ celum ascēderis: ibi est: si descenderis in infernū adest. Laboras: nōles recedere a factis malis: vrlens nō videri a deo. Magnus labor. Facere vis mala quotidie: suspicaris te nō videri. Audi scripturā dicentem. Qui plantauit aurē: nōne audiet. Qui finxit oculum: nōne p̃siderat. Vbi mala facta tua abscondis: ab oculis dei. Si vis recedere ab ip̃s: multū laboras. Audi dicētē. Venite ad me omēs qui laboratis. Non finis laborare fugiēdo. Ab illo estis fugere: nō ad illum. Inueni quo: et fuge. Si autē propterea nō potes ab illo fugere: quia vbiq̃ p̃sens est: de primo fuge ad deū: q̃ p̃sens est vbi fias. Fuge. Ecce fugiēdo excessisti celos: ibi est. Descendisti ad inferos: quascunq̃ terrarū solitudines elegeris: ibi est qui dicit. Celū et terrā ego impleo. Ergo si celū et terrā ip̃e implet: et quo fugere possis ab illo non est: noli laborare. Fuge ad p̃sentē: mēscias veniētē. P̃sume te vrlurū bene viuēdo: a quo videris: male viuēdo. Male em̃ viuēdo videri potes: viderē nō potes. Bene autē viuēdo et videris: vides. Quāto enim te familiar⁹ videbit qui coronat dignum: qui misericorditer videt vt vocet indignum: Mathanael ait dño quē nondū sciebat. Tū me nosti. Aut ei dñs. Luz es sub arbore ficū vidit te. Videt te xps i vmbra sua: ite videbit iluce sua. Quid ē ei: cū es sub arbore ficū vidit te: Quid sibi vult: Quid significat te cordare origiale p̃cūm ad eū: quo oēs morimur. Qui p̃rio pec

Ps. xliij.

Ps. xliij.

Ps. xliij.

Rom. liij.

Idere.

Joh̃. j.

Luce. ij.

1. Cor. x.

Mat. xj.

Sancti Augustini

Bermo. xi.

Beñ. iij. cauit: de folijs ficulneis succinctoria sibi fecit. Significati illi folijs puritum libidinis: quo peccato peruenit. Inde nascimur: sic nascimur in carne peccati nascimur quam sola sanar similitudo carnis peccati. Ideo misit deus filius suus in similitudine carnis peccati. Inde venit: sed sic non venit. Non enim cum virgo libidine sed fide concepit. Venit in virgine: qui erat ante virginem. Quam creauit elegit: quam eligeret: creauit. Atulit virgini fecunditatem: non abstulit integritatem. Qui ergo sine puritum foliorum ficus venit ad te: cum esses sub arbo re fici viderte. Parate videre sublimiter: a quo visus es misericorditer. Sed quod magnum fastidium est: de fundamento cogita. Quo inquis fundamento? Disce ab illo: quoniam mitis est et humilis corde. Hoc i te fodi fundamentum humilitatis: et peruenies ad fastidium charitatis.

De eo quod scriptum est in euangelio secundum eundem. Qui dixerit verbum contra spiritum sanctum: non remittetur ei: neque in hoc seculo neque in futuro in quo augustinus ex euangelio probat in spiritu sancto et non in sathana (contra phariseos) christum eiecisse de templo et quod plura alia notatu digna

Sermo. xi.

Agna questio est de recenti euangelica lectione: proposita. Cui soluende quantus ad nos attinet: impares sumus: sed sufficientia nostra ex deo est: quantum eius adiutorium vel accipere vel capere possumus. Prius ergo magnitudinem aduertite questionis: ut eius vires molem humeris nostris impositam videritis: oretis pro laboribus nostris: atque in auxilio quod nobis prebatur inveniamus edificationem mentibus vestris. Cum domino fuisset oblatum demonum habes cecus et mutus et curasset eum ita ut loqueretur et videret: et superent omnes turbe dicentes: numquid hic est filius dauid? Pharisei audientes dixerunt. Hic non est iherusalem: nisi in beelzebub principe demoniorum. Iesus autem sciens cogitationes eorum dixit eis. Omne regnum in se ipsum diuisum desolabitur: et omnis ciuitas vel domus diuisa contra se non stabit. Et si sathanas sathanam eiciat: aduersum se diuisus est. Quomodo ergo stabit regnum eius? Hoc dicens et ipsorum professione volebat intelligi: quod in eum non credendo in regno diaboli esse delegissent: quod vtrique aduersum se diuisum stare non possit. Eligant ergo pharisei quod voluerit. Si sathanas sathanam non potest eicere: nihil contra deum quod dicere non uenerit potuerunt. Si autem potest multo magis sibi pro spiciat: et recedant de regno eius quod aduersum se diuisum stare non potest. In quo autem dominus ipse eiciat demones: ne demoniorum principem existiment: attendant quod sequitur. Et si ego (inquit) in beelzebub eicio demones: filij vestri in quo eiciunt? Ideo ipsi iudices vestri erunt. Dixit hoc vtrique de discipulis suis: illius populi filijs: quod certe discipuli domini iesu christi sibi sibi cōfessi fuerant: nihil se malarum artium a bono magistro didicisse: in principe demoniorum eicerent demones. Ideo inquit ipsi iudices vestri erunt. Ipsi inquit ipsi ignobilis et contemptibilia huius mundi: in quibus non artificiosa malignitas sed sancta simplicitas mee virtutis apparet: ipsi testes mei iudices vestri erunt. Deinde subiungit. Si autem ego in spiritu dei eicio demones: igitur peruenit in vos regnum dei. Quid est hoc? Si ego inquit in spiritu dei demones eicio: non aliter possunt filij vestri eicere: quibus non maligna doctrina sed fide simpliciter dedi: proculdubio peruenit in vos regnum dei quo subuertitur regnum diaboli: cum quo et vos subuertimini. Et quoniam dixerat. Filij vestri in quo eiciunt: ut ostenderet in eis gratiam suam: non meritis illorum. Aut quod potest quisque (inquit) intrare in domum fortis et vasa eius diripere: nisi prius alligauerit fortē: et sic domum eius diripere? Filij inquit vestri vel quod crediderant in me vel adhuc credituri sunt: et eiecitur demones: non in demonum principem: sed in simplicitate que certe vel fuerunt vel hoc sunt quod etiam vos estis: id est peccatores aut impii: ideo in domo diaboli et vasa diaboli: quod ab illo possunt erui quos preualente iniquitate fortiter obtinebat: nisi alligaretur iusticia mee vinculis: et vasa eius eriperet quod fuerant vasa ire: et ea facerem mea vasa misericordie. Hoc est quod etiam beatus apostolus superbis et quasi de suis meritis gloriantibus increpans dicit. Quis enim te discernit? Hoc est: a massa perditio

nis ex adam: et a vasis ire quis te discernit? Et ne quisque discernat: iusticia mea. Quid enim habes (inquit) quod non accepisti? Unde et de seipso dicit. Quiumus enim et nos aliqui naturaliter filij ire sicut et ceteri. Ergo et ipse vas erat in domo illius male fortis: cum esset ecclesie plebs: blasphemus: iniurius: in malicia et inuidia: sicut fateri agens. Sed ille qui alligauit fortē ab eo vasa perditionis eripuit: et vasa electionis effecit. Denique ne putarent increduli et impij aduersantes non mini christiano propter diuersas hereses et scismata eorum: qui sub nomine christiano greges colligunt perditionis etiam christi regnum aduersum se esse diuisum: consequenter adfingit. Qui non est mecum contra me est: et qui non congregat mecum spargit. Recitat: qui non est sub voce nominis mei: aut sub specie sacramenti mei: sed qui non est mecum contra me est. Recitat: qui non congregat sub voce nominis mei: sed qui non congregat mecum spargit. Non ergo est aduersum se diuisum regnum christi: et si homines conant diuidere: quod emptum est precio sanguinis christi. Hoc autem dominus qui sunt eius. Et recedat inquit ab iniquitate omnis qui nominat nomen domini. Nam si ab iniquitate non recedit: non pertinet ad regnum christi etiam nominans nomen christi. Ergo aliqua ex templi gratia: commemorare spiritus auaricie et spiritus luxurie: quod ille contra ait: ille diuisum: diuisi sunt ambo aduersum se: et pertinent ad regnum diaboli. Apud idolorum cultores spiritus in unum et spiritus hereticus diuisi sunt aduersum se: et ambo pertinent ad regnum diaboli. Pagani et iudei: hos et christi diuisi sunt aduersum se: et ambo pertinent ad regnum diaboli. Arrianus et fortinianus ambo heretici: aduersum se ambo diuisi. Donatista et maximianista ambo heretici: et aduersum se ambo diuisi. Omnia vitia errorumque mortalium inter se contrarij diuisi sunt aduersum se: et omnes pertinent ad regnum diaboli: ideo non stabit regnum eius. Iustus autem et impius: fidelis et incredulus: catholicus et hereticus: diuisi quidem sunt aduersum se: sed non ambo pertinent ad regnum christi. Hovit dominus qui sunt eius. Nemo sibi de vocabulo blandiatur. Si vult sibi prodesse nomen domini: recedat ab iniquitate qui inuocat nomen domini. Sed ista verba euangelica et si habebat aliquid obscuritatis: quod dominus arbitror adiuuante explanatione non erat: tunc tantum difficultatis: quante apparet esse quod sequitur. Ideo dico vobis. Omne peccatum et blasphemia remittitur hominibus: spiritus autem blasphemie non remittitur. Et quicunque dixerit verbum contra filium hominis: remittetur ei. Qui autem dixerit contra spiritum sanctum non remittetur ei: neque in hoc seculo neque in futuro. Quid ergo fiet de his quos lucrari cupit ecclesia? Numquid non correctis et ad eam et quocumque errore venientibus spes falsa promittitur in remissione omnium peccatorum? Quis enim non conuincit dixisse verbum contra spiritum sanctum: autem christi? vel catholici? sicut? Prius mo ipsi qui pagani appellantur multorum deorum falsorumque cultores et idolorum adulatorum: cum dicunt dominum christum magis artibus fecisse miracula: nonne istis sunt similes qui eum dicunt in principe demoniorum eiecisse demones? Deinde cum quoti die nostra sanctificatione blasphemant: quid aliud blasphemant quam spiritum sanctum? Quid iudei qui dixerunt de domino vni ille exortus est sermo: Nonne adhuc vobis verbis contra spiritum sanctum loquuntur: sic negantes eum esse et christum: sicut illi in christo esse negauerunt. Neque enim illi spiritum sanctum non maledixerunt: aut non eum dicentes esse: aut esse quidem: sed deum non esse: sed esse creaturam: aut ad demones eiciendos nihil valere: non ista indigna: non aliquid simile de spiritus locuti sunt. Saducei ei spiritum sanctum negabant: pharisei vero eum esse contra saduceorum heresim defendebant: sed esse in domino iesu christo negabant: quem demones eicere in principe demoniorum putabant: cum eiceret ille in spiritu sancto. Ac per hoc iudei et quicunque heretici spiritum sanctum cōfitemur sed eum negant esse in christo corpore: quod est vnica eius ecclesia non vtrique nisi vna catholica: proculdubio similes sunt phariseis qui tunc etiam si esse spiritum sanctum fatebantur: negabant tamen eum esse in christo: cuius opera in demonibus eiciendis demoniorum principum tribuebant. Omnis ergo quidam heretici ipsum omnino spiritum sanctum vel non creator sed creaturam esse contendunt: sicut arriani et eunomiani et macedoniani: vel eum proflus ita negant ut ipsum deum negent esse trinitatem: sed tantummodo esse deum patrem asseuerant: et ipsum aliqui vocari filium: alij vocari spiritum sanctum: sicut fabellam: quos quidam patristianos vo-

i. Cor. iij.

In euāgelio scđm Mattheū. Sermo.xj. Fo.xlj.

cant: ideo quia patrem perhibet passum: cuius negant esse
aliquem filium: sine dubio negant esse spiritum sanctum. Fontina-
m quos patrē solū esse deū: filium uero non nisi hominem dicūt:
negantes oīno tertiam personā spiritum sanctum. Manifestū est
igitur et a paganis et a iudeis et ab hereticis blasphemari
spiritum sanctum. Nunquid nā ergo deferendi sunt et sine ulla spe
deputadi: quā sita sententia est. Qui uerbū dixerit contra spiri-
tū sanctum nō erit dimittet neq; in hoc seculo neq; in futuro: et
illi soli estimadi sunt ab huius grauisimi peccati reatu libe-
ri q; ex infantia sunt catholici? Itā quicūq; xpo crediderūt
ut catholici fierent: utiq; aut ex paganis: aut ex iudeis: aut
ex hereticis in gratiā xpi pacēq; uenerūt. Quib; si nō est di-
missum qd dixerūt uerbū contra spiritum sanctum: in aniter pmit-
tatur et p dīcat hoibus ut cōuertant ad deū: et siue in baptis-
mo siue in ecclesia pacem remissionēq; accipiat peccator?
Requēni dictū est. Nō remittet ei nisi in baptismo: sed non
remittet (inquit) neq; in hoc seculo neq; in futuro. Nōnullis
videt eos tantummodo peccare in spiritum sanctum: lauacro regene-
rationis abluti in ecclesia et accepto spū sancto uelut tanto
potea dono saluatoris in gratiā mortifero aliquo pctō se im-
merserunt: qualis sunt vel adulteria: vel homicidia: vel ipsa
discessio siue oīmodo a noīe xpiano siue a catholica ecclia
Sed iste sensus unde pbati possit ignoro: cū et penitētie quo-
rūq; criminū locus in ecclesia non neget: et ipsos hereticos
ad hoc utq; contritiōē dōs dicat aplos. Ille forte dicit illis de
penitentiā ad cognoscēdā ueritatē: et respiciant de diaboli
laqueis a quo captiui tenent. Im ipsius uolūtate. Quis enī
est fructus correctionis siue ulla spe remissionis? Postremo
nō ait: qui fidelis catholicus dixerit uerbū cōtra spiritum sanctum:
sed q; dixerit hoc est q;libet dixerit: quāq; dixerit: nō remit-
tet ei neq; in hoc seculo neq; in futuro. Siue ergo sit ille pa-
ganus: siue iudeus: siue xpianus: siue hereticus: siue quodli-
bet aliud habeat nomen erroris: nō dicit est ille aut ille: sed
qui dixerit xpo cōtra spiritum sanctum. i. blasphemauerit spiritum sanctum:
nō remittet ei neq; in hoc seculo neq; in futuro. Porro autē
si omnis error: prauus ueritatis et iūctus catholice paci (si-
cut supra ostendim) dicit uerbū contra spiritum sanctum: nec tū cessat
ex omni errore corrigere atq; colligere q; remissionē peccato-
rū: et ipm quem blasphemauerat accipiat spiritum sanctum: puto q;
grāde secretū tā magne huius q;stionis ostēdēdū. Lumen er-
go expositionis a dño requiritur. Erigite itaq; fratres: eri-
gite ad me aures: ad omē mētes. Dico charitati uelire. For-
te in oībus scitis scripturis nulla maior q;stio: nulla difficultas
inuenit. Unde ut uobis nulla de me ipso fatear: semp in
sermonib; quos ad populū habui: huius q;stionis difficulta-
tem molestiāq; uitauit. Non q; nihil haberē qd inde utiq;
cogitarē neq; enī in tanta petere q;ere: pulsare negligē-
rem: sed q; ipi intelligēt q; multi aliquā uia aperiebāt uerbis
adhortā occurrētib; me posse sufficere nō putare. Hodie au-
tem lectiones audis de quib; uobis esset sermo reddēdus
cū euāgelii legere: ita pulsari est cor meū: ut credere deū
uelle aliqd hinc p meū ministeriū uos audire. Pūus ergo
ut aduertatis et intelligatis admoneo: nō dixisse dñm. Dis
blasphemia spūs nō remittet ei: sed q; dixerit uerbū. Illud
enim si dixisset: nihil nobis oīno remaneret unde disputare
possim; qm si oīs blasphemia et oīne uerbū qd dicit cōtra
spiritum sanctum nō remittet hoibus: ex nullo genere impietatis eo-
rū q; dono xpi et sanctificationi ecclesie p traditū vel paga-
norū vel iudeorū vel quorūlibet hereticorū: nōnullorū etiā
in ipsa catholica iperitōiū quāq; in ecclesia lucrare. Sed
absit ut hoc dñs diceret. Absit inq; ut ueritas diceret oēm
blasphemiam et oīne uerbū qd cōtra spiritum sanctum diceret nō ha-
bere remissionē neq; in hoc seculo neq; in futuro. Exercere
quippe nos uoluit difficultate q;stionis: nō decipere senten-
tie falsitate. Quapropter non est necesse ut oēm blasphemiam
et oīne uerbū qd dicit contra spiritum sanctum: remissionē quisq; existi-
met nō habere: sed necesse est plane ut sit aliq; blasphemia et
aliq; uerbū: qd si dicat cōtra spiritum sanctum: nullā uicq; uenā re-
missionēq; mereat. Quis si oīne accepit? quis nā poterit sal-
uari? Si autē rursus nullū putauerim; p traditū saluato-
ri. Et si sine dubio aliq; blasphemiam et aliq; xpo: qd si dicit
fuerit cōtra spiritum sanctum: nō remittet. Quid sit autē hoc uerbū:
queri a nobis dñs uoluit: ideo nō expressit. Queri inq; vo-
luit: nā negari. Solent enī scripture ita loqui: ut qn aliqd sic

dicat ut neq; ex toto neq; ex pte dictum finiat: nō sit necesse
ut ex toto fieri possit: ut ex parte nō intelligat. Ita q; senten-
tia ex toto. i. uiniuersaliter pnciare: si diceret. Quis blas-
phemia spūs nō remittet: qualescūq; uerbū contra spiritum sanctum
remittet ei: neq; in hoc seculo neq; in futuro. Et pte autē. i.
particulariter pnciare: si diceret. Quodā blasphemia spi-
ritus non remittet. Quā nec uiniuersaliter nec particulariter
enūciata sententia est. Nō enī dicit ē. Quis blasphemia spūs:
aut qdā blasphemia: sed tūmodo indefinite dicitur est: spūs
blasphemia nō remittet. Nec dicitur est. Quicūq; dixerit qd
cūq; uerbū: aut q; dixerit quoddā uerbū: sed indefinite: qui
dixerit xpo: nō est necesse ut oēm blasphemiam uel oīne xpo
intelligam; sed necesse est plane ut quādā blasphemiam et
quoddā uerbū uoluerit intelligi oīs: quis id expicere no-
luerit: ut petēdo: querēdo: pulsando: si qd recti intellet? ac-
ceperim; nō uiliter habeam;? Hoc ut manifestū videatis:
illud attēdite qd ait idē ipse iudeis. Si nō uenissim et locu-
tus fuissim eis: pctm non haberēt. Requēni ita dictū est: ut
sine illo pctō oīno uellet intelligi futuros fuisse iudeos si
uenisset et locutus fuisset. Plenos q;ppe iuent: oneratosq;
peccatis. Propter qd dicit. Venite ad me oēs q; laboratis
et onerati estis. Unde: nisi sarcinis pctō et transgressioib;
legis: Quā lex subintrauit: ut abudaret delictū. Cum ipse
etiā alibi dicat. Non ueni uocare iustos sed pctōres: quō si
nō uenisset pctm nō haberēt: nisi q; sententia ita nec uiniuer-
saliter nec particulariter: sed indefinite pnciata nō oīne pctm
cogit intelligi: Sed plane nisi aliqd pctm intellexerim; qd
nō haberent nisi xps uenisset et locutus fuisset: falsam qd
absit sententiā dicerem. Nō ergo ait. Si nō uenissim et locu-
tus fuissim eis: nullū pctm haberēt: ne ueritas mēret: nec
rursus diffuse dicit. Si nō uenissim et locutus fuissim eis:
quoddā pctm nō haberēt: ne pū studiū parū exerceret. In
oīm q;ppe copia scripturarū sanctarū pascimur apertis: exer-
cemur obscuris. Illic fames pellit: hic fastidū. Quā ergo
est dictū pctm nullū haberēt: non perturbemur pctōres iu-
deos etiā si dñs nō uenisset agnosim;. Sed tū q; dicit est.
Si nō uenissim pctm nō haberēt: unde necesse est etiā si
oīne: aliqd tñ eos ex aduētū dñi qd nō habebat contraxit
pctm: illud ipm pfecto est: qd in pntem sibi loquentē non
crediderūt: eūq; unum cū deputātes qm uera dicebat in sup
occiderūt. Hoc pctm tā magnū et tā horrendū si nō uenisset
et locutus eis fuisset: utiq; nō haberēt. Sicut ergo ibi cū au-
dimus. Peccatū nō haberēt: nō oīne sed aliqd pctm intelli-
gimus. Ita in hodierna lectiōe cū audim;. Spūs blasphe-
mia nō remittet: nō oēm blasphemiam sed quādā. Et cū audi-
mus. Qui dicit xpo cōtra spiritum sanctum nō remittet: nō oīne uer-
bū sed quoddā xpo intelligere debem;. Itā et hoc ipsum
ait. Spūs autē blasphemia nō remittet: utiq; nō oīs spūs:
sed spūs blasphemia necesse est intelligam;. Quod etiā pla-
nius alibi nō diceret: quis tā uexos esset ut aliqd aliud intel-
ligeret? Scdm hanc regulā locutionis: et illud accipit. Hi-
si q; renatus fuerit ex aqua et spū scō. Nō enī tibi ait: spū
tū sancto: hoc tū intelligat. Nec qm dixerit: aqua et spū: oīm
spū quicq; intelligit. Quocirca cū audis spiritus autē blas-
phemia nō remittet: sicut nō oīm spiritū: ita nō oīs spiritus
blasphemia oportet accipias. Audire iam uelle uos uideo:
qm nō est oīs: que nā illa sit blasphemia spūs q; nō remittet:
et qd sit uerbū qm nō est oīne: qd si dictū fuerit cōtra spiritum
sanctum nō remittet: neq; in hoc seculo neq; in futuro. Jam et
ego uelle dicere qd intēti sum expectans audire: sed tolera-
te aliquātas maiores dili gētie moras: donec adiunxerit dñs
tōrū qd occurrit expediā. Alij q;ppe duo euāgeliste marcus
et lucas cū de hac re loquerent: nō dixerūt: blasphemiam seu
uerbū: ut intelligerem; nō oēm blasphemiam sed quādā: nec
uerbū oīne sed quoddā. Quid ergo dixerunt? Apud marcū
ita scriptū est. Amen dico uobis: qm omia dimittuntur filiis
hoīm pctā et blasphemie quib; blasphemauerūt: q; aut blas-
phemauerit in spiritum sanctum nō habet remissionē in eternū: sed
reus erit eterni delicti. Apud lucā ita. Quis dicit uerbū in
filiū hoīs: remittet ei: ei autē q; in spiritum blasphemauerit:
nō remittet. Aliquid ppter nōnulla uerborū diuersitatē re-
cedit ab eiūsdē uitate sententiē: Itā neq; alia causa est cum
euāgeliste eadē nō eodē modo dicāt: nisi ut inde discamus
res xbis: nō reb; xba pponere: in lib; aliud in loquēte q;re-

Joh. xv.
De gratia
et li. arbi.
ca. ij.

Mat. xj.
Rom. v.
Mat. ix.

Joh. xv.

Mat. xij.

Joh. iij.

Marci. iij

Luce. xij.

Sancti Augustini de verbis dñi.

re nisi volūtatē: ppter quā insinuatā ab a pponitur. Quid enim ad rem est: vtrū dicat spūs blasphemia nō remittet: an dicat qui blasphemauerit in spū sancto nō ei remittet: nisi forte q eadē apertū istō modo q illo dicit: r aliū euāgelistā nō destruit: sed exponit: spūs autē blasphemia clausē dicitur est: q nō expulsum est cū spūs. Non enī quicūq spūs: spūs sanctus est. Itē pōt dici spūs blasphemia: cū spūs quisq blasphemat: quō potest dici spūs oīo cū spūs quisq orat. Qñ dicit apls. Orabo spūs: orabo et mēte. Lū hō dicitū est. Qui blasphemauerit in spū sancto: ille ambiguitates solute sunt. Itē qd scriptū est. Hō habet remissionē in eternū: sed reus erit eterni delicti: qd est aliud qd hōm Mathēus legif. Hō remittet ei neq in hoc seculo neq in futuro: Alijs q ppe verbis: et alio loquēdi modo eadē ipsa est expulsa sententia. Et qd est apud Mathēu. Qui dixerit verbū cōtra spū scē: nō aliud aliqd q blasphemā intelligem? plani? alij dixerūt. Qui blasphemauerit in spū scē. Eadem rēs ab oībus dicta est: nec aliq eorū loquētis volūtatē discēssit: ppter quā intelligēda verba dicunt / scribunt / leguntur / audīunt. Sed ait aliq. Ecce accēpi et itellēxi: qz cū dicitur blasphemā: nec expiunt oīs aut qdā: potest qdā intelligi: aut oīs. Sed nec necesse est vt oīs. Nisi autē quedā intelligatur: falsum est qd dicit. Itē et xbi si nō dicat oīe seu quodā: nō est necesse vt oīe intelligat: sed nisi vī quoddā fuerit intellectū: nullo mō potest esse qd dicit. Sed vbi legif: q blasphemauerit: quō intelligo quādā blasphemā vbi nō legif nisi blasphemā: vel quoddā verbū vbi nō legif nisi verbū: sed qz generaliter dici videt: q blasphemauerit: lūcū cōtradictioni rēndem? qz etiā hic si diceret: q blasphemauerit quācūq blasphemā in spū scē: nihil esse cur aliquas blasphemā qrendā putarem? qñ oīem intelligere deberemus. Sed qz oīs nō potest intelligi: ne paganis: iudeis: hereticis oīisq hōim generi: q diueris errorib? et contradictionib? suis blasphemā in spū scē spēs remissionis si se correpserint auferat: restat vtiq vt in eo q scriptū est: q blasphemauerit in spū scē: nō habere remissionē in eternū: ille intelligat qui nō omni modo sed eo modo blasphemauerit vt ei nunq possit ignosci. Sicut in eo enī qd dicitū est. De? neminē tentat: nō omis: sed quodā tērationis mō deus neminē tētare intelligēdus est: ne falsum sit illud qd scriptum est. Tētare vos dñs de? vester: et ne spm negem? deū: vel dicamus falsum euāgelistā vbi legim? Qui interrogabat discipulū tērans: ipse autē sciebat qd esset factur? Et enī tēratio adducēs pēnā: qua de? neminē tētare: et est tēratio pbanis fidē: qua et deus tētare dignat. Ita cū audim? Qui blasphemauerit in spū scē: nō omis blasphemā di gen? debem? accipere: sic nec ibi qua de? neminē tētare: et est tēratio pbanis fidē: qua et deus tētare dignat. Ita cū audim? Qui crediderit et baptizatus fuerit salu? erit: nō vtiq intelligim? eo modo credētem quo et demones credit et cōremiscit: nec in eo numero baptizatos: in quosymon magus baptizari potuit: sed salu? esse nō potuit. Sicut ergo cū diceret. Qui crediderit et baptizatus fuerit salu? erit: nō oēs credētes et baptizatos: s? qdā intrinsecus fide cōstitutos q apostolo distinguēte p dilecti onem opaf. Ita cū dixerit. Qui blasphemauerit in spū sancto: nō habet remissionē in eternū: nō oēm sed quēdā blasphemātis spū sancti intrēdebat: et atq: quo quisq fuerit obligatus: nulla vtiq remissione soluet. Illud etiā qd ait. Qui māducat carnē meā et bibit sanguinē meū in me manet ego in illo: quō intellecturi sum? Nūquid etiā illos hic poterimus accipere: de qbus dicit apls: q iudiciū sibi māducent et bibāt: cū ipam carnē māducent et ipm sanguinem bibāt? Nūquid et iudas magistri vēditor: et traditor impi? qbus primū ipm manib? ei? cōfectū sacramentū carnis et sanguinis ei? cū ceter? discipulis: sicut apert? Lucas euāgelista declarat: māducarēt et biberēt: māsit in xpo: aut xps in eo? Multi deniq q vel corde ficto carnē illā māducant et sanguinem bibūt: vel cū māducauerint et biberint apostare fiunt: nūquid manēt in xpo: aut xps in eis? Sed pfecto est quidā modus māducaū illā carnē et bibendi illū sanguinē: quō q māducauerit et biberit in xpo manet: et xps in eo. Hō ergo quicūq modo quisq māducauerit carnē xpi et biberit sanguinē xpi: manet in xpo: et in illo xps: sed certo quodā modo quē modū vtiq ipse videbat q ista dicebat. Sic igit et in eo Marci. iij qd ait. Qui blasphemauerit in spū scē: nō habet remissio-

nem in eternum: nō quocūq modo blasphemauerit reus est: hui? irremissibilis delicti: sed modo quodā quē nos qre / aut intelligere voluit: q hanc sententiā verā terribilēq de promptis. Quis nā sit autē blasphemādi modus: vī pot? imoderatio: quē nā sit ista blasphemā: et qd sit verbū cōtra spū scē: iā quātū exultimō ipse oīdo expostulat vt dicam? vtiq expectationē rādū sed necessario detentā nō viter? differam? Hostis charissimū in illa inuisibili et incorruptibili trinitate quā fides vīa et catholica ecclesia tenet et p dīcar: deū patrē nō spū sancti patrē esse sed filiū: et deū filiū nō spū sancti filiū esse sed patrē: deū autē spū scē nō soli? patris aut solius esse filij spū scē patr? et filij. Et hāc trinitatē quīs seruata singulariū ppteratē et substantia psonarum: tñ ppter ipsam indiuiduā et inseparabilē eternitatē: vitaris: bonitatis essentia vel naturā: nō esse res deos sed vnū deū. Ac p hoc p captū nostrū quātū ista p speculū et in enigmate: pfectim talib? qles ad huc mō videre concedit: insinuat nobis in patrē auctoritas: in filiū naturitas: in spū sancto patris / filijq cōmunitas: in trib? eqūitas. Qd ergo cōmune ē patri et filio: p hoc nos voluerit habere cōmunionē et inter nos et secū: et illud donū nos colligere in vnū qd ambo habent vnū: hoc est p spū scē deū et donū dei. In hoc enī recōciliamur diuinitatē: ea q delectamur. Itā qd nobis pdeset quicūq boni nossem? nisi etiā diligem? Sicut autē xīta te discim? ita charitate diligim? vt et pleni? cognoscām: et beati cognito pfuamur. Charitas poro diffusa est in cor: Rom. v. dibus nris: p spū scē q datus est nobis. Et q pēis aliena mur a possessione veroy donoy. Charitas cooperit multitu i. Pet. iij. dinē pēty. Et ergo pater filio veritati origo verat: et filij de veraci patrē orta veritas: et spū scē a patre bono et filio bono effusa bonitas: oīm est aut nō impar bonitas nec se parabilis vntas. Primū ergo in nos ad accipiendā vitam eternā q in nouissimo dabit de bonitate dei mun? venit ab initio fidei: remissio pēty. Illi enī manētib? manēt quodā modo inimicitie aduersus deū: ab illo alienatio q a nostro malo est: qm nō mentit scriptura dicens. Peccata vīa separant iter vos et deū. Hō itaqz nobis infert bona sua: nisi auferat mala nostra. Et instantū illa cōfessit: in quā ista minuitur: nec illa pfectū nisi ista finiat. Itā hō q dñs iesus sic in spū scē pēta dimittit: quē ad modū in spū sancto demones ei cū: hinc intelligi potest: q postea q resurrexit a mortuis: cū dīxisset discipulis suis. Accipite spū scē: cōtinuo subiecit. Si cui dimiseritis pēta dimittētur ei: si cui tenueritis tenebūtur. Itā et illa regeneratio vbi fit oīm pteritoz remissio pēty: in spū scē fit: dīcēte dño. Nisi qd renat? fuerit: aq et spū nō pōt introire in regnum dei. Sed aliud est nasci de spū: aliud nasci de spū: si aut aliud est nasci de carne qd fit cū parit mater: aliud nasci de carne: qd fit cū lactat infans: ad hoc cōuersum vt cū voluptate biberet vnde nat? est vt viueret: vt inde accipiat viuēdi alimētū vnde accipit na scēdi initū. Primū itaqz credentiū beneficiū est benedictio dei: in spū scē remissio pēty. Unde ita cepit q p dīcatio Jobānis baptiste: q pcursoz dñi missus est. Sic enī scriptum est. In dieb? illis venit Jobānes baptista p dīcat: deserto iudee et dīcēs. Penitentiam agite: appropinquate enī regnū celoy. Ait autē Jobes inter cetera q locut? est ad eos q venerūt vt ab illo baptizarentur. Ego quidē vos baptizo aqua in penitētia: q aut vētū? est post me formoz me est: cui? nō sum dign? calciamēta ponere. Ipse vos baptizabit in spū scē et igni. Ait et dñs. Jobānes quidē baptizauit aq: vos autē baptizabimini spū sancto nō post multos hos dies quē accepturi estis vsq ad pēthecoken. Et autē dicit Jobānes. Et igni: quis possit intelligi et tribulatio quā p noie xpi credētes fuerāt ppefuri: tñ nō ab re est eūdem spū scē etiā noie ignis significatū videri. Ppter qd et in aduentu ei? dīctū est. Uise sunt illis lingue diuise velut ignis: q et in Actū. ij. sedit sup vniqūq eorū. Hinc et ipse dñs ait. Ignē veni mittere in mundū. Hinc et apls ait. Spūs seruētes: qm hinc feruet charitas. Diffundit qppe in cordibus nris p spū scē: et dñs ait. Refrige: Marci. iij. scet charitas multoz. Sed pfecta charitas: pfectū donū est spū sancti. Itāus est autē illud qd ad remissionē pnter peccator: p qd beneficiū erumit de potestate tenebrarū: et pñ cepit: mūdū mūtū foras fide nostra: q operat in filiis in Ephe. ij.

In euāgelio scđm Mattheū. Bermo.xi. Fo.xlii.

fideliarum: nulla alia nisi societate et obligatione peccati. In
spū enī scđo quo in vniū dei populi cōgregat eīscā spūs imū
dus: qđ in scđm diuīus est. Cōtra hoc donū gratiū: cōtra
istā dei gratiā loquitur cor ipenitēs. Ipsa ergo ipenitētia est
spūs blasphemus: qđ nō remittet neq; in hoc seculo neq; in fu-
turo. Cōtra spū enī scđm qđ remissionē nō habet in eternū: hec
in ipenitētia cōtra quā clamabat et prece et iudex dices.
ut enī lingua sua dicit: quē penitētia dei cū ad penitētiā ad-
ducit: ipse scđm duritiā cordis sui et cor ipenitēs thesauri-
zar sibi irā in die ire et reuelationis iusti iudicij dei: qui red-
det vni cuiusq; iuxta opera ei. Nec ergo ipenitētia. Sic enī
vno aliquo noīe possum? (vt cūq;) appellare et blasphemā
et verbū cōtra spū scđm qđ remissionē nō habet in eternū: hec
in ipenitētia cōtra quā clamabat et prece et iudex dices.
Penitētiā agite: appropinquet enī regnū celorū: cōtra quā
vniū euāgelice pđicationis aperuit: cōtra quā ipm euā-
gelii in toto orbe pđicandū esse pđixit: vbi postea qđ resur-
xit a mortuis: ait discipulis. Opotebat parī xpm et resur-
gere a mortuis tertio die: pđicari in noīe ei? penitētiā et
remissionē pctō pōēs gētes incipitibus ab hierlm. Nec
oino ipenitētiā nō habet remissionem: neq; in hoc seculo
neq; in futuro: qđ penitētiā ipenitētiā remissionē in hoc seculo
qđ valeat in futuro. Sed ista ipenitētiā vel cor ipenitēs
qđ in quib; in hac carne viuūt: nō pōt iudicari. De nullo enī
desperandū est qđ in penitētiā dei ad penitētiā adducit: nec
de hac vita rapit impiū: qđ nō mortē vult ipi: qđm vt reuer-
tas et viuas. Pagan? est hodie: vnde scis vtrū sit futur? cōtra
scđm xpm? Jude? infidelis est hodie: qđ si cras credat in
xpo: heretic? est hodie: qđ si cras sequat catholice verita-
te: Scismatic? est hodie: qđ si cras amplectat catholice pa-
cem: Quid si isti quos in quocūq; genere erroris noras et tā-
qđ desperatissimos dñas: anteq; finiat istā vitā agant peni-
tentiā et inueniāt verā vitā in futuro? Proinde fratres etiā
ad hoc vos amoneat qđ ait apłs. Nolite ante tēpus dēq; iu-
dicare. Nec enī blasphemias pās cuiusq; est vlla remissio:
qđ nō oīm sed quādā intellexim? eāq; pfeuerant duritiā
cordis ipenitēs vel dicit? vel inuenim? vel etiā qđm
existimauim? ostendim? nō pōt in quoc; viderim? vū
in hac ad huc vita est deprehēdi. Qđ nō ideo videat absur-
dū: qđ cū hom; vix in finē hui? vite in dura ipenitētia pfe-
uerans: diu multūq; loquat aduersus hanc grām spū scđm
euāgelii: tā longā cōtradictionē cordis ipenitēs: qđ
breue aliqđ verbū appellat dices. Quicūq; dixerit verbū
cōtra filiū hoīs: remittet ei: qđ autē dixerit cōtra spū scđm nō
remittet ei: neq; in hoc seculo neq; in futuro. Nec enī qđis
pīra iūet plurib; vbi cōtra et pducta blasphemā: so-
let in scriptura etiā multa vbi verbū appellare. Neq; enim
vni verbū locut? est quicūq; ppheta: et tñ sic legit. Verbū
qđ factū est ad illū vel ad illū ppheta. Et apłs. Prefiteri
(in qđ) duplici honore honorētur: maxime qđ laborat in vbo
et doctrina. Hō ait in vbi: sed in vbo. Et sanct? Jacobus.
Et note (in qđ) factores verbi: nō auditores tñ. Non ait et
ipse verbor sed verbi: qđis tā multa verba de scriptur; san-
ctis in ecclesia celebrat et solēnter legātur: dicātur: audia-
tur. Sicut ergo quātocūq; tēpore qđq; nostrū in predicādo
euāgelio laborauerim? no verbor sed verbi dicat pđicator: et
qđocūq; tēpore qđq; vestrū nostrā pđicationē diligētē atq;
institūter audierit: nō verbor sed vbi audiēdi studiosissim?
nūcupat. Ita eo more quo scripture loquuntur et quē nouit
ecclesiastica cōsuetudo: quicūq; vniuersa sua vitā qđ istā gerit
carne: qđ libet longitudine plonget: quicūq; verba vel ore
vel sola cogitatione locut? fuerit cor de ipenitētiā cōtra remis-
sionē peccatorū que fit in ecclesia: verbū dicit cōtra spū scđm.
Ideo autē nō solū verbū qđ dicitur fuerit cōtra filiū hoīs: sed
oinē pñsus peccatū et blasphemā remittet hoīb;: qđ vbi b
pctm nō fuerit cordis ipenitēs cōtra spū scđm: quo in eccle-
sia pctā solūm: cū cōtra alia dimitunt. Quō autē hoc dimit-
tunt: qđ etiā remissionē ipedit alioz? Qñia ergo dimittitur
eis: in qđbus nō est qđ nunq; dimitte. In qđ? est autem:
quō hoc nunq; dimittit: nec alia dimittit: qđ oīm remissio
vinculo isti ipedit. Hō ergo ppter ea quicūq; dixerit cōtra
spū scđm nō remittet ei: qđ in trinitate maior est filio spū scđm
aut: qđ nullus vnq; vel heretic? dicit: sed qñ quicūq; restitit

fit veritati: et blasphemauerit veritatē: qđ est xps: etiā post
tantā sui pđicationē apud hoīs: vt verbū caro fieret et ha-
bitaret in nobis: qđ est fili? hoīs. I. ipse xps: si nō dixerit ver-
bū illud cordis ipenitēs cōtra spū scđm: de quo dictum est.
Qui nō renat? fuerit ex aqua et spū: de quo item dictū est.
Accipite spū scđm: si cui dimiseritis pctā dimittitur ei. I. si
penituerit ei: accipiet p hoc donū remissionē oīm pctōū:
simul et hui? qđ verbū dicit cōtra filiū hoīs: qđ pctō ignora-
tie siue pñmactie vel cuiuscūq; blasphemie nō addidit pec-
catū ipenitētiē cōtra donū dei et grām regenerationis vel
reconciliationis qđ fit in ecclesia spū scđm. Proinde nec illud
sentiedū est: qđ qđā putat ideo remitti verbū qđ dicit cōtra
filiū hoīs: nō remitti autē qđ dicit cōtra spū scđm: qđ ppter
susceptā carnē facit? est fili? hoīs xps: quia carne vtiq; maior
est spū scđm: qđ substantia pprā equis est patri et vnigenito
filio fm ei? diuinitatē: fm quā et ipse vnigenit? filius equis
est patri et spiritui scđm. Itā si hoc ppter ea dictū esset: ppe-
cto de oīm blasphemā tacere: hec sola irremissibilis vide-
ret: qđ cōtra filiū hoīs dicit quasi cū homo solus putat. Cum
hō premisum sit offic pñm: blasphemā remittet hoīb;:
qđ etiā apud aliū euāgelistā ita ipostū est. Qñia dimitte-
tur pctā ei et blasphemie qđ blasphemauerint: pcul-
dubio et illa blasphemā qđ cōtra patrē dicit ista generalita-
te pcludit: et tñ hec sola irremissibilis definit? qđ dicit cōtra
spū scđm. Hūquid nā et pater formā ferui accepit: quā sit ma-
ior spū scđm? Itō vtiq; sed ideo post vniuersalē cōmemora-
tionē oīm pctōz oīm spū blasphemie emittētiis voluit xps
mere blasphemā qđ sit cōtra filiū hoīs: qđ etiā si in illo pctō
fuerint hoīs obligati: qđ cōmemorauit vbi ait. Si nō venis-
sem et locut? eis fuissim: pctm nō haberēt: qđ etiā in euāge-
lio fm iohannē valde graue offēdit esse pctm: vbi ait de spū
scđm: cū eū se missurū esse pmitteret: ille arguit mādū de pec-
cato et de iustitia et de iudicio. De pctō quidē qđ nō credi-
derūt in me: tñ si nō dixerit illa cordis ipenitēs duritiā
verbū cōtra spū scđm: etiā hoc qđ dicitur est cōtra filiū hoīs re-
mitteret. Hōc fortassis aliq; querat vtrū tātūmodo spū scđm
pctā dimittat: an et pater et fili? Respōdemus qđ et pater et
fili?. Ipse enī fili? de patre dicit. Si dimiseritis pctā homi-
nib;: dimitte vobis et pater vestre pctā vestra. Qui nos quo-
qđ dicim? in orōne dñica. Pater noster qđ es in celis. Atq; in
ter cetera et hoc petim? dicētes. Dimitte nobis debita nra.
De scđo autē ait. Ut scias qđ habeat fili? hoīs potestātē in
terra dimitte pctā. Si ergo (in qđ) et pater et fili? spū scđm
aut dimitte pctā: cur illa ipenitētiā qđ nunq; dimitte-
tur: tātūmodo ad spū blasphemā dicit pñm: itaq; ille qđ hoc
ipenitētiē pctō fuerit obligatus: dono spū scđm resistere
videat: qđ eo dono fiat remissio pctōz: vbi et ego quero:
vtrū xps eiecerit demonia: an et pater et spū scđm? Si enim
tātūmodo xps: qđ est qđ ipse dicit. Pater autē in me manēs
ipse facit opera: Ita enī dictū est. Ipse facit opera: tātū
filius nō facit: sed pater manēs in filio. Cur ergo alio loco di-
cit. Pater me? vsq; modo operat: et ego operor? Et paulo-
post. Quicūq; enī ille fecerit: hec et fili? ei? filiter facit. Qđ
alio loco dicit. Si operari fecissim in eis qñemo ali? fecit:
ita dicit qđi solus faciat. Si autē hec ita dicunt vt tñ in sepa-
rabilia sint opera patris: qđ credendū est de spū scđm: nisi qđ
et ipse pariter operat? Itā in eo ipso loco vnde exorta est ista
qđstio quā discutim?: cū fili? eiecerit demonia: ipse tñ ait. Si
ergo in spū scđm eicio demonia: qđ puenit in vos regnū dei
hōc forte qđ dicat spū scđm dari potius a patre et filio qđ sua
volūtate aliqđ operari: et ad hoc pñm qđ dicitur est: in spi-
ritu sancto eicio demonia: qđ nō ipse spū scđm? sed xps id
faciet spū: vt sic intelligatur qđ dictū est: in spiritu sancto
eicio: tanq; diceret: spū eicio. Solēt qđpe ita loqui scripu-
re. Interfecerūt in gladio. i. gladio. Succederunt in igne. i.
igni. Et accepit ielus cultros perrinos in qđ? circūciderat
filios israel. Sed qđ ppter ea demunt in spū scđm pprā pote-
statē: illud antedant qđ a dño dictū legit. Spiritus vbi vult
spirat. Illud hō qđ apłs ait. Qñia autē hec operat vn? atq;
idem spiritus: verendū est ne quisq; arbitret qđ ea non operet
pater et fili?: cū in eis operib; cōmemorauit donationes cu-
rationū et operationes virtutū: vbi est vtiq; et expulsio de-
monior. Cū hō adiungit et dicit. Quidēs pprā vniūq; vbi supra
prouit vult: nōne manifestat etiā sancti spiritus potestātē: sed

Joh. i.

Joh. v.

Joh. xv.

Marci. iij.

Joh. xv.

Joh. xvi.

Mat. xij.

Mat. ix.

Joh. xlii.

Joh. v.

vbi supra.

Joh. xv.

Josue. v.

Joh. iij.

1. Cor. xij.

vbi supra

f ij

Sancti Augustini de verbis dñi.

apater filio plane indiuiduū? Si ergo hec ita dicunt: vt tñ
inseparabilis intelligat operatio trinitatis: ita vt cū opera-
tio patris dicit: nō ē sine filio et spūs sancto intelligat opera-
tio: vt cū operatio filij nō sine patre et spūs sancto: et cū opera-
tio spūs sancti nō sine patre et filio: satis notū est recte credē-
tibus: vel etiā vt possunt intelligētib: et illud ideo dictum
Job. xiiij. esse de patre. Ipse facit opera: q̄ ab illo sit etiā origo operū:
Job. xv. a quo est et ista cooperatio psonarū: q̄ et filij de illo nat⁹
est: et spūs sanct⁹ principaliter de illo pcedit de quo nat⁹ est
filius: et cū quo illi cōis q̄ nemo alius fecit: nō ad patrē vel
spūs sanctū sed ei nō sūt in illis operib: cooperati: sed ad ho-
mines a q̄bus legunt multa facta miracula: et tñ a nullo q̄ fi-
lius fecit. Et q̄ aut ap̄s de spūs sancto. Et autē hec operat⁹
vñ? atq̄ idē spūs: nō ideo dictū: q̄ nō ei cooperat⁹ pater et fi-
lius: sed q̄ in his operib: nō sūt multī sed vñ? spūs: et in di-
uersis suis operationib: nō est a se ipse diuersus. Hec tamē
inaniter sed rōnabiliter et cōciter dicit patrē dicit filio nō filiū
et spūs sanctū. Tu es fili⁹ me⁹ dilectus: in q̄m ubi placuit. Et
Luce. iij. hoc miraculū de celosonabilis verbi: q̄uis ad psonā patris
tātūmodo noscam⁹? p̄tineret cooperatos esse filiū et spūs sanctū
nō negam⁹. Hec enī q̄ tūc filius carnē portās cū hoib: cō-
uersabatur in terra: ideo nō erat etiā in sinu patris tāq̄ vnige-
nitū verbū: q̄ illa de nube vox facta est: aut sapiētē et spū-
taliter credi potest: deū patrē operationē verborū suorū sonā-
tium atq̄ trāsēntiū a sue sapiētē. Suiq̄ spūs cooperatōe se-
parat⁹. Eodē modo cū rectissime dicam⁹: nō patrē nec spūs
sanctū: sed filiū sup mare ambulasse: cū vñ? caro erat illa
et plantē fluctib: innitētes: illud tñ opus tāti miraculū patrē
et spūs sanctū cooperatos esse q̄s abnuat⁹: Sic enī et solū filiū ve-
rissime dicim⁹: ip̄m suscepisse carnē: nō patrē aut spūs sanctū
et tñ hāc incarnationē ad solū filiū p̄tinentem: q̄ quis negat
cooperatū patrē aut spūs sanctū nō recte sapit. Itē dicim⁹: nec
patrē nec filiū: sed solū spūs sanctū et in columbe specie: et in lin-
Mat. iij. guis velut ignis apparuisse et sedisse: p̄nūciare illis in q̄s
Actū. ij. venerat multis et varijs linguis magna alia dei: a quo tamē
miraculo ad solū spūs sanctū p̄tinet: cooperatōe patris et fi-
lij vñgenti separare nō possum⁹. Ita quoq̄ singulorū in tri-
nitate opera trinitas operat⁹: vñcūq̄ operat⁹: cooperant⁹
bus quob: cōueniēte in tribus agendi cōcordia: nō in vno
deficiēte efficacā peragēdi. Que cū ita sint: hinc est q̄ dñs
iesus in spūs sancto demones eicit. Hec enī et solus hoc im-
plet nō poterat: atq̄ illud adiutorū tāq̄ huic operi nō suf-
ficiēs assumebat: sed spūs diuinus in semetip̄m cō spūitu cō-
gruebat expelli: quē pater et fili⁹ indiuidū in semetip̄s cōi-
ter habent. Sic et pctā q̄ p̄ter ecclesiā nō dimittitur: in eo
spūs dimittit oportebat: quē in vñ ecclesiā p̄gregat⁹. Deniq̄
si quēq̄ extra ecclesiā suorū penitent p̄tōr: et hui⁹ tñ pec-
cati q̄s alienū est ab ecclesiā dei corū penitens habeat: q̄d ei
p̄dest illa penitētia: cū isto solū verbū dicat cōtra spūs sanctū:
q̄d extraneū est ab ecclesiā: q̄ accepit hoc donū vt in ea in spū-
ritu sancto fiat remissio pctōrū: Quā remissione cū trinitas
faciat: p̄prie tñ ad spūs sanctū intelligit p̄tinere. Ipse enī est
spūs adoptionis filiorū in quo clamamus. Abba pater: vt ei
possum⁹ dicere. Dimitte nobis debita n̄ra. Et in hoc cognō-
scim⁹: sicut dicit ap̄s Jobānes: qm̄ x̄ps manet in nobis de
spū quē dedit nobis. Ipse spūs testimoniū reddet spūi n̄ro:
q̄ sum⁹ filij dei. Ad ip̄m enī p̄tinet societas qua efficiamur ī
vñ corpus vñci filij dei. Qm̄ scriptū est. Si qua iḡ exhor-
tatio in x̄po: si q̄s solatium charitatis: si qua societas spūs.
P̄pter hāc societate illi in quos primitus venit: linguis
oīm gentiū sunt locuti: q̄ linguis cōsociatio: est societas
generis humani. Sic oportebat linguis oīm gentiū signi-
ficari istā societate filiorū dei et mēbroz x̄pi futurā in oībus
gētibus: vt quēadmodū tūc ille apparebat accepisse spūritū
sc̄m q̄ loquebat linguis oīm gentiū: ita senūc ille agnoscat
accepisse spūs sanctū q̄ tenet vinculo pacis ecclesie: q̄ diffundi-
Ephe. iij. tur in oībus gentibus. Unde dicit ap̄s. Studētes seruare
vñtate spūs in vinculo pacis. Et autē sit ipse spūs patris:
Job. xv. ipse fili⁹ dicit. Depare pcedit. Et alio loco. Hō enim vos
Mat. x. estis q̄ loquimini: sed spūs patris vestri q̄ loquitur in vobis
Gal. iij. Et hō ipse sit et spūs filij: ap̄s dicit. Misit de⁹ spūs filij sui
in corda vestra: clamantē abba pater: et ad ap̄os. Et clamare faci-
entem. Hos enī clamam⁹: sed in illo: id est ipso diffundente

charitate in cordib: nostris: sine qua inaniter clamant q̄cūq̄
clamant. Unde item dicit. Quisq̄ autē spm̄ x̄pi nō habet: hic
nō est ei⁹. Ad quē ergo in trinitate p̄prie p̄tinet et huius cō-
munio societatis: nisi ad eū spm̄ q̄ est patri filioq̄ cōis: hōc
spm̄ q̄ illi nō habeant qui sunt ab ecclesiā segregati. Judas
ap̄s ap̄issime declarauit dicens. Quis se ipsos segregat: ani-
males spm̄ nō habētes. Unde in ipsa ecclesiā etiā illos qui
per noīa hoīm q̄uis in vñtate ei⁹ cōstitutorū q̄dā scismata
molebātur. Ip̄salus ap̄s arguens inter cetera ait. Hialis
autē hō nō p̄cipit q̄ sunt spūs dei: sultitia enī est illi tñ nō po-
test intelligere qm̄ spiritaliter diiudicat. Q̄dē dicit q̄d dixerit
Hō p̄cipit. I. sciam nō capir xbi. Hos in ecclesiā cōstitutos
paruulos dicit: nō dñs spirituales sed adhuc carnales: et lacte
alēdos nō esca. Quasi paruulis (inq̄) i x̄pō lac vobis potū
dedit nō esca. Hōdū enī poteratis: sed nec adhuc quidē pote-
stis. Vbi dicit. Hōdū vel nō adhuc: p̄fecto nō desperat⁹: sed
eo tendit vt sit aliq̄ nō nondū est. Adhuc enī estis (inquit)
carnales. Et ostēdens vnde sint carnales. Lū enī sit (inq̄)
inter vos emulatio: nōne carnales estis: fm̄ carnē ambula-
tis: Atq̄ idipsum plam⁹ aperies. Lū enī q̄s dicit. Ego (in-
quit) sum pauli: alij autē apollo: nōne hoīes estis: Quid q̄
est apollo: Quid autē paul⁹? Ministri x̄pi q̄ quos credidissē
Hō ergo. I. paul⁹ et apollo: cōcordes erāt in vñtate spūs: in
vinculo pacis: et tñ q̄ eos isti inter se diuidere et palterio in-
flari aduersus alterū ceperat: dicuntur et hoīes carnales et
aiales: nō valētes percipere q̄ sunt spūs dei. Et tñ q̄ non sunt
ab ecclesiā segregati: paruuli appellātur in x̄po: quos vñq̄
vel angelos vel deos esse cupiebat quos arguebat: q̄ hoīes
erāt. i. in his cōtentionib: nō q̄d dei sunt: sed q̄ hoīm sum sa-
piebat. De illis q̄ hoīm sunt ab ecclesiā segregati: nō dictum
est: ea q̄ sunt spūs nō percipiētes: ne ad faciē perceptionē re-
ferrent: sed dictū est: spm̄ nō habētes. Hō est autē cōsequē
vt q̄ habet etiā sciēdo p̄cipit q̄d habet. Habet ergo istum
spm̄ in ecclesiā p̄stuti paruuli in x̄po: adhuc aiales: adhuc
carnales: q̄d habeat percipere nō valētes. i. intelligere et nosse
Itā quō essent paruuli in x̄po: nisi renati et spūs sancto: Hec
mirū videri debet q̄ q̄s alq̄d habet: et q̄d habet ignorat.
Et enī taceat de om̄ipotētis diuinitate atq̄ incōmutabilis
trinitatis vñtate: q̄s facile scientia p̄cipit q̄d sit aīa et quis
nō habet aīam? P̄ostremo (vt certissime nouerim⁹) q̄ paru-
uli in x̄po nō percipiētes q̄ sunt spūs dei: habent tñ spm̄ dei:
paulo post intueamur quēadmodū eos ipsos increpans ait.
Hecitis q̄ templū dei estis: et spūs dei habitat in vobis:
Hoc vñq̄ nullo modo diceret ab ecclesiā segregatis: q̄ di-
ci sunt: spm̄ nō habētes. Sed nec illi dicendus est esse in ec-
clesiā: et ad istā societate spūs p̄tinere: q̄ oīb: x̄pi corpora-
līn cōmitione ficto corde misceat. Sanct⁹ enī spūrit⁹ diuini
pline fugiet fictū. Quapropter q̄cūq̄ in scismatib: vel here-
ticis cōgregationib: vel p̄tē segregatōib: renati bapti-
zātur: q̄uis nō sint spūs: tanq̄ hūmaeli similes q̄ fm̄ carnez
nat⁹ est abrahe: nō fm̄ isaac q̄ fm̄ spm̄ q̄ p̄p̄tōm̄issionē: tñ
cū ad catholicā fidē veniūt et sociatī spūs aggregant⁹: quē
foris p̄culdubio nō habebāt: nō eis repenit lauacrū carnis
Hō enī defuit etiā foris positus ista forma pietatis: sed ac-
cedit eis q̄m̄ intus nō pōt dari vñtas spūs in vinculo pa-
cis. Tales q̄ppe erāt anteq̄ catholici essent: de quolib: dicit
ap̄s. Habetes formā pietatis: virtutē autē ei⁹ abnegātes. i. Tim. iij.
Potest enī esse visibilis forma palmitis etiā p̄ter vitē: s; in-
visibilis vita radice haberi nō potest nisi in vitē. Ip̄s in
de corporalia sacramēta q̄ p̄stāt et celebrāt etiā segregati
ab vñtate corporis x̄pi: formas possunt exhibere pietatis.
Vlt⁹ enī pietatis inuisibilis et spiritalis: ita in eis nō pōt
esse: quēadmodū sensus nō sequit hoīs mēbrū qm̄ amputat⁹
a corpore. Que cū ita sint: remissio pctōz qm̄ non dat nisi in
spūs sc̄o: in illa ecclesiā tātūmodo dari pōt: q̄ habet spūs sc̄m.
Hōc enī sit remissio pctōz: ne p̄nceps peccati spūs q̄ in se
ipsum diuisus est regnet in nobis: vt erunt a potestate spūs
immūdi: tēplū deinceps efficiamur sc̄i spūrit⁹: et a quo mun-
damur accipēdo indulgētā: ipsum accipiam⁹ habitatorē
ad faciendā: augēdam⁹: p̄ficiendāq̄ iustitiā. Itā et in p̄mo
ei⁹ aduētū cū bī q̄ enī acceperāt linguis oīm gentiū loqr̄nt⁹
et stupentes eos q̄ aderāt alloqueret ap̄s petrus: cōpuncti
sunt corde: et dixerunt ad petrū et ad ap̄os. Quid ergo fa-
ciem⁹ fr̄atres: mōstratē nobis: Et dixit petr⁹ ad eos. Agite

In euāgelio scđm Mattheū. Ser.xi.et.xij. Fo.xliij.

penitentiā: et baptizet vnusquisq; se in nōie iesu xpi in remissionē peccatorū: et accipietis donū spūs sancti. Aliq; in ecclesia vnusquisq; facit. Et peccator remittit: et domū huius acceptio in qua erat spūs sanctus? Ideo autē in nōie iesu xpi: q; cū eundē spūscm pmitteret: quē mittit (inquit) pater in nomine meo. Hec enī habuit in quosq; spūs sanctus? sine patre et filio: sicut nec filius sine patre et spūscō: nec sine illis pater. Inseparabilis dīpe est habitatio quorū inseparabilis operatio: sed significatim plerūq; creaturę significationes nō p suā substantiā demonstrant: sicut sua rēpōr spaciā sū labiis occupantib; separatim vocē pnuāciant: nec tñ a seipsis vllis interuallis / morē mēisq; rēpōrū separant. Itē enī vnq; dici possunt simul: cū esse nō possint nisi semp simul. Sed vt tā non semel dixim: ideo remissio peccatorū quā in se diuisi spūs euertit et expellit regnū: ideo societas vnitatis ecclesie dei extra quā nō fit ipsa remissio peccatorū: tanq; ppiū est opus spūs sancti: patre sane et filio cooperantib;: q; societas est quodāmodo patris et filii ipse spūs sanctus? Itā pater nō cōmunitur habet pater a filio et spūscō: q; nō est pater amboz. Et filius nō cōter habet filius a patre et spūscō: q; nō est filius amboz. Spūs autē sanctus cōter habet a patre et filio: q; ipse est vnus amboz. Quisq; igit rēus fuerit ipenitētie cōtra spū in quo vnitatis et societas cōmunionis cōgregat ecclesie: nūq; illi remittet q; hoc ibi clausit vbi remittit et merito dānabit cum spū in seipsum diuisus est: diuisus est ipse cōtra spūscm q; in seipsum diuisus nō est. Hoc ipsum euāgelicā testimonium nos admonet: si ea percutamur atterius. Itā et fm lucā quidem nō ibi hec dicit dñs: vbi respōdet eis q; dixerūt q; in pncipe demonioz ei; et demones: nō ei remittit q; blasphemauerit in spūscm. Unde apparet nō semel a dño dictū hoc: sed ibi quosq; nō negligēt pteritū dū quo loco dictū sit. Loq; bat enī de his q; cū cōfessi essent vel negaret corā hominib;: vbi ait: Dico autē vobis: quicūq; cōfessus fuerit me corā hominib;: et filius hoīs cōfitebit illū corā angelis dei. Qui autē negauerit corā hoīb;: denegabit corā angelis. Et ne et hoc apł petri desperaret: fides q; cū corā hominib; ter ne gauerit: cōtinuo subiecit. Et oīs q; dicit verbū in filiū hoīs remittet ei: et autē q; in spūscm blasphemauerit nō remittet: illa scē blasphemia cordis ipenitētiā quā resistit remissioni peccatorū q; fit in ecclesia p spūscm. Quā blasphemā petri nō habuit: quē morē penituit qm amare fletu: vtrūq; spū qui in seipsum diuisus est: et q; eū verā dū poposcerat: cōtra quē p illo dñs rogauerit ne deficeret fides eius. Accipit etiā ipm cui nō restitit spūscm: vt nō solū ei remitteret peccatū: sed per ei p dīcare et dare remissio peccatorū. Apud duos autē alios euāgelistas qđ narrat vt de blasphemia spūs sancti sententia diceret: causa extitit cōmōratione spūs imūdi: q; in seipsum diuisus est. Dictū enī erat de dño: q; in pncipe demonioz ei; ceret demones. Ipse se dñs ait in spūscō ei; ceret demones: vt spūs q; nō est in se diuisus: et q; in se diuisus est vincat atq; ei; ceret. Ille autē hō in ei; p ditione maneat: q; in hui; qui in se diuisus nō est pacē p ipenitētiā trāsire detra

Joh. xliij.

R

Luce. xij.

Mat. xxiij.

Luce. xxiij.

Marci. iij.

Actu. iij.

Joh. viij.

ctar. Hoc enī mare? ita narrat. Amē dico vobis: q; omnia dimittuntur hoīb; petā et blasphemie quib; blasphemauerit qui autē blasphemauerit in spūscm nō habet remissionē in eternū: sed reus erit eterni delicti. Hec sba dñi cū dixisset: sua detnde cōiunxit dicēs: qm dicebat spū imūdū habet: vt ostēderet hunc fuisse exortā causam: vt hoc diceret: eo q; dixissent ei; in beelzebub pncipe demonioz demones pelle re: nō q; esset blasphemia q; nō remittit: cū et hec remittat si recta penitētiā cōsequat; sed q; hinc (vt dixi) causa extitit: vt a dño illa sententia pferret: facta mēione spūs imūdi quē aduersum seipsum diuisus dñs ostēdit ppter spūscm: q; nō solū aduersum se diuisus nō est: sed etiā quos colligit et ficit indiuisos: petā q; aduersum se diuisa sunt dimittendo: eosq; mūdātos inhabitādo: vñt quē admodū scriptū est in actū apłor: Multitudinis credētū cor vnū et aīa vna. Cui dono remissionis nō resistit: nisi q; duriciā cordis ipenitētiā habuerit. Itā et alio loco dixerūt iudei de dño: q; de moniū habet: nec tñ ibi aliqd dixit de blasphemia spūs sancti: qm nō ita obiecit spū imūdū: vt in se diuisus ex ore ipsoz possit ostēdi: sicut beelzebub quo ei; ceret demones posse dixerūt. In hac cōlectione fm n attheū multo manifesti aperuī dñs qđ dic vellet intelligi. q; ipse dicat verbū ptra

spūscm qui vnitati ecclesie corde impenitēti resistit: vbi in spūscō sit remissio peccatorū. Hūc enī spū nō habet: vt iam dictū est: qui etiā xpi sacramēta porātes atq; tractātes: ab ei; cōgregatione se iuncti sunt. Itā vbi dicit de diuisione la thane aduersus sathanā: q; ipse in spūscō ei; ceret demones: vñt in spū q; nō est aduersus seipsum: sicut ille diuisus ibi cōtinuo ne p illos q; sub nōie xpi extra ei; oule cōuēticu la sua cōgregant: quisq; putaret etiā regnū xpi aduersum se esse diuisum. Qui nō est mecū (inquit) cōtra me est: et q; nō cōgregat mecū spargit: vt illos ostēderet ad se nō ptingere: q; extra cōgregādo nolent cōgregare sed spargere. Deinde subiungit. Ideo dico vobis: omne peccatū et blasphemia remittet hoīb;: spūs autē blasphemia nō remittet. Quid est hoc? Ideo sola spūs blasphemia nō remittet: qm q; nō est cū xpo cōtra spū est: et q; cū illo nō congregat spargit: Ideo vñt. Qui enī non cum illo cōgregat: quomodo libet sub ei; nōie cōgregat nō habet spūscm. Hic dñs: hic cōpulit nos non alibi intelligere fieri remissionē oīs peccati: omīq; blasphemie: nisi in xpi cōgregatione q; nō spargit. Cōgregat dīpe in spūscō q; nō est ptra seipsum diuisus: sicut ille imūdus spūs. Et ppter ea oēs cōgregationes vel pot; dispersiones que se xpi ecclesias appellāt: et sunt iter diuise atq; cōtrarie vt vnitatis cōgregationi q; vera est ecclesia ei; iungit: nō q; videtur ei; habere nomen: iccirco ptingit ad ei; cōgregationē. Pertineret autē si spūscm in quo sociat hec cōgregatio aduersus seipsum diuisus esset. Hoc autē q; nō est qui enī nō est cū xpo cōtra ipsum est: et q; illo nō cōgregat spargit: ideo peccatū omne atq; oīs blasphemia dimittet hominib; in hac cōgregatione quā in spūscō et nō aduersus seipsum diuiso cōgregat xps. Ipse autē spūs blasphemia illa q; fit vt corde ipenitēti huic tāto dei dono vñt in finē vite ist; resistat: nō remittet. Itā et si quisq; ita sit cōtrari; veritatis: vt deo loquēti non pphetis sed vñco filio: cū ppter nos ei; vt nobis in eo loq;ret filii hoīs esse voluit reluctet: remittet ei: cū penitēdo cōuersus fuerit ad dei benignitātē: q; cū morē impij nollet quātus vt reuertat et viuat: dedit ecclesie sue spūscm: vt cuiq; in eo peccā dimitteret: dimitteretur ei. Qui vero huic dono extiterit inimic;: vt nō illud p penitentiā petat: sed ei p ipenitētiā ptradat: sit irremissibilis: nō quodcūq; peccatū sed cōtēpta vel opugnata ipsa remissio peccatorū: atq; ita dicat verbū cōtra spūscm cū ex dispersione ad cōgregationē nūq; venit: q; ad remittenda peccā acceptit spūscm. Ad quā cōgregationē etiā si p malā clericū sed nō catholicū ministrū reprobiū: si fictū aliq; accepit: corde nō ficto: in ipso sancto spū remissionē accepit peccatorū: qui spūs in scā ecclesia etiā istō tēpore quo velut area cū palea triturat sic operat vt nulli; verā pfectionē aspernet: nulli; simulatio ne fallat: atq; ita reprobus fugiat vt etiā p eo; ministerium probos colligat. Vñū ergo suffugit esse: ne sit irremissibilis blasphemia cor ipenitētiā caueat: nec aliter penitētiā pdesse credat: nisi vt teneat ecclesia vbi remissio peccatorū: dāet: societas spūs in pacis vinculo custodit. Et potui difficillimā q; stionē: si tñ aliquaten; potui (dñs miserāte atq; adiuuāte) tractari: quicqd tñ in ei; difficultate appēchēre nō potui nō imputat ipi; xitari q; salubriter pios etiā cū occultat exerceat: sed infirmitati mee q; vel intelligēda pspicere / vel in tellecta explicare nō potui. De his autē q; forte potui; et cōgitādo inuestigare / et dicēdo expēdit: illi sunt agēde gratie a quo quesuim;: a quo petiuimus: ad quē pullauim;: vt haberemus vnde et nos meditando aleremur: et vobis loquēdo ministrarem.

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eūdē. Aut facite arborē bonā et fructū ei; bonū: et cetera: vbi etiā multa interferit de bonitate pscientie quam largissime declarat. Sermo. xij.

Admonuit nos dñs nō tēctus xps vt bone arbores sim;: et fructus bonos habere possim;. Aut enim. Aut facite arborē bonā et fructū ei; bonū: aut facite arborē malā et fructū ei; malū. De fructu enī arboris cognoscit; Vbi ait. Facite arborē bonā: et fructū ei; bonū: hoc itaq; nō est amonitio sed pceptū salubre: cui obediētia necessaria est. Et autē dicit. Facite arborē malā et fructū ei; malū: nō pceptū est vt facias: sed amonitio: fa

S

Mat. xij.

Ezech. xxxij.

i. q. j. ita sit.

i. q. j. spiritalis.

A
Mat. xij.

f. 111

Sancti Augustini de verbis dñi.

Johā. i.

Psalm. c.

Mat. iij.

Luce. xij.

Ero. iij.

Mat. xxi.

Ephē. iij.

W

J. l. iij. vj.

cias. Cōtra hos enī dixit qui putabant se cū mali essent loq̃ bona posse: vel bona opera habere. Hoc dñs iēsus dicit non posse. Pñus est enim iudicandus hō vt opera mutetur. Si enīz manet hō in eo q̃ malus est: bona opera habere nō pōt. Quis autē a dño bonū inuētus est: cū rēps p̃p̃ijs mortu⁹ sit: Des ergo malas arbores inuenit: et dedit potestātē filios dei fieri cre dētibus in noie ei⁹. Quisq̃ igit hō hodie bonus est. Iarbor bona: mala inuēta est et bona facta est. Et si qñ venit malas arbores eradicare: vellet vtq̃ remanere que nō digna esset eradicari: sed venit progare misericordiā: vt postea exerce ret iudiciū: cui dicit. Misericordiā et iudiciū carabonibi dñe. Dedit ergo credētib⁹ remissionē pctōy: noluit cū eis r de p̃teritis charis rationē habere. Remissio enī pctōy facit arbores bonas. Distulit securim: dedit securitatem. De hac securi iohānis loquē dīcēs. Hā securis ad radicē arbori posita est. Omnis arbor: q̃ non facit fructū bonū excidēt: et in ignē mittēt. De hac securi cōminat paterfamilias in euā gelio dīcēs. Ecce trienniu est q̃ venio ad hanc arborē et fru ctum in ea nō inuenio. Hā debeo locū euacuare: p̃inde am putet. Et itercedit colon⁹ dīcēs. Dñe dimitte eā hoc anno: circūfodis eā: et adbibebō cophinū stercois: si fecerit fru ctum: bene: si min⁹: venies et amputabis eā. Tāq̃ p̃ trienniu dñs visitauit gen⁹ humanū: hoc est trib⁹ tēporib⁹. Quib⁹? Primum tēpus ante legē: secundū tēpus in lege: tertiu qd̃ mo do est: tēpus est g̃re. Hā si nō visitauit gen⁹ humanū ante le gem: vnde abel: vnde enoch: vnde noe: vnde abrahā: vñ isaac vnde iacob: quoy dñm se dici voluit: et cui⁹ oēs gētes erant quasi triū hoīm de⁹ esset. Et ego sum (inqt) deus abrahā: et Exo. iij. isaac et iacob. In lege autē si nō visitaret: ipam legē non da ret. Post legē venit et ipse paterfamilias: passus est: mortu⁹ est et resurrexit: ipm scdm̃ dedit: euāgelii p̃ totū orbē terrarū p̃dicari fecit: et adhuc qdā arbor in fructuosa p̃māsit. Et si q̃ dam adhuc pars gener⁹ humani: q̃ adhuc senō corrigit. In tercedit colonus: p̃ plebe orabat ap̃ls. Flecto (inqt) genua mea: p̃ vobis ad patrē: vt in charitate radicati et fundati: va leatis apprehēdere cū oibus sc̃tis q̃ sit latitudo: lōgitudo: altitudo: et pfundū. Cognoscere etiā sup̃e inuenit sc̃ntiā charitatē: xpi: vt ipse ammi iōem plenitudinē dei. Flectēdo genua: p̃ nobis itercedit ap̃s patrēfamilias: ne eradicemur Ergo q̃ necesse est vt veniat: agam⁹ vt fructuosos nos inue niat. Circūfodit arboris: est humilitas penitētis. Dis enīz fossa humilis. Cophinū stercois: sordes penitētis. Quid enim stercois fossidū? Sit ergo vniūq̃q̃ arbor bona: non se arbitretur habere fruct⁹: nisi arboris bone. Muta cor: et mutabif opus. Et tū p̃cupiditatē: plāta charitatē. Sicut enī est ra diu oīm maloy cupiditatē: sic est radiu oīm bonoy charitas. Quid q̃ hoies multat inter se vel cōtendūt: dīcētes. Quid est bonū? Si sc̃ires: qd̃ sit bonū. Qd̃ habere vis nō est val de bonū: qd̃ esse nō vis hoc est bonū. Vis enī habere sanita tē corporis: hoc est bonū: nec tū putes magnū bonū esse qd̃ habet et malus. Aurū et argētū habere vis: ecce et hoc dico bonū est: sed si bene visus fueris. Bene autē et hoc visus: ac p̃ hoc aurū et argētū malis malū est: bonus bonū est: nō qd̃ eos bonos aurū et argētū facit: sed q̃ bonos inue nit in vsum bonū cōuertit. Honorē habere vis: bonū est: sed et hoc si bene vtaris. Et multis honor occasio exitij fuit. Discernam⁹ q̃ bona opera si possum⁹: q̃ de bonis arborib⁹ loq̃mur. Et hic nihil est qd̃ sic quisq̃ cogitare debeat: nisi vt in semetipsum oculos cōuertat in se discat: se inspicat: se di scunt: se q̃rat: et se inueniat: et qd̃ displicet necet: qd̃ placet optet et p̃laret. Cū enī se hō inanē inuenierit melioy bonozū: vt qd̃ est auid⁹? extermozū bonozū: Ecce qd̃ pdest plena bo nis arca: inanis p̃ciētia? Bona vis habere: et bon⁹ nō vis eē Non vides te erubescere debere bonis tuis: si dom⁹ tua ple na est bonis: et te habet malū? Quid enī est qd̃ velis h̃re ma lū? Dic mihi. Hūilino. Hō vxo: nō filiū: nō filiā: nō fūū nō ancillā: nō villā: nō tunicā: postremo non caligā: et tū vis habere malā vitā. Hōgo: et p̃pone vitā tuāz caligē tue. Oia q̃ circa iacet oculis tuis: elegātia et pulchritudi chara sunt: et tibi ipse vilis es: sed? es. Si tibi possent ridere bona qd̃ est plena dom⁹ tua: q̃ habere optasti: qd̃ dēre timuisti: nōne et tibi clamarēt. Sicut in nos bona vis h̃re: sic et nos volum⁹

bonū habere dñm: Tacita voce iterpellāt: et te dñm tui: Ecce bona tāta dedisti huic: et ipse mal⁹ est. Quid ei pdest qd̃ habet: qñ eū qd̃ oia dedit nō habet: Querit q̃ aliq̃s admo nit⁹ his vbiis meis: forte opūct⁹ q̃rit qd̃ sit bonū: q̃le bonū vnde bonū? Vñ itellexit: h̃re q̃rere debere. Rñdebo q̃rēt et dicā. Hoc est bonū: qd̃ non potes inuit⁹ amittere. Potes enī autē p̃dere et nolens: potes domū: potes honores: potes ipam carnis salutē. Bonū hō q̃ vere bon⁹ es: nec inuit⁹ acci pis: nec inuit⁹ amittis. Quero q̃ q̃le sit hoc bonū? Psalm⁹ qdā admonet nos rē magnā forte quā q̃rimus. Aut enī. Filij hoīm: quousq̃ graues corde: Quid est q̃ues corde? Ut qd̃ diligit vanitatē et q̃ritis mēdaciū: Et a tergo (ait) qd̃ q̃rē dū est. Scitote qñ dñs magnificauit sc̃m suū. Hā et xps ve nit: iā magnificat⁹ est: iā surrexit: ascēdit in celū: iā nomen ei⁹ toto mūdō p̃dicat⁹: quōq̃ graues corde: Sufficiat p̃ter ita rpa. Hā magnificatio illo factō: quōq̃ graues corde: Post trienniu qd̃ restat nisi securis: Quousq̃ q̃ues corde? Ut qd̃ diligit vanitatē et q̃ritis mēdaciū: Adhuc vana: adhuc in unilia: adhuc p̃p̃atica et volatilia: ita xps sc̃m magnificat⁹: adhuc ista requirit⁹: Hā clamat veritas: et adhuc q̃rit vani tas: Quousq̃ q̃ues corde? Merito fontit flagellat hōc mū dus. Cognouit enī iā h̃ba dñi mūdus. Et seru⁹ (inqt) nesci ens volūtātē dñi sui et faciēs digna: plagis vapulabit pau cis. Quare? Ut q̃rat volūtātē dñi sui. Seru⁹ q̃ nesciēs volū tatē: hoc erat mūdus anteq̃ magnificaret sc̃m suū. Seruus erat nesciēs volūtātē dñi sui: et faciēs digna plagis. Ser uus autē iā volūtātē sc̃is dñi sui: h̃ est modo ex quo magni ficauit deitas sc̃m suū: et nō faciēs volūtātē ei⁹ vapulabit multis. Quid q̃ mirū si mūdus multa vapulat? Seruus est sc̃is volūtātē dñi sui: et faciēs digna plagis. Hō q̃ recuset vapulare multis: qñ si nō vult audire p̃ceptorē inuiste patiet vltorē: vel nō murmure cōtra castigatōrē: cū videat se plagis dignū: vt misericordiā mereat p̃ xpm dñm nostrū: q̃ viuit et regnat cum patre et spiritu sancto. Amen.

De dño xpo ambulāte sup̃ aquas maris: et pe tro titubāte: In euāgelio fm̃ eūdē. Sermo. xij in quo specialiter introducit q̃stionē saluatoris habitā ad petrum quā n̄ esset et plura alia.

Euāgelii q̃d recēti sime recitanti est de dño xpo qui sup̃ aqua maris ambulauit: et de ap̃lo petro q̃ ambulātimendo titubauit et diffidēdo merisus: cōfidentō rursus emeris: admonet nos intelli gere mare phis secūli esse: petri vero ap̃lm ecclesie vniūq̃ tūpū Ipse enī petrus in ap̃loz ordiūe p̃m⁹: in xpi amore p̃mptis simus: sepe vñ respōdit p̃oibus. Ipse deniq̃ dñs iēsu xpo requirit⁹: quē nā hoies dicerēt eū esse: et opinionēs varias hoīm discipulis respōdētib⁹: rursusq̃ dñs iēsu rogāt et di cēt. Hos autē quē me esse dicit⁹? Rñdit petrus. Tu es xps fili⁹ dei viui. Qñ? p̃ multis dedit rñsum: vñtas in multis. Tūc ei dñs ait. Bear⁹ es symon bariona: q̃ nō reuelauit ti bi caro et sanguis: sed pater me⁹ q̃ est in celis. Deinde addidit Et ego dico tibi. Tāq̃ dīcēt. Qñ dicit mihi. Tu es xps fili⁹ dei viui: et ego tibi. Tu es petrus. Symon q̃ppe āte vocabat⁹. Hōc autē nomen ei⁹ vt petrus appellaret⁹ a dño ipos si tū est: et h̃ vt ea figura significaret ecclesiā. Qñ enī xps petra petrus? populus xpian⁹? Petra enī principale nomen est: ideo petrus? petra: nō petra a petro: quō nō a xpiano xps: h̃ a xpo xpian⁹ vocat⁹. Tu es q̃ (inqt) petrus: et sup̃ hāc petrā quā cō fessus es: sup̃ hāc petrā quā cognouisti dīcēs. Tu es xps fi lius dei viui: edificabo ecclesiā meā. i. sup̃ meipm filiū dei viui: edificabo ecclesiā meā. Sup̃ me edificabo te: non me sup̃ te. Hā volētēs hoies edificari sup̃ hoies dicebāt. Ego i. Corint. i. Et alij q̃ nolebāt edificari sup̃ petrū sed sup̃ petrā: ego autē sum xpi. Ap̃ls autē paul⁹ vbi cognouit se eligi et xpm cōtēni Diuisus est (inqt) xps: Rñd p̃ paul⁹ p̃ vobis crucifixus ē: aut in noie pauli baptizati stis: Quō nō in pauli: sic nec in petri: sed in noie xpi vt petrus edificaret sup̃a petrā: nō pe tra sup̃ petrū. Idē q̃ petrus a petra: cognouimus bear⁹: ecclie figurā portās: apostoloz p̃ncipatū tenēs: cōtinuo post pau lū iā audito q̃ bear⁹ esset: iā audito q̃ petrus esset: iā audito q̃ sup̃a petrā edificat⁹ est: postea q̃ auduit futurā dñi pas sionē: q̃ p̃dixerat eā cit⁹ futurā discipulis suis displicuit ei

Ps. iij.

Luce. xij.

Mat. xij

Mat. xvi.

i. Corint. i.

j. Retract.

xx.

In euāgelio scdm Mattheū. Ber. xiiij. et. xiiij. Fo. xliiij.

Mat. xvi. Timuit ne pderet moriente: qm cōfessus fuerat vite fontē. Turbat est. Absit a te (inquit) dñe ne fiat istud. ¶ Proptius elionibi dñe molo te mori. Petrus dicebat xpo. Nolo te mori sed meli dicebat xps. Tolo pte mori. Deniq; pñuore phebēdit: quē paulo ante laudauerat: et quē beatus dixerat: sathanā appellat. Redi (inquit) post me sathanā: scādālū mibi es: nō enī sapiē qd ei sunt: sed q sunt hoīm. Quid nos vult facere et hō qd sum? q sic culpat qz hoies sum? ¶ Quis scire qd nos velit facere? Audite psalmū. Ego dixi dñi estis: et filij excelsi oēs. S; humana sapiēdo. Eos autē sic hoies mone mini. Idē pte petrus paulo ante beat postea sathanas. In momēto vno: ista paucā sba mirat: differētiā attēde cau sarū. Quid mirat: qz paulo ante beat: postea sathanas? At tēde cām qre beat? Qz nō tibi reuelauit caro et sanguis: sed pat me q in celis est. Idē beat: qz tibi nō caro et sanguis reuelauit. Si enī caro et sanguis hōc tibi reuelaret de tuo: qz hō nō caro et sanguis tibi reuelauit: sed pat me q in celis ē: de meo nō de tuo. Quare de meo? Qz oīa q habet pater mea sunt. Ecce audisti cām qre beat: et qre petrus. Quare autē illud qd hōc fecim? et repetere nolim? Quare: nisi qz de tuo hō enī sapiē qd dei sunt: sed q sunt hoīm. Hoc intuentes nos ecclie mēbrū: discernam qd de dei: qd de nro. Tūc enī non turbabim: tūc in petrā fundabimur: fixi et stabiles erim? aduersus vtrōs: ambros: flumina: tētariones videlz pñis seculi. Illū tū videte petrus: qz tūcerat figura vra. Modo sicut: modo turbat: modo imortalē pñit: nō timet me moriatur. ¶ Proinde qz ecclia xpi habet firmos: habet et infirmos: nec sine firmis potē esse nec sine infirmis. Qm dicit apłs paul? De Roīm. xv. bem? aut nos firmi infirmos onera sustinere. In eo q dicit **Mat. xvi.** petrus. Tu es xps fili dei viui: firmos significat. In eo autē qd trepidat et tubat: et xpm pati nō vult: modo timēdo: vtrā nō agnoscendo: infirmos ecclie significat. In illo q vno apł. i. petrus in ordine apłor pmo et pcpuo in q figurabat ecclia: vtrūq; gen? significādū fuit. i. firmi et infirmi: qz sine vtrōq; nō est ecclia. Hinc est qz qd nō lectū est. Hinc si tu es: tūbe me venire ad te sup aqz. Si tu es: tūbe me. Hō enī possum hoc in me: s; in te. Agnouit qd sibi esset a te: qd ab illo cui? volūtatē credidit se posse: qd nulla infirmitas hūana possit. Ergo si tu es: tūbe: qz tūlleris fier. Qd ego nō valeo pñmendo: tu potes tūbedo. ¶ Et dñs: veni inquit. Et sine vlla dubitatione petrus ad xpm tūbens: alibi ad pñiam sustinens: ad pñiam regēto sine vlla cūctatione desiluit in aqz: et ambulare cepit. ¶ Potuit qd dñs: nō in se: s; in dño. Quis enī ali qz tenebre nūc aut lux: s; in dño. Qd nemo pot in paulo: nemo in petro: nemo in alio vilo apłor: h pot in dño. Idē dñs hī paul? vult se cōtemnēdo: illū pñmēdā: sicut paul? (inquit) p vobis crucifigi: et aut in noīe pauli baptizati estis: Non ergo in me sed mecu: non sub me sed sub illo. Ergo abulauit petrus sup aqz in iussu dñi: scē s; h se ase habere nō posse. Et de valuit qd hūana infirmitas nō valeret. Idē sūt firmi ecclie. Antēdite: audite: itelligite: agite. Hec enī agēdū est cū firmis alibi vñt in firmi: sed agēdū est cū infirmis vt sint firmi. Multos autē ipedit a firmitate: pñprio firmitatis. ¶ **Ps. lxxij.** moritur adeo firm? nisi q se a seipso sentit infirmū. Pluuia volūtariā segregas de hereditariā sue. Quid pcedit? qd dicitur? sū nōstis: ¶ Eperet velocitas: vt sequat tarditas. Hoc dicit et h dico: audite: capite: facite. Nemo adeo fit firm? nisi q se a seipso sentit infirmū. Pluuia q volūtariā: sic psalm? dicit volūtariā: nō meritoria: nō fozū: sed volūtariā. Pluuia q volūtariā segregas de hereditariā sue: et enī infirmata est: tu nō pfecti es: qz pluuia volūtariā segregas: nō attendens hoīm merita: s; tuā grām et misericordiā. Infirmata est a ipsa hereditas: et agnouit se infirmā in se: vt firma esset ite. Hō fir mare: si nō infirmare: vt abs te ite pñficet. Vnde hui? infirmis potūculā. Paulū vide infirmatū q dicit. Hō sū ido neus vocari apłs: qz pñetur? sū ecclā dei. Quare q apłs es? Gra dei sū id qd sū. Hō sū idone: sed gra dei sū id qd sū. Infir mar? est paul? tu nō pfecti es. Itā qz gra dei est qd est: vide qd sequat. Et gra ei? in me nō fuit vacua: s; plus oib? illis laborauit. Vnde bene dñs pñas: qd infirmitate me: ruffi. Bene h bene. Hō sū idone: vocari apłs: gra ei? sū qd sum: et gra ei? in me nō fuit vacua. Oia opte me. S; plus illis oib? laborauit. Quasi tibi cepisti tribuere: qd paulo ante deo dederas. Agnosce: seqre. Hō ego autē: s; gra dei mecu. Vñ

infirme firmissime eris exaltat: qz nō es ingrat? Tu es idē ipse paul? in te paru? in dño magn? Tu es q ter dñm roga sti vt stimuli carnis angel? sathanā q colaphizabar? aufer ref a te. Quid tibi dicit? qd audisti qz h petri? Sufficit ij. Cor. xij. nbi gra mea: nā virt? in infirmitate pñficat. Et enī infirm? est tu nō pfecti es. Sic et petrus. Tūbe me (inquit) venire ad te sup aqz: hō audio: s; nō hoīm rogo. Tūbeat de? hō vt possit: qd nō pot hō. Vñm inquit. Et cepit abulare sup aqz: et potuit petrus: qz iusserat petrus. Ecce qd petrus in dño: qd in se? ¶ Quid vñt validū timuit. Et cū cepisset mergi exclamauit. Dñe perco: libera me. ¶ Presūpsit de dño: potuit de dño Tūbatur vt hō rediuit ad dñm. Si dicebā: motus est pes me? ¶ Psalm? loquit? cū cānci vox est: et si agnoscam? infra: imōsi velim? et nā ē. Si dicebā mot? ē pes me? Quare motus: nisi qz me? Et qd sequit? Misericordia tua dñe adiua bur me. Hō virt? mea: s; misericordia tua. Rūquit enī dñs de seruitutib? quē audiuit inuocāre? Vbi ē illud. Quis inuocauit deū: et desert? est ab eo? Vbi tū illud. Et oīs q inuocauerit nomen dñi sal? erit: Cōtinuo porrigēs adiutoriu? dextre sue: leuauit mergentē: et repauit dñm. ¶ Modice fidei qre dubitasti? De me pñmpti sūt: de me dubitasti? Et ia fies pmo pcludēd? ē. Antēdite seculū qm mare: vētus vald? et magna tēpestas. Vñcuiq; sua cupiditas: tēpestas est. Amas deū: ambulat sup mare: sub pedib? ruis est timor seculi. Amas seculū: absorbebit te. Amatores suos vorare nouit nō portare. S; cū fluctuat cupiditate cor tui: vt vincas tuā cupiditate: inuoca xpi diuinitatē. Putatis tū esse ventū frū qm est hui? seculi aduersitas? Qm enī bella: qm tumult? qm fa mes: qm pesti lētia: qm cuiq; hoīm etiā singulo euenit puara calamitas: tūc purat? vtr? aduersus: ubi purat? inuocād? de? Qm aut ipali felicitate seculi arrideat: qm nō est vētus frus. Noli hūc iterrogare ipis trāquillatē: inuoca: s; tuā cupiditatē. Vnde si trāquill? est ite: vide si nō te subuertit vētus interior. Hoc vide. Magne virtus est cū felicitate luctari: ne illuciat: ne corruat: ne ipsa subuertat felicitas. Magne inq; virtus est cū felicitate luctari: magne felicitatis ē a felicitate nō vinci. Dilce calcare seculū: memēto fidere te in xpo: et si mor? est pes tu? sit tūbas: si aliq nō superas: si mergi incipis: dic dñe perco: libera me. Dic dñe perco: ne pereas. Solus enī a morte carnis liberat te: qui mortu? est in carne pio te. Conuersi ad dominum.

Deo de quo supra: vbi euāgelii supra alle gati lan? deducit: et pncipaliter exponit hoc qd iesus a cēdit in mōte ozare. et ceta. Sermo. xiiij

Mat. xiiij. ¶ Omīscm euāgelii legere et audire? nauellā pñficat: et xpm periclitantib? subuenientē: petrus xpo occurrentē. In dñs oib? miraculū expecta uim? mysteriū redram? Qm enī possumus de di uinis operib? q legunt intellectū alicui? mystice significa tionis et culpere: qm de abstrusis fauorū cellis mella pdu cim? vel tū discipulos imitātes: spicas manib? ofricam? vt ad lactēna grana puemam? et in eis vitā fueniam? Ascē dit q dñs nūc ielus xps? vt lectū est? i mōte sol? ozare. Vnde altitudo est. Quid enī in h mōdo al? celo? Quis dō in cellā ascēdit: nouit optime fides vra. Cur aut sol? ascēdit? Qm: mo ascēdit in celū nisi q de celo descēdit fili? hoīs qd est in ce lo. Quis et in fine cū venerit et nos oēs sua mēbra collegerit ac leuauerit in celū: etiā tūc sol? ascēdit qz caput cū corpore suo vn? est xps. Hūc aut solū caput ascēdit: mediator dei et hoīm hō xps ielus. Ipse ascēdit solus ozare: qz ipse ascēdit ad patrē p nobis iteru dēllare. Vterū kñt dñi ille ozat in ex celso: nauicula turbat fluctib? in pfundo: qz insurgūt flucti: pōt ipsa nauicula turbati: s; qz xps ozat nō pōt mergi. Nau tellā qppe istā fies ecclia cogitate: turbulētū mare h scīm Qm aliqz spie volitat: maxime prātis pñcutionē idici: ec clesie: et qm in ipso est xpi anū nomen conat extinguerē: sup nauiculā xpi gradis vnda pñsurgit. S; in hōc extinguitib? eri gas antēna vt suspēsa arborū cruce figuret. Hūc pñan? pñsi ciar etnō deficiat: qz sic dicit apłs petrus. Xps p nob passus ē: relinques nob et pñi: vt seqmur vestigia ei? Vñ ē bēba rus iohēs. Si enī xps p nob aiā suā posuit: sic et nos de i. Joh. iij. bem? p fr b? aias ponere. Hūc q antēna. i. crux xpi: sim plex puerfatio et pura pñfessionē cādētia vela relinēt. Et

Sancti Augustini de verbis dñi.

hec vela nra fluctib' abluant: vestiq; tendat vt sine macula
et ruga iueniat. Et tñlibet mare seuiat: vñtus incubat inf flu
ctus: et fluct' nauis ista turbet nñ: nō mergat' et currit. Dñi
q; postea q; nauis hec edificata est i hierlm atq; inde in me
dio pelagi hui' fremētis emissā est: et suauit' volumina vn
darū: et furentū flabzā vñtorū: dñi cā huc atq; illuc circūse
rūt: oīm gētū litorib' appulerūt: peregrinas merces q; cūq;
inuenit aduecit. Quid enī tā pegrinū in terra nra q; p pen
itentia remissio pctōz regnūq; celoy: et tñ oportebat xpm pa
ti et resurgere a mortuis tertia die: et p dīcari in noīe ei' pe
nitentiā et remissionē pctōz p oēs gētes icipiēb' ab hierlm
Vlent' q; dñs ad visitandos discipulos suos q; turbabātur in
mari q; rta vigilia noctis. Quarta vigilia noctis extrema p
noctis. Vigilia vna tres horas habet: ac p h' not q; tuor vigi
lias habz terminis horis p singulas vigilias distribuit. Quar
ta ergo vigilia noctis: h' est pene tā nocte finita. Sic veniet
in fine seculi iniquitas nocte trāfacta ad iudiciōs viuos et
mortuos. Vlent' enī nūc sicut audist' valde mirabilis: am
bulās sup aq; Surgēbat fluct' sed calcabant. Fremēs pēla
gus sub dñi vestigia murmurabat: sed tñ cum volēs nolens
portabat. Et tñlibet tumores seculi potestatesq; cōfugant:
premit' eoz caput nostrū caput. Et hō appropinq; retinaculo
le: turbati sūt p timore discipuli: et exclamauerūt putātes
phāstasma esse. Quib' dñs ait. Habetote fiduciā: ego sum:
nolite timere. Quid est: ego sum? Hō sup phāstasma q; pura
tis: agnoscite quē videns. Ad hāc vocē exiit petrus et ait.

Lu. xxiij

B

Ma. xliij.

(Dñe si tu es: iube me venire ad te sup aq;) Si tu es: nō mi
ror: q; solidā carnē sup liquēt' elemēti terga suspēdis. Quid
enī mirū: si cōdutorū suo creatura famulā? Hōc ego non mi
ror: fac q; mirer: ambulet petrus. Fac q; mirer. Iube me ve
nire ad te sup aq;. Scio enī q; corpus hūanū nature lege nō
finis in fluctib' quādis habere fīca vestigia: s; accedat donū
gratie: paululū cesset lex ista nature. Si tu es: iube me ve
nire ad te sup aq;. Tu de' es: ego hō sum. Voluisti de meo
hīe infirmitatē in carne quā potas: habēā et ego de tuo pote
statē vt vnda me poter. Dñe si tu es: iube me vēire ad te sup
aq;. Quid enī inibi in mari nō erit via si tu iusseris: q; ppter
nos fact' es via? (Et dñs: veni) inq; it. Nec dubitauit petrus:
audiuit dñi vbu: et morā currit ad vbu. Cito credidit: q; fi
delis hō erat. Sed cū surrexisset venit? valid' turbauit: q;
hō erat. Turbauit ista fratres: q; mōs fidei fuit. Sed vbi
exclamauit: fides iterū rediret. Hō ambulare nūc crede
re: sed nec mergere nisi dubitaret. In petro itaq; cōis oīm
nroz cōsiderāda cōditio est: vt si nos in aliq; tērationū vēr'
conat' subuertere: vel vnda submergere: clamemus ad xpm
Quid est clamem? Orem' p: porriget ille manū et eruet de p
fundo. Et enī man' ei' deducenoz cōtinebit nos dextera
eius: donec nos ad sempiterna sua promissa perducit.

De eo q; scriptū est in euāgelio sm eundē. Si
peccauerit in te frater tu': corripe eū iter te et ipm
solū. Sermo. xv. vbi d' correctioe fratna pncipa
liter tractat. Parabolā etiā de fruo cui dñs debi
tū dimisit: q; p suo miseri noluit laute explanat

Matth.
xviij.

Esterna die: sc'm euāgelii admonuit nos nō ne
gligere pctānoz. Sed si peccauerit inq; it te audierit
lucrat' es fratrē tuū. Si autē contēpserit: adhibe
te cū duos vel tres: vt in ore duoz vel triū testis sūt omī ver
bū. Si autē et ipsoz contēpserit: dic ecclīe. Qd si et ecclīa cōtē
pserit: sit tibi sic et hñc et publican'. Hodierna etiā die ad
ipam rē pntinet capitulū q; sequit': qd mō cū legeret' audi
uit. Cū enī dixisset h' dñs iohes petro: subiecit et interrogā
uit magistru: quēis agnosceret fratrē q; in illo peccasset: et q; si
uit vtrū sufficeret septies. Rñdit illi dñs. Hō solū septies
sed etiā septuagies septies. Deinde narrauit similitudinē val
de terribilē. Dñs ille est regnū celoy hōi patrifamilias q; po
sunt rōem cōseruis suis: in q; b' inuenit debitorē decē milia
talētoz. Et cū iussisset vt oia q; habebat: et ois ei' familia et
ipse vderet et debitu solueret: aduolūt genib' dñi sui roga
bar dilationē: meruit remissionē. Misert' est enī dñs ei' sic
audiuit: et omē debitu dimisit illi. At ille debito liber: sed
iniquitatis seruus: postea q; egressus est a facie dñi sui: inuenit
enī pē debitorē suū q; debebat: nō decē milia talētoz: q; tū

ipsi' debitu fuit: sed centū denarios: cepit eū in suffocatum
trahere: et dicere. Hec dē q; debes. At ille rogabat cōseruū
sicut et ipse rogauerat dñm: s; nō talē iste inuenit cōseruū: q; il
le dñm. Hō solū remittere illi debitu noluit: sed nec dilatio
nē dedit: potuū rapiebat ad solutionē. Jā debito dñs liber:
displicuit cōseruis et renunciauerūt dño suo q; actū esset: et
dñs fecit adesse seruū et dixit ei. Serue neq;: cū mihi tāra de
beres miser? tui oia dimisi tibi. Hō q; et te oportebat mis
ereri cōserui tui: sic et ego tui miser? sum? Et iussit oia q; illi
dimiserat erigi. Ergo hāc similitudinē ad nram instructionē
pposuit: et admonēdo perire nos noluit. Sic (inq;) et vobis
faciet paf vester celestis: si non remiseritis vnusq; vestrū
fratrib' vestr' ex corde vro. Ecce fres res in apro est: admo
nitio vtilis et valde salubris. Obediētia debet: vt qd iustum
est ipleat: q; ois hō et debitor est dei et debitorē habet fratrē
suū. Quis est enī q; nō sit debitor dei: nisi in q; nullū pōt inue
niri pctm? Quis ē autē q; nō habeat debitorē fratrē: nisi i quē
nemo peccat? Puta ne q; q; in genere hūano reperiri pōt
q; non et ipse aliq; pctō obstrict' sit fratri suo: debitor est ergo
oīs homo: habēs tamen et ipse debitorē. Ideo de' iuss' cō
stituit tibi regulā in debitorē tuo: quod faciet et ipse cū suo.
Duo sūt enī opa misericordie q; nos liberat: q; bene iple dñs
posuit in euāgelio. Dimittite et dimittet vobis: dāt et dabit
vobis. Dimittite et dimittet vobis: ad agnoscēdū pnter. Dā
te et dabit vobis: ad pñtādū bñficiū pnter. Qd aut de igno
scēdo: et tu? nbi ignoscit q; peccas: et habes aliū cui tu pos
sis ignoscere. Rursus q; pnter ad tribuendū bñficiū: petit
te medic' et tu es dei medic'. Qd enī qñ oram' medicū dei
sum? ante ianuā magni patrifamilias stam'. Immo etiā
pñtemur: supplices igemini? aliq; volēs accipere:
et ipm aliq; ipse de' est. Quid a te petit medic'? Panē. Et
tu qd petis a deo: nisi xpm q; dicit. Ego sum panis viuus q;
de celo descēdit. Ignosci vobis vult: ignoscite. Remittite et
remittet vobis. Accipere vult: dāt et dabit vob. Sed qd i
bac apta pceptione mouere possit: audite. In remissionem
vbi venia petit: et ab ignoscēdo debet. Hōc pōt mouere: q; et
pctū mouit. Quoties debeo (inq;) ignoscere? Suffic' vq;
septies? Hō sufficit ait dñs. Hō dico septies: sed septuagies
septies. Jā tu enumera qñs in te peccauerit frat tu? Si
potuer' puenire vq; ad septuagesimā culpā et octauam q;
trāseas septuagies septies: tūc molis iudiciā. Ita ne verū
est qd dicit? Et de ita se res bz: vt si peccauerit septuagies
ptes: ignoscas. Si autē peccauerit septuagies octies: tā lice
at tibi non ignoscere. Audeo dicere: vt et si septuagies octies
peccauerit: ignoscas. Si autē peccauerit (vt dñs) septuagies
octies: ignosce. Et si cēties peccauerit: ignosce. Et qd di
cā toties et toties? Qñs qñs peccauerit: tāse. Ergo ego
ausus sum supgredi modū dñi me? Alie in septuagesimo et
septimo nūero ignoscēdi limitē fīxit: hūc ego limitē trāsi
re psumā? Hō est vey: nōsū ausus plus aliq; ipm dñs me
um audiui loqntē in aplo suo: vbi mod' et numer' pñtus nō
est. Ait enī. Donātes vobis in pñtis s; q; aduersus aliq; bz
q; relā: sic de' in xpo donauit vob. Audist' formā. Si septu
agies septies pctā tibi xps donauit: si hucusq; ignouit et vltra
negauit: pone et tu limitē et vltēr' noli tēscere. Si autē xps
milia pctā pctōz inuenit: et tñ oia donauit: noli subducere mi
sericordiā: s; pōse illi nūcī solutionē. Hō enim sine causa
dñs septuagies septies dixit: cū oīno nulla culpa sit quā non
debeat ignoscere. Ecce ille ipse seru' cui' debētis inuē? ē
debitor: decē milia talētoz debebat. Puto enī q; decē mi
lia talētoz: vt pax sit: decē milia pctōz sūt. Nolo enī dicere
vnū talēti: qd oia pctā cōcludat. Seru' aut ille q; tū et de
bebat: centū denarios debebat. Jā plus est q; septuagies
septies: et tū irat' ē dñs: q; nō dimisit. Hō solū enī cētū plus
sūt q; septuagies septies: cētū denarij forte mille asses sunt.
S; qd ad decē milia talētoz? Ac p oēs culpas q; in nos cō
mittunt: pati sum' tēscere: si nob desideramus ignosci. Si
enī pñderem' pctā nra et numerem': qd facto: qd oculo: qd
aure: qd cogitatioe: qd innumerabilib' morib' nefcio vtrū
doziam' sine talēto. Ergo quidē petim? q; dñe diuinas
aures orādo pulsam? q; dñe nos pñtem' et dicamus. Di
mitte nob debita nra: sic erno dimittim' debitorib' nostris.
Que debita tua? Oia: an aliq; pñtē? Rñdebis oia. Sic ē et
tu debitor tuo. Hāc q; rām ponis: hāc pñtione loq'. Hōc
pactor placito qñ oras pñtē oras vt dicas. Dimittite nob sic et

B

Luca. vi.

Joh. vi.

Col. iij.

C

Mat. vi.

In euāgelio scđm Mattheū. Ber. xv. et. xvi. Jo. xlv.

nos dimittimus debitoz nris. Quid sibi q̄ vult septuagies
 Luce. lii. Quid dicit frater magnus mihi? Admirabile facim
 raut gñationes eius: quod ordine q̄ serie: qua ligitate ad il
 lum generatione venit fuerit: q̄ natus est xps. Mattheus ce
 pit ab abraā venit vsq̄ ioseph descēdēdo. Lucas aut ascen
 dendo cepit numerare. Quare ille descēdendo: ille ascēden
 do: Quid mattheus gñationē xpi cōmendabat q̄ descēdebat
 ii. Retrac. ad nos: nō q̄ natus est xps cepit nūerare descēdēdo. Lucas
 filij. autē q̄ tunc cepit numerare qñ baptizat? est xps: ibi est in
 tium alce fons. Ille ascēdendo numerare cepit: numerādo
 autē cōpleuit gñationes septuaginta et septē. A q̄ numerabat?
 Incedite a q̄. Et corus est puerare vsq̄ ad ipm adaz: qui pri
 mus peccauit: et nos cū peccati obligati obligatione gñauit.
 p̄uenit vsq̄ ad adā: et numerat gñationes septuaginta
 septē. Hoc est a xpo vsq̄ ad adā: quas di rum? septuaginta se
 ptem. Et ab adam vsq̄ ad xpm septuaginta septē. Si q̄ nulla
 gñatio p̄missa est: nulla culpa p̄terit vbi nō debet ignosci.
 Mā ideo ipsi septuaginta septē gñationes enumerat: quē
 numerū dñs in peccatoz remissione cōmendauit: qñ a aba
 ptimo cepit nūerare: vbi oia peccata solunt. Et in hoc fra
 tres adhuc accipite sacramētū manus. In septuagesimo se
 ptimo nūero: mystēriū est remissionis peccatoz. Tot gñati
 ones inueniunt a xpo vsq̄ ad adā. Deinde paulo diligent
 interroga ipm? numeri secreti: latebrasq̄ inire: pulsa dilige
 tius vt aperiat tibi. Iusticia lege dei p̄stat. Vex est. Mā lex
 in decē p̄ceptis cōmendat: nō ille debet decē milia talēto
 rum. Ipse ē ille memorabilis decalogus scripti digito dei:
 tradit populo p̄ moysen famulū dei. Debebat q̄ ille decē mi
 lia talētoz: oia peccata significat ppter numerū. Debebat
 ille centū denarios: nō min? ab eodē numero. Mā cēties cē
 tum fit decē milia: et decies centū fit centū. Et ille decē milia
 talentoz: et ille decies centū. A legitimo enim numero nō rece
 sum est: in q̄ vtroq̄ inuenies vtrāq̄ peccata. Vterq̄ debitoz: et
 vterq̄ venie deploratoz: et ipeator: sed ille seru? malus: ser
 uus ingratus: iniquus noluit repēdere qd̄ accepit: noluit p̄re
 stare qd̄ illi idēno p̄stitū fuit. Videte q̄ fratres. Quisq̄ in
 cepit a baptismo liber exit: dimissa sunt illi decē milia talēto
 rum: cū exierit iuente repēdere qd̄ accepit: suū debitoz. Obser
 uet ergo ipsum peccatū: quia numerus vnderari? transgres
 siō legis est. Lex enī denarius: peccatū vnderari? Lex enī
 per decē: peccatū per vnderari. Quare p̄ctm per vnderari?
 Quid transgressio denarij ē vtrāq̄ ad vnderariū. In lege autē
 mod? hūc est: transgressio autē p̄ctm est. Jam vbi transgre
 ris denariū: ad vnderariū venis. A deo magnū mystēriū
 figuratū est: qñ iussu est tabernaculū fabricari. Multa ibi
 numerosa dicta sunt: in magnō sacramento. Inter cetera vela
 ciliū in iussu sunt fieri: nō decē sed vnderari: q̄ per ciliū
 offendit cōfessio peccatoz. Quid autē ampli? queris? Vis
 nosse oia peccata cōtineri numero isto septuagesimo septio?
 Septimū solet p̄voto cōpulari: qñ septem dieb? voluit rē
 pus. Et fuit septenarius: rursus ad caput redit: vtrāq̄ for
 ma voluit. p̄ter hūc fōme reuolutionis secula trāseunt: a
 septenario tñ numero nō recedunt. Oia enī peccata dixit: qñ
 septuagesimes septies dixit: qñ illud vnderari ductū septies: fuit
 septuagesimes septies. Oia ergo dimitti p̄ctā voluit: q̄ a septua
 gesimo numero p̄stignauit. Nemo cōtra se teneat nō ignoscē
 donec cōtra illū teneat qd̄ oia. Dicit illi deus. Dimitte:
 et dimitte tibi. Sed ego prior dimisi: dimitte vlt postea. Mā
 si nō dimiseris reuocabo te: et quicqd̄ tibi dimiseris: replica
 bo tibi. Mō enim mentis veritas: nō fallit aut fallit xps: qui
 subiecit dices. Si et vobis faciet pater vester q̄ est in celis.
 Inuenis patrē: imitare patrē. Si enī imitari nō vis: et here
 ditariū dispoms. Faciet q̄ vobis ista inq̄ pater vester celestis:
 si nō remiseris vnūq̄q̄ fratrib? vestris et cordib? vestris.
 Mē dicasi lingua ignosco: et corde differas. Supplicii enī
 offendit tibi deus: minādo videri. Hōuit deus vbi dicat.
 Vocet nūmō audiat: cōficienti nūmō deus cōspicit. Si di
 cis dimitto: dimitte. Melius est cū clamas ore et dimittis in
 corde: q̄ blāsus ore: crudelis in corde. Jam ergo obsecrant
 pueri in disciplinā et nolūt vapulare: qui sic p̄scribūt nobis
 qñ volumus dare disciplinā. Peccauit: ignosce mibi. Ecce
 ignouit: iter peccat. Ignosce ignoui. Peccat tertio. Igno
 scit tertio ignoui. Jam q̄ vtrāq̄ vult. Et ille. Mā quid septua

gesimes te fatigauit? Si hac perscriptioe seueritas disci
 pline dormiat: rep̄sa disciplina seuit ipunita neq̄cia. Quid
 ergo faciendū est? Corripiam? verbis: si opus est verber
 bus: sed delictū dimittam? culpa vero de corde abiciam?
 Ideo enī dñs subdidit. De cordib? vestris: vt si p̄ charitatē
 imponis disciplinā: de corde lenitas nō recedat. Quid enim
 tam p̄m q̄ medic? ferēs ferramētū? plorat fecund? fecas:
 plorat vtrūq̄ et vult. Non est illa crudelitas: absit vt seuita
 medici dicat. Seuit in vult? vtrūq̄ sanet: q̄ si vultus palpe
 bō perdit. Sic q̄ ista monuerim fratres mei: vt fratres nros
 qui peccauerint oimodo diligam? de corde nro. Charitates
 in eos nō dimittam? et disciplinā cū opus est de mus: ne p̄ so
 lutionē discipline creseat neq̄cia: et incipiam? ppter deha
 culari: q̄ recitatu est nobis. Peccantes corā oib? corripe:
 vt ceteri timorē habeāt. Certe si q̄s qd̄ solum est verū disti
 guit tempora et soluit questionē: verus est. Si peccatū in se
 creto est: in secreto corripe. Si peccatū publicum est et aper
 tum: publice corripe: vt ille emendat et ceteri videant.
 De corde q̄ s. Si peccauerit i te frater? et. Et s
 vobis salomōis. annuēs oculū cū dolo agerit ho
 b? mēsticiā. Qui aut arguit palā: pacē fac. ser. xvj
 Monet nos dñs nosse nō negligere inuicē pec
 catā nra: nō querēdo quid rep̄hēdas: sed vidēdo
 quid corrigas. Eius q̄ppe dicit acutū oculū ad
 eiciendā festucā de oculo fratris sui: q̄ trabem in
 oculo suo nō h̄. Quid aut hoc sit: breuiter in summo charitati
 vtrū. Festuca i oculo ira est. Trabes in oculo odiū est. Qñ er
 go q̄s odit fratrem? festuca vult de oculo fr̄is tollere: sed tra
 be impedit quā ipse portat i oculo suo. Festuca in iū trabis
 est. Mā trabes qñ nascit? pius festuca est. Rigādo festucā p
 ducis ad trabē. Alendo iram: malis suspitiōib? pducis ad
 odiū. Multū autē interest iter p̄cti irascētis: et crudelitātē
 odio habētis. Mā et filij nris qñq̄ irasci mur. Odisse vero fi
 lios q̄s inuenit? In ipsis quoq̄ peccatib? marer aliqui buci
 la fugentē vitulūz tedio quodā auertit irascēs: sed viscerib?
 amplecti matris. Quasi tediu facit cū impingit: querit tñ
 si deest. Nec oia? aliter filij disciplinā: nisi aliquantū ira
 scendo et indignādo: nec tñ daremus disciplinā: nisi amādo.
 Vtrūq̄ adeo nō ois qui irascit odit: vt aliquādo magis odisse
 cōuincat qui nō irascit. Fac enī p̄p̄e velle in aq̄ fluminis lu
 dere: cū ipe perireat: tu si vides et patieris p̄mittere: odisti.
 Tua patēna illi? mors est. Quāto meli? est si irascit? et cor
 rigis: q̄ nō irascēdo iterare p̄mittere? Odit ergo ante oia vi
 tandū est: trabes de oculo eiciēda est. Multū quippe aliud
 est quādo q̄s irascēs in aliq̄ verbi modū excedit qd̄ postea
 delectat penitēdo: et aliud ē obseruare istidias iclusas i corde.
 Multū postremo interest iter hec xba scripture. Turbat? est
 p̄te ira ocul? meus. De illo aut qd̄ dictū est: Qui odit fratrem
 suū homicida ē. Multū interest iter turbati oculum? exten
 ctū. Festuca turbat: trabes extinguit. Hoc q̄ primū nobis p
 suadeam? vt qd̄ hodie admoniti sumus bñ facere atq̄ imple
 re possim? ante oia nō odisse. Tūc enī qñ trabes nō est i oculo
 tuo: vides recte qd̄ fuerit i oculo fratris tui: et vim pate
 ris donec eicias de oculo fratris tui: qd̄ vides nocere oculo
 fratris tui. Lumē qd̄ in te ē: nō te p̄mittit negligere lumē fra
 tris tui. Mā et si odisti et vis corripe: quō emēdas lumē qd̄ per
 didisti lumē? Dixit enī et hoc apte eadē scripturā vbi dicitur
 est. Qui odit fratrem suū homicida est. Qui odit inq̄ fratrem
 suū in tenebris est vsq̄ adhuc. Oditi tenebre sūt. Non p̄t au
 tem fieri: vt qd̄ odit alter nō sibi pri? noceat. Illū enī ledere
 conat extrinsecus: se vastat intrinsecus. Quātum autē animū
 noster corpe maior est: tñ ei p̄picere debem? ne ipse ledat.
 Ledit aut animū suū: qd̄ odit alter. Et quid facturū est ei
 quē odit? Quid facturū? Tollit pecuniā: nūquid fidē? Le
 dit famā: nūquid cōficientiā? Quicqd̄ nocet: forinsecus nocet.
 Sibi attēde qd̄ noceat. Int? enī sibi ipse iūctus ē: qd̄ odit al
 terū. Sed q̄ nō sentit qd̄ sibi mali faciat: alter seuit: eo pe
 riculosi? viuēs: qd̄ nō sentit qd̄ secū mali agit: q̄ seuit dō sen
 sum p̄dit. Seuit in inuicū tui: te seuitē ille nudat? est: tu
 iniqu? es. Multū interest iter nudū: et iniquū. Ille p̄dit pecu
 niā: tu innocentia. Quere qd̄ graui? dāni p̄p̄es ē. Ille p̄dit
 rem periturā: tu factus es puturus. Ideo debemus amādo
 corripere: nō nocendi audiatate: sed studio corrigendi. Tā

Ero. xxvj

Matthei
Fruj.

i. Tim. v.

Mat. vij.

psal. vi.
i. Job. iij.

vbi ē.
i. Job. iij.

In euāgelio scdm Mattheū. Ber. xvi. et. xvij. Fo. xlvj.

putant nos scire qđ nescim? aut putāt nos tacere qđ scimus
Sed forte qđ scis: ego scio: sed nō corā te corripio: qđ curare
uolo non accusare. Sūnt hoies adulteri in domib? suis: in se
creto peccāt: aliqñ nobis. pđunt ab vrbib? suis plerūq; ze
lantib?: aliquādo de maritor? salure querētib?: nos nō pđimus
palā: sed in secreto arguim? Vbi pđigit malū: ubi moria? ma
lum. Mō rī vultus illud negligim?: ante oīa ostēdētes homi
ni in tali peccato pđituro sauciāq; gerēti cōscientiā: illud vul
nus esse mortiferū: qđ aliquādo qđ cōmittit nescio qđ puer sit
te pđtēnt: et nescio vñ sibi testimoniā nulla et vana cōquirūt
dicētes. Peccata carnis de? nō curat. Vbi est qđ hodie au
diuimus. Fomicatores et adulteros iudicat deus: Ecce qđ
attēdē: quib? tali morbo lboras: qđ dicit de? audit: non qđ
tibi dicit fauēs peccat? tuis amicus tu? aut eadez inqtatis
catena ligat? amicus tu? vñ poti? inimicus tu? et suus. Audi
ergo qđ dicit apłs. Mōnorabiles inq; nuptie in oibus et tho
rus inmaculat? Fomicatores et adulteros iudicat de? Age
ergo frater: esto correct? Time ne te scribat inimicus: et nō
time ne te iudicet de? Vbi ē fides: time euz est qñ timeas.
Lōge est quidē dies iudicij: s; vñ scilicet qñ vultus vlti
mus lōge esse nō pot: qđ breuis ē vita. Et qñ ipsa breuitas sp
incerta: qñ sit dies tuus vltim? nescis. Corrige te hodie. pđt
cras. Pđst tibi et mō in secreto correctio. Palā enī loquor:
et in secreto arguo. Aures oīm pullo: sed pđscientias quorū dā
cōueni. Si dicerē: tu adulter corrige te: primo forte dicerē
qđ nescirē: forte qđ temere audieram suspicarer. Mō dico: tu
adulter corrige: sed qđq; in hoc pđpō adulter corrige te. Pu
blica ē correctio: s; secreta correctio. Scio: qđ ille qđ tūmerit:
corrigit. Non dicat in corde suo: petā carnis nō curat de?.

i. Cor. iij. Nescitis inqt apłs: qñ tēplū dei estis: et spūs sanct? habitat
in vobis. Quisq; tēplū dei violauerit: dispdet illū de? Nesci
mose fallat. Sed forte ait aliqñ. Tēplū dei anm? meus ē:
nō corpus meū. Adiecit etiā testimoniū. Infelix iteratio:
punienda cogitatio. Feni dictū est caro: qđ mori: sed qđ ad
tēpus mori: nō refugit cū crimine. Qñ nō esse apłā in defen
tentiā: Nescitis: inqt idēz apłs: qñ corpa vñ tēplū in vobis
est spūs sancti: quē habetis a deo: Et tēnis corpale pctm cō
tēnas qđ peccas in tēplū: ipm corpus tuū tēplū in te est spūs
dei. Jā vide qđ facias de tēplo dei. Si eligeris in ecclā fa
cere adulteriū intra istos parietes: qđ te eēt sceleratū? Mō
autē tū ipse es tēplū dei: tēplū intras: tēplū exis: tēplū in do
mo tua manes: tēplū surgis. Tū de qđ agas: vide ne offen
das tēplū habitatorē: ne deserat te et in ruinā vertaris. Nesci
tis inqt: corpa vñ et h de formatione loq; bas apłs: ne cō
tēnerent corpalia pcta tēplū in vobis ē spūs sancti quē ha
betis a deo: et nō estis vñ. Impti enī estis pōio magno. Si
cōtēnis feruēt tū: pđsidera pectū tuū. Scio ego et mecū oīs
hō qui paulo attēnus pđsiderauerit: neminē deū timentē sub
verbis et nō se corrigere: nisi qđ putat qđ plus h; viuere. Ip
sas res est qđ multos occidit: qđ dicit cras: cras: et subito ostiū
claudit. Remāsit foris cū voce coruina: qđ nō habuit gemi
tum colūbini. Cras: cras: corui vor. Seme vt colūb? et tū de
pect? sed plagas tibi dādo in pectus: cesus coruor? esto: ne
nō videaris pđscientia cedere: sed malā pđscientiā pugnis pa
uimēto solidiorē reddere: nō correctiorē. Seme nō inani ge
mitu. Forte enīz dicit tibi: pmissit tibi de? indulgentiā: qñ
me correxero: securus sum. Ego diuinā scripturaz. Iniqu?
in qđ die cōuersus fuerit ab inqtatib? suis: et fecerit iusticiā:
oēs inqtates ei? obliuiscar. Securus sum: qñ me correxero
dā: tibi de? indulgentiā de malis meis. Et qđ ego dictur?
sum ptra deū? Reclamatur? dicturus sū deo: noli illi dare in
dulgētiā: dicitur? sum h scriptū nō esse: h deū nō pmississe?
Si ista dicerō: oīa falsa dico. Bñ dicitis: ver dicitis. Indulgē
tiā correctionis tue pmissit de?: negare nō possū: s; dīc mibi
rogare. Ecce ego pñtior et pcedo et cognosco: qđ indulgentiā
de? pmissit tibi. Crastinū enī dīc: qđ tibi pmissit: Vbi mibi
legis indulgentiā te acceptur? si te correxeris: lege ibi mibi
qñ tum vicitur? sis. Mō lego inq; Nescis qđ qñ viciturus sis.
Esto correctus: semp parat? Moli timere diē vltimū tanq;
furē: qđ dormiēt pđdiat parietē: s; vigilat corrige te hodie.
Quid differis? crastinū? Lōga vita erit. Ipā lōga bona sit.
Pđiū bonū lōgū nemo differt: vitā malā lōgā vis hfe?
Quis si lōga erit: meli? bona erit. Si breuis erit: bñ factū ē
vt bona pducere. Sic aut hoies negligūt vitā suā vt nolūt

hfe malā nisi ipsam. Nullā emia: bonā qñs. Et corē vis duce
re: bonas eligis. Filios tibi vis nasci: bonos optas. Taligas
locas et nō vis malas: et vitā amas malā: Quid te offendit vi
ta tua quā solā vis malā: vt iter oīa bona tua sol? sis malus?
Ergo fratres mei si aliqñ vestrū vellē in pte corripere: for
te audiet me: multos vestrū publice corripio: oēs me laudāt.
Audiāt me aliqñ: nō amoī voce laudatozē: et in corde pđptō
rem. Cū enī laudas et nō te corrigis: ptra te testis es. Si ma
lus es: et qđ dico placet tibi: displicet tibi: qñ mal? displicet
tibi: correct? placebit tibi. Qđ nudius tert? (nisi fallor)
dixit: in oib? vñs meis speculū ppono. Recmea ista sūt ver
ba: sed dñs iubēte loquor: qđ terrēte nō taceo. Mā qñ nō elige
ret tacere: et rōnē de vobis nō reddere? S; iā suscepm? on?
qđ ab humer? nris excutere nō possum? nec debem? Audi
tis fress mei: cū eplā ad hebreos legeret. Obedite ppositis
vñs et subdit estote: qđ ipi vigilāt p alibus vñs: tanq; rōnē
reddunt: probis: vt cū gaudio h faciāt: nō cū tristitia. Mō
enī expedit vobis. Qñ facim? ista cū gaudio: Qñ videmus
hoies pñcere i verbis dei. Qñ laborat cū gaudio opari? in
agro: Qñ autē dū i arborē et fructū videt: qñ attēdit legere et
fructu aree. pñcit vbertatez nō sine cā laborauit: nō sine cā
dorsum curauit: nō sine cā man? attriuit: nō sine cā frigus
estus tolerauit. Hoc est qđ ait. Qñ cū gaudio h faciāt et nō cū
tristitia. Mō enī expedit vobis. Mā qđ dicit: nō ill? expedit?
Sed dicit nō expedit vobis. Mā illi ppositi qñ pñstant de
malis vñs: expedit illis: ipsa tristitia: pñt illis: sed non
expedit vobis. Nihil autē nobis volumus expedit: qđ non
expedit vobis. Simul ergo in dominiū agro fratres bonū
operemur: vt simul de mercede gaudeamus.

**De eo qđ scriptū est i euāgelio fm eundē. Si
vis venire ad vitā serua mādāta. In quo sermo
ne pñcipalit de vita determinat beata. Ser. xvij**

Qrit dñs cuiāq; adolecētē. Si vis venire ad vitā:
serua mādāta. Mō dicit: si vis venire ad vitā eter
nam: si vis venire ad vitā: cā diffinies vitā qñ
tu eterna vita. Hui? ergo vite amorē nos pñtius
comendem? Et enī amat? qñscūq; vitā istā: et ipā quāle
q; et rōnāz: miserā finire hoies timēt et pauent. Mō dicit
dñs est tūc cōsiderādū: quē admodū amāda sit eterna vita:
qñ sic amat mīsera ista et qñq; finēda vita. Cōsiderate fress
quātū amāda sit vita: vbi nūq; finias vitā. Amas ergo istā
vitā vbi mī laboras: curris: fatigās: anhelas: et vix enumerā
tur qñ necessaria sunt i mīsera vita. Seminare: arare: nouella
re: nauigare: molere: coquere: texere: et post hec oīa finire ha
bes vitā. Ecce qđ patetis i mīsera ista quā diligis vitā: et pu
tas te semp viuere: et nūq; moritur? Tēplā: saxa: marmora:
ferro plūboq; solidata: nī cadūt: et hō nūq; se putat monu
rum: Dīcite qđ fratres qñere eternā vitā: vbi istā nō tolerabi
tis: sed in eternū cū deo regnabitis. Qui enī vult vitā: sicut dī
cit ppheta? diligit dies videre bonos. Nam in dieb? malis
mois poti? optat qđ vitā. Mōne audim? et videm? hoies in
aliquib? tribulationib? et angustijs et pñtationib? et egritu
dunib? dñs sūt pñturi: et vidēt se laborare nihil aliud dicere.
De? mitte mibi mortem: accelera dies meos: et aliqñ venit
egritudo: currit: adducunt medicī: solidi et munera pñtū
tur. Dicit tibi ipā mors. Ecce affū: quā paulo ante a dñs pe
tebas: qđ me mō fugere vis? Inueni te fallatorē: et mīserē vi
te amatozē. De his aut dieb? qđ agimus ait apłs. Redimen
tes ipse: qñ dies mali sūt. Mō sunt qđ dies mali qđ agimus in
corruptela hui? carnis: i tāta vel sub tāta sarcina corruptibil
corpis: iter tātas tētatōes: iter tātas difficultates: vbi falsa
voluptas: nulla securitas gaudij: timor: torquēs: cupiditas
auida: tristitia arida: Ecce qđ malos dies: et nemo vult fini
ipso malos dies: multiq; hīrogāt hoies deū vt diu viuāt.
Quid ē aut diu viuere: nisi diu torq;ri? Quid ē aliud diu viu
re: nisi qđ malos dies malis dieb? addere? Et cū crescūt pue
ri: quāsi accedūt illis dies et nesciunt quā minuitur et ipsa
est falsa computatio. Crescentibus enim decedunt dies po
tius qđ accedūt. Cōstitue alicui homini nato (verbi gratia)
octoginta annos: quicqđ viuūt de summa minuit. Et inepi
hoies gratulātur plurimis naralicijs: tā suis qđ filioz suoz.
Qñ vñ pñdētem: si tibi vñū mīnuat in vite tristitias: dies
perdis et gaudes? Mali ergo sunt dies: et eo peiores qđ pñt

Deb. xlij.

Mat. xij.

pñ. xxxij.

Ephē. v.

Sermone
j. b.

In euāgelio scdm Mattheū. Bermo. xviij. Fo. xlvij.

ginem suā fecerit: dedit et hoc. Quisq; dedit tibi: sed multuz
hos oculos ceteros diligis: multū illum interiore negli-
gis. Deditū portas atq; fauciatum: pena tibi ē si se voluerit
ostendere fabricator tuus: pena ē oculo tuo anteq; curet atq;
sanet. Nam et in padiso peccauit adam: et abscondit se a facie
dñi. Cum hret ergo cor: sanū pure psciētie: gaudebat ad pre-
sentia dei. Postq; peccato oculus ille faciat? est: cepit lucē
formidare diuinā: refugit in tenebras atq; in densalignozū:
veritate fugiens: vmbas appetēs. Ergo fratres mei: qm et
i. Cor. xv. nos inde nati sum? et sicut dicit aplūs. In adam oēs mortifi-
tur. Oēs enī nos duo hoīes aliqñ fuim? Si noluitis obre-
perare medico: pē ad nos egrotarem? obreperemus vt ab egritu
dine liberemur. Dedit nobis pcepta medic? sanis: dedit p-
cepta medicus ne medico indigerem? Nō opus est inq̄rere
sanis medicos: sed egrotantib? Sanis pcepta pceptum? et ce-
perimūto sensimus in quantā pncie nostrā pceptū illud cō-
tēperim? Egrotare iā cepimus: laboram? in lecto: infirma-
ti sumus: s; nō desperem? Q; enī ad medicū venire nō pote-
ramus: pē ad nos venire dignat? est. Nō pceptū faucitū cō-
tēpus a sano. Nō destitit dare alia pcepta languenti: q; pma
cōsodire noluit ne lāguet? et tanq; diceret. Certe expimēto
sensisti verū me dē tēse qñ dñi. Nō tēgere hoc. Sanare er-
go tandē reuoluit. Ecce porto infirmitatē tuā. Bibe amaz
calicē: tu enī tibi fecisti. Pcepta illa mea q; sano data sunt
tam dulcia: tā laboriosa pcepta sunt. Lepisti laborare: sanari
nō potes nisi amarū calicē biberis. Calicē tentanōnū quib?
abūdat hoc vita: calicē tribulationū: angustiaz: passionum.
Bibe inq; bibe vt viuas. Et ne respōderet ei lāquid? Nō
possum: nō fero: nō bibo: puz dberat medicus san? vt bibe-
re nō dubitaret egrot? Quid enī amaz est in tali poculo qd
illenō biberit? Si cōtūmela: puz audiuit cū demones ex-
pelleret. Demoniū h; et qd in beelzebub eicit demonia. Nō
et vt ipse pōlarer egros aut. Si patrē familias beelzebub vo-
cauerit q; tomagis domesticos ei? Si dolores amari sunt:
ligatus ē flagellat? et crucifixus ē. Si mors amara est: etia;
mortuus est. Si gen? mortis exhorrescit infirmitas: nihil illo
tpe fuit q; nomini nōi? q; mors crucis. Nō enī frustra pmen-
dantes ei? obediētiā aplūs: addidit dīcēs. Fac? obediēs
vīq; ad mortē: mortē autē crucis. Sed q; ipse honoraturus
erat fideles suos in fine hui? seculi: pū honorauit crucez in
hoc seculo: vt terrā pncipes credēs in eum phiberet ali-
quē nocētū crucis: et qd cū magna iustitiatione psecutores
iudet dñō pcurarūt: magna fiducia serui ei? etiā et reges in
fronte nūc pōrāt. Nō tñ apparerit mō quālē mortē. p nobis
qd subire dignat? est: sicut ait aplūs. Fac? pzo nobis male-
dictū: et cū ei pendēt iudeoz cecitas insultaret: possit vīq;
descēdere de cruce: q; si nollet nō esset cruce: sed amplū erat
de sepulcro surgere: q; de cruce descēdere. Hec ergo dñs fa-
ciēs diuinā: patiēs humana: admoner nos miraculis corpa-
libus et patiētia corpalī: vt credam? et sanemur ad psciēda
illa inuisibilia q; carnis oculus nescit. Hoc q; agēs curauit ce-
cos istos: de quib? nunc euāgeliū recitari est: in curādo vt
dēte qd admonuerit egrotū interiore. Attēditē ipsius faci-
erunt ordīnē rep. Sed et illi in via duo ceci: trāseunte dño
exclamabāt vt eoz miserer. A turba so q; cum dño erat: cō-
pescēbāt ne clamaret. Reg hoc sine mysterio derelictum
putatis. Illi autē cōpescētē se turbā pleuētissimō clamo-
re vincebāt: vt pueniret vox eoz ad aures dñi: qñ non iā ille
cogitara cognosceret. Clamauerūt ergo duo ceci vt audiren-
tur a dño: et turbis cōpumi nequerunt. Trāsiebat dñs et illi
clamabāt. Stetit dñs: et sanati sūt. Nā stetit iesus et vocauit
eos et ait. Quid vultis vt vobis faciā? At illi dixerūt. Vt ape-
riant oculi nři. I. pzo fide illorū fecit dñs: iustaurauit oculos
eoz. Si intellexim? iā interiore egrotū: interiore surdū: in-
teriore mortuū: ibi qramus et iterioie cecū. Clausi sunt ocu-
li cordis: trāsit iesus vt clamem? Quid est trāsit iesus? Agit
trāsitoria iesus. Attēditē videte quāta ei? gesta trāsierunt.
Nāms est de virgine maria: nūquid semp nāscit? Infans la-
ctat? est: nūquid semp fugit? Per etates cucurrit vīq; ad iu-
uentutē. Nūquid semp corpaliter creuit? Infātie puericia:
puericie adolecētia: adolecētie iuuetutē trāsierunt cedētiq;
succellit. Ipsa etiā q; fecit miracula trāsierunt. Leguntē cre-
dunt. Q; enī talia scripta sūt vt legi possint: trāsiebāt: cū fie-
rent. Ppōtremo ne in mīl; mouemur: crucifixus est: nūquid

semper pēdet in cruce? Sepult? est: resurrexit: ascēdit in ce-
lum: iā non mouet: et mors ei vltia non dñabit: et diuinitas ei?
semp manet: et immortalitas iā corporis ei? nūquid deficiet. S;
tñ illa oia q; paliter ab eo gesta sunt transferūt: et legēda scri-
ptasunt: et credēda pdicant. In illis ergo oib; trāsist iesus
Quid duo ceci iuxta viā sunt: nisi duo populi ad q; sanādos
venit iesus? Ostēdamus hos duos ppos in scripturis scitis.
Est in euāgelio scriptuz. Dabo alias oues qñ sunt de hoc
ouili: et illas oportet me adducere: vt sit vñ grex et vnus pa-
stor. Qui sunt q; duo populi? Vñ iudeoz: et alius gētiū. Nō
sum missus aut: nisi ad oues q; perierūt domus isrl? Quib? b
dixit: Discipulis qñ illa chaneana clamabat q; se esse canem
cōfessa est. Et q; meruit: iā duo demōstrati sunt ad q; vene-
rat iudaeus. I. ppls de q; ait. Nō sum missus nisi ad oues q;
perierūt domus isrl: et gētiuz ppls: cū typū p; et cēdebat hec
mulier: quā primo respuerat dīcēs. Nō est bonū sumere pa-
nem filioz et mittere canib? et cui dīcēt. Ita dñe: nā et canes
edūt de micis q; cadūt de mēsa dñorum suoz: respōderat. Q
mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Inde enī erat
et ille cēturio de q; dicit idem dñs. Amē dico vobis: nō inue-
ni tantā fidem in isrl: q; ille dixerat. Nō sum dign? vt intres
sub tectū meū: sed tñ dīcbo et sanabit puer meus. Ita ergo
dñs ante passionē et clarificationem suā duos iā ppos desi-
gnabat. Vñ ad quē venerat ppi pmissa patrū: et alter quē
ppter miam nō repellebat: vt ipleret qd pmissū erat abrahe.
In semine tuo bñdicent oēs gentes. P; opterea et apō tam
post resurrectionē dñi et ascensionē vbi pceptus ē a iudeis: p
rexit ad gētes: nec tñ ecclesijs q; de iudeis crediderāt tacuit.
Erā inq; ignor? facie ecclesijs iudez q; sunt in xpo. Tñ autē
audiebāt: q; qui aliqñ nos persequā: nunc euāgelizat fides
quā aliqñ vastabat: et in me inq; magnificabāt deū. Sic et an-
gularis lapis b; xps: q; fecit vīq; vñ. Angulus enī duos
parietes copulat de diuerso veniēs. Quid iā diuersum: q;
circūcisio et p; pñtū? Nābes vñ parietē de iudea: alter pa-
rietē de gentib?: sed angulari lapide copulant. Lapidē enī
quē reprobauerūt edificātes hic fac? est i caput angulū. N
gulus in edificio nō est: nisi cum duos parietes ex diuerso ve-
nientes in illū conueniūt: et quādā vinitate iūguūt. Isti ergo
duo parietes fm typis: duo ceci erāt clamātes ad dñm. Attē-
dite nūc dilectissimi. Dñs trāsiebat: ceci clamabant. Quid
est trāsiebat? Trāsitoria opa faciebat: sicut iam diximus.
Scdm hec trāsitoria opa fides nra operat. Credim? enī in
filū dei: non tñ q; verbū dei est p quē facta sunt oia. Si enī
semp in forma dei manēs cōlīs deo: nō semetipm exinaniret
formā serui accipiēs: nec sentiret ceci vt possint clamare. S;
q; oparet trāsitoria: id est būlaret se fac? obediēs vīq; ad
mortē: mortē autē crucis: clamauerūt ceci. Miserere nři fili
dauid ioh: et hoc ipse qd dñs et creator dauid: etiā fili? dauid
esse voluit: in tpe hoc egit: trāsiens hoc fecit. Quid est autē
clamare ad xpm: nisi gre xpi cōgruere bonis operib? Hoc
dico fies: ne forte simus strepētes vocibus et muti moribus.
Quis est q; clamar ad chūstū vt pellat interior cecitas: tran-
eūte xpo: id est dispēfante nobis tpalta sacramēta: qbus ad-
moncamur ad eterna capiēda: Quis est q; clamar ad xpm?
Qui contēnit mundū: clamar ad xpm. Qui spernit seculū
lupratos: clamar ad xpm. Qui dicit nō lingua sed vita. Mi-
bi mūdus crucifixus est et ego mūdus. Qui dispergit dat pau-
peribus vt iusticia eius maneat in seculū seculi: clamar ad
chūstū. Qui enī audit et nō surdus audit. Nkes vīq; vēdite et
date pauperib?. Facite vobis saculos non veterascētes: the-
saurū non deficientes in celis: tanq; vestigiōz fontium xpi
trāsēns audīēs clamer: adhuc cecus: id ē faciet iusta. Glo-
eius in factis sūt: incipiat mundū contēnere: in copia sua di-
stribuere: p nihilo hre que hoīes amant: contēnat iniurias:
nō appetat vidicari: paret maxillā percūnēt: oret p iniū-
cis: si q; et abstulerit sua nō repetat: si qd alicui abstulit: red-
dat qdruptū. Lū ista facere ceperit: oēs sūt cognati: affines:
amici cōmouentur. Qui diligūt seculum: cōtradictū. Quid
infans? Rimitus es. Nunquid alij non sunt christiani? Ista
stulticia est: ista dementia est: et cetera alia turba clamar. N
ceci clament: turba clamātes corripiebat: sed eoz clamor
res nō vincebat. Intelligāt quid faciāt: qui volūt sanari. Et
nunc iesus trāsit: q; iuxta viā sunt clament. Isti sunt enī qui la-
bijs honorāt: cor autē eoz lōge est a deo. Ipsi sunt iuxta viā

Scñ. iij.

i. Cor. xv.

Mar. ix.

Joh. ix.
Mar. xij.
Mar. x.

Phil. ij.

Gal. iij.

Mar. xx.

Gal. vi.

Ps. iij.

Luce. xij.

Mar. v.

Luce. xix.

Esā. xxi.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Mar. xv.

Sancti Augustini.

quib' precipit dñs obtritis corde. Nam cū recitant ea q̄ fecit
dñs trāseunt: semp nobis exhibet trāsienſ iſus: q̄ vltq̄ in
finē ſeculi nō deſunt cecī ſedētes ad viā. Opus ē ergo vt cla-
ment illi iuxta viā ſedētes. Turba q̄ cū dñs erat: cōpeſcebat
clamorē querētū ſanctatē. Frates videtis qd̄ dicā. Nefcio
enī quō dicā: ſed plus nefcio quō taceā. Hoc dico: r̄ apte di-
co. Timeo enī iſum trāſeuntē et manētē: et iō tacere nō poſ-
ſum. Bonos xp̄ianos vere ſtudioſos volētes facere p̄cepta
dei q̄ in euāgelio ſcripta ſunt: xp̄iani mali r̄ tepidi phibent.
Turba ipſa q̄ cum dño eſt: phibet clamātes: id ē phibet bñ
operātes: ne pſeuerādo ſanenſ. Clamāt illi: nō deſiciāt: neq̄
ducant quaſi auctoritate turbarū: nec eos q̄ p̄iores xp̄iani
facti ſunt male viuētes et bonis operib' inuēdētes imitenſ.
Non dicāt: quō iſti viuūt ita multi: ſic viuam'. Quare nō po-
tius quō dicit euāgelii: Quare vis viuere ſm̄ increpatione
nem turbe phibētis: r̄ nō ſm̄ veſtigia dñi trāſeuntis? Inſul-
tabunt: vituperabūt: reuocabūt: tu clama quouſq̄ puenias
ad aures ieſu. Itā qui pſeuerauerit in faciēdo talia q̄ta p̄ci-
cepit xp̄s: nō attēdet iuxta turbas phibētes: neq̄ magnipen-
derint q̄ chriſtus vidēt ſequi: id eſt q̄ xp̄iani appellanſ: ſed
plus amauerint lucē quā xp̄s eſt redditurus q̄ timuerit ſtre-
pitum phibentū: nullo mō ſeparabunt: r̄ ſtabit ieſus ſana
bit eos. Quō enī ſanant oculi nſi? Quō p̄ fides ſentim' xp̄m
trāſeuntē tp̄ali diſpenſatione: ſic itelligamus xp̄m ſtante in-
cōmutabiliter eternitate. Ibi enī ſanāt oculi: q̄n̄ itelligit
chriſti diuinitas. Percipiat hoc charitas veſtra. Attendite
qd̄ dicā grande ſacramentū. Quia tp̄aliter geſta a dño nſo ie-
ſu xp̄o: fidē nobis inferūt. Credim' in verbū dei: nō ſolum in
verbū: qd̄ facta ſunt oīa: ſed ip̄m verbū factum carnē vt ha-
bitaret in nobis: natū de virgine maria: r̄ cetera q̄ fides h̄z: q̄
nobis exhibita ſunt: vt xp̄s trāſiret r̄ cecis veſtigia tranſeū-
tis auditiōibus clamaret operibus vite: p̄ſeſione fidei com-
memorātes. Jam vt clamātes ſanenſ: ſtat ieſus. Et enī iā ſtā
tem videt ieſum q̄ dicit. Et ſi noueramus xp̄m ſm̄ carnē ſed
iā nunc nō nouimus. Xp̄i enī diuinitatē videbat: quantū in
hac vita pōt. Eſt diuinitas xp̄i: eſt humanitas xp̄i. Diuini-
tas ſtat: humanitas trāſit. Quid eſt diuinitas ſtat: Non mu-
tatur: nō ouelliſ: nō recedit. Nō enī ſic ad nos venit vt a pa-
tre diſcederet: nec ita aſcēdit vt loco moueret. Aſſumpta car-
ne locū mutauit: de' autē aſſumēs carnē: q̄ loco nō eſt nec
mutat locū. Itā gaur ſtante xp̄o: ſanenſ oculi nſi. Sed quo-
rum oculi? Clamantū ſc̄z cū tranſit: id eſt bñ operantiū p̄ cā
fidē que diſp̄ſata eſt tp̄aliter ad erudiēdos nos puulos. Sa-
natis autē oculis: qd̄ p̄ſcioſus h̄re poterim' frates? Lumē
hoc qd̄ vidēt qd̄ factum eſt de celo vel qd̄ exhibet de lucerna:
gaudet. Et quō miſeri vidēt qui hoc videt non p̄nt? Ego
autē q̄re loquor: quare iſta dico: niſi vt horret oēs nos ad cla-
mandū dñi trāſit ieſus? Lucē cōmendo ſc̄itātē vſe amandā:
quā forte nō videt. Credite dñi nondū videtis: r̄ clamate vt
videatis. Quāta purā infelicitas hoīm q̄ lucē iſtā corpalez
nō vidēt. Et recitat' eſt aliq̄s p̄tinuo dicat. Iratū deū habuit
aliq̄d mali cōmiſiſt. Hoc vroz tobie dicebat viro. Clamabat
ille p̄pter hēdū ne de furto eſſet: nolebat ſonū furti audire in
domo ſua. Illa defendēs factū ſuū: opprobrio p̄cutiebat ma-
ritū. Et cū ille diceret. Reddite ſi de furto eſt. Illa r̄ſidebat
inſultās. Ubi ſunt iuſticie tue? Ceca erat ſi furtum defen-
debat: r̄ quā lucē videbat qd̄ furtum reddi iſperabat. Illa erat
ſons i luce ſolis: ille erat ius in luce iuſticie. Quis eo perat
in luce meliore: Ad hāc lucē fratres amandā hortamur dile-
ctione veſtrā: vt clametis operib'. Cū dñs trāſit: ſonet vox
fidei: vt ſtans ieſus. i. incōmutabilis manens dei ſapiētia: et
maieſtas verbi dei p̄ qd̄ facta ſunt oīa ap̄at oculos veſtros.
Idē tobias monēs filiū ſuū ad hoc monebat vt clamaret: id
eſt ad bona op̄a monebat. Dicebat illi vt daret paupib' p̄ci-
piebat vt elemoſynas faceret i digentib': r̄ docebat dicēs.
Sunt elemoſyne nō ſinūt ire in tenebras. Conciliū p̄cipiēde
atq̄ obtinēde lucis cecus dabat. Elemoſyne inq̄ non ſinūt
ire in tenebras. Si ei fili' r̄ſpōderet mirat': qd̄ ergo pater:
tu elemoſynas nō feciſti: vt mō cecus loq̄ris: tu nūc nōne in
tenebris eo qd̄ mihi dic'. Elemoſyne nō ſinūt ire in tenebras?
Hoc ait ille de q̄ luce doceret filiū: nouerat in interiore hoīe
qd̄ videbat. Filius patri porrigebat manū vt ambulare ter-
ram: p̄ filiū vt habitaret in celo. Breuit' vt concludā fra-
tres ſermonē iſtū ex eo qd̄ nos plurimū tāgit atq̄ angit: vide

De verbis dñi.

te eē turbas q̄ corripiebāt eos clamātes. Qd̄ q̄ in hac tur-
ba ſanari vultis nō vos deterreat: q̄ multi ſūnt nōie xp̄iani r̄
operib' ip̄i: nō vos deterreat a bonis op̄ibus. Clamate iter
turbas cōpeſcētes: reuocātes: iſultātes: male viuētes. Non
enī ſol' vocib' cōprimūt bonos xp̄ianos mali: ſz r̄ malis op̄i-
bus. Nō vult bon' xp̄ianus ire ſpectare. Hoc ip̄m qd̄ frenat
cōcupiſcentiā ſuā ne p̄gat ad theatrū: clamat poſt xp̄m: cla-
mat vt ſanenſ. Alij currūt: ſed ſorte paganī: ſorte iudei. Im-
mo hō tā pauci eſſent in theatris vt erubeſcēdo diſcederēt: ſi
xp̄iani ad theatra nō accederēt. Currūt ergo illi poſtātes r̄
ſanctū nomē ad penā ſuāz. Clama q̄ nō cūdo p̄mēs i corde
tuotalem cōcupiſcentiā: tene te in clamore ſorte pſeuerāt
ad aures ſaluator': vt ſter ieſus curet. Inter ip̄as turbas
clama: de deſperes de aurb' dñi. Nō enī illi cecī ex illa p̄e
clamauerūt vbi turba nō erat: vt ex ea p̄te audirentur: nō
eſſet i pedimētū phibentū. Inter ip̄as turbas clamauerūt:
et tñ dñs audiuit. Sic r̄ vos etiā inter p̄ctōres r̄ luxuriātes:
inter amatores ſeculariū vanitatu: ibi clamate: ibi clamare
vt ſanenſ vos dñs. Nolite p̄ aliā partē clamare ad dñm: nolite
ad hereticos ire: ibi clamare ad deū. Attēdite fr̄es: q̄ in il-
la turba q̄ clamare phibebat: ibi ſanati ſunt q̄ clamabāt. Itā
et hoc attēdat ſanctitas vſa: qd̄ ſit pſeuerare in clamādo. Di-
cam q̄ multi meū expti ſunt in noīe xp̄i. Nō enī ceſſat ecclia
tales phibētes parere. Cū quilib' xp̄ian' ceperit bñ viuere:
feruere bonis operib' mūdūq̄ p̄tēnere: in ip̄a nouitate ope-
rum ſuoz panf reprehēſores et cōtradictōres frigidos xp̄i-
anos: ſi autē pſeuerauerit: eos ſupauerit p̄durādo: r̄ nō de-
fecerit a bonis operib': idē ip̄i iam nobis obſequenſ q̄ ante
prohibebāt. Tādū enī corripit r̄ p̄turbāt r̄ vetat: qd̄ ſi ſi-
bi cedi poſſe p̄ſumūt. Si autē victi fuerint pſeuerātia p̄ficiē-
tium: cōuertūt ſe r̄ dicere incipiūt. Magn' hōs ſanctus hōs ſe-
lit' cut deus cōceſſit. Honorat: gratulanſ: bñdicunt: laudāt:
quō illa turba que cū dño erat. Ip̄ſa phibebat ne cecī clama-
rent: ſed poſtq̄ illi ita clamauerūt vt mererent audire et im-
petrare miſericordiā dñi: ip̄ſa turba rursūz dicit. Vocat vos
ieſus. Jam r̄ hortatores ſunt q̄ paulo ante corripiebāt vt ta-
cerent. Solus autē ille nō vocat a dño: q̄ in hoc ſeculo nō labo-
rat. Sed q̄ in iſta vita nō laborat in p̄ctis r̄ in iudiciis? Nūc
Si autē oēs laborat: oibus victū eſt. Vlenit ad me oēs qui
laborans. Si autē oibus victū eſt: q̄re culpa tā tribus in-
uitatoz tuo? Vleni. Nō nbi ſit angula dom' ei? pariter ab
oibus: totū a ſingulis poſſideſt. Regnū dei creſcēte poſſeſſo-
rum numero nō minuit: q̄ nō diuidit. Vnicuiq̄ integrū eſt:
qd̄ cōcorditer habet a multis. Hoc tñ in myſterio lectionis
hui' cognouim'. Fr̄es: q̄ alijs liboz ſanctoz locis ap̄ſſime
ſonat: eē intus in ecclia r̄ bonos r̄ malos: qd̄ ſepe dicimus r̄
frumentū paleā. Remo ante tps deleat areā: roleret paleā
in tritura: roleret in area. Qd̄ enī toleret: in horreo nō habe-
bit. Vlenit vtilitator qui diuidit malos a bonis. Et itētiā
corpalis ſeparatio quā mō ſpiritualis p̄cedit. A malis cordeſ
diſiūgunt: ad tps caute corpe copulamini: nec tñ negligē-
tes ſitis in corrigendis vſis: ad curā ſc̄z veſtrā q̄uomō per-
tinēnt? monēdo: docēdo: hortādo: fr̄edo. Quib' ſc̄zq̄ mō-
dis poteſtis agite: ne cū iuenit' in ſcriptur' r̄ in exēplis ſc̄o-
rum: ſiue q̄ ante: ſiue qui poſt dñi aduētū i hac vita fuerūt q̄
mali bonos in vnitate nō maculāt: efficiamini pigri ad cor-
rigēdos malos. Quob' modis nō te maculat malus: ſi ei nō
coſentias: ſi redarguas: b̄ eſt nō cōdicare: non coſentire. Cō-
municat q̄ppe q̄n̄ factū ei? cōſortio volūtatis vſ approbatio
nis adiūgit. Hoc q̄ admonēs ap̄ſ ait. Nolite cōdicare: magis
autē r̄ redarguite. Et q̄ p̄p erat non coſentire ſi ſc̄q̄ neglī-
gētia diſcipline. Magis autē inq̄ r̄ redarguite. Videte quē-
admodū vtrūq̄ p̄pletus ē. Nolite cōdicare: magis autē r̄ re-
darguite. Quid ē: nolite cōdicare? Nolite coſentire: nolite lau-
dare: nolite approbare. Quid ē: magis autē r̄ redarguite? Re-
prehēdite: corripite: coercete. Deinde ſi p̄a correptione vſ co-
erione alienoz peccatoz cauēdum eſt ne ſe extollat q̄ alterū
corripit: et apoſtolica illa cogitanda ſententia. Quapropter
qui ſe putat ſtare: videat ne cadat. Foris terribiliter p̄ſonet
increpatione: intus lenitatis teneat dilectio. Si p̄occupat
fuerit homo in aliquo delicto: ſicut idē dicit apoſtolus vros
qui ſpirituales eſtis huiusmodi inſtruite in ſpiritu maſterni-
dinis: intēdens teipſum ne r̄ tu tēteris. Alter alterius onera
ponare: ſic adimplebitis legē xp̄i. Itē alio loco. Seruū in-

Job. i.

ij. Cor. v.

Lob. ij.

Lob. iij.

Dat. xj.

J

xxij. q. iij.
a malis.

vbi ſupra.

Ephe. v.

j. Cor. x.

Gal. vj.

ij. Tim. ij.

In euāgelio scdm Mattheū. Bernio. xviij. Fo. xlvij.

2

quit dñi nō oportet litigare: sed mte esse ad oēs: docibilem: patientē: in modē ita corripientē: diuersa sententēs: ne forte derellis de? penitentia ad cognoscēdā veritatē: respiciat a

xxij. q. iij
a malis.

1. Cor. xlij.

Ephe. iij.

Mat. xlij.

ybi sup. 2.

Gen. xij.

Mat. xlij.

ybi sup. 2.

Mathe. xlij.

Lu. xviij.

Gen. xv.

Mat. viij.

xxij. q. iij

ecce inquit

Esai. l.

xxij. q. iij

recedite.

atqz psona salua pace fieri pot: Displacuit tibi q quicqz peccauit: nō tetigit i mundū. Redarguisti: corripuisti: monuisti: adhibuisti etiā si res exigit cōgruū et q vitare nō violet disciplinā: existi inde. Attēdite in facta sanctor: ne forte nra videat interpretatio. Quō hec hba intellexerit sancti: sic vtiqz intelligēda sunt. Et ite inde inq. ppheta. Ipsi vitarā ipsi? verbi cōsuetudine assero istā sniam: et postea ostēdo nō meā. Plurēqz accusant hoies: et cū accusant fuerint defendūt se. Cū autē se ille q accusat hōrōnabiler iusteqz defendērit: q auduit dicūt: Et ite inde. Manēs loco: exi inde. Quō inde exiit? Rōne reddita: et defensione iustissima. Hoc est qz faciebāt sancti: qz excuriebāt puluē de pedibz aduersus eos qui sibi pacē nūciatā nō accipiebāt. Et ite inde ille speculator cui dictū est. Speculatorē posui te domus israel. Illi enī dicit. Si dixeris iniquo q nō se auertit ab iniquitate: et a via sua iniquus ille in sua iniquitate moriet: et tu animā tuā liberabis. Hoc si facit: exiit inde: non separatione corpis sed defensione operis sui. Scit enī iste qd faciendū fuit: etiā si ille nō obtempauit: cui obtempādus fuit. Hoc est: exiit inde. Clamauit ite ezechiel. Videam? si hoc ipsi fecerūt: si dimiserūt populum circameō. dei et se ad gētes alias trāstulerūt. Et multa et qz vebementer hieremias increpauit in peccatores et sceleratores pprii sui: iter eos tū erat. Unū cū illis tēplū intrabat: eadē sacra mēta celebrabat. In ea hoīm sceleratoz cōgregatione vnebar: qz clamādo exiebat inde. Hoc ē exire inde: hoc est i mundū nō tāgere: volūtate nō sentire: et oze nō parere. Quid dicā de hieremia: de elia: de daniel: de ezechiel: de ceteris pphetis: q nō recesserūt a pplo malo: ne deferrent bonos. Illi pplo cōmittos: vbi i ipsi tales ē potuerūt. Moyses ipse fress cū acciperet legē in mōte: ppplus deosuz idoli fecit: ppopul? dei ppplus ducit? cedētibz fluctibz? rubi maris: q sequētes inimicos obruerāt: post tāta signa et miracula in egyptioz plagis ad mōtē: et sua ptectione ad salutē: tū idoli posuit: idoli extor: sit idoli fecit: idoli adorauit: idolo sacrificauit. Unde car deus famulo suo ppli factū: et dicit eos se pditurū a facie sua. Intercedit moyses ad ipm populi redituros: et habuit occasiōne recedēdi: et exiit ab eis: sicut isti itellēgūt: ne i mundū tāgeret: ne cū talibz vueret. Hō fecit tū. Et ne forte hoc necessitate pon? qz charitate fecisse vidēret: obtulit illi de? alii populi. Facio re inqz in gentē magnā: vt illos deleat. At ille non accepit: coheret peccatozibz: petit p peccatozibus. Et quō petit? Magna pbatō dilectionis fress. Quō petit? Videre illā de q lepelocum fumus maternā quodamō charitatē. Cū de? minaret sacrilegō pplo: pia moyli viscera tremuerūt: opposuit se pullis iracūdie dei. Dñe inquit si dimittis eis peccatū dimitte: sin autē dele me de libro qd scripsisti. Et paternis materniqz visceribz: qz secur? hoc dixerit: attēdes iusticiā et miam dei: vt qz iust? ē ne pderet iustū: qz misericors ignosceret peccatozibz. Certe tā manifestū est prudētē vres: quō accipiēda sint oia talia testimonia scripturarū: vt qz scriptura sonat: recedere nos debere a malis: non aliud itelligere iubeamur: nisi vt corde recedam? ne maius malū in separatione bonoz cōmittam? qz in maloz cōsuetudine fugiam? sicut ipsi donatiste fecerunt. Qui si de boni malos arguerēt: ac nō pot? ipsi mali bonos infamarēt: qz libet p pace tolerarēt qz maximā iustas receperūt tanqz integros: qz tanqz pditos antea dānauerūt. Certe manifeste dixit ppheta. Recedite: exiit inde: et i mundū ne tetigeritis. Ego vt itelligas qd dixit: attēdo qd fecit. Facto suo mihi exponit dictū suū. Dixit recedite. Quibz dixit? Et ite iustis. A quibz vt recederēt dixit? Et ite a peccatozibz? et iniquis. Quero a talibz vtrū ipse recesserit? Inuenio q nō recesserit. Ergo aliter itellēxit. Recessit corde: oburgauit atqz arguit: attēdo se a psona nō tetigit i mundū. Oburgādo autē exiit liber in ppectu dei: cui neqz sua de? peccata imputat: qz nō fecit: neqz alia q nō approbauit: neqz negligētā qz nō tacuit: neqz su berbū qz in vitare pmāsit. Sic ergo fratres mei quorqz habetis inter vos q adhuc amore seculi pgrauiat: auāros: puturos: adulteros: spectatores nugaz: cōsulōres in mathematice: phanaticoz: augurū auspiciū: ebriosos: luxuriosos: qz: quid inter vos malozum esse nōstis: quātū potestis improbare: vt corde recedatis: et redarguite vt ete etis inde: et nolite consentire vt i mundū non tangatis.

Luce. x.

Ezech. iij.

xxij. q. iij

xxij. q. iij

tolerandi

circa finē.

Exodi.

xxij.

ybi sup. 2.

Esai. l.

xxij. q. iij

ecce inquit

Sancti Augustini.

De verbis dñi.

De eo quod scriptum est in euangelio fm eundem. Reddite que sūt dei deo: et que sunt cesaris cesari. Et de stipendiis militantiū. Sermo. xix.

Mulli fratres qui aut militie cingulo detinent: aut in actu sum publico cōstituti: cum peccāt gra: puter: hac solent a peccatis suis prima se voce excusare q militat: et ne bene aliqui faciant occupatos se malis actib⁹ conquerunt. Perinde quasi militia hominū non volūtas in culpa sit: ita qd ipsi gerūt officiis suis ascribūt. Non enim militare delictū est: sed ppter predā militare peccatū est. Nec republicā gerere criminofus est: sed i agere republicā vtrē familiarē potius augeas: videt esse vānabile. Propterea enī puidētia quadā militātib⁹ sunt stipendia cōstituta: ne dū sumptus querit: predā grasset. Illud autē quale est cū ob errorem aliquē a seniorib⁹ arguunt: et imputatur alicui de illis cur ebr⁹ fuerit: cur res alienas puaferit: cedē cur turbulētus admiserit: statim respōdeat: quid habebā facere: hō secularis aut miles: nunqd monachū sum professus aut clericū: quasi oīs qui clericus nō est aut monachus: possit licere qd nō licet. Lunctis igit officiis sacris litteris pferib⁹ norma viuēdi: oīs ad bene viuēdū puocat serus: et ast dignitas. Itē nemo se ex ceteris publicis actib⁹ nemo de occupatione militie cōquerat. Apud omnē xpianū prima honestatis dī esse militia. Itā vt id qd dicim⁹ auctoritate euāgelica cōprobemus: videam⁹ lectionē que paulo ante decursa est. At enī euāgelicū. Venerūt autē et publicani ad iohannē vt baptizarent ab eo: et dixerūt ad eū. Magister qd faciemus? At ille dixit. Nihil ampli⁹ exigitis: qd constitutū est vobis. Hōnesta plane publicanorū interrogatio: ac sancti pphete iusta respōsio. Illi enī sollicite interrogāt: ne aut ignorantes plus erigēdo peccatū incidāt: aut cessantes publicā decipiant functionē. Hic autē moderate precipit: vt iūctas locū nō habeat: et cōstitutū habeat rectigal effectū. Non enī dicit. Nihil exigitis: sed nihil ampli⁹ exigitis. Cū intelligim⁹ q apud deū nō tā exactio q exactio iniqua dānet. Dicit enī ipse dñs. Reddite q dei sunt deo: et que cesaris cesari. Itē qd cesar decipit ferēdū est: qd impator indicat tolerādū est: sed sit intolerabile: dū illud pda exactionis accumulatur. Hoc autē quale ē qd idē ipsi qbmōi necessitates pcurāt: peccatis suis petā congeminat: h est q fraudes suas ac rapinas cōmodū vocāt: cū ipsa predā inferat in cōmodū. Illud autē addit scelerib⁹ suis: vt qd indefensos viderit: ipso pot⁹ psequant: et putet se necessitates decipit se publicas nisi domos deciperit orphanorū: ita quoz pater biduū forsitā fuerit amicus: collega vel frater: interueniēte morte: eiusdē liberi habeant tanq ignoti: viles et miseri. Quia aut si quā fuerit aut sic iniurijs eragitat vt nubat: aut si voluerit in castitatis pmanere pposito: vādo munera in facultate vire pmanet. Cū his q fraudib⁹ repleuerint faculos suos: videas illos letos et accuratos ad eccliam pperare: et deo grās agere: quasi ab ipso illis hec pecunia pferat: illud quoq peccātes q rapinaz suaz deum volūt esse pncipē. Dicit enī sanctū euāgelicū. Interrogauerūt illi et milites: qd faciēm⁹ et nos? At illis iohānes. Reminē cōcunaris: neq calūniā faciatis: sed pten estote stipēdijs vestris. Hic iā cōgnosce se dī omnis hō qui militat. Non enī tū de his militantiū scriptura loquitur: q armata militāia detinent: sed quis q militie sue cingulo vnt dignitatis sue miles ascribit: atqz ideo hoc snia pot dīci. Verbi grā: militib⁹: ptectorib⁹: cunctisq rectorib⁹. Quicūq stipēdia sibi publice decreta cōsequit: si ampli⁹ qrit tanq calūniator et cōcussor: iohānis snia condēnat. Usq adeo aut hoc iocuit malū: vt iā qd ex solitudine vēdant leges: cōrūpanit iura: snia ipsa venalis sit: et nulla iā causa possit eē sine cā. Hec aut diuina snia q ad milites loquit: pot etiā ad clericos retorqri: q etiā si nō militare videamur scō: tñ deo et dño militam⁹: sicut ait apls. Nemo militans deo: obligat se negocijs secularib⁹. Videmur inq nō militare remissis ac fluctibus tunicis: s habem⁹ militie nostre cingulū: quo castimonie itiora pstringim⁹. De quo cingulo dñs ait ad aplos suos. Simlūbi vestri pincti: et lucerne vestre ardētes in manib⁹ vestris. Milites igit xpiani: stipendiū ab ipso donūq percipiunt: sicut dicit apls.

xxij. q. j. militare.

Luce. ii.

Mat. xxi. xxij. q. j. militare ante me.

Luce. ii. xxij. q. j. militare circa fines

ij. Tim. ij.

Luce. xij.

Cor. j.

muneratōne vitaut. Si ergo christianoq hoc donatiō contētus forte nō fuerit: et querit ampli⁹: incipit hoc ipso carere qd meruit. Qd specialiter contingit hereticis arrianis. Dū enī nescio qd ampli⁹ qrit: iueniētes erroris spiritū: grāā sancti spūs perdidit. Hāc catholicus clericus hac sentētia retinet. Si enī nō pten stipēdijs fuerit qd de alto dño iubēte consequit: sed exerceat mercedem: intercessionē vēdit: viduaz munera libet amplecti: hic negocia tor: magis pot videri q clericus. Nec dicere possum⁹: nemo nos inuasores arguit: violētie nullus acculat: qd nō interdū maiorez predā a viduabus blandimēta eliceant: q tometā. Nec inter est apud deū vtrum vi an circumuentione quis res alienas occupet: dūmodo quoq pacto teneat alienum.

De eo qd scriptum est in euangelio fm eundē. Lepregnātib⁹ et nutriendib⁹. In quo principaliter de concupiscētia interfert ac declarat hoc preceptum decalogi et cetera. Sermo. xx.

Ere et intelligere debemus fratres charissimi: q xpianus dum in hoc corpore vīuit tribulatio deesse nō poterit. Sic enī nos sicut audistis testat apostolus dicens. Dēs qui volūt pie viuere in xpo persecutionē patient. Et iterū. Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnū celoz. Vēniri sunt dies tribulationis et malarū tribulationis vēniri sunt: sicut dicit scriptura. Et quātū accedūt dies: augēt tribulationes. Nemo sibi pmit tat qd euāgelicū nō pmittit. Quō enī appropinquāt fine mūdi: sicut dicit dñs in euāgelio: abūdabit iniquitas: refrigeret charitas: sic ppter ipsas iniquitates nunq deit aduersitas. Opus est vt animū nostrū nō solū ad pñiam: sed etiā ad patientiā preparēm⁹. Frates mei: obsecro vos attendite scripturas factas: si aliqd fecerūt: si aliqd dixerūt: aliter ac dicit qd dixerūt. Reesse ē vt vsq in finē sic fiat quē admodū dixerūt. Non nobis pmittit scriptura nē in hoc seculo nisi tribulationes: plurimas angustias: augmētā dolor: abūdātiā tentationū. Sicut ipse dñs euāgelio dicit. In mūdo perisuram habebitis. Et iterū. Mūd⁹ gaudebit et vos tristes eritis: sed tristitia vīa vertet in gaudiū. Ad ista pncipue nos paremus: ne imparati deficiam⁹. De ipsis enī tribulationib⁹ cū euāgelicū legeret audistis. Lepregnātib⁹ et nutriendib⁹.

ij. Tim. ii. xxiij.

Mat. xxi.

Job. xvi.

Mat. xxi. xxij.

Leprātib⁹ et nutriendib⁹. Hic dicitur aut id est latentes: q iā ad eptū sunt qd cōcupierāt. Et enī mulier pgnās in spe tūmet filij: nōdū videt filij: q autē iā lactat amplectit qd sperabat. Pgnās est: q res alienas cōcupiscit: nutries ē qui iā rapuit qd cōcupierat. Et vt h aprius etiā simplices intelligere possint: aliquā similitudine pponam⁹. Lcōcupiscit aliquis villā alienā et dicit. Bona est ista villa vicini mei. Si mea eēt: si adiūgerē illā et facerē de isto fundo et de villonitātē. Amat et auaricia vnitat. Ad amat bonū est: sibi vbi amā dū sit nefc. Forte diues ē vicin⁹ ille qbz villā bonā: suspicac q illā nō possit tollere: q potēs hō est: nō pualet se ptra illū defendere: nec cōcupiscit: nec ipregnat: nihil sperās nō cōcepit: nō est pgnās aio. Si vero iuxta aliq vicin⁹ sit pauper: q vel in necessitate possit: est vt possit viderē: vel pot op: primi vt cogat viderē: inijcit oculus: sperat se posse tollere aut villā aut colonā vicini paupis: et imittit illi aliq tribulationes. Verbi grā. At secret⁹ apud eos q possunt vt illuz exactores aut afflictū aut i aliq publica administratiō cōstrigāt: ex quib⁹ tractis debuit multis necesse habeat infelix viderē casellā vñ aut ipse aut filij sui sustēbant. Necesse sitare q cōpulsus venit ad illū p cui⁹ nequiciā premittit affligitur: et nesciēs q ipsius immissione hoc patit: dicit ad eū. Da mihi dñe rogo te paucos solidos: pario: necessitate: vigeo: a creditore. Et ille. Non habeo mō in manib⁹. Ideo se dicit in manib⁹ nō habere: vt ille oppellus calūniā: necesse habeat viderē. Deniq cū ei dixerit: q pnuma afflictione sua cōpel latur distrabere: statim illeridet. Et si nō habeo pecuniā ppropiā vnde cūq studeo mutare vt tibi amico meo subuentā: et si ita necesse est etiā arbētelū meū distrabo ne tu iuriā patiaris. Qd būficius petebat: pfectus est penit⁹ nō hēbat: vt dicit q possessionē suā videret: quasi amico se subuenire dicit: et cū eum ad hāc necessitatē adduxerit: dicit illi vt veditiōne facere debeat: et casellā pro q pti⁹: verbi grā: forte centum solidos offerebat vt eum opprimi viderit: nec medera:

In euangelio scdm Mattheu. Ber. xxi. Fo. xlix.

tem precij dare acquiescit. Istis eni talibus: sicut ia supra dictum est: euangelista proclamant. Ele pregnantibus et nutriendis. Istis eni ve erit die iudicii: ab auditu malo non poterit liberari: sed auditi sunt. Disedite a me maledicti in igne eterni: qui paratus est diabolo et angelis eius: qd est rini et non dedistis mihi mducare: situi et no dedistis mihi bibere. Hoc loco diligenter attendat charitas vstra. Si in igne mittit qd no deditrem pprta: putas vbi mittendus est qd inua sit aliena? Si cu diabolo ardere habet qd nudu no vestiuit: putas vbi arsus est qd expoliauit? Et io quotiescuq; vobis euagelica lectio recitata fuerit in qua dicit. Ele pregnantib; et nutriendib;: hoc de mulieribus legitimos viros habentib; creditur. Quid em malifecit mulier qd de proprio marito concepit: Quare illi in die iudicii male erit. qd hoc fecit qd deus iussit? Non ergo de mulieribus qd iuste concipiunt et pariunt hoc credendum est: sed de illis quos supra diximus: qui iniuste concipiscendo rem alienam impregnari esse videntur. De quibus scriptum legitur. Concepti dolore: et peperit iniquitate. Dis em hoc concipit: nec vilius pot esse sine conceptu. Sed alij concipiunt de rpo: alij de diabolo. Sicut em de illis qd a diabolo concipiunt dicit. Concepti dolore et peperit iniquitate. Ita et de illis qd a spu scto concipiunt: scriptum est. A timore tuo inuenter concipimus: et peperimus spm salutis tue. Hec em qd diximus frates charissimi qd diligenter attendit: et supra dicta mala aut fuisse in se aut forsitan ad huc esse cognoscit: cito se corrigat. Non em non est mala preterita si no placet. Ad huc em e penitentia qd corrigendi locus. Haudu facia est illa diffiducia

Ps. vij.

Eccl. xxi.

Mat. xxv.

Luce. xvi.

Col. iij.

alioz ad dextera: alioz ad sinistras. Haudu apud inferos sumus: vbi est dux ille sitiens et stilla desideras. Audiamus: vbi vitiis corripimur. Hec concupiscamus res alienas et impregnati timemus: nec velim; peruenire ad illas: et eas ad discipulando tanq; filios osculemur. Quid em concupiscit aliq; rem aliena? sicut ia dictu est. Ia ista sua quasi cepisse videtur. Si vero qd concupiscit aliq; calliditate aut necciam potu erit obtinere: quasi natu filiu osculari ac nutrire cognoscit. Non ergo sic amem; ista terrena frates: vt perdamus celestia. Mutandus est cor: leuandus est cor: no hic habitemus iam corda. Mala regio est amor mundi: sufficiat qd hic adhuc in carne esse videmur. Audiam; aplm dicentem. Si resurrexistis cu rpo qd sursum sunt sapite: qd sursum sit querite: no qd sup terra. Hic apparet qd vobis. pmittit est. Ia em paratu est: sed no videt. Concupiscendo impregnari vis: hinc impregnare. Concupiscit vtraq; eterna: ad qua vira te inuitat deus: ipsa sit spes tua. Lertus erit partus tuus: non erit abortus. Non paliter amplecteris qd peperis: sed in eternu possidebis. Qd em pmissu est: sine dubio bandu est: sed adhuc retro est. Hec dabitur mors: sed dabit postea. Videte ia quata data sunt frates. Quis illas enumerare preualet? De oib; em rebus qd nobis inscriptur; diuinis pmittit sunt: vna tantum remansit. De em qd nobis in tantis rebus veru dixit: i vna nos fallit? Scriptu est de ecclesia: qd erit: et videret qd est. Scriptu est de idolis: qd no erunt: et videret qd no sunt. Scriptu est: qd pedituri erant iudei regnu: et videret. Scriptu est de hereticis: qd futuri erant et videret. Scriptu est de die iudicii: scriptu est et de premiis bonoz et de pena maloz: memose circueuiat frs. Quos il la omia venerut qd pmittit sunt: sic et dies iudicii: et maloz pena: et iustoz premia sine vlla dubitatione ventura sunt. Et io vnusquisq; nostru doli licet et cu dei adiutorio in potestate nostra constituit et pctā vitare et qd bonu est exercere potest: vt cu ille dies terribil; et metuendus aduenierit: no cu ipse et peccatorib; penni incendo premes: sz cu iustis et deu timetib; puenire ad eternu premium mereat: quod ipse prestare dignet cui est honor et imperiu in secula seculoz. Amē.

De eo quod scriptu est in euangelio fm eudē. De die illo et hora nemo scit: neq; angeli celoz et cetera. Sermo. xxi.

Eratres qd audistis monētē scripturā atq; dicētē vt ppe diē nouissimū vigilemus: vnusquisq; de nouissimo suo die cogitet: ne forte cu senserit; vltimū suū die esse nouissimū seculi diē: dormitet; ad nouissimū vrm diē. De die nouissimo seculi hui; iudicistis qd dixerit: qd nescit et nesci angeli celoz neq; filii nri patris. Vbi quidē magna questio est: me carnaliter sapien

tes putem; aliqd patrē scire qd nesciat filii? Hā vtrq; cum dixit. Pater scit: io hoc dixit: qd in pre et filius scit. Quid em ē in die qd no in verbo factū ē: p qd fact; es dies? Nemo iquit querat nouissimū diē qd futurus sit: sed vigilem; omēs bñ vt uēdo: ne nouissima dies cuiuscunq; nrm nos inueniat ipara tos: et qualisq; hinc exierit suo nouissimo die: tal inueniat in nouissimo seculi die. Nihil te adiuuabit: qd hic nō feceris. Quidēq; opasua iuuabit: aut opasua pesslera sūt. Et quō in psalmo cantauim; dñō. Miserere mei dñe qm; pculca uit me hō: Hō dicit qd fm hominē viuūt. Deniq; illis qd fm de um viuūt dicit. Hic estis: et filij excelsi oēs. Reprobis aut qd vocati sunt vt essent filij dei et esse potius voluerūt hoies. I fm hoiem viuere. Hos aut; iquit; sicut homines mouemini: et sicut vnt; ex principib; caderis. Et em qd mortalis est hō: ad disciplinā illi debet valere: non ad iactantiā. Vnde iactat vermis crastino moriturus: Dico charitati vre frs: de diabolo debent erubescere mortales supbi. Ille em et si supbus: nō immortalis ē: spūs ē et si malign; Illi dies nouissimū penat; seruaf in finē: tū moriē quā nos patimur: ille nō patit. Audiuit aut hō. Morie morieris: vtraq; bñ pena sua. Quid est qd vtri; vtraq; bñ pena sua? Hō inde eat ad supbiā vñ accepit penam agnoscat se mortale: et frāgat elationē: audiat sibi dici Quid supbit terra et cinis. Et nā si supbit diabolus: nō est terra et cinis. Io dictu est. Hos aut; sicut hoies moriemini: et vtri; de principib; caderis. Hō attēdit; qd mortales estis: et sicut diabolus supbi estis. Vtraq; ergo hō pena sua frs: bñ viatur maloz suo vt pficiat bonoz suo. Quis nescit qd pena est necesse esse vt moriamur: et qd est grauius qm; nescim;? Pena certa est hora incerta: et de ista pena sola certum; in reb; hūanis. Cetera nostra et bonaz mala incerta sunt: sola mors certa est. Quid est qd dico? Conceptus est puer: forte nascit; forte abortum facit. Ita incertū ē. Forte crescit: forte nō crescit. Forte senescit: forte nō senescit. Forte diues erit: forte paup;. Forte honorat; forte humiliat;. Forte habebit filios: forte nō habebit. Forte ducet vxorē: forte nō ducet. Quidē aliud noia ueris i bonis: respice et ad mala. Forte egrotat: forte nō egrotat. Forte a serpēte punit; forte non punit;. Forte a bestia deuorat; forte nō deuorat;. Et respice oia mala: vbiq; est forte erit: forte nō erit. Nunqd potes dicere. forte mori; forte nō mori;. Quos medicū qd inspercutit valitudine et mortiferam esse cognouerint: hoc pnuiciat; mori; idē nō euadit. Et quo nascit hō: dicēdū est non euadit. Quid nā est: egrotare cepit. Quid mori; fuit: finit quidē egritudine: nescit vtrū pergat in peiorē: sz inferat diues ille egritudine delicias: venit ad tornuolam. Paup; vero ille finit egritudine: et puenit ad sanitatē. Sz qd postea haberet hic elegit: et qd ibi messuit h; seminauit. Io cu viuūt; vigile de debem;: eligere debem; qd in futuro teneam;. Mundū nō amemus. Premit amato res suos: nō eos ad bonū adducit. Laborandū est in eo potius ne capiat; qd timēdū ne cadat. Ecce cadit mūd;: stat rpxia nus qd nō cadit rpx. Hā quare dicit dñs. Gaude qd ego vici mūdū: Respōdeam; ei si placet. Gaude: sz tu. Si tu viciisti: tu gaude. Quare nos? Quare nobis dicit; gaudete: nisi quia nobis vicit; nobis pugnauit; Vbi em pugnauit; Qd hoiem suscepit. Tolle qd de virgine nat;: tolle qd semen ipm; exina: nūit formā seruū accipies: in similitudine hoim; fact;: et habitu inuēt; vt hō. Tolle hoc: vbi lucram;: vbi certamē;: vbi tentatio: vbi victoria quā nō precessit pugna? In principio erat verbū: et verbū erat apud deū: et deus erat verbū. Dia per ipm; facta sunt: et sine ipso factū est nihil. Nunqd hoc verbū iudeus crucifigeret; Nunqd huic verbo ipm; isularet; Nunqd hoc verbū colaphis cederet; Nunqd hoc verbū spūs nris coru naret; Et aut ista pateret; verbū caro factus: et ista passus resurgēdū vici. Ergo nobis vicit; quib; securitate re surrectionis ostēdit. Dicit ergo deo. Miserere mihi dñe: qm; cōculcauit me hō. Tū noli cōculcare: nō te vincit hō. Ecce em hō potēs terrette. Tū te terret; Spolio: dāno: roq; occido: et clamas tu. Miserere mihi dñe: qm; cōculcauit me hō. Si verū dicit; te ipm; attēdis: qd times minas hoies: mortuus te pculcat. Et qd nō times nisi effes hō; pculcat te hō. Qd ē remediū o hō; Hec deo a quo fact; ē hō; hā bere: in ipso presume: ipm; inuoca: vtrū tua ipse sit. Dic illi. Ante dñe vtrū mea: et a cōmātiōib; hoim; cātabis: qd postea cātes ipse dñs dicit. In deo sperabo: nō timebo qd faciat mihi hō

Ps. lvi.

Ps. lxxv.

Eccl. ij.

Eccl. x.

Ps. lxxv.

Luce. xvi.

Job. xvi.

Ps. lxxv.

Job. i.

Ps. lvi.

Matth. xliij.

In euāgelio scđm Mattheū. Ber. xxiij. Fo. l.

A

Mat. xvj.

Esterno die q̄ affuissis p̄missionē fām tenetis: q̄ hodie nō solis vobis: s; plurib; etiā q̄ p̄uenerūt dñō adiūtare reddēda est. Quē sint decē virgēs quāz sūt quinq; prudentes: quinq; stulte: nō faci le indagari pōt. Verūtm̄ p̄mē a q̄ p̄tinet ip̄a lectio: quā chari tati v̄e etiā hodie volui recitare: quātū mibi dñs intellectu donare dignat: non mibi videt ista parabola vel similitudo ad eas solas p̄tinere: p̄p̄ta et excellētiōi sc̄itate virgines q̄ i ecclia nominant: quas etiā v̄sitarōi vocabulo sc̄rimoniales appellare p̄fucum: sed nisi fallor: hec similitudo ad vniuer sam eccliam p̄tinet. Quis: si illas solas intelligerem? q̄ sc̄i montales vocant: mūqd̄ decē sūt? Absit: vt tāta virgīnū mul tudo ad tā exigūū numerū reuocet. Forte aut̄ dicat aliq;: Quid si multe sūt noīe et tā pauca sūt in veritate vt vir decēz inueniant: ita est. Itā si solas decē intelligi vellet bonas: nō ibi offēderet quinq; fatuas. Si em̄ multe sūt virgines q̄ vocant: quare p̄tra quinq; offia dom̄ magne claudunt? In telligam? q̄ charissimi ad oēs nos: i. ad vniuersā oīno eccliaz istā p̄tinere parabolā: nō ad solos p̄positos de quib; hester: nō de locut sum: nec ad solas plebes: s; p̄p̄os ad omnes Quare q̄ quinq; Quinq; istē q̄ quinq; virgines: oēs oīno sūt aīe xp̄ianorū. S; vt dicam? vobis qd̄ deo inspirāte sentim? nō quale sc̄mō aīe: s; tales aīe q̄ habet catholiciā fidē: et ha bere vident bona op̄a i ecclia dei: et t̄m̄ ex ip̄is quinq; sūt p̄u dentes et quinq; fatue. Quare q̄ appellat sūt quinq;: et quare virgines p̄uas videram? et de cetera p̄siderem? His aīa in corpōe iō quinario numero censet: q̄ quinq; sensib; v̄itur. Nihil est em̄ qd̄ sentim? in corpōe nī ianua quinq; p̄tita: aut vidēdo: aut audiēdo: aut odorādo: aut gustādo: aut tangē do. Quergo se abstinet ab illicito visu: abstinet ab illicito au dītū: ab illicito odoratu: ab illicito gustatu: ab illicito tactu p̄pter ip̄am integritatē virginitatis nōm̄ accepit. S; si bonuz ē abstinerē ab illicitis sentiēdi morib;: iō vnaqueq; aīa xp̄ia na virginitatis nōm̄ accepit: quare quinq; admittunt: quinq; autē repellunt? Et virgines sūt et repellunt. P̄parū est q̄ vir gines sūt i lapides habēt: virgines: p̄pter abstinentiā ab il licitis sensib;: i lapides habēt: p̄p̄ta bona. De quib; opib; dñs dicit. Luceat op̄a v̄ra corā hoībus vt videāt bona facta v̄ra: gloriſicet patrē vestrū q̄ in celis est. Itē discipul̄ dicit. Sicut ibi v̄ri p̄cincti: et lucerne ardētēs. In lūbis accinēti virginitas: lucernis ardētibus op̄a bona. Nō solet dici vir ginitas v̄riq; in iugatis: t̄m̄ etiā ibi est fidei virginitas q̄ re hiber pudicitia iugale. Itā vt nouerit sc̄ritas v̄ra: nō ipo tunc fm̄ aīam: fm̄ itēgritatē fidei qua etiā ab illicitis abstine tur et bona op̄a sūt: vniūqueq; vel vnaquāq; aīam virgine di ci: tota ecclia q̄ p̄stat ex virginitate et pueris: i. maritatis se minis: vt op̄atio viris: vno nōm̄ virgo ē appellata. Vbi hoc p̄bamus: Ap̄m̄ audi dicitē: nō solis sc̄rimonialibus sed vniuerſe p̄p̄osus ecclie. Desp̄sauti vos vni viro virginitatem ca stā exhibere xp̄o. Et q̄ huius virginitatis corruptio: diabolu cauē dū est: p̄tinuo ip̄e apl̄s cū dixisset. Desp̄sauti vos vni viro virginitatē castā exhibere xp̄o: adiunxit et ait. Timeo autē ne sicut serps euasē duxit i versuta sua: sic et v̄ri sensus corrupant a castitate q̄ est in xp̄o. In corpore virginitatē pau ci habēt: in corde oēs habere debēt. Si ergo ab illicitis absti nentia bona ē: v̄ri virginitas nōm̄ accepit: op̄a bona lauda bilia sūt q̄ significānt lāpades: quare quinq; admittunt et quinq; repelluntur? Si virgo est i lapides fert et t̄m̄ non ad mittit: vbi se videt q̄ nec virginitatē ab illicitis seruauit: nec op̄a bona volēs habere: i tenebris ambulat. De istis ergo fratres mei: de istis potius disputemus. Qui nō vult videre qd̄ ma liū est: qd̄ nō vult audire qd̄ malū est: ab illicitis sacrificiis: ni donibus auertit odoratu: ab illicitis sacrificiis: cibis auer tit gustatu: fugit cōplexu alieni: frangit panē elurēt: hospi tē inducit in domū: vestit nudū: p̄cordat litigiosum: v̄sitar egrotū: sepelir mortuū. Ecce virgo: ecce hēt lāpades. Quid querim? amplius: Adhuc quero. Quid adhuc queris inq;? Adhuc quero: intentū me fecit euāgelii sc̄m̄. Et tā ip̄as vir gines et ip̄as ferentes lāpades: alias dixit prudentes: alias stultas. Vniūtemur: v̄ni discernim? De oleo. Aliqd̄ magnū significat oleū: valde magnū. P̄utas nō charitas est? Que rendo dicimus: nō nisiā precipitām? Vbi mibi videat oleū in charitatis significari: dicā vobis. Apl̄s dicit Adhuc supe rimentiorē vobis viā demonstrō. Super eminentiorē viam

Mat. v.

Luce. xij.

ij. Cor. xj.

B

ij. Cor. xij.

quā demonstrat? Si linguis hominū loquar et angelorum: i. Cor. xij. charitatē autē nō habēs: factus sum eramentū sonans aut cym balū tinniens. Ip̄a est supereminentis via. i. charitas q̄ meri to oleo significat. Omnib; em̄ humoribus oleum superemi net. Vitte aquā et superinfunde oleū: oleū supeminet. Vit te oleū: superinfunde aquā: oleū supeminet. Si ordinē seruaueris vincit: si ordinē mutaueris vincit. Charitas nunq; ca vbi ē. Quid ergo frēs: Jā discēptemus de quinq; virginitibus prudentibus: et quinq; fatuis. Glorietur obuiam ire sponso Quid est ire obuiā sponso? Lorde ire: expectare eius aduen tū: sed ille tardabat. Dum tardat ille: dormierunt oēs. Quid est oēs? Et fatue et sapientes: dormitauerunt oēs et dormie runt. P̄putamus bonus est somnus iste? Quid est somnus iste? Ne forte tardante sponso: qm̄ abūdat iniquitas: refrigescet Matthei charitas multorū: Siccine intellectui sumus istū somnum xxiij. Non mibi placet: dico quare: q̄ sunt ibi prudentes: et v̄riq; qm̄ dixit dñs. Qm̄ abūdat iniquitas: refrigescet charitas mul torū: subiecit et ait. Qui autē perseuerauerit vsq; in finē: sal uus erit. Vbi vultis esse istas prudētes: Nōne in his q̄ perse uauerūt vsq; in finē? Non ob aliud frēs: non ob aliud p̄p̄os suas admittentē intro: nisi q̄ perseuerauerunt vsq; in finem. Nō ergo eis obrepsit frigus charitatis: non in eis refriguit charitas: s; seruet vsq; in finē. Q̄ seruet vsq; in finē: iō spon si ianue paruerit: iō eis dictū est vt intrarent: sicut illi op̄io seruo. Intra in gaudiū dñi tui. Quid est ergo dormitauerūt oēs? Est alius somnus quē nemo euadit. Non recordamini apl̄m̄ dicentē. De dormientibus aut nolo vos ignorare frēs: i. de his q̄ mortui sunt: Quare em̄ dormientes vocant: nisi q̄ suo dierefuitatū? Ergo dormiūt oēs. P̄utas: q̄ prudēs est: iō non habet mori? Fatua sit virgo: prudens sit virgo: sō nū mortis oēs parunt. Aliqñ aut̄ dicunt sibi hoīes. Ecce iā dies iudicii venit: tanta mala sunt: tante tribulationes cre brescunt. Ecce oīa q̄ p̄phete dixit p̄ne p̄pleta sunt: iā dies iudicii instat. Qui hoc dicit et fidelis dicit: tanq; obuiā eunt sponso cogitantiōibus talibus. S; ecce bellū sup̄ bellū: tribula tio super tribulationē: terremotus sup̄ terremotū: fames sup̄ famē: gens sup̄ gentē: et nondū venit sponus. Cū ergo expe ctatur vt veniat: dormiūt oēs illi q̄ dicit. Ecce venit dies iu dicij: ecce h̄nos inuenit. cū dicit: dormit. Ergo obseruet ad somnū suū: et perseueret in charitate vsq; ad somnū suū: et p̄tante illū inueniat somnus. P̄puto em̄ q̄ dormit. Mūqd̄ dormit nō adiciet vt resurgat: Dormiūt et ergo oēs: et de ill prudentibus et de illis fatuis dictū est: dormiūt. Ecce me dianocte clamo: factus est. Quid est media nocte? Qm̄ non sperat: qm̄ oīno non credit. Noctē posuit pro ignoratōne: ne aliq; quasi cōputer sibi i dicat. Ecce ab adā tot anni trāse runt: et ecce p̄plen̄ sex milia annor: et p̄tinuo quō quidā tra ctamus cōputauerūt: p̄tinuo venit dies iudicii. Et veniūt et transeūt cōputationes: et adhuc remorať sponi aduēnus et dormiūt virgines q̄ obuiā ierant. Ecce dñs nō sperat: dum dī sex milia annor expectabātur: et ecce trāserunt. Qm̄ scim? iā qñ veniet. Media nocte veniet. Quid est media nocte veni et? Dñs nesci veniet. Quare dñs nescis veniet? Ip̄m dñm au di. Non est v̄m̄ scire t̄p̄a: q̄ p̄f posuit in sua p̄tate. Dies dñi (aut apl̄s) tanq; fur in nocte ita veniet. Ecce vigila nocte ne f̄rē parat. Itā somnū mortis vel nolis veniet. S; cū factus fue rit clamor media nocte. Quis iste clamor: nisi i quo apl̄s di cit. In icu oculi in nouissimā tuba: Lanet ei tuba: et mortui resurgent incorrupti: et nos immutabimur. Deniq; clamore facto media nocte quo clamabit: ecce sponus veniet: qd̄ seq̄tur Surrexerūt oēs. Quid ē surrexerūt oēs? Veniet hora: dicit ip̄e dñs: qñ oēs q̄ sunt in monumentis audient vocē eius: p cedūt. Ergo ad nouissimā tubā surgent oēs. Prudentes aut ille tulerūt oleū secū in vasis suis. Stulte vero ille nō tulerūt oleū secū. Quid est nō tulerūt oleū secū in vasis suis: Quid ē in vasis suis: id est i cordib; suis. Vbi dicit apl̄s. Gloriam fa becest: testimoniū cōscientie nr̄e. Vbi oleū: magnū oleū. De dono dei est hoc oleū. Deniq; hoīes oleū mittere intro p̄f: oliuā creare nō possunt. Ecce habeo oleū. Mūqd̄ tu creasti oleū? De dei dono est. Habes oleū: porta tecū. Quid est por ta tecū? Intus habet: ibi place deo. Et ecce iste virgines stulte q̄ nō portauerunt oleum secū: abstinentia sua qua vir gi nes appellant: et bonis opib; suis qñ lampades ferre vidēt hoībus volunt placere: et iō oīa ista laudabilia faciūt: oleū

g ij

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Mat. xvj.

Sancti augustini de verbis dñi. Sermon. xliiij.

secum non portat. Tu autem cum porta intus porta. Ubi videt de
us: ubi porta testimonii scientie tue. Qui autem ambulat ad te:
testimonii alieni: oleum non portat secum. Si id abstinens ab illiciti-
tis: facis bona opera ab hominibus laudari: non est intus oleum.
Denique cum ceperis homines: non deficiunt lapides. Interdum itaque
charitas vestra. Antequam dormiret illis virginibus: non est dictum: quod
extinguantur lapides illarum. Sapientium lapides ardebant de
oleo eterno: de scientie securitate: de interiore gloria: de timida
charitate. Ardebant tamen illarum sartaria. Quare tunc ardebant?
Quia deest illis laudes hominum. Postea vero susurrexerunt. id est:
surrectio amoris: ceperunt aptare lapides suos. id est: parare
deus opera sua reddere ratione. Et quia tunc nemo est qui laudet
omnis homo cause sue vacat: nemo est tunc qui non de se cogitet. Hoc er-
go erat quod oleum venderet: ceperunt deficere lapides: et puere-
runt se facere ad quingentos prudentes. Date nobis inquit de oleo
vestro: quod lapides vestri extinguunt. Hoc querebat quod persueverant
i. alieno lucere: ad alienas laudes ambulare. Date nobis de
oleo vestro: quod lapides vestri extinguunt. At ille. Ne forte inquit non
sufficiat nobis et vobis: ite potius ad vendentes et emite vobis.
Hoc periculum: si irridemini est ista responsio. Quare irridet
um? Sapientes erant: quod sapientia erat in illis. Hoc enim sapien-
tes de suo erant scilicet illa in illis erat sapientia: de qua scriptum est
in quodam libro: quod dicitur propter istos: si venient ad mala: quod
illis minuta est. Et ego vestre perditioni supradibo. Quid mirum
est quod sapientes irridet fatuas? Quid est irridere? Ite ad ven-
dentes: emite vobis: quod non soletur: ubi vivere: nisi quod vos homines
laudabatur: vobis oleum vendebat. Quid est oleum vendebat
Laudes vendebat. Qui vendit laudes nisi adulatoribus? Quia
tomaginis non accipere: adulatoribus? Intus oleum portaretis: et
propter bonam scientiam omnia bona opera faceretis. Tunc diceretis:
Emendaui me iustus in misericordia et arguit me: oleum autem propter
impinguet caput meum. Melius inquit emendat me iustus: arguit
me iustus: collapso et me iustus: corrigit me iustus: quod im-
pinguet caput meum oleum peccatoris. Quid est oleum pec-
catoris: nisi blaudimenta adulatoris? Ite ergo ad vendentes et
emite vobis: id est: facere et ostendere. Hos autem vobis damus
Quare? Ne forte non sufficiat nobis et vobis. Quid est non
sufficiat? Hoc desperatio dicitur: scilicet sobria et pia humilitate.
Huius est bonus habere bonam scientiam: vixit quod ad modum
iudicet ille qui neminem fallit: habet bonam scientiam: non illi tunc
lanit crimina in corde precepta: sed propter quotidianam quedam vite
humane peccata: licet bona scientia sit: tamen dicit deo. Dimitte no-
bis debita nostra: quod fecit quod loquitur. Sic ut nos dimittemus? de-
bita debitorum? Infamia. Fregit panes esurienti ex corde: vestitum
nudum ex corde: de oleo interiore fecit opera bona: et tamen in illo in-
dicio trepidat ipsa bona scientia. Unde quod est. Date nobis
oleum. Audierunt. Ite potius ad vendentes: quod laudat? huma-
nis vivere consueverunt: vobis oleum non portatis: non autem nos
damus ne forte non sufficiat nobis et vobis. Utrum enim de nobis
iudicamus? quanto minus de vobis possumus iudicare? Quid e-
rit de nobis possumus iudicare. Quia cum rex iustus sederet in
throno: quod gloriatur castus se cor habere: forte tamen non invenis
aliquid in scientia tua: et invenit ille qui melius videt: cuius ac-
tes divina penetrat altiora. Uideret forte aliquid: invenit forte
vultus: et tamen quanto melius dicit. Dimitte nobis debita no-
stra: Quia et dicit tibi. propter illas faces: propter illas lapides
Esuriui et dedi tibi mihi manducare. Quid ergo? Et ille non
illud fecerunt. Non fecerunt autem illud. Sed quod fecerunt? Quod
prohibet dominus quod dicit. Laute iusticia vestra facere coram hominibus
ut videamini ab eis. Alioquin non habebit mercedem apud pa-
trē qui in celis est. Et nolite similes esse hypocritis qui oratis.
Amant enim stare in plateis et orare: ut videantur ab hominibus.
Amen dico vobis: receperunt mercedem suam. Emertit oleum: pre-
cium dederunt. Emertit: non sunt fraudati laudibus humanis
Quiescerunt laudes humanas: et habuerunt. Iste laudes hu-
mane in die iudicii non eos adiuvant. Ille autem quod fecerunt?
Luceant opera vestra coram hominibus ut videant bona fa-
cta vestra: et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Non ait vos
Non enim de vobis habes oleum. Facta tamen dic habeo: sed non ha-
beo. Quid est habes quod non accepisti? Ergo ille sic fecerunt: il-
le sic. Non est autem mirandum cum emere: cum querunt a quibus
laudentur et non inveniunt: cum querunt a quibus console-
tur et non inveniunt: aperta est ianua: venit sponsus et spon-

sa. Tunc glorificata est cum ipso ecclesia: ut singula membra
ad totum se colligant. Et intraverunt cum eo ad nuptias: et
clausum est ostium. Et ille facie postea venerunt: sed non quod
oleum emerunt: a quibus emerunt aut inveniunt? Ideo a
nuas clausas inveniunt. Pulsare ceperunt: sed fero. Dicitur
est: verum est: non fallaciter dicitur est. Pulsate et aperietur vo-
bis. Sed non quod tunc est mihi: non quod tunc est iudicii. Non enim
possunt confundi ista tempora: cum mihi et iudicio domini suo ca-
tet ecclesia. Tempus est mihi: age penam. Tempore iudicii
illam habes agere: Et in virginibus illis: propter quas clau-
sum est ostium. Die die aperit nobis. Nunquid non peniten-
tia egerunt: quod secum oleum non portaverunt? Et quid illis pro-
fuit sera penitentia: quia eas irridet? Quia vera sapientia: Clausus
est ergo ostium. Et quid illis dicitur est? Non noui vos. Non
illas noui: qui omnia noui: Quid ergo est? Non noui vos?
Improbo vos: reprobo vos. In arte mea non vos agnosco:
ars mea nescit vitia. Hoc est autem magnum: nescit vitia: et iu-
dicat vitia. Hec faciendo: iudicet arguendo. Sic ergo non
noui vos: erunt: intraverunt quingentos prudentes. Multi
estis fratres mei in nomine christi: sint in vobis quingentos pruden-
tes: sed nolite quingentos homines. Sint in vobis quingentos pruden-
tes: ad istam prudentiam quingenti numeri pertinentes. Veni-
et enim hora: et qui nescimus veniet. Media nocte veniet: vi-
gilare. Sic clausit euangelium. Vigilate: quod nescit die neque
hora. Si ergo dormituri sumus: quod vigilamus? Corde vi-
gila: fide vigila: spe vigila: charitate vigila: opere vigila
et qui corpore dormiens: veniet ipse ut surgas. Qui autem surre-
xerit: prepara lapides. Tunc non extinguuntur tunc in interiore
conscientie oleo vegetent: tunc sponsus ille in corporeis neti-
bus amplectat: tunc te introducet in domum ubi nunquam dor-
mas: ubi nunquam possit tua lampas extinguere. Hodie vero la-
boramus: et lapides nostrae inter ventos seculi huius retrati-
ones fluctuat. Sed ardeat in rubore flamma nostra: ut ven-
tus retrationis augeat ignem potius quam extinguat.

De verbis domini in euangelio secundum Lucam.

De eo quod scriptum est in euangelio secundum Lucam.
Qui vos spernit me spernit. Sermo. xliiij. i. quo
de diuite epulone ac lazaro paupere principaliter
intendit.

Ominis noster iesus
ipsus quod discipulis suis loquebatur illo tpe
scribebatur: et nobis audiendi parabatur.
Audiumus ergo verba eius. Quid enim no-
bis prodesse videt? non audire? Nec
non aliquid obesse: quod non videt et tamen auditur.
Dicit ergo. Qui vos spernit me spernit.

Si solus apostolus dicit. Qui vos spernit me spernit: spernit nos.
Si autem sermo eius pervenit ad nos et vocavit nos et in eorum
loco constituit nos: videte ne spernatis nos: ne ad illi perveniat
iniuria quam nobis feceritis. Si enim nos non timeamus: illi time-
re quod dicit. Qui vos spernit me spernit. Quid autem nos loquimur
vobis quod spernit nolumus a vobis: nisi ut de vestris bonis mo-
ribus gaudeamus? Periculosa nostrorum sint solaria: vestra bo-
na opera. Qui tunc bene moriamini male: attendatis eos qui for-
te male vixerunt: et in lectulis suis mortui sunt: et acta epu-
pa funeris eorum et positi sunt in preciosis sarcophagis: in
sepulchris pulcherrime et operosissime fabricatis. Et quia
forte dicit sibi unusquisque vestrum: sic vellem mori: putet me
rem vanam dicere voluisse: quod dicit velle me bene vivere
ne male moriamini? Contra a forte occurrit aliquid: quod tamen vixit
et secundum opinionem hominum male est mortuus. Forte a ruina est mor-
tuus: a naufragio mortuus est: a bestis mortuus est. Et di-
cit unusquisque carnalis in corde suo. Quid est bene vivere?
Ecce ille sic vixit: et sic est mortuus. Redite ergo ad cor: si
fideles estis invenietis sibi christum. Ipse vobis loquitur ibi. Ego
enim clamo: ille vero in silentio plus docet. Et loquor per
sonum sermonis: ille intus loquitur per timorem cogitatio-
nis. Ergo ipse asserat in corde vestro verbum meum: quod dicit
re aufus sum: bene vivere ne male moriamini. Ecce quomo-
do fides est in cordibus vestris: et ibi est ipse: et ipse habet do-
cere quod ego cupio personare. Recordamini in euangelio di-

Mat. vij.

Psalm. c.

De.

Luce. x.

Luce. xvi.

In euangelio scdm Lucā. Ser. xxv. et. xxvj. Fo. 15.

uitem illum: et pauperem illum. Diuitem indurum purpura et bysso: et quotidianis epulis saginatum: pauperem vero illum iacentem ante ianuam diuitis esurientem: et de mensa eius micās requirentem: vlcibus plenus: a canibus linctus. Recordamini ergo. Unde recordamini: nisi quia christus ibi est in cordibus vestris. Dicite mihi quod ipsum intus interrogaueritis: et responderit vobis. Sequitur enim et dicit. Contrigit mori inopem illum: et auferri ab angelis in sinum abrahe. Mortuus est autē et diues et sepultus est in infernū. Cum autē in tormentis esset: leuauit oculos et vidit Lazarum requiescentem in sinu abrahe. Tunc clamauit dicens. Pater abrahe: mitte Lazarum vt intingat digitum suum in aqua vt stillet in linguam meā: quia crucior in hac flāma. Superbus temporis: mendiculus inferni. Pauper enim ille pueniebat ad micam: ille vero non pueniebat ad guttū. De duobus ergo istis dicite mihi: quis est bene mortuus: et q̄s est male mortuus? Nolite oculos interrogare: ad cor redite. Si enim oculos interrogaueritis: falsa vobis respondēt. Multum enim splēdidā sunt et seculariter fucata: que illi diuiti mortui exhiberi potuerunt. Que potuerunt agmina plangentium effereborum et ancillarū: que pompa clentium: qui splēdidis funeribus: ergo precium sepulture. Lredo eū aromatis? obortum. Quid ergo dicitur sumus fratres: bene istum mortuum: an male mortuū? Si oculos interrogas: optime mortuus est: si magistrū vestrū interrogas: pessime mortuus est. Si ergo sic moriuntur supbi rerū suarū conseruatores et nihil inde pauperibus largientes: quomō moriuntur qui rapiunt res alienas? Clerū ergo dicit: viuite bene ne male moriamini: ne quō diues ille moriamini. Non pbat malā mortē: nisi ip̄s post mortem. Contra attēdit illum pauperem: sed nolite oculos. Nam errabitis. Fides attēdat: cor videret. Constituit illum ante oculos vestros iacentē in terra vlcerosum: venientes canes līngentes vlcera eius. Sed cū talē illum reuocatis ante oculos vestros: cōtinuo expūis: faciem avertitis: nares obturatis. Cordis oculū videte. Mortuus est et ablatus est ab angelis in sinum abrahe. Familia diuitis videbatur plangens: angeli nō videbantur gaudentes. Quid ergo respondit diuiti abrahe? Memento fili: q̄ perceperis bona in vita tua. Nihil bonū paraisti nisi q̄ in ista vita habuisti. Accipisti bona: sed transierunt dies: et totum perdidisti: et torquendus in inferis remansisti. Opportū ergo est fratres: vt bec vobis dicant. Attendite pauperes: siue iacentes: siue ambulantes. Attēdit pauperes: facite bona opera. Qui solitis facite: et qui non solitis facite. Crescat numerus bene operantiū: q̄n et crescat fidelium numerus. Quod facitis quantū bonū sit nondū videtis: quia et rustici? quā do seminat segetē nō videt: sed terre credit. Tudeo quare nō credis? Clemet messis nostra. Puto quia modo laborantes agimus: laborantes operamur: recepturi sicut scriptū est. Eunt ibant et flebant iactantes: semina sua: venientes autē venient cum exultatione portantes manipulos suos.

De diuite et Lazaro. In euangelio fm eundē Sermo. xxv.

Aduertit sanctitas vestra fratres charissimi: et mecum vt arbitror: tota mentis intentione perspexit opulentia diuitis: et indigentiam mendicantis. Vnum cibis esuauē: et alium fame deficientem. Impo quidē homines: ambo carnales: ambo mortales: sed nō ambo equales. Natura vna: sed vita nō vna. Nullus eorum a condicione mortis immunis: et tū vnus epulatur splēdide: et alter in pannis et in crumina foedescit. Ille delicatū efcis ad intentionem coquo: q̄s gaudebat: ille si caderent mices de mensa eius expectabat. Audiant nunc diuites qui nolunt esse misericordes: audiant quia vna omnes nascimur lege: vna viuimus luce: vnum spiramus aerem: vna quoque extinguimur morte: que si non intercederet: nec paup̄ ip̄e dura ret. Hic vlcerosus et nudus iacens Lazarus: ad abrahe sinū angelorū portatur manibus. Ecce diues refectus et splēdus tartareo carcere claudit. Vbi est vestis byssina: Vbi vita abundans et affluens copiis multis: Hōne morte omnia transeunt tanq̄ vmbra? Nihil intulimus in hunc mundum: dicit apostolus: sed nec quicq̄ auferre possumus. Nihil nobiscum tollimus aut rapimus. Quid si aliquid tolleremus:

nonne viuos homines voraremus? Que est ista auditas cōcupiscentie: cum ip̄e belue habeant modum? Tunc enim rapiunt quando esuriunt: parcent vero p̄de cum senserint satietatem. Insuperabilis est sola auaricia diuitum: semper rapit et nunq̄ satiatur: nec deum timet: nec hominē reueret. Non patri parcat: non matrē agnoscit: nec fratri obtemperat: nec amico fidem seruat. Viduā opprimit: pupillam rem inuadit: liberos i seruitiū reuocat: testamentū falsum pfert. Res mortui occupant: quasi non et ip̄i qui hoc faciunt moriant? Que est ista rogo animarū infama: amittere vitam: appetere mortem: acquirere aurū et perdere celum? Sed quia nemo cogitat deum: adeo manet in morte iudiciū. Merito dicitur est diuiti. Quia perceperis bona in vita tua: et Lazarus similiter mala: nunc autē hic cōsolatur: tu vero cruciaris. Audiat ista diuites: qui nolunt esse misericordes. Audiant itrogarī supplicia: eis q̄ nolūt erogare subsidia. Audiant pauperē refrigerentē: audiant diuitē penis grauioribus esuauē. [Pater abrahe] inquit: dimitte lazariū vt intingat extremū digitū suū in aquā et refrigeret linguam meā: quia crucior in hac flāma. At ille. Memento inquit: fili quia perceperis bona in vita tua: et lazarus similiter mala. [Pater] inquit: pro diuitis penes: refrigerium pro paupertate: pro purpura flamma: refectio pro nuditate: vt salua sit equitas statere: et nō mensuri modus illius mensura. In qua inquit mensuri fuerit mensura: ita metietur vobis. Nō negat in penes mīa diuiti: quia ip̄e dūz viueret noluit misereri. Rogans diues nō exaudis in tormentis: q̄ rogantē pauperē nō exauduit in terris. Diues et pauper duo sunt sibi p̄taria: s̄ iterū duo sunt sibi necessaria. Nullus indigeret si se inuicē suppartaret: et nemo laboraret si se ambo iuuarent. Diues propter pauperē factus est: et pauper propter diuitē. Pauperis est orare: et diuitis erogare. Dei est pro paruis magna pensare. De mīa eius parua: magna nascit copia. Secundus est ager pauperū: cito reddit dominantibus fructū. Via celi est pauper: per quā venis ad patrem. Incipe ergo erogare si nō vis errare. Patrini omniū tui quos ligatus compede in hac vita resolue: vt liber ad celū possis accedere. Abice abste diuitiarū onera: abice vincula volūtaria: abice anxietates et tedia: q̄te pluribus in animis inquirat. Da petenti vt possis ip̄e accipere: tribue pauperi: si non vis flammis exuri. Da inter alia p̄o vt tibi redati celo. Obluiscere q̄d es: et attēde quid futurus es. Presens vita fragilis est: et in morte proclius. Nemo pōt stare: sed oēs cogimur transire. Nolentes imus: nuui exitimus: quia mali sumus. Si autē nō nos aliquid mitteremus: non ad inane dorsū venirent? Quod em pauperi damus aut nos premittimus: q̄d aut rapimus hic totū dimittimus.

De Barthactmaria. In euangelio fm eundē. Sermo. xxvj. In quo de unitate trinitatis ac fidei specialiter interserit.

Erba dñi nostri iesu xp̄i q̄ modo ex euangelio recitata sunt: admonent nos esse vnū aliqd̄ quodēdam mus: q̄n in huius seculi multitudine laboramus. Tēdimus autē adhuc peregrinantes nondū manētes adhuc in via nondū in patria: adhuc desiderando nondū fruendo. Tāmē tendam? et sine pigricia et sine intermissione tēdamus: vt aliq̄n peruenire valeam? Martha et maria due sorores erant: ambe nō solū carne sed etiā religione germane: ambe dño coheredunt: ambe dño in carne presentē p̄cediter seruierunt. Suscepit em martha: sicut solent suscipi peregrini. S̄ tñ suscepit famula dñm: egra saluatorē: creatura creatorē. Suscepit autē spū pascēda: in carne pascēdū. Voluit em dñs formā serui accipere: et accepta formā serui in illa pasci a seruis: dignatiōe nō cōditiōe. Nā et ista dignatio fuit: se p̄bere pascēdū. Hābebat carnē in qua esuriret quidē et sitiret sed nescitis q̄ i heremo esurienti angeli ministrabāt? Ergo q̄d pasci voluit: pascēti p̄stuit. Quid autē m̄z si et de scō he liā p̄stuit: vidue quē prius coruo ministrare pascēbat? Nū q̄d pascendo defecerat: q̄n ad viduā mittebat? Hō. Sed reli giosa viduā p̄ obsequiū exhibitiū seruo suo bñdicens et p̄p̄e bar. Sic ergo suscepit dñs tanq̄m hospes: q̄n in sua p̄p̄a venit: tui eū nō receperūt. S̄ quorū receptū eū dedit eis p̄tatem filios dei fieri: adoptas seruos suos bñdicens: redi mens captiuos et faciēs coheredes. Ne q̄s tñ vñm fōsistā p̄-

Mat. vij.

De

3

Luce. x.

lij. Reguz
xviij.

Johan. j.

g 11

Sancti augustini de verbis dñi. Bermo. xxvij.

car. O bñ qđ xpm suscipere i domũ ppiã meruerũt. Noli dolere: noli murmurare: qđ tibi ab istis dignatione. Cũ vñ inqđ ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Hec de dño pascendo pascete in spũ: pauca pro tpe dixerim. Veniam ad causam quã de vñitate pposui. Martha dñm pascere dispones et pparans: circa frequẽs ministeriũ occupabatur: maria sororei pasci a dño magis elegit. Deservit quodammodo sorore suam circa multũ ministeriũ laborantẽ: sed ut ipa ad pedes dñi: et vacans audiret verbũ eius. Aũt fidelissima audierat. Elacate et videte quod ego sum dñs. Illa turbabatur: ista epulabatur. Illa multũ disponebat: ista vñ aspicebat. Et rursũ officii bonũ: sed tamẽ qđ sit melius: qđ nos dicam. Habem quẽ interrogem: parientem audiam. Quid firmeli: iã cũ legeretur audiuim: et me cõmemorãtẽ audiam. Interpellat martha hospite: ad iudicẽ deponit postulationẽ piarũ qđ relari: qđ eã foror deseruerit: et sic laborantẽ ministeriũ adiuuare neglexerit. Hõ respondente illa: sed tñ presente: iudicat dñs. Maria cãm suã tanqđ ocio suo iudici maluit committere nec in respondendo voluit laborare. Si em̃ pararet respondẽ dñm: non em̃turer et audire intentionẽ. Respondit ergo dñs qđ in verbo non laborat: qđ verbũ erat. Quid ergo dixit: [Martha martha.] Repetitio nois indicat est dilectionis: aut forte mouẽde intentionis: vt audiret attentius. Bis vocata est. [Martha martha.] Budiuim: circa multa es occupata: Vñ aut opus est: id est vñ necessariũ est. Hõ vñ quasi singularẽ opus: sed opus est: expedit: necessarium est. Qd vñ elegit a maria: Vñ cogitare fratres meos: et videte in ipa multitudine si delectat nisi vñ. Ecce deo ppiũ qđ multu estis. Quis vos ferret: nisi vñ sciret. Unde in multis ista quies: Da vñ: et pps est. Tolle vñ: et turba est. Quid em̃ turba: nisi multitudo turbata: Sz audite aplm. Obsecro aut vos fr̃es: Multitudinẽ dicebat: sed oẽs in vñ facere volebat. Obsecro aut vos fr̃es: vt id ipm dicatis omẽs: et non sint in vobis scissinatas: sitis autem perfecti in eodem sensu: et in eadem scientia. Et alio loco. Unanimes vñm consentientes: nihil per contentionem neqđ per inanem gloriã. Et dñs ad patrem de suis. Et sint vñs sicut et nos vñs sumus. Et in actibus aplorũ. Multitudinis aut credentiũ erat aia vna et cor vñ. Ergo magnificate dñm meci: et exaltemus: nomen eius in vñm: qđ vñm est necessariũ: vñ illud superius vñs vbi pater et fili: spũs sc̃s sũt vñs. Videte nobis cõmẽ dari vñitatẽ. Ceterũ trinitas est deus noster. Paternũ est filiũ: filiũ nõ est pater: spũs sc̃s nec pater est nec filiũ: sz amboi spũs: et tamẽ ista tria nõ tres di: nõ tres omnipotentes: sed vnũ omnipotẽ: ipa trinitas vnus deus: qđ vñ necessariũ est. Ad hoc vñ nõ nos perducit: nisi multi habeamus: cor vñ. Bona sunt ministeria circa pauperes: et maxime circa sc̃os dei seruicia debita: obsequia religiosa. Reddunt em̃ non danũ: et cente aplo. Si nos vobis spiritalia seminauim: magnum est si carnalia vñs metamus: Bona sunt: exhortamur ad hec et in verbo dñi edificamus vos: nolite pigri esse ad suscipiendos sc̃os. Aliquãdonescientes: suscipiendo quos nesciunt angelos suscepunt: Bona sunt hec: melius est qđ elegit maria. Illud em̃ habet ex necessitate occupationẽ: illud aut habet ex charitate suauitatẽ. Vult homo occurrere qđ mini strar: et aliquid nõ potest. Querit qđ deest: parat qđ adest: distendit animũ. Hã si martha illa sufficeret: adiutoriu fozeris nunqđ posceret. Multa sunt: diuersa sunt: qđ carnalia sũt: qđ tpalia sunt: et si bona sunt: transitoria sunt. Marthe autẽ quid ait dñs: [Meliorẽ partẽ elegit.] Hõ tu malam: sed illa meliorẽ: qđ nõ auferetur ab ea. Hẽ auferet aliqui onus necessitatis: eterna est dulcedo veritatis. Hõ auferet ab ea qđ elegit. Hõ auferet: sed tamẽ auget. In hac vita auget: i altavita perficitur: nunqđ auferet. Ceterũ tu martha pace tua dixerim: in bono ministerio benedicta: pro isto labore tuo mercedẽ queris quietẽ: mō occupata es circa multũ ministeriũ. pascere vis mortalia corpa: licet sc̃orum. Nunqđ cũ veneris ad illã patriã inuenies peregrinũ quem suscipias hospitiõ: Inuenies esuriẽtẽ cui panẽ frangas: sitientẽ cui potum porrigas: egriũ quẽ visites: litigantẽ quẽ pcoras: mortuum quẽ sepelias: Qd maria elegit: ibi pascimur: nõ pascim. Hõ hoc ibi erit plenũ atqđ perfectũ: qđ hic elegit maria. De illa mensa opulenta: de verbo dñi micã colligebat. Hã vultis nos:

se quid ibi erit: Dñs ipẽ dñs sc̃is suis. Amen dico vobis: qui facit eos recubere: et transibit et ministrabit illis. Recumbere quid est: nisi vacare: Recubere quid est: nisi requiescere: Quid est transibit et ministrabit illis: Prius transibit: et sic ministrat. Sed vbi? In illo cõuiuio supno de quo dicit Amẽ dico vobis: multi ab oriente et occidẽte veniẽt: et recumbent cũ abraã isaac et iacob in regno celorũ. Ibi dñs pascit sed prius hinc transibit. Nam vt noueritis: pascha transibit: interpretat. Venit dñs: fecit diuina: passus est humana. Nunqđ adhuc spũs: Nunqđ adhuc expulmat: Nunqđ adhuc spũs coronat: Nunqđ adhuc flagellat: Nunqđ adhuc crucifigit: Nunqđ adhuc lancea vulnerat: Trãsiuit. Deniqđ et euangelizã sic loquit: qđ pasca fecit cũ discipulis suis. Quid dicit euangelizã: Cũ aut vñs hora vt ielus trãsiret de hoc mũdo ad patrẽ. Ergo ille trãsiuit vt pascat: nos sequamur vt pascamur.

De eisdem de quibus supra. Sermo. xxvij. in quo de vita actiua ac contemplatiua plura exponit.

Sancti euangelizã cũ legeret: audiuim? a femina religio suscepi? esse dñs hospitiõ: eãqđ martha vocabatur. Et cũ esset ipa occupata in curam ministrã di: soror eius maria sedebat ad pedes dñi et audiebat verbũ eius. Laborabat illa: vacabat ista. Illa erogabat hec implebat. Hẽrã tamẽ martha laborans multũ in illa occupatione et negotio ministrandi interpellauit dñm et de sorore sua pquesta est qđ eã laborantẽ nõ adiuuaret. Dñs aut ppro maria respondit marthe: et ipẽ eius factus est aduocatus qui iudex fuerat interpellatus. [Martha] inquit: circa multa es occupata: qđ vñ est necessariũ. Maria meliorẽ partẽ elegit que non auferet ab ea. Audiuim? em̃ interpellationẽ interpellantis: et sententiã iudicis. Que snia interpellati respondit suscepam defendit. Erat em̃ maria intenta dulcedini verbũ dñi: intẽta erat martha quod pasceret dñm: intẽta maria quomodo pascere a dño. Martha cõuiuio dñi parabat: in cuius cõuiuio maria iã occidebatur. Cũ ergo maria suauiter audiret verbũ dulcissimũ: et corde intentissimũ pascere: interpellato dño a sorore sua: quod putamus eam timuisse: ne diceret ei dñs. Surge et adiuuasororẽ tuã: Mira em̃ suauitate tenebatur: qđ pfecto maior est mentis qđ ventris. Excusata est sedis securio. Quod autẽ excusata est attendamus: inspiciamus percurramus qđ possumus. Pascamur et nos. Quid enim? Putamus nos reprehensum esse ministeriũ marthe quã cura hospitalitatis occupauerat: qđ ipm dñm hospitiõ receperat? Quod recte reprehendebatur: qđ rãto hospite letabat? Hoc verũ est: dum itat boies qđ ministeriũ genibus: elegant sibi partẽ meliorẽ qđ nõ auferet ab eis: vacent verbo: inhiẽnt doctrine dulcedini: occupent circa scientiã salutarem: nihil eis cure sit quisqđ peregrinus in vico sit: qđ egeat panẽ: quis idameto: quis visitandus: quis redimendus: quis sepeliendus vacent opera misericordie: vni inestur scientie. Si melior pars est: cur nõ oẽs hoc faciunt: qđ ipm dñm in hac causa paritronũ habemus? Non em̃ timemus in hac re: ne offendam? eius iusticiã: cũ patronateneamus eius iniam. Et ita nõ est: sed sicut dixit dñs ita est. Quod intelligis non est: est autẽ quod intelligere debeas. Ecce aduerte. Circa multa es occupata: qđ vñ est necessariũ. Maria meliorẽ partẽ elegit. Hõ tu mala: sed ista meliorẽ. Sz vnde meliorẽ? Qđ tu circa multa: illa circa vñ. Preponit vñm multo. Non em̃ a multũ vñ sed multa ab vñ. Multa sũt qđ facta sũt: vñ qđ fecit celũ: mare et oia qđ in eis sunt. Multa sũt: qđ ista enumeret? Quis horum multitudinez cogitet? Quis hoc fecit? Deus oia. Ecce bona valde. Bona valde qđ fecit: quanto melior ille est qđ fecit? Attendamus igitur occupationes nras circa multa: necessariũ est ministeriũ corpa refecturis. Quare hoc? Qđ esuriunt: qđ sitis: mĩa miseris necessaria est. Frãgis panẽ esuriẽti: qđ inuenisti esuriẽtẽ. Tolle famẽ: cui frangis panẽ? Tolle peregrinationẽ: cui exhibes hospitalitatẽ? Tolle nuditatẽ: cui ppreparas vestem? Hõ sit egritudo: quem visitas? Hõ sit captiuitas: quẽ redimis? Hõ sit trix: quẽ pcoras? Non sit mors: quẽ sepelis? In illo seculo futuro nõ erũt ista mala: er: go nec ista ministeria. Bene ergo martha circa corpalẽm dñi: qđ dicã: necessitatẽ an volũtatẽ ministrabat: cõm mor-

Luce. xij.

Matth. xij.

Job. xij.

Luce. x.

B

Scilicet.

In euāgelio scđm Lucā. Ber. xxviii. Fo. lii.

Jobā. j. tali. Sed quis erat in carne mortali? In principio erat verbum: et verbum erat apud deū: et deus erat verbum. Ecce q̄ maria audiebat. Verbum caro factū est: et habitabit in nobis. Ecce maria cui ministrabat. Ecce maria meliore parte elegit q̄ nō auferet ab ea. Hoc em̄ elegit q̄ semp manebit: deo nō auferet ab ea. Circa vñs se voluit occupari: iā tenebat. Mihi ast adherere deo bonum est. Sedebat ad pedes capitis nostri. Quanto humiliter sedebat: tanto amplius capiebat. Cōstitit em̄ aqua ad humilitatē pualis: denarat de tumoribus collis. Nō ergo dñs opus reprehendit: sed munus distinxit. Circa multa es occupata: porro vñs est necessarius. Nam hoc sibi maria elegit. Transiit labor multitudinis: et remanet charitas vnitatis. Ergo q̄ elegit nō auferet ab ea: a te autē q̄ elegisti vitio: hoc sequi: vitio q̄ sub intelligit: a te q̄ elegisti auferetur. Sed bono tuo auferetur: vt quod melius est detur. Auferetur enim a te labor vt requies detur. Tu nauis q̄ illa iam in portu est. Videtis ergo charissimū et quantum arbitror iam intelligitis: in his duabus mulieribus q̄ ambe fuerunt dño grate: ambe amabiles: ambe discipule. Videtis ergo et magnū aliquid intelligitis q̄cūq̄ intelligitis: q̄s audire et scire debetis etiā q̄ nō intelligitis: his duabus mulieribus: duas vites esse figuratas: presentē et futurā: laboriosa et quietā: et inofensā et beatā: et poalē et eternā. Duē sunt vite: de illis vos copiosius cogitare. Quid habet hęc vita nō dico mala: non iniqua: nō nefaria: nō luturiosa: nō impia: sed laboriosa: et umnis plena: tumoribus castigata: tentationibus sollicita: hanc ip̄am innocentē vitā dico quāle debet habere martha: hanc ergo quantum potestis inspicite: de hac vt dixi copiosius q̄ loquimur cogitate. Vita vero iniqua ab illa domo: nec cū martha erat: nec cū maria. Et si aliqui fuit: dñs intrante fugit. Remāserūt ergo illa domo q̄s uelut perat dñm in duab' feminis due vite: ambe innocentes: ambe laudabiles. Vna laboriosa: altera ociosa: nulla facinorosa: nulla deficiosa. Ambe innocentes: ambe iquā laudabiles: s̄yna laboriosa: altera ociosa: nulla facinorosa: quā cauere debet laboriosa: nulla deficiosa: quā cauere q̄ ociosa. Erant ergo in illa domo iste due vite: ipe fons vite. In martha erat imago presentis: in maria futurorum. Qd agebat martha ibi sum? qd agebat maria hoc speram? Hoc agam? bene vt illud habeam? plene. Hā qd inde habemus? Inq̄tum habem? Qd dicit hic sum? quantum est qd inde habemus? Hā et mō inde aliqd agim? remota a negotiis: sepositis familiaribus curis: conueniētiis: statim: auditis. Inquit h' agitis: marie similes estis. Et facilius vos intēdins qd agit maria q̄ ego q̄d peroro. Si qd tñ dico: xpi est. Vos palat: q̄ xpi: q̄ panis cōis ē: vñ et ego vobiscū vno Hūc autem vñm: si vos frēs statim i dño. Holo inobis si i dño q̄ neq̄ q̄ plantat est aliqd neq̄ q̄ rigat: s̄ q̄ ieremēti dat de? **De eo quod scriptum est in euangelio fm eundem. Dñe doce nos orare. Sermo. xxviii.**

Luce. xj. Postoli scri dicebat ad dñm iesum. Domine doce nos orare: sicut iohēs docuit discipulos suos. Tūc ait dñs orationē. Pater noster q̄ es in celis sc̄ificetur nōmē tuū. Adueniat regnū tuū: p̄per totum. Videtis q̄ brevis oratio: et oim plena virtutis. Primus sermo: quante sermo gr̄e. Qd facit tuā nō audebas ad celum attollere: oculos tuos in terrā dirigebas: et subito accepisti gratiā xpi. Oia tibi pctā dimissa sunt. Et malo seruo: factus es bonus filius. Hō presume non de opatione tua: sed de xpi gr̄a. Gratia em̄ saluati estis: ap̄s ait. Hō ergo h' arrogantiā est sed fides: predicare q̄s accepitis: nō est supbia s̄ deuotio. Ergo attolle oculos ad patrē: q̄ te p lauacru genuit: ad patrē q̄ per filium te redemit: et dic. Pater n̄r. Dona presūptio sed moderata. Patrē dicis: quasi filius: s̄ noli tibi aliquid specialiter vendicare. Solus xpi specialis est pater: nobis omib' in cōe est pater: quillū solū genuit: nos creauit. Dicer go et tu per gratiā. Pater noster: vt filius esse merearis ecclesie. Cōstituit vt consideratē teipm cōmenda. Pater n̄r q̄ es in celis Quid est in celis? Audi scripturā dicens. Excelsus sup oēs celos dñs. Et vbiq̄ habes q̄ sup celos celos dñs sit: quasi n̄ in cel' tangeli: quasi nō in celis et orationes: s̄ in celis ill' de quib' p̄ctū est. Celi enarrat gl̄iam dei. Celi ē: vbi culpa cessauit. Celi ē: vbi flagitia nō sūt. Celi ē: vbi nullū mortis vul-

nus est. Pater noster qui es in celis: sanctificet nomen sc̄m tuū in nobis. Quid est sanctificet? Quasi optem? vt sc̄ificet ille q̄ ait. Et ore sc̄i: q̄ et ego sc̄ificus sum: quasi aliqd ei ex nostra predicatione sc̄ificandis accedat? Hō. Sc̄ificetur i nobis: vt ad nos possit eius sc̄ificatio puenire. Pater n̄r q̄ es in celis sc̄ificet nōmē sc̄m tuū in nobis: adueniat regnū tuū Quasi nō sempiternum sit dei regnū: ipe dñs dicit. Ego i hoc natus sum: et tu dicis: pater veniat regnū tuū: quasi nō uenerit? S̄ tūc venit regnū dei: q̄i estis gr̄am ei? cōsecuti. Ipse em̄ ait. Regnū dei intra vos est. Veniat regnū tuū: siar voluntas tua sicut in celo et in terra. Panē nostrū quotidianū da nobis hodie. Sanguine xpi pacificata sūt oia: vel in celo vel in terra. Sc̄ificatū est celū: detect' est diabulus. Vbi versat' vbi et hō quē ille decepit. Siar voluntas tua: hoc efficit par in terra: quā ad modū in celo. Panē n̄m quotidianū da nobis hodie. Memini sermōis mei. Lū de sacramentis tractarem dixi vobis q̄ an verba xpi q̄ offeret panis dicat: vbi xpi verba de p̄opta fuerint: iam non panis dicit' s̄ corpus appellatur. Quare ergo in oratione dñica q̄ postea sequit' ait. Panē nostrū. Panē qd dicit sed et rō vōrōv dicit: hoc est super: substantiale. Hō iste panis q̄ vadit in corpus: s̄ ille panis vite eterne: qui aie n̄r substantiā fulcit. Hō ergo grece et rōvōv dicit'. Latin' autē hūc panē quotidianū dicit: q̄ greci dicūt aduentū. Ergo qd latin' dicit et grecus: vtrūq̄ vñ leuīdē. Hec vtrūq̄ vno sermone significat: latin' quotidianū dicit. Si quotidianus est panis: cur post annū illū sumas: quē iā modū greci in oriente facere p̄sueuerūt? Accipe quotidie: qd quotidie tibi p̄sit. Sic viuē: vt quotidie merearis accipere. Quinō mere' quotidie accipere: non mere' post annū accipere. Quo modo sc̄ificus iob quotidie p̄os filijs offerebat sacrificiū: ne forte aliqd vel in corde vel in sermōe peccassent. Ergo tu audis q̄ quotidie sc̄ificet offeret sacrificium mortis dñi: resurrectio dñi: eleuatio dñi significet et remissio pctōrum: et panē istū vite nostre quotidianum nō assumis? Qui vulnus habet medicinā requirit. Tulius est: qd sub peccato sum? medicina est celestis et venerabile sacramentum. Panē nostrū quotidianū da nobis hodie. Quotidie si accipis: quotidie tibi hodie est. Tibi hodie ē xps: tibi quotidie refurgit. Quō? filius meus es tu: ego hodie genui te. Hō dicit: q̄i xps refurgit. Hō et hodie ipe est. Paulus ap̄s ait: Sed alibi dicit. Hō p̄cessit: dies appropinquat. Hō hesternā p̄cessit: dies hodiernus appropinquat. Sequitur. Et dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittim' debitoribus n̄ris. Debitū qd est nisi pctm? Pctm si non accepisses alieni fenoris pecuniā nō egeres: et iō pctm tibi impurat. Habuisti pecuniā cū qua diues n̄scerēs. Duces eras: ad imaginē dei similitudinē facit: p̄didisti qd habebas: h' est humilitatē. Dū arrogantiā desideras vindicare: p̄didisti pecuniā. Sicut adā nudus es factus: accepisti a diabolo de bitū qd non erat necessarius. Et iō qui eras liber in xpo: debitor factus es diabolo. Cautionē tuā tenebat inimicus: s̄ eā dñs crucifixit: et suo cruore deleuit. Abstulit debitū tuū: red didisti libertatē. Bene ergo ait. Dimittē nobis debita n̄ra: sicut et nos dimittimus debitorib' nostris. Vide qd dicas. Quō ego dimitto: sic et tu dimitte mihi. Si dimiseris: bñ cōuenis vt dimittat tibi. Si nō dimittis: quō eum puenis? Et ne patiar' nos inducti in tentationem: quā ferre nō possumus: sed libera nos a malo. Vide quid dicat. Quā ferre non possumus. Hō dicit: nō inducas in tentationē: s̄ quasi athleta talē vult tentationē quā ferre possit humana cōditio: et vnusquisq̄ vt a malo: hoc est ab inimico ab pctō liberetur. Porc' est autē dñs q̄ abstulit pctm vestrū et delicta v̄ra donauit: tueri et custodire vos aduersū diaboli aduersantis in insidias: vt non vobis obrepāt inimici q̄ culpā generare p̄sueunt. S̄ q̄ de oīe cōmittit diaboli nō timet. Si cū deus p̄o nobis: qd p̄ra nos Ip̄s ergo gloria ascēdit nūc et semp et in omia secula seculorū Amen.

De eo quod scriptum est in euangelio fm eundem. Quis vestrum habet amicum et ibit ad illū media nocte et cetera. Sermo. xxi. In quo nos hortatur ad orationē instantē exemplo parabole lect plura alia.

Leuit. xix

Job. xviii

Lu. xvi.

Col. j.

B

De confes. di. ij. non iste. iij. sen. di. xij. qd autē

vbi. j.

Job. j.

Ps. ij. Rom. xii

Sen. j.

Sen. iij.

Rom. viij

Sancti augustini de verbis dñi.

Adiuimus nos exhortatum dñm nrm celestem magistru & fidelissimu pñtatu: eundẽ horatore vpetam? & datorẽ cũ petim? Audiuius em̃ i euã gelio hortantẽ nos euz petere instanter et pulsare vq̃ ad similitudinẽ impetratis. Proposuit em̃ nobis: exẽ pli gratia: si q̃s vrm haberet amicu a quonocẽ peteret tres panes: cũ illi amicus de via venisset: et q̃s ei apponeret non haberet. Si autẽ respõdeat iã se requiescere & seruos suos secũ: nec debere illius precibus inquietare: instando ille pul set & perferret: nec pulsare territus abscedar: sed necessitate coactus immineret surrecturũ illũ: et si nõ ppter amicitiam: certe pter illius improbitatẽ: & daturũ ei quantum voluerit. Quãtos autẽ voluerit: Nihil plus ille voluit q̃ tres. In hac ergo similitudine adiunxit hortationẽ dñs: et omĩno simu lauit nos querere: petere: pulsare: donec accipiamus q̃s pe tũ: q̃d querim? q̃d pulsamus: vsus exemplo a pñtario: siẽ de illo iudice q̃ nec deũ timebat: nec homines reuerēbat: & tñ cũ eũ quẽdã vidua interpellaret quondã: tediũ vici? dedit q̃d nõ beneficiũ potuit inuit? Dñs autẽ nř ielus xps petitor: cũ pñe dator: nõ vtiq̃ nos nřm hortatẽ vt peterem? nisi dare vellẽ. Erubescat humana pigritia: plus vult ille dare q̃ nos accipere. Plus vult ille misereri: q̃ nos a miseria liberari: & vtiq̃ si nõ liberari fuerim? nos miserĩ remanebim? Nihil q̃d nos hortat: ppter nos hortat. Eugilem? et hortanti cre damus: pmitterit obsequamur vrad dante gaudeam? & or tatis ei? nobis aliquid venit amicu? de via? & nõ inuenim? q̃s ei apponerem? et necessitatẽ passim? et accepim? & nobis illi fieri em̃ nõ potest nisi vtiq̃s passus fuerit amicu aliquid interrogantẽ q̃ respõdere nõ possit: et tũc inuenit non ha bere q̃ coact? est dare. Venit amicu? tibi de via. i. de vita hu ius seculi: i. qua oēs velut peregrini transiunt: nec vllus quasi possessor manet: si oĩ hoi dicit. Refect? transi: age iter: da vẽ tu locũ. Aut forte de via mala: hoc est de vita mala fatiga tus: nescio q̃s amicus tuus: nõ inuenies veritatẽ: q̃ audita et percipia bñs fiat: s; lassat? in oĩ cupiditate egestate seculi venit ad te tanq̃ ad xpianũ et dicit. Redde mihi rōnẽ. & ac me xpianũ. Et interrogat forte q̃d tu p simplicitatẽ fidei ne sciebas. Et nõ est vñ refectas es? et te admonit? inuenis indigentẽ: cũ vis docere alique coges? discere. Et dũ cru belis eũ q̃ te interrogauit q̃d querebat nõ i te inueniens: pel leris q̃rere vt merearis inuenire. Et vbi queras? Vbi nisi i dñis libris? Fortassis q̃d ille interrogauit: libro positi? & s; obscuri est. Forte dixit hoc ap̃s in epla sua. Sic dixit vt intelligere possis: aut intelligere nõ possis: trāsire nõ pmitit? Eliget em̃ interrogator: ap̃m paulũ aut petrũ aut alique pro phetã interrogare nõ finis. Dñs em̃ requirit familiã istã cũ dñs suo: seculi hui? ignozãtia valida est: hoc est nor media et viget amicu? scurios. Tibi forte sufficiebat simplex fides: illi nõ sufficit. Nunq̃d desideras est? Nunq̃d de domo pñci endus? Ergo ad ip̃m dñm: ad ip̃m cũ quo familiã regecit pulsa orando: pete: instã. Non quõ amicu? ille in similitudine posuit? tediũ vici? surgit & dabit. Dare vult: tu pulsans nõ dũ accepisti: pulsa dare vult. Et q̃d dare vult differt: vt ap̃l? de fideres dilatu? ne vilescat cito datũ. Lũ aut puenit ad tres panes: hoc est ad cibũ & intelligentiã trinitatis: habes et vñ viuas: & vñ pascas. Nec peregrinu? venientẽ de via reformi des: s; excipiendo cuiẽ domesticũ facies: nec timeas ne fini as. Nõ panis ille finiet: s; indigentia tua finiet. Panis est: & panis est: et panis est: deus pater: deus filius: deus sp̃s sc̃tus. Et ternus pater: coetern? filius: coetern? sp̃s sc̃tus. Incomuta bilis pater: incommutabilis filius: incommutabilis sp̃s sc̃tus. Creator: et pater: filius: & sp̃s sc̃tus pastor: et vite dator: pater et filius et sp̃s sc̃tus sanctus. Libus et panis eternus: et pater et filius et sp̃s sc̃tus. Discẽ & doce: viue & pascẽ. De q̃ tibi dar nibil melius q̃ se tibi dat. Auare q̃d aliud q̃rebas? Aut si ali ud petas: q̃d tibi sufficit: cui de? nõ sufficit? Sed opus est vt habeas charitatẽ: habeas fidẽ: habeas sp̃ẽ: vt possit tibi vol ce esse q̃d datur. Et hec ip̃a tria sũt: fides: spes: charitas. Et hec ip̃a dona dei sũt. Nã fidẽ ab ip̃o accepim? sicut de? in quit vni cuiq̃ partit? & m̃surã fidei. Et sp̃ẽ ab ip̃o accepim? cũ dẽ. In quo sp̃em dedisti mihi. Et charitatẽ ab ip̃o accepti m? de q̃ dẽ. Charitas dei diffusa est in cordibus nřis pñtati nřm q̃d datus est nobis. S; hec tria tĩdẽ aliquãtũ diuer i. Cor. xiiij. fã: s; oĩa dei dona. Manet em̃ tria hec: fides: spes: charitas:

Maio: autẽ horũ est charitas. In illis panib? nõ est dicit ali quis panis maior alijs: s; simpliciter petite: et dat tres panes. Ecce alia tria. Quis em̃ vñ a q̃ peti filius suus panẽ: nunq̃d lapidẽ porriget ei? Aut q̃s est vñ a quo peti piscẽ: nunq̃d serpentẽ porriget ei? Aut a quo peti ouẽ: nunq̃d porriget ei scorpionẽ? Si ergo vos cũ sitis mali nostis bona data dare filijs vřis: quãtomagis pater vester de celo dabit bona petẽti bus se? Triã ergo ista rursus pñderemus: ne forte ibi sint il latria: fides: spes: charitas. Maio: autẽ horũ est charitas. Pone ergo tria: panẽ: piscẽ: ouẽ. Maio: horũ panis. Iõ pa nẽ bene intelligimus in his tribus charitatẽ. Propterea pa ni lapidẽ opposuit: q̃ duricia pñtaria est charitati. Piscẽ: si dem intelligamus. Dixit quidã tñs: & nos dicere delectat. Piscis bonus: pia est fides. Viuit inter fluctus: nec fragil: nec soluit fluctibus. Viuit inter rētaridẽs: tēpēta refq̃ hui? seculi pia fides. Seuit mūdus: & integra est. Lũ pñtariũ si deiserpentẽ illũ obserua. In fide em̃ desposata est illa: cui di cit in canticis canticor. Veni de libano sp̃sa: venies et per transiens ab initio fidei. Iõ & desposata: q̃z desposata in lĩ fides est. Propterea desposata hui? dicit ap̃l. Desposã ui vos vñ viro: virginẽ castã exhibere xpo. Et timeone sic serpẽs sedurit eũ a sturtia sua: sic & vñ senilus corripuit a ca sitate q̃ est in xpo. Iã est in xpo. Iã habitare em̃ inq̃ xpm per fidẽ in cordibus vřis. Diabolus ergo nõ corripuit fidẽ ne deuoret piscẽ. Restat spes q̃ quantum mihi videt ouo com parat. Spes ei nondũ puenit ad rẽ. Et ouẽ ē aliquid: s; nondũ est pull? Quadrupes ergo parũ filios: aues autẽ spẽ filio rũ. Spes ergo nos adhuc hortat vt pñtencia oĩenam? futu ra expectemus: ea q̃ retro sũt obliuiscẽtes: cũ ap̃lo in anteri ora et tendamus. Sic em̃ dicit. Unũ autẽ q̃ retro obliuiscia q̃ anũt et reuertens: fm̃ intentionẽ sequor ad palmã sup̃ne vo: canonis dei i xpo iesu. Nihil ergo tã inimicu spẽi q̃ retro re spicere. I. in eis rebus q̃ pterlabunt et trãseunt spem ponere sed in his q̃ nondũ date sunt s; dãde q̃ncunq̃ nunq̃ trãsbũt nõ sperare. Nã autẽ catenatatiõibus mundus velut pluma sodome sulphurea: metuendũ est exẽplũ vřois loth. Retro em̃ respexit: vbi respexit ibi remãsit. In salẽ cõueria est: vt pudentes q̃dret exẽplo. Ap̃l paulus de hac pñtita loquit Spe em̃ salui facti sumus. Spes autẽ q̃ videt: nõ est spes. Dñs em̃ videt quis q̃d sperat? Si autẽ q̃d nõ videmus speramus: per patientiã expectamus. Quod em̃ videt quis q̃d sperat? Quẽ est. Et ouẽ nondũ pullus est: et testudine tectũ est: nõ videtur q̃z operitur: cũ patientia expectet: feruescat vt viui scat. Intendere exẽdere in anteriora: obliuiscere pñtaria. Que em̃ vident sp̃alia sunt. Nõ respicientes inq̃que vident s; q̃ nõ vident. Que em̃ vident sp̃alia sunt: q̃ autẽ videntur eterna. In illa ergo q̃ nõ vident exẽtendẽ spẽ: expecta: sustine noli retro respicere. Quo tuo scorpionẽ? Elide q̃ de cau da percutit: quã retro habet. Non ergo corporeus pñm ouẽ tuũ: mundus iste spem tuã: vt ita dicã veneno eo contrario q̃ retrario Quãtã tibi loquit mūd? quãtã post dorsũ strepit vt retro respicias. i. vt i reb? pñtibus: nec pñtũ? nõ ei dicẽda sũt pñtaria nũq̃ stãtia: spẽ tuã ponas: ab eo q̃d pñtist xps & nõdũ dedit: sed q̃ fidelis dabit: auertas aĩm tuã et velis re quiescere in mūdõ pereĩte. Iõ em̃ deus felicitatib? terrenis amaritudines misce: vt aliqua quera? felicitas: cuius vol cedonõ fallat: & de ip̃is amaritudinibus conat mūdus auer tere ab eo q̃d intẽdis interiora & retro cõuertere. De ip̃is a maritudinibus: de ip̃is tribulationibus murmurat & dicit. Accipereĩt oĩa xpianis tẽporibus. Quid strepis? Nõ hoc pñtist mihi de? q̃d ista nõ peribũt. Nõ mihi pñtist xps eterna pñtist eternus: si credidero ex mortali nã eternus. Quid strepis? Mũde immũde: q̃d strepis? Quid auertere conar? Tenere vis peritẽs: q̃d faceres si maneres. Quẽ hĩ de ciperes dulcis: si amarus alimẽta mētris? Ego si hẽo spẽ: si teneo spem: ouẽ mēi nõ est a scorpionẽ pñtũ. Bñdica dño in oĩ tpe: semp laus eius in ore meo. & elix sit mūdus: euertat mūdus. Benedicã dñm q̃ fecit mūdũ. Benedicã pñtibus. Scdm carnẽ bene sit: fm̃ carnẽ male sit. Benedicã dñm i oĩ tpe: semp laus eius in ore meo. Nam si benedicã quando be ne est: et blasphemã quando male est: sufficet scorpionis acu ledẽ: cõpunctus & respexit retro. Quod abist a nobis. Dominus dedidit dñs abstulit: sicut domũ placuit ita factũ ē: sit nomẽ dñi benedictũ. Manet ciuitas q̃ nos carnaliter genũt. Deo

Rom. xij.
Psalm.
cxvij.
Rom. v.
I. Cor. xiiij.

Can. iij.
I. Cor. xiiij
Eph. iij.
Phil. iij.
Gen. xij.
Rom. viij
Phil. iij.
I. Cor. iij.
ps. cxlij.

In euangelio scdm Lucā. Ber. xxix. et xxx. Fo. liij.

gratias. Utinā et spiritualiter gñt: et nobiscū trāseat ad eter-
nitatē. Si nō manet ciuitas qd nos carnalit genuit: manet q
nos spiritualiter genuit. Et dicit: qd iherusalē dñs. Hūc dō
mūrat dñs iherusalē p dicit: aut nō custodiēdo hostes admi-
sit: Hūc dñs custodierit ciuitatē: frustra uigilat q custodit
eā. Et quā ciuitatē: Non dormit nec dormitabit: q custodit
israel. Quid ē israel: nisi semē abrahe: Quid ē semē abrahe: nisi
xps. Et semini tuo inq dō ē xps. Et nobiscū: Quid autē xpi
ē semē abrahe: nisi pmissionem heredes. In semine tuo
inq dō dicit oēs gentes. Ciuitas scilicet: ciuitas fidelis: ciui-
tas i terrā peregrina: in celo fundata ē. Fidelis noli corrip-
pere spē: noli amittere charitatē: accinge lūbos tuos: accen-
de: pende lucernas tuas: et pecta dñm qm ueniat a nuptijs
Quid expauescis: qd percutit regna terrena: Ideo celeste p-
missum ē ne cū terrenis perires. Hāc ista pūra p dicit sunt:
p dicit oīno. Hō enī negare possum qd p dicit ē. Dñs tuus
quē expectas dicit tibi. Exurge gēs pira gētē: regnū ad-
uersus regnū: Hāc ē mutatio regnū. Venit ille de qd vi-
cti sūt. Et regni ei nō erit finis. Qui hoc regnū terrenis p
miserit nō ueritate ducti sūt: s; adulationē mētū sūt. Poeta
illoz qdaz induritioue loquē: t ait de romanis. Hīs ego
nec metas respici nec pta pono. Imperiū sine fine dedi. Non
plane ita respōdet ueritas. Regnū hoc sine fine dedit i
terra ē an in celo: Ut qd i terra. Et si esset in celo. Celū et tra-
sirent. Transiit ē hūc ipe: quāto citius qd dicit omul?
Forte si uellem? hinc exagitare uirgilū et insultare qre hoc
dixerit: ipse tolleret nos: diceret nobis. Et ego scio. Si qd
facere q romanis uerba uendebat: nisi hac adulatione aliqd
pmittit qd falsū erat: Et tñ in hoc cautus fuit qd dicit. Im-
periū sine fine dedi. Iouē ipsoz induci qd hoc diceret. Non
ex psona mea dixerim falsa: s; ioui imposui falsitatis psonā
Sicut de fall? erat: ita mēdaz uates erat. Hāc uultis nosse
q ista nouerā: Alio loco qm nō iouē lapidē induci loquēte:
s; ex psona mea locutū sūt. Hō res romana peritura q re-
gna: Quid dē qd dicit peritura regna. Dicit peritura regna:
nō tacuit pūra. Ueritate nō tacuit: sp māsura adulationē p
misi. Hō ergo deficiam? fratres: finis citi terrenis oib? re-
gnis. Hūc finis ē: de? uidet. Forte enī nō dū est: infirmi-
tate qdā uel mia uel miseria hoc optam? vt nō dū sit: nūqd
tñ ideo nō erit: s; gñt spē i deū: eterna cōcupiscite: etna ex-
pectate. Lūbustianū estis frēs: xpianū sūt. Non ad delicias
xps i carnē deſcēdit: tolerem? pot? pſentia qd diligam? ad-
uerso: manifesta ē pnties: pſperoz falsa blādities. Time-
mare: et qm mollicies ē. Sino nō frustra audiam? Surſus cor
Quid ponim? cor i terra: cū uideam? qd euerſi terra: Hō
nō possum? nisi exhortari uos: vt habeatis qd dicatis: et qd
pſpe vſa respōdeatis insultatorib? blasphematorib? nois
xpianis. Denovo murmurādo aurtat ab expectatiōe futu-
rou. Qd ē ppter istas aduersitates blasphemāt xps uerū
cauda scorpionis sūt. Hōs ouū nostrū sub alis illius galline
ponam? euāgelice galline: q clamāt: Hierusalē hierusalē
illi false p dicit: quotiēs uoluit colligere filios tuos tāq gal-
lina pullos suos: et noluit? Hō nob uicā: quotiēs uoluit
et noluit? Illa enī gallina diuina sapiētia ē: s; assūpsit carnes
vt pullis pgrueret. Quid dē gallinā hispidā plumis: dum iſſi
alis: uoce fracta et quassa et laſſa et lāguida pgruere puulis
suis. Quū ergo nostrū: id ē spē nostrā sub alis illi? galline po-
nam? Ad aduersitatis forte: quō gallina p dicit scorpionē? Uti-
nā ergo i istos blasphemātes: i fra reptātes: de cauernis p-
deſcēt et male pungēt: illa gallina p dicit: et deuoret: i cor-
pus suū trahat et i ouū uertat. Hō irascā: p moti uidemur:
s; maledicta maledictis nō reddim? Maledicti cur uindictā
p dicit blasphemati deſcamur. S; nō dicat de roma: dicit ē
de meo. S; taceat de roma: quasi ego insultor sim? nō pon?
dñi deſcator: et uester qualiscūq exhortator. Abſit a me vt i
sultē. Aurtat de? a corde meo et a uoloe cōſcie mee. Ibi mſ-
tos fratres s; habuim? Hō adhuc habem? Pōrtio pegri-
nātis hierlīm ciuitatis: nō ibi magna deget: nō ibi tpalia p-
tulit: sed eterna nō p dicit: Quid ergo dico cū de illa itaceo
nisi qd dicit de xpo nro: q ipe omā p dicit: qd
di lapidē tuebat et lignē: Ad de p dicit accre: ad de p? argē-
te: et aurē. Ad de gētū argētū et aurū. Non dicit lapides.
nō dicit lignū: nō dicit res: s; qd p magno bñt aurū et argē-
tū. Amē ipm aurū et argētū oculos habēt et nō uidēt. De? au-
re? et de? lignē? ad p dicit dispares sūt: et habere oculos et si ui-

dere fratres possūt. Ecce qdlib? docti hoies romā custodib?
cōmiserūt: habētib? oculos et nō uidētib? Aut si romā ſuare
potuerūt: qre ipi ante perierūt? Inquit tūc perijt roma. Tñ
perierūt: Non inquit ipi perierūt: s; simulachra eoz. Quō
ergo custodirē recta vſa: q non potuerūt custodire simula-
cra ſua: Alexandria oī tales deos p dicit. Cōſtātinopolis ex
q d dicit ē i magnā ciuitatē: qm a xpiano impatore p dicit ē:
olim deos ipos falsos perdidit: et tñ creuit et creſcit et manet
Qd uult de? manet. Hō i illi ciuitati qd hoc dicit: eter-
nitatē p mittim? Carthago i noie xpi manet: oī euerſa ē a
ſcelestis: q nō fuit celestis: s; terreſtris. Et illd qd dicit nō
ē uerū: qd dñs p dicit roma capta ē: afflicta ē. Proſus nō ē
uerū: ante simulachra ipa euerſa sūt: sic uicti sūt gothi cum
rhodagais. Memetotē fratres: memetotē: nō ē lōgū: pauci De ciui.
anni sūt: recordamini. Euerſi i uiberoma oib? simulacris dei li. j.
rhodagai? rex gothoz cū magno exercitu miltoniſeroſiore
q balari? fuit: uenit: Pagan? hō erat rhodagais ſacriſ-
cabat quotiē. Hunc abſit vbiq? q ſacriſcit nō deſiſſet et
rhodagais. Tūc oēs iſti. Ecce nos nō ſacriſcam? ille ſa-
cricat: uinci habemus a ſacriſcātē: quib? nō ſ; ſacriſicare.
De? oſtēdēs q nō iſti ſacriſcicē ipa tpalis ſal? ipſare:
gna terrena: uict? ē rhodagais adiuuāt dñm mro modo
Poſtea uenerūt gothi nō ſacriſcātēs: et ſi dñs xpiana non
catholici tñ idolis inimici uenerūt: idolis aduerſatēs: ipi
ceperūt. Uicerūt de idolis pſumentes: p dicit idola adhuc
frētēs: p dicit adhuc ſacriſicare cupiētēs: s; ibi erāt et nri
et afflicti sūt: s; nouerāt dicere. Bñdica dñm i oī tpe. Afflicti p. xxxij.
ſunt i regno tereno: s; regnū celoz nō p dicit: imo ad illd
capeſcendū exercitanōe tribulationū meliores effecti ſunt.
Et ſi i tribulationib? nō blaſphemauerūt: tāq integra uafa
de ſonace exierūt: et dñica bñdictione repleti sūt. Iſti autē
blaſphematores: terrena ſecrātēs: frena deſiderātēs: terre-
nis ſpē ponētēs: cū iſta uelit noli p dicit: qd tenebūt: vbi
remanebūt: s; oīs int? mbi: inanis arca: inanis cōſciētia
Ubi regēs: vbi ſal? vbi ſpes: Ueniat q deſināt blaſphema-
re: uiscāt adorare: ſcorpionē pūgetēs a gallina comedāt: i cor-
pus trahētis puerit: i terra exerceant: i celo coronentur.

De eo qd scriptū est i euāgelio fm eūdē Hunc
vos pharisei qd foris ē parapidis lauati. et cetera
Ser. xxx. In q de iudicio et charitate multa iſſerit
Eidistis scdm euāgelij: quō dñs iſt? i eo qd pha-
riseis dicebat suos vniq? discipulos omonebat: ne
i corpis mūdationē putaret et iusticiā. Quid enī
pharisei ante qd praderet abluerit aq: qm qndā
lauatio possit cordis et mūdatio. Deniq? qles tales et nō oſtē-
dit. Ille dicebat qd uidebat: nō ei facies eoz: s; etiā interiora
cernebat. Deniq? vt b ſciat? ille pharisei? cui ridit xps apud
ſeipm cogitauit uoce nō ſonuit: et ille tñ audiuit. Apd ſe enī
rephēdit dñm xpm: q sic uenit ad cōſiliū ei? nō lor? Ille
cogitabat: h̄ audiebat: ideo ridebat: Quid ergo reſpondit?
Hunc uos pharisei qd foris ē parapidis lauati: int? autē
pleni estis dolo et rapina. Jd uenire ad prādiū: quō peperit
hōi a q fuerat iuitat? Mag? obiturgādo pepit vt correctio
i iudicio pceret. Deide qd oſtēdit nobis: Qd et baptiſmū qd
ſemel adhibet: p fidē mūdāt. Fides autē int? ē nō foris. Uti
dicit elegi i actib? aploz. Fide mūdās corda eoz. Et apl? p-
trus i eplā ſua ita loq. Sic inq et uob dedit ſimilitudinē
de arcanoe: quō octo aīe ſalue facit ſp p aquā. Et ad iſtū. Sic
et uos ſi i forma baptiſma ſaluos faciet: nō carnis deſcriptio
ſordidū: ſ; pſciē bone inſrogatio i deū: Hāc pſciē bōe inſroga-
tionē pharisei p tenebāt: et qd erat foris lauabāt int? in qna-
tiſſimi pmaneāt. Et qd eis ait poſtea: Quid uultis date ele-
moſynā: et ecce oīa mūdā ſūt uobis? Lauata ē elemoſyna
facite et pbate. Sed pauliſper attēdit qd phariseis dicit ē.
Pharisei iſti iudei erāt: q iſti egiſſi iudeoz. Mobiliores ē
atq? doctiores tūc pharisei vocabant. Baptiſmo xpi abluti
nō erāt: i xps filiū dei uincentiū q int illos ambulabat et ab
eis nō agnoſcebat: nō dū crediderāt. Quō eis dicit. Date ele-
moſynā: et ecce oīa mūdā ſūt uobis? Si audirēt illi pharisei
et daret elemoſynas: iam fm uerbū eius mūdā illis eſſent
oīa: qd opus erat vt crederēt i eo: Si autē mūdā nō poſſunt
niſi credēs in eū q fide mūdāt cor: qd eſt date elemoſynas
et ecce oīa mūdā ſunt uobis? Attendamus: et forte ipſe ex-
ponit. Lūbē dicit: ſine dubio cogitauerūt illi qui dabāt

De ciui.

p. xxxij.

3

Luce. xj.

Actu. xv.
1. Pet. ij.

Sancti Augustini de verbis dñi

elemosynas. Et quod dabat: Omnia sua decimabat: de oib' fructib' suis decimā partē detrahebāt: ipsam dabāt. Non facile hoc faciat aliq's xpianus. Ecce qđ faciebāt iudei. Nō tritici sui: sed olei et vini: neq; hoc solū: sed etiā et res contempnibiles ppter pceptū dei: cimini: rutā: mentā et anetū totū decimabāt: id ē decimā partē detrahebāt: et elemosynā dabāt. Credo ergo qđ reuocauerūt ad se: putaueſt dñs xps in anetū loqui: quasi eis qui non facerent elemosynas: cū ipi sciret opa sua: qđ et minutissima et cōtēptibilia fructū suoz decimabāt et elemosynas dabāt: irriserūt illū apud se talia dicentē: quasi oibus qđ elemosynas nō facerēt. Hoc dñs sciens cōtinuo subiungit. [Terūtāmē ve vobis scribe et pharisei qđ decimatis mētrā: cimini: et rutā et oē olus.] Vt sciatis noui elemosynas mētrā. Certe iste sunt elemosynę vestre: iste sūt decimę: etiā minuta queq; et cōtēptibilia fructū vestroz decimatis: et relinquitis grauiora legis iudiciū et charitatē.] Rēdite. Reliquitis iudiciū et charitatē: et decimatis olera. Non est hoc facere elemosynā. [Et hec inquit oportet facere: et illanō omittēre.] Quē facere? Iudiciū et charitatē iusticiam et miām: et illanō omittēre. Facite illa sed ista pponite. Sed hec ita sūt: qđ est qđ illis dicit. Facite elemosynas et ecce oīa munda sunt vobis: Quid ē? Facite elemosynas: Facite miā. Quid ē facite miām? Si intelligis a te incipe. Quō enim es misericors alteri: si crudelis sis tibi? Date elemosynā et oīa munda sunt vobis. Facite verā elemosynam. Quid ē elemosyna? Mīa. Audi scripturā. Misere aīe tue placēs deo. Fac elemosynam: misere aīe tue placēs deo. Mendicā a te aīa tua: redi ad psciētā tuā. Quicūq; male viuit: quicūq; infideliter viuit: redi ad cōsciētā: et ibi inueni mēdicā aīam tuā: inuenis egentē: inuenis paupē: inuenis erūosam: inuenis forte nec egētē: s; egestate obmutescētē. Nā si mēdicā esurit: iusticiā. Nū inuenis aīam tuā talē: inuis in corde tuo sunt illa. Fac prius elemosynam: dā illi panē. Quē panē? Si pharisei interrogaret: diceret illi dñs. Fac elemosynā cū aīa tua. Hoc enī illi dicit: s; ille non intelligit: qđ illis enarrauit elemosynas qđ faciebāt: putabant latere ppter: aut illis. Noui qđ facitis: decimatis mētrā et anetū: cimini et rutā. S; ego alias elemosynas loquor. Cōtēntis iudiciū et charitatē. In iudicio et charitate fac elemosynā cū aīa tua. Quid ē iudiciū? Respice et inueni: displice tibi: pnuicia in te. Et qđ ē charitas? Dilige dñs i toto corde tuo: tota aīa tua: tota mēte tua. Dilige primū tanq; te ipm: et fecisti miām prius cū aīa tua: in cōsciētā tua. Hanc autē elemosynā si permittis: de quāto vis dona: quāto vis retrahere fructib' tuis: nō decimas sed dimidias. Nouem ptes dā: et vnā mihi dimitte. Nil uis facis qđ tecū non facis: et tecū paupēs. Aīa tua uelut ne fame pereat. Dā illi panē. Quē panē inquit? Ipse tecū loquit. Tu si audires et intelligeres: crederes dñs ipse tibi diceret. Ego sum panis viu' qđ descēdi de celo. Nonne istū panē pimum dāres aīe tue: faceres cū illa elemosynā? Si ergo credis facere debes: vt p' pascas aīam tuā. Credo in xpm et mūdabunt qđ intus sunt: et qđ foris sunt munda erūt. Conuerſi ad dñm deū patrē oīpotentē puro corde: et quāto pōt paruitas nra: maximas atq; veras grās agam? p cātes toto aīo singularē māsuetudinē et vtpieces nostras in bñplacito suo exaudire dignē: inimicū quoq; a nostris acib' et cogitationib' sua virtute expellat: nobis multiplicet fidē: mēte gubernet: spiritales cogitationes concedat et ad beatitudinem suam perducatur: per iesum christum filium suum.

De arboze ficulnea que per triennium fructū non afferebat: et de muliere que decem et octo annos habebat in infirmitate. In euāgelio fm eundem. Sermo. xxxj.

Luce. xij. Arboze ficulnea qđ triennū habebat et fructū nō afferebat: et de muliere qđ decem et octo annos habebat in infirmitate: qđ dñs donauerit audire. Arboze ficulnea genus humanū est. Triennium autē tria sunt tpa: vnū ante legē: alterum sub lege: tertiū sub gratia. Non est autē impotētū: vt arboze ficulnea intelligat genus humanū. Primus enī hō qđ peccauit: folijs ficulneis pudēda velauit. Hec velauit vñ nati sum' mēbra. Quē enī ante pccm fuerant gloriāda: post pccm pudenda sunt facta.

Deniq; ante nudī erāt: et hō cōfundebant. Non enim erat vñ crubescerēt: qđ pccm non precesserat: nec poterant de sui creatoris operib' crubescere: quia operib' sui creatoris bonis nullū adhuc malū opus suum miscuerāt. Nōdū enim manducauerāt de ligno ficiēte boni et mali: vñ manducare phibiti erāt. Postea ergo qđ māducauerūt et peccauerunt natū est de illis genus hūanū: id ē hō de hoīe: obnoxius de debitore: mortalis de mortali: peccator de peccatore. Hōs ergo appellat in hac arboze qđ omne tps fructū dare noluerunt: et ppter hoc imminēbat securis radicibus arboris infertile. Intercedit colonus: differtur suppliciu: vt adhibeatur auxiliū. Qui autē intercedit colonus est oīs sanctus qđ intra ecclesiā orat p eis qđ sunt extra ecclesiā. Et qđ orat? Dñe dimitte illā et hoc anno: id est tpe isto sub grā: parce peccatoribus: parce infidelib': parce sterilib': parce infertilib'. Lir cū fodiō eā et adhibeo cophinū stercois. Si fecerit fructū bñ: sin autē minus: venies et amputabis eā. Venies: qđ in iudicio venies: qđ vñturus est iudicare viuos et mortuos. Interim mō parcat. Quid ē autē fossa: qđ est circūfodere nisi hūilitatē: penitentiā et patientiā docere: Fossa enī hūilitatis terra est. Cophinū stercois: id bono intellige. Sordes sūt sed fructū dant. Sordes cultoris dolor est peccatoris. Qui agūt penitentiā in foridibus agunt: si tñ intelligant et veracit agunt. Huic ergo arbori dī. Agite penitentiā: appropinquare bit enī regnū celoz. Quā illa mulier decē et octo annos habēs in infirmitate? Sex diebus deus pfectit opa sua. Ter seni: decem et octo faciūt. Quod ergo significauit triennū i arboze: hoc decē et octo anni i illa muliere. Curua erat et sursum aspicere nō potuit: qđ sursum cor: sine causa audiebat. S; exierit eā dñs. Est ergo spes: sed filius. Quousq; veniaries iudiciū multum sibi dārthō. Et qđ est homo? Iustus homo: magnū aliquid est homo: sed tamen iustus homo gratia dei iustus est hō. Nam qđ est hō: nisi qđ memores es ei? Vñs videt qđ est hō: Vñs hō mendax. Lātānū? Exurge dñe nō pualeat hō. Quid est nō pualeat hō? Nōne apli erāt hōies? Nōne martyres hōies erāt? Ipse dñs iesus de' eē nō desitēs: hō esse dignat' ē. Quid ē ergo. Exurge dñe: nō pualeat hō. Si oīs hō mēdar: exurge veritas: nō pualeat falsitas. Hō ergo si vult eē aliqđ boni: nō sit de suo ppro. Si enī de suo eē voluerit: mēdar erit. Si verax eē voluerit: de deo nō de suo erit. Exurge ergo dñe nō pualeat hō. Tanti valuit mendacius aī diluuii: vt post diluuiū octo remāssēt hoīes. Per ipsoz terra rursus impleta ē hoīb' mēdacib': et elect' est populus dei. Facta sūt miracula multa: p'rogata diuina bñficia. Ad terrā pmissionis pductus ē: ab egyptio: feruitute liberat': pphete in illo excitati sunt. Tēplū accepit: sacerdotiū accepit: vnctiōe accepit: legē accepit. S; de ipso postea dictū ē. Filij alieni mēti sūt mihi. Ad extremū missus ē ille pphetas ante pmissus. Non pualeat hō: vel qđ de' factus est hō: sed etiā ipse facies diuina cōtēptus ē: p'fās tam multa beneficia p'fusus ē: flagellatus ē: suspensus ē. Quousq; pualuit hō dei filiū p'dere: dei filiū flagellare: dei filiū spūis cozonare: dei filiū ligno suspendere. Tanti pualuit hō. S; quousq; nisi qđ qđ de ligno depositus: posit' ē in sepulchro? Si ibi remāssēt: verebō pualuisset. S; ppheta iste etiā ipm dñm iesum alloqutur dicens. Exurge dñe: nō pualeat hō. Domine i carne venire dignat': verbū caro facit: verbū sup nos: caro inter nos: verbū caro inter deū et hoīem: virginē vñ nascere fin carnē elegisti: virginē cōcipiēdus inuenisti: natus virginē reliquisti: s; nō agnoscebas. Apparebas: latebas apparebat infirmitas: latebat p'as. Hoc totū factū ē vt sanguine funderes: qđ ē pccū n'f. Ecce isti miracula tāta: valitudinibus egrotorū sanitatē tribuisti: bñficia multa p'stisti et recepisti mala p bonis. Insulzati ē nbi: pepēdisti in ligno: agitati ē aī te caput ab ipsoz dictū ē. Si fili' dei es descē de de cruce. Itane tu p'dideras potētā: an poti' demōstrabas patiētiam? Et tñ illi insulzauerūt: et tamen illi triserunt tamen illi te occiso quasi victores discesserunt. Ecce in sepulchro iaces. Exurge domine: nō pualeat homo. Non pualeat impus inimicus: non pualeat cecus iudeus. Cū enī crucifigeris: p'ualuisti sibi vñsus ē iudeus cecus. Exurge dñe: nō pualeat hō. Factū ē: oīno factū ē. Et qđ restat: nisi vt iudicē gētes i cōspectu tuo: Resurrexisti enī iur nōstis: ascēdisti in celū: inde vñturus ē iudicare viuos et mor-

Wat. iij. B.

Ps. vii. Ps. cxi. Ps. ix.

Ps. iij.

Ps. xvi.

Matth. xxv.

In euāgelio scdm Lucā. Ber. xxxij. et xxxij. Fo. liiij.

tuos. Et arbor instructuosa: nō dēideas q: pcutit tibi: dila-
ta securis: noli esse securus: veniet et amputaberis. Crede q:
venturus ē. Ita oīa q: vides non erāt. Ibi hūmanus populus
toto orbe terrarū aliquid non erat. In ppheta legebat: in terra
non videbatur: mō autē et legitur et videtur. Ipsa ecclesia sic
est cōpleta. Hōne dicitur est. Vide filia et audi: s: audi et vide
Audi predicta: vide cōpleta. Quō ergo fratres charissimi nō
erat xps natus de virgine? Promissum est et natus est. Non
fecerat miracula: pmissa sunt et fecit. Rōdum erat passus: p-
missum ē et factū est. Non resurrexerat: pdictū est et impletū ē.
Hōne et p totū mundū nō erat: pdictū est et impletū est.
Idola delecta et fracta nō erant: pdictū ē et impletū est. Hō-
reni impugnatōe ecclesiā nō erāt: pdictū est et impletū est.
Sic: dies iudicii nōdū ē: sed q: pdictus est impletū ē. An
fieri pōt vt q: tantis verax apparuit: de die iudicii mēdar
sit: Promissū hōis nō nobis chirographū fecit. Rōd debēdo
sed pmissū debetōse de fecit: id est nō mūto accipien-
do. Hō possum ergo et dicere. Redde qd accepisti. Qm qd
prior dedit ei et remittit ei: Hō possum dicere. Redde qd
accepisti: qd plane dicimus. Redde qd pmissi sūt. Indenāq:
qd audem dicere quod dicit. Aduenit regnū tuū: vt ad-
uenient regnū eius et nos cū illō regnemus. Qd nobis i his
verbis pmissum ē. Lunc dicā illis. Venite bñdicti p̄s mei
p̄cipite regnū qd vobis paratū ē ab origine mūdi. S: plane
si fecerimus qd tibi sequi. Et sicut enī deditis mihi man-
ducare. Et. Promissū patribus nris: sed cautionē fecit quāz
legerem et nos. Si faciat nobiscū rationē qd dignat⁹ est face-
re cautionē: et dicat legite debita mea: hoc est debita promissū
fieri meauri et cōputare qd dedit: cōputate enām qd debeo
ecce qd multareddidi: modicū ē qd debeo. Promodico qd
refat: infidelē me. pmissū ē cōputabitis. Quid respōdem⁹
cōtra manifestissimā veritatē? Ergo qd sterilis ē agat penitē-
tiā: faciat fructū dignū penitentie. Qui curus est vt terrā
inveatur: terrā felicitate letetur: istā solā putat esse vitā
beatā vbi beatus esse possit: aliā nō credit. Quicunq: tā cur-
uus ē et rigat: si seipz nō pōt: iuocet p̄s. Hō qd enī et mulier
illa p seipz erecta ē: Et illi cēssi manū illē nō pōt exilire.

**Deo quod scriptum est in euangelio fm eun-
dem. Dñe si pauci sunt qui saluantur. Et quō p
angustā portā pauci intrant. Sermo. xxxij.**

Luc. xij. Bñ. 4. **Psalm. cxliij. Luc. xij.** **Mat. xij. Bñ. 4.** **Mat. liij.** **Mat. viij.** **Apo. viij.**
Ista sara farine de qbus dñs loquebatur: gen⁹ hu-
mani est. Recolite diluuiū vñ ceteri repararēt
res remāserūt. Tres filios habebat noe: de ipsis
reparatū est genus hūanū. Mulier illa sancta que
ab eo dīfermentū: sapiētia est. Et ecce clamat orbis tot⁹ in ec-
clesia dei. Ego cognoui qd magnū ē dñs. Lerte pauci sūt qd
saluant. Recolitis quēstionē et euāgelio nobis nō ppositā?
Dñe: (dictū est) si pauci sunt qd saluant. Dñs ad hoc qd: Rō
ait. Non pauci: s: multi sunt qd saluant. Non hoc dicit. S: qd
dicit: Lū audisset: si pauci sunt qd saluant. (Contēditur in qd)
intrare p angustā portā. Qñ audis ergo. Pauci sūt qd saluā:
cōfirmat dñs qd audiuit et inquit: p angustā portā pauci
intrāt. Alio loco ipse hoc ait. Arta via ē et angustā qd ducit ad
vitā: et pauci sūt qd ingrediūt pillā. Lara autē et spaciōsa ē via
q ducit ad interitū: et multi sūt qd ambulāt p eā. Quid gaude-
mus ad multitudine: Audite me pauci. Scio q: multi au-
ditis et pauci obauditis. Arē video et grana qro. Et vñ vi-
dens grana qñ area tritura ē: s: vñ vñ ē vt ventilef. Pauci qd
qd saluant in cōparatione multozū periturozū. Rā ipsi pauci
magnā massā facturi sūt: cū veniet ventilator: ferēs ventila-
tū in manu sua: et mundabit areā sua: frumētā recōdet i hoz
reo: paleā autē cōburet igni inextingibili. Hō subfamer pa-
lea grani: hoc verus loqitur: neminē fallit. Estote ergo inter
multos multi: s: in cōparatione quozū dā multozū pauci. Tā
ta massa pccūsa ē de hac area vt impleat hoz reū celi. Non
enī cōtrarius sibi esset dñs iesus qd dicit. Pauci sūt qd intrāt
p angustā portā: multi p latā viā pereūt. Cōtrarius sibi esset
qd alio loco dicit. Multi ab oīēte et occidēte veniunt. Multi
certē et pauci: et pauci et multi. Alii ergo pauci: alij multi: Rō
S: ipi pauci qd multi. Pauci in cōparatione multozū p̄diorū
multi in societate angelozū. Audite charissimi. Apocalipsis
hoc scriptū hz. Post hec vidi ex oī lingua et gēte et tribu ve-
niētes cū stolis albis et palmis multitudine quā nemo dinu-

merare pōt. Hec est massa sanctorū. Quāto clariorē vōcē di-
citur est area ventilata a turba impiozū et malozū falsozūq:
xpianozū segregata ad ignes eternos separatis his qd p̄mūt
non tangunt. Mulier enī quēdā simbriā tāgebat: turba xpm
p̄mebat. Segregatis ergo oībus dñandis: massa purgata
stās ad dexterā: nullū sibi misceri timēs malozū: nullū timēs
p̄dere bonozū: regnatura cū xpo: quanta fiducia dicitura est.
Ego cognoui qd magnū ē dñs: Si ergo fratres mei grātis
loquor: si agnoscut qd dico p̄destinari i vitā eternā: opib⁹
loquans nō vobis. Logimur loqui vobis qd non debuimus
Inuenire enī in vobis debuim⁹ qd laudarem⁹: non querere
qd admonerem⁹. Ecce tñ breuiter dico: nō immozoz. Agno-
scite hospitalitatē: p quā puentum est ad dñz. Suscipe hospi-
tē: cuius et tu es comes i via: qd oēs peregrinū sum⁹. Ipse est
xpianus: qd et in domo sua: et in patria sua peregrinū esse co-
gnoscit. Patria nra sursum est: ibi hospites nō erim⁹. Nam
vñ qd hz et i domo sua hospes ē: si nō ē hospes id ē nō trāseat
si trāsiturus ē hospes ē. Hō se fallat hospes ē. Velit nolito
spes ē. Sed dimittit illā domū filijs suis: hospes hospitis
Quare: Et i stabulo si esses: si alio veniēte discederes: Hōc
fatis i domo tua. Cessit tibi locū p̄stū: cessurus es locū
filijs tuis. Nec māsurus manes: nec māsurus relinquis. Si
oēs transimus: aliqd qd trāsire nō pōt opemur: vñ cū transe-
rimus et illo venerim⁹: vñ transeamus opa nra bona ibi in-
ueniamus. Custos est xps. Quid times ne p̄das qd erogas?
Cōuerfi ad dñm. Et post sermonē qd nouit charitas vestra
sugerimus. Dies annuēfariū ordinatōis dñi semis au-
relycrastū: illucēfci: rogat et admonet qd hūilitatē meā cha-
ritatē vñz: vt ad basilicā fausti deuotissimē venire dignemini
**Deo qd scriptū ē i euāgelio fm eundē. Hō qd
dā fecit cenā magnā. et cetera. de cenā etiā dñi ac
sumptione sacramenti qd plura succincte decla-
rat. Sermo. xxxij.**

Mat. xij. Bñ. 4. **Psalm. cxliij. Luc. xij.** **Mat. xij. Bñ. 4.** **Mat. liij.** **Mat. viij.** **Apo. viij.**
Etiones scē p̄posuit: et qd audiam⁹: et de qd
aliqd sermonis adiunxit dñs pferam⁹. Inlectio
ne applica gē agūf deo de fide gētiū: vñ qd dñs
p̄fecit. In psalmodizim⁹. Deus krutū cōuer-
nos: et ostēde facie tuā et saluerim⁹. In euāgelio: ad cenā vo-
cari sum⁹: immo alij vocari: nos nō vocari s: ducti. Hō soluz
ducti: s: etiā coacti. Sic enī audiui⁹. Quia hō qdaz fecit
cenā magnā. Quis ē iste hō: nisi mediator dei et hōim: hō
xps iesus? Misit vt veniret inuitari: qd hora iā erat vt ve-
nirēt. Qui sūt inuitati: nisi p̄missos vocati p̄phetas? Quia
olim ex quo mittit p̄phete et inuitat ad cenā xpi. Mittitur
q ad pplm israel. Sepe missi sūt: sepe vocauerūt vt ad hozam
cene veniret. Illi autē inuitates acceperūt: cenā repudiauerūt.
Quid ē inuitates acceperūt: cenā repudiauerūt? P̄phetas
tales legerūt: et xpm occiderūt. Sed qñ occiderūt: tunc nobis
cenā nesciētes p̄parauerūt. Parata iā cenā immolato xpo:
post resurrectionē xpi cōmendata qd sciūt fideles cenā dñi
et usq: manib⁹ et ore firmata: missi sūt apostoli ad quos missi
an fuerāt. p̄phete. Venite ad cenā. Excusauerūt qd venire no-
luerūt. Quō: Tres fuerūt excusationes. [Un⁹] dicit. Illaz
emi eo videre illā: habere me excusati. Ali⁹ dicit. Iuga boum
emi quinq: ea volo p̄bare: habere me excusati. Tert⁹ dicit:
Uxorē duxi: habere me excusati: nō p̄ssū venire. [Putam⁹
nō iste sūt excusatiōes qd impediūt oēs hoies: qd ad istā cenā
venire detrectāt: Queram⁹ eas: discuniam⁹: inueniam⁹: s:
vt caueam⁹. In villa emptā dñano notat: qd supbia castigat
habere et villā: tenere: possidere: hoies sibi i illa subdere et
dñari delectat. Vñ mālū: vñ mālū p̄mūt. Prim⁹ enī hō dñari
voluit: qd dñm habere noluit. Quid ē dñari: nisi p̄pna prāre
gaudere? Est maior ptās: illi subdamur vt tūti ē vñ vñ.
Ullā emi: habere me excusati. Inuēta supbia venire noluit.
Ali⁹ dicit. Quig iuga boum emi. Hōne sufficeret boues emi
Aliqd pculdubio ē qd nos ad qd dñi itelligēdū obscuritare
sui p̄uocat. Et q: clausū ē: vt p̄lsem⁹ hozatū. Quig iuga
boum: sensus huius carnis quinq: numerant. Sēsus carnis
huius qd oibus notū est: et qd forte nō aduertit: amonit sine
dubio recognoscit. Sēsus ergo carnis hui⁹? quig inueniūt.
In oculis visus ē: auditus in auribus: odoratus in naribus
gustatus in faucib⁹: tactus in oibus mēbris. Alba et nigra et
quoquo mō colorata: lucida et obscura sentim⁹ vidēdo. Rau-

Sancti Augustini de verbis dñi

Et et canora: audire do sentim? Suave olētia et graue olentia odorādo sentim? Pulcra et amara: gustādo sentim? Dura et mollia: leuia et aspera: calida et frigida: graua et leuia: tāgēdo sentim? Quing sunt et iuga sunt. Sed quing sunt in tribus paucioribus sensibus facilius apparet. Duo sunt oculi: duo sunt aures: geminenares. Ecce tria iuga. Faucibus: id est sensu gustādi: geminatio quāda inuenit: quia nihil gustando sapit nisi lingua et palato tangat. Voluptas carnis quā ad tactū pertinet in occultis gemitatur. Est enim et foris insecus et intrinsecus: ergo et ipsa gemina ē. Quare boum dicunt iuga: Quia p sensus istos carnis terrenae requirunt. Boues enim terrā versant. Sūt aut boies remoti a fide: terrenis dediti: carnalib' occupati: nolūt credere aliqd nisi ad quod sui corporis sensu quing prito perueniūt. In eis quing sensib' totius voluntatis sibi regulas ponunt. Non inquit credo ego: nisi qd video. Ecce quod noui: ecce quod scio. Album est: nigrum est rotundum est: quadratum est: sic vel sic coloratum est: noui sentio: teneo: natura ipsa me docet. Non cogor credere: quod mihi non potes ostendere. Glor est: sentio: quia vox est. Bene cātar: male cantat: suauis est: rauca est: noui: scio: peruenit ad me. Bene olet: male olet: scio: sentio. Hoc dulce ē: hoc amara: hoc falsus: hoc infusus. Quid mihi plus vicas nescio. Tangēdo noui quod durū est: quid molle sit: quid lene sit: quid asperū sit: quid calet: quid frigidat. Quid mihi plus monstratur es? Tali impedimētō tenebatur apostolus noster thomas: qd dñs xpo id ē de xpi resurrectione nec solis oculis credere voluit. Nisi misero inquit digitos meos in clauos et vulnerū loca: et nisi manum meā in latus eius misero non credā. Et dñs qd possit sine illo signo vulneris resurgere seruauit ciuitates: qd a dubitante tangere tur et cordis vulnera sanarent. Et tñ vocaturus ad cenā contra excusationē quing iugos bouum. Beati inquit qui non vidēt et credunt. Hos fratres mei ad cenā vocat: ab istis quing iugis non sumus impediti. Nō enī carnis facie dñi videre in hoc tepē cōcupitimus: aut vocē ex ore carnis illius pedente auribus admittere desideramus: nullū in illo tepore alē odorē quesiui mus. Perfudit enim eū quēdā mulier preciosisissimo vnguento: domus illa odore impleta est: sed nos ibi nō fuimus: nō olfecimus et credimus. Cenam manibus suis psecratā discipulis dedit: hnos in illo cōuiuio nō discubimus: et tñ ipsam cenā fide quotidie manducamus. Nec magnū putatis in illa cenā quā suis manib' dedit sine fide interfuisse: melior extitit fides postea qd tunc p fida. Non ibi fuit paulus qd credidit: ibi fuit iudas qd tradidit. Multi et mō in ipsa cenā quib' illa tunc mēsam non viderunt: nec panē quē dñs gessit in manibus oculis suis nō aspexerunt vel faucibus gustauerunt: tñ qd ipsa nunc pparat. Multi et tñ nūc in ipsa cenā iudiciū sibi māducāt bibūt. Vñ autē tanq' occasio nata est dñs: vt de ista cenā loqueretur: dixerat vms de discumbentibus. In cuius enī arq' fuerat inuitatus. Beati qd manducāt in regno dei panē: quasi in longinqua iste suspirabat: et tñ panis an illū discubebat. Quid est panis de regno dei: nisi qd dicit. Ego sum panis viu' qd de celo descēdit: Nolite parare fauces sed cor. Inde cōmēdata est ista cena. Ecce credimus in xpm: cū fide accipimus. In accipiendo nouim' qd cogitemus. Modicū accipimus et in corde saginamur. Non ergo qd videt: sed qd creditur pascit. Non ergo etiā sensum illū extremū quesiui mus nec dixim'. Creditur qd dñm ipsū surgentē (si verū est qd dñs) videt: rūt oculis: manib' palpaueit: nos nō tāgim'. Qre credim'? Si talia crederemus: quing illis iugis bouum ad cenā impediremur: Et noueritis fratres istos quing sēsum nō delectationē qd pmulcet et ingerit voluptatē: sed curiositatē quā dā notatā fuisse: nō ait. Quing iuga boui emi: eo pascere illa: sed eo pbare illa. Qui vult pbare iuga boui nō vult dubitare: quō sanctus thomas p iuganōlūt dubitare. Quidē tāgā digitos mittit. Ecce inquit. Digitos tuos mitte p latus meū et noli esse incredulus. Occulus sum ppter te: p locū quē vis tāgere sanguinē sudī vt redimerē te: et adhuc dubitas de me. Ecce et hoc pto: ecce et hoc et bibeo. Tange et crede: inueni locū vulneris: sana vuln' dubitationis. Tert' dixit. Et corē dicit. Ista voluptas carnis qd multos impedit: vt nā foris et nō inuis. Sūt boies qd dicit. Non ē boi bene: nisi cui assunt carnis delitē. Ipsi sunt qd notat aplo dices. Manducem' et bibam': cras enī moriemur. Quis huc inde surrexit? Quis

nobis qd ibi agit dixit: Nō nobiscū tollim' qd in hoc tepē bñ enobis. Qui hoc dixit: vxo ē dicit: carnē amplectat: carnis voluptatib' locū dāt: a cena excusat: obfuet ne fame interiore remozat. Nō dñs scilicet ob hanc aplm et euangelistā. Nolite diligere mūdū nec ea qd mūdū sūt. Qd ad cenā dñi venitis nolite diligere mūdū nec ea qd mūdū sūt. Non dixit. Nolite habere: sed nolite diligere. Ibi abuit: possidisti: dilexisti. Amor rep' terrenar: visū ē spiritualiū pēnar. Ecce concupisti: hesisti. Quis dabit tibi pēnas sicut colūbe? Qñ volabis. Vbi vere reqēscas: qñ h vbi male hesisti: puerse reqēscere voluisti. Nolite diligere mūdū: tuba diuina ē. Cōmū huius tube vbi: terrar vniuerso dñm mūdū. Nolite diligere mūdū nec ea qd mūdū sūt. Quis dñs dilexit mūdū nō ē charitas patris illo. Qm oia qd mūdū sūt: concupiscētia carnis sūt: et concupiscētia oculor: et ambitio seculi. Ab vno cepit quoeuāgelii terminauit. Inde ille cepit vbi euāgelii teriz posuit. Cōcupiscētia carnis: vxo ē dicit. Cōcupiscētia oculor: quing iuga boui emi. Ambitio seculi: villā emi. Ideo aut apte scilicet p solos oculos memorari sūt isti sensus: qd oculor ē i quing sensib' pncipatus. Pprie cū pprie ad oculos pteat vñ ipm vi dere p oēs quing sēsum solum' appellare. Quō: Pto qd ad ipsos oculos pteat dicit: vide qd candidum ē: intēde et vide qd candidum est: hoc ad oculos pteat. Audiet vide qd canor ē. Nūq' dñs cōuersim potes dicere. Audi et vide qd cādū ē: Nō qd dñs: vide: p oēs sēsum currat. Intēde et vide qd canor ē. Qdora et vide qd suaue ē. Gustā et vide qd dulce ē. Tange et vide qd molle ē. Vñ qm sunt sensus: sic poti' dice remus: Audi et senti qd canor ē. Qdora et senti qd suaue ē. Gustā et senti qd dulce ē. Tange et senti qd calidū ē. Palpa et senti qd leue ē. Palpa et senti qd molle ē. Nihil horū. Nā tñ dñs post resurrectionē cū apparuit discipulis suis: cūq' cernētes adhuc titubaret in fide putātes se ipm videre. Quid inquit dubitatis: quare cogitatis ascēdit in cor vrm: Videt manus meas et pedes meos. Et parū ē videre: tāgite et palpare inquit. Intēdite et videte: palpare et videte: is oculos videte: in oib' sensibus videte. Qd interiorē sensus fidei querebat: exteriorib' corporis sensib' adiacebat. Hos nihil ab istis exteriorib' sensibus in dñs carpm: auditū audiuim': corde credim': et ipm auditū nō ab illi' ore: sed ab ore p dicator ei'. Ab ore illo qui tā cenabāt et nos rucādo iuitabāt. Tollam' qd de medio excusationis vana: malas et veniam' ad cenā qd intrinsecus saginemur. Non nos impediāt extollētia supbie: non nos extollat: vel nō nos terreat curiositas illicita et auertat a deo. Nō nos impediāt voluptas carnis a voluptate cordis. Veniam' et saginemur. Et qd venerit nisi mēdici: de biles: claudi et ceci'. Illi aut nō venerit diuites: sicut: qd bene ambulātes et acute cernētes: multū de se psumentes: et tō desperatores quāto supbiores. Veniam' mēdici: quille inuitat qui ppter nos paup factus ē cū diues esset: vt illi' paup tē mēdici dūtaremur. Veniam' debiles: qd nō ē opus sanis mēdicos sed male habētib'. Veniam' claudi qd et dicit. Compone gressus meos in semitis tuis. Veniam' qd dicit. Illumina oculos meos ne vñq' obdormiā in morte. Tales venerūt ad horā Illi spūs inuitatis: sua excusatione reprobaris: venerunt ad horā: intrauerūt de plateis et vicis ciuitatis. Et respon dit seruus qd missus erat. Dñe factū est qd iussisti: et adhuc locus ē. Et inquit in vias et sepes: et quos inuenieris coge intrare. Quos inuenieris vt digni noli expectare: coge intrare. Magnā cenā: magnā domū parauit: nō ibi parior locū vacare. Venerūt de plateis et de vicis gētes: veniāt de sepi bus heretici: bici inueniūt pacē. Nā qd struit sepes: diuisio nes querūt. Trabantur a sepi bus: euellantur a spinis. In sepi bus heserunt: cogi nolunt. Voluntate inq' nostra intrēm'. Non hoc dñs imperauit: Coge inq' intrare. Foris inueniāt necessitas: nascitur intus voluntas.

De eo quod scriptū est in euāgelio fm cundē. Homo qui dā habuit duos filios. de obediētia etiam ac inobediētia plura exponit ac declarat. et cetera. Sermo. xxxiii.

In lectione euāgelica quā audiui mus: de hoie dicitū est qd habuit duos filios. Deniq' filius minor qd voluit in suam potestātē habere substantiā quē illi apud patrē optime seruabatur: factus sue potestā

B

Joh. xx.

Joh. xij.

j. Cor. xi.

Luc. xiiij.

Joh. vij.

Joh. xx.

j. Cor. xv.

j. Joh. ij.

Ps. lxxij.

j. Joh. ij.

Luc. xliij.

j. Cor. iij.

Mat. ix.

Ps. xvi.

Ps. xij.

Luc. xliij.

De corre.

donari.

ca. xv.

Luc. xv.

In euāgelio scdm Lucā. Ber. xxxiiij. et xxxv. Fo. lx.

tis: pfectus est in regione longinquā. Desit picipi malo: et
 poticos paut: fame corrept? ē. Quasaturitate supbus abscef
 lerat. Ergo quisq; ita vult similis esse deo: vt ad illū ster: for
 titudinēq; suā: scriptū ē: ad illū custodiat: nō ab illo re:
 cedat: et coherēdo: signet: q; ex anulo cera affixus: habeat
 imaginē: et facies q; dicitū ē. Mihi autē adherere deo bonū
 ē: vt custodiat similitudinē: et imaginē ad quā facit? ē. Porro
 autē si puerfe vult imitari deū: vt quō deus nō h; alia q; for
 metur: nō h; a quo regatur: sic ipse velit sua pte vti: vt quō
 deus nulloq; pte: nullo regere viuat. Quid restat frates
 nisi vt recedēs ab eo: caloret: et pteat: recedēs a veritate va
 nefcat: recedēs ab eo q; sūme atq; incōmutabiliter ē: et de:
 mur: muratus deiciat: et ab eo: et ab omni secat. Imitari deū vo
 luit: sed puerfe: nō esse sub illius potestate: h; habere pte illi
 potestātē. H; autē potest? sub pcepto adiut a dño deo. Holi
 inquit tangere hanc arborē. Quid est enī illa arbor? Si bona
 est: q; nō rāgo: Si mala ē: q; d facit i paradiso? p; dñs iō
 est in paradiso: q; bona ē: h; nolo tāgas. Quare nō tango? Q;
 obediētē te volo: nō cōtradictēm. Serue audi: adhuc serue
 sed noli male serue. Serue prius audi dñi iussū: et tūc iuben
 tis vtilē cōsiliū. Bona est h; arbor: nolo tāgas. Quare? Dñs
 sum: et seruus. Hec tota causa ē. Si parua ē: dedignaris eē
 seruus: Quid autē tibi expedit: nisi esse sub dño? Quō eris b;
 dñs: nisi fueris sub pcepto? Porro si expedit tibi esse sub
 dño: sub pcepto: q; d tibi iussu? erat dñs de? Aliqd enī q;rit
 abste. Offer mihi sacrificiū: dicitur? ē tibi: nōne ipse fecit tota
 in quib? te fecit? Obsequere mihi: dicitur? ē tibi: siue ad le
 cti cū requiesco: siue ad mēsam cū refectio: siue ad balneū cū
 lauo. Dñs ergo nihil abste te indiget de? noli ergo tibi debuit
 iubere: Si autē debuit aliqd iubere vt te q; d tibi expedit sen
 tias eē sub dño: necesse ab aliq; phibēd? eras: nō ppter illi
 arboris mālitiā: s; ppter tuā obediētā. H; potuit de? pfecti
 demonstrare q;rit bonū sit obediētia: nisi cū phibuisse ab ea
 re q; nō erat mala. In q; obediētia t; palma: sola ibi inobediē
 tia inuenit penā. Bonū ē: h; nolo tāgas. H; enī nō rāgēdo mo
 riturus eras? H; q; d h; phibuit alia subtrahit? H; nō ē pa
 radisi? tunc? plen? arborib? Quid tibi deest? H; nolo
 tāgas h; nolo tāgas? Bonū ē: h; obediētia melior ē. Proinde
 cū tēgeris: noli arbor illa malū erit vt moriaris: S; iobe
 ditiā te subiecit morti: q; phibuit tēgeris. Ideo arbor illa
 appellata est cētina: dñs cendi boni et mali: nō q; inde talia
 quasi poma pēdebāt: s; q; d esset arbor illa cuiuslibet pomi:
 cuiuslibet fructus esset: idē sic vocata ē: q; h; q; nollit bonū
 a malo discernere p pceptū: disciturus erat p experimentum
 vt tāgēdo vititū inueniret supplicii. Quare autē fies mei?
 Quid deerat illi? Dicitur mihi q; d deerat illi in paradiso cō
 stituto: imedia opulētia medijsq; delitijs: cui imagine delitie
 erat vilitas dei: cui facie quasi inimicitum post pcam?
 Quid illi deerat vt tāgeret: nisi q; sua pte vti voluit: ptece
 pti rūpere delectauit: vt nullo sibi domināte fieret sicut de?
 q; deo vt q; nullus dominat? Male elatus: male psumēs: fu
 turus mortuus recedēdo a vita iusticie: ecce soluit pceptū
 Et cū sit a ceruice iugū et discipline habenas non vscēdi li
 bidine sed exultādi animositate dirupit. Vbi ē nunc? Lerte
 captiuus clamat. Dñe q; d similis tibi? Volo esse puerfe simi
 lis tibi: et fac? sum similis pte dñi. Sub tua dñatione: sub tuo
 pcepto vere similis erā. Sed h; in honore positus: nō intel
 lexit: cōparatus ē iumēs in spiciētib? et similis fac? est illis
 Jam de similitudine iumētōrum clamat sero et dicit. Dñe q; d si
 milis tibi? Quātas ostēdisti mihi tribulatiōes multas et ma
 las. Merito supbe serue. Voluisti enī supbe esse similis dño
 tuo: q; factus eras ad imaginē dñi tui. Bene tibi velles vt eē
 recedēti ab illo bono. Proius pteat tibi deus. Si recedis a
 me: bñ est tibi: ego nō sum bonū tuū. Proinde si ille bonus
 et nullo alieno bono bonus: et nrm sūmū bonū: ipse recedēdo
 inde: q; d eris nisi malus? Itē si ipse est beatitudo nra: q; d erit
 recedēti nisi miseria? Redi ergo post miseria et dic. Dñe q; d
 similis tibi? Quātas ostēdisti mihi tribulatiōes multas et ma
 las: sed discipline fuit admonitio non desertio. Deniq;
 grās agēdū dicitur? Et cōuersus iustificasti me: et de abyssis
 terre trerē reduxisti me. Dñi enim antea: Quid est hoc iter?
 Cecidi dñi ab altitudine obis mancipiū inobediēs: supbe ad
 uersus dñm cecidi. Faci est in te. Dis q; d exaltat humi
 liabitur. Redi de pundo. Redeo inquit. Redeo agnosco.

Deus q; d similis tibi? Quātas ostēdisti mihi tribulatiōes
 multas et malas: et cōuersus iustificasti me: et de abyssis terre
 iter reduxisti me. Intellego: audio. Reduxit te ei de abyssis
 terre. Reduxisti enī de abyssis terre. Reduxisti enī a pfun
 ditate et submersione peccati. Sed quare iterū: q; iā factus
 erat? Sequamur ne forte posteriora psalmi ipsius exponant
 nobis q; d h; nō intelligim? q; d dicitur iter. Ergo audiam?
 Quātas ostēdisti mihi tribulatiōes multas et malas: et cō
 uersus iustificasti me: et de abyssis terre iterū reduxisti me
 Quid deinde? Multiplicasti iusticiā tuā: et cōuersus cōfola
 tus es me: et de abyssis terre iterū reduxisti me. Ecce alterū
 iterū. Si hoc iterū soluere laboramus semel positi: quis sol
 uere poterit geminātū? Jam ipsum iterū geminatio ē: et rur
 sus positi est iterū. Alit ille a quo gratia. Alit b; achium q; d
 annunciamus omni generationi superuenire. Alit ipse et
 tanq; clauē crucis sue clausum sacramentum aperiat.

De eo quod scriptū est in euāgelio fin eundē.
 Facite vobis amicos de mammona iniquitatis
 elemosynam etiā de rapina ac alieno detestatur.

Sermo. xxxv.

Quod admonemur: admonere debem? Recēs eū
 gelica lectio admonuit facere amicos de mammo
 na iniquitatis: vt eos qui faciūt recipiāt et ipsi i eter
 na tabernacula. Qui sunt q; habebunt tabernacula
 eterna: nisi sancti dei? Et q; sūt q; ab ipsis accipiēdi sūt taber
 nacula eterna: nisi q; eorū indigētie seruierit: q; eis opus est
 hilariter subministrat? Recordemur ergo in nouissimo iudi
 cio dñm eē diciturū eis q; stabūt ad dexterā eius. Esuriūt et
 dedistis mihi māducare: et cetera q; nostis. Et cū illi querent
 q; cū obsequia ista prebuissem: respōdet. Q; vni ex minimis
 meis fecistis. Isti minimi sunt q; recipiunt i eterna taberna
 cula. Hoc dixit dñs q; fecerūt: hoc dixit finis istis: q; face
 re noluerūt. Sed dextri q; fecerūt quid acceperūt: vel potius
 q; d accepturi sunt? Venite inq; bñdici patris mei: possidete
 paratū vobis regnū a cōstitutione mūdi. Esuriūt enī et de
 distis mihi māducare. Q; vni ex minimis meis fecistis: mi
 chi fecistis. Minimi ergo sūt rpi? H; illi sunt q; omnia sua
 dimiserūt et secuti sūt eū: et q; d habuerūt pauperib? dñs
 buerūt: vt deo sine seculari opede expeditū seruiret: ab one
 ribus mūdi liberatos velut pēnatos sursū humeros tollerēt
 H; sūt minimi. Quare minimi? H; humiles: q; non elati nō
 superbi. Appende minimos istos: et graue pondus inuenies
 Sed q; d ē q; ait eos eē amicos de māmona iniquitatis? Quid
 ē māmona iniquitatis? Prīmū q; d est māmona: Vt bñ ē enī
 q; d latinū nō est. Hebreū verbū est: cognatum lingue punice
 Iste enī lingue sibi significationis quadā vicinitate sociat.
 Quod punica dicit māmona: latine lucrus vocat. Q; d hebreū
 dicit māmona: latine diuitie vocat. Et ergo latine totū
 dicam? hoc ait dñs iesus xps. Facite vobis amicos de di
 uitijs iniquitatis. Hoc q; d male intelligēdo rapunt res alie
 nas: et aliquid inde pauperib? largiunt? et putāse facere q; d
 preceptū ē. Dicunt enī rapere res alienas: māmona ē iniqui
 tatis: erogare inde aliquid maxime egētib? sanctis: hoc ita
 ē facere amicos de māmona iniquitatis. Intellect? iste cor
 rigēdus est: immo de tabulis cordis nostri oīno delēdus est
 Holo sic intelligatis. De iustis laborib? facite elemosynas:
 ex eo q; d recte hētis date. H; enī corrupturi estis iudicē rpi
 vt nō vos audiat cū pauperibus q; d tollitis. Si enī depreda
 ris aliquē inualidū: tu validior: et potētor: et veniret tecū ad
 iudicē hoiem quēlibet in hac terrā bñtē iudicē aliquid po
 testatē: vellet tecū causā dicere: si tu de pda et spoliatiōe illa
 inopis dares aliqd iudici vt pte iudicaret iudex ille vti tibi
 placeret: nē pte iudicauit: et tū tanta vis ē iusticie vt et ti
 bi displiceat. Noli tibi talē pingere deū: noli collocare i tem
 plo cordis tui tale idolū. H; ē talis de? tu? q; nō debes eē
 nec tu. Si tu nō sic iudices: sed iuste iudices: etiam sic me
 lior est te deus tuus: non est inferior: iustus est fons iusticie.
 Quicq; d boni fecisti: inde sūpsisti: et q; d quid boni eructuasti:
 inde bibisti. Laudas vas: q; habet inde aliqd: et vituperas
 fontem? Noli velle elemosynas facere de fenore et vris. Si
 delibis dico: eis q; bus corpus xpi erogam? dico. Time: ca. j.
 corrige vos: ne dicā postea: iusticias et tu facis. Et puto q;
 si fecero nō mihi debetis irasci: sed vobis vt corrigamini. Ad

ps. lxx.

ps. lxxij.

ps. lxxij.

ps. lxxij.

ps. lxxij.

ps. lxxij.

ps. lxxij.

ps. lxxij.

ps. lxxij.

ps. lxxij.

Mat. xxy.

vbi supra

Concor.

ps. lxxij. q. v.

ps. lxxij. q. v.

ps. lxxij. q. v.

ps. lxxij. q. v.

Sancti Augustini de verbis dñi

Ps. iij. hoc eni valet qd dictu est in psalmo. Trascimini et nolite peccare. Quid vobis irasci? si non ut peccetis. Et autem peccetis: quid habetis irasci nisi vobis? Quid est enim peccetis: nisi homo iratus sibi? Ut accipiat veniam de seipso erigit penam: et recte dicit deo. Auerte faciem tuam a peccatis meis quoniam peccati mei ego agnosco. Si tu agnosceris: et ille ignoscat: qui faciebatis nolite facere. Non licet. Sed iam si fecistis et pecunias tales habetis: et in defaculis implestis: in defauribus habitis. De malo est quod habetis: iam nolite malum facere: et facite vobis amicos de mamona iniquitatis. Hunc dicit zachaeus de bono habebat: Legite et videte. Maior erat publicanus: id est cum vectigalia publica conferebat. Inde habebat diuitias. Multos presterat: multis abstulerat: multa coegerat. Intrauit domum eius: et venit salus domui eius. Sic enim ait ipse ubi supra. Hodie salus huic domui facta est. Sed ipsam salutem videte. Primo desiderabat dñs videre: quia statura pusillu erat sed turba impediens ascendit in arbore sycomore et vidit rat seum. Ille autem aspexit eum et ait. Zachae descede: apud te oportet me manere. Tu pedes: sed non te suspēdo: hoc est non te differo. Volebas videre transire: hodie me apud te inuenies habitantem. Ingressus ad eum dñs: replet ille gaudio ait. Dimidiu reru mearu do pauperibus. Ecce quomodo currit qui currit facere amicos de mamona iniquitatis. Et nunc alius de tenere. Si cui aliquid tulit: aut quadruplu reddat. Inscrit sibi cōdemnationē ne incurret dñationē. Ergo qui habetis malum facite inde bonu. Quinō habetis de malo nolite acquirere de malo. Et si bonu tu quod bonu facis de malo: et cum ceperis bonu aliquid facere de malo: noli remanere in malo. Hūmilitati cōuertitur in bonu: tu autem remanens malus: est quidē et alii intellectus: nec ipsi tacebo. Mamona iniquitatis diuitie sunt seculi oēs vnde cūq sunt. Vnde cūq cōgregent: mamona iniquitatis est: id est diuitie sunt iniquitatis. Quid est diuitie sunt iniquitatis? Pecunia ē quā noie diuitiaru appellat iniquitas. Si enim veras diuitias quis: alie sunt. Talibus iob nudu abū dabat: quā in deū cor plenū habebat: et laudes deo peditis obsequiis rebus: tanq gēmas preciosisissimas pferbat. De quo tēsauro si nihil habebat: ipsa sunt vere diuitie. Habe illas: non reprehendo: hereditas venit: pater tu diues fuit: et dimisit tibi. Bonefite acquiritis: de iustis laborib plenā domū habes non reprehendo. Nō etiā sic non illas dices diuitias. Nam si dices illas diuitias: amabis illas. Et si amaueris illas pibis cū illis. Perde ne peias: dona ut acquiras: semina ut metas. Has noli appellare: quia verē nō sūt. Paupertate plenū est: et sp obnoxiū casib. Quales diuitie sunt: ppter quas laronem tē meos: ppter qē times seruū tuū: ne te occiso auferat et fugiat? Si vere diuitie esset: securitas tibi darēt. Ergo ille sūt vere diuitie: quas cū habuerim? pderē nō possumus. Et ne forte ppter illas furē times: tibi crūt ubi nullu auferet. Audi dñs tuū. Defaurizate vobis thesauros in celo: quo fur nō accedat. Tūc erūt diuitie: quā eas migraueris. Bdiu i terra sūt: diuitie nō sunt: sed diuitias vocat illas mūdus: iniquas vocat deus: deo mamona iniquitatis: quia diuitias vocat iniquitas. **Ps. cxliij** Audi psalmum. Domine libera me de manu filioru alienorū quorū os locutu ē vanitatē: et dextera eorū dextera iniquitatis. Quorū filij sicut nouelle cōstabilitate a iuuentute sua. Filie eorū ornate: circūornate ut similitudo tēpli. Cellaria eorū plena eructantia ex hoc in illud. Boves eorū crasse: oues eorū fecūde multiplicatē i itineribus suis. Non est rutina neq transitus: neq clamor in plateis eorū. Uidisti psalmū qualē felicitatē descripsit: si audi qd sit: quos pposuit filios iniquitatis. Quorū os locutu ē vanitatē: et dextera eorū dextera iniquitatis. Ipos pposuit: dixit felicitatē eorū tū sup terrā. Et qd adiunxit? Beati dixerūt populū cui becsunt. Si q dixerūt: filij alieni alienigenē nō pntētes ad semē abire. Ipi dixerūt populū beati cui becsunt. Qui dixerūt: Quorū os locutu ē vanitatem. Ergo vanū ē dicere beatos ēē eos qd becsunt: tñ dñ ab eis Quorū os locutu ē vanitatē. Ab ipsis dicunt iste diuitie q vocant mamona iniquitatis. Tu autē qd dices: Quia illi filij alieni: q illi quorū os locutu ē vanitatē: dixerūt beati ēē populū cui becsunt. Tu qd dices: Falsē sūt iste diuitie: da mihi veras. Reprehēdis istas: ostēde qd laudas. Uis ut contēnā hoc ostēde qd pferat. Dicat ipse psalm. Qui eni dixit: beati dixerūt populū cui becsunt: tale nobis dat respōsum: qñ dīce remus illi: id ē ipsi psalmo. Ecce hoc nobis tulisti: et nihil no

bis dedisti. Ecce ista ptenim? vñ viuim? vñ bñ erim? Quia q locuti sūt: ipsi de se ipsis recipiūt. Dñs eni diuitias habet beatos esse dixerūt. Tu qd dices? Respōdet sic interrogat? et dicit. Illi dixerūt diuites beatos: ego dico beatus populus cui dñs deus eius. Audistis veras diuitias fac amicos de mamona iniquitatis: et eris beatus populus cui dñs ipse Aliq trāsimus vñ: et videm? amenissimos et vberes fidos et dicim? Cui dñs ille fund? Asserit illi: et nos dicim? Beatus hō: vanitatē loqmur. Beat? ē cui? illa dom? beatus est cui? ille fundus: beatus ē cui? illud pecus: beat? ē cuius ille seruus: beat? ē cuius illa famula. Tolle vanitatē: si vis audire veritatē. Beatus ē: cuius ē dñs deus ipse. Hōni cui? est fundus iste beatus ē: si ille est? ē deus. Sed ut aptissime beatitudinē rep annūcies: dicitis: qd beatū fecit fundus tu? Quare? Quia inde viuus. Nā q laudas p magno fūdū tūi hoc dicis. Ille pascit me: inde viuō. Attēde vñ viuas. Ille ē vñ viuus: cui dicit. Apud te ē fons vite. Beatus populus? cui? ē dñs de? ipse. Dñs deus me? o dñe deus nr: ut veniamus ad te: fac nos beatos dēte. Holum? de auroneq de argēto: nec de fūdis. Holum? de terrenis istis et vanissimis: et de caduce vite trāstioz. Hō loquas os nostrū vanitatem. Fac nos beatos dēte: q nō pdim? te. Cū tenuerimus te: nec te pdim? nec nos perim? Fac nos beatos dēte: qd beat? populus cuius ē dñs deus ipse. Nec irascat autē dixeris de deo: fund? nr. Legim? eni. Dñs pars hereditatis mee. Magna res fratres: hereditas ipse sum? et hereditas nra ē: qz et colim? eū et colit nos. Nulla ē iuria illi qz colit nos. Quia si nos colim? illū ut deū nostrū: ille colit nos ut agrū suū. Et ut sciatis qz colim? nos: audite eū quē misit vobis. Ego sū inquit vñ: vos estis palmites: pater me? agricola est. Ergo colit nos: si si fructū reddam? parat horreū. Si autē sub tāto custode stirpes eē voluerim? et p fructū spinas pferim? nolo dicere quod sequitur: et gaudium finiamus.

De iudice iniquo q nec deū timebat ne hoies reuerbat. In euāgelio sū cū dē. Sermo. xxxvj

Ectio facti euāgelij edificat nos ad orādū et credē dū: nō de nobis: sed de dño psumēdū. Que ad orādū maiori hortatio: qz vñ nobis de iudice iniquo pponit similitudinē. Iudex eni iniquus? nec deū timet ne hoies reueret: audiuit vñ viduā interpellantē: vicus tedto nō pietate inclinat? Si qz exaudiuit q oderat qd rogabatur: quō nō audiat qz rogem? hortat? Cū ergo nobis ista ecōnaria cōparatō dñs suaderet: qz opus orare: nō de ficere. Adiecit et ait. Querunt cū venerit filius hois putas inueniet fidē i fra? Si fides deficit: o fopert. Quis cū orat q nō credit? Uñ et beat? a plus cū ad orādū hōrtaret? aut dñs qz inuocauerit nomē dñi salu? erit. Et ut ostēderet Rom. x. fidē ēē fontē ofonis: nec posse ireritū ubi caput aque siccat: retur. Adiecit atqz ait. Quomō aut inuocabunt quē nō crediderūt? Ergo ut orem? credam? et vñ nō deficiat fides qz oram? oremus. Fides fundit ofonē: fusa ofo fidei iperrat firmitatē. Et eni ne in tērationibus deficeret fides: ppterea dñs ait. Vigilate et orate: ne in tērationē. Quid est i tērationē intrare nisi a fide exire? In tantum enit tēratio pficit: inquantū fides deficit. Et in tēratio tēratio deficit: inquantū fides pficit. Nam ut aptius nouerit charitas vñ de fide ne deficeret et periret dixit dñs. Vigilate et orate: ne in tērationē: eo loco euāgelij ait. Hac nocte postulant satanas verare vos sicut tritici: ego rogau pñz p vob ne deficiat fides vñ. Rogat q tuer: et nō rogat q picitat. Quā autē ait dñs. Cū venerit filius hois putas inueniet fidē i fra? De fide dixit quē perfecta est. Ipa enim vix inuenit in terra. Ecce plena ē dei ecclesia. Quis huc accederet: si nulla esset fides? Quis non montes transferret si plena esset fides? Attēdit te ipsos apostolos. Dimissis omnibus suis calcata specu li dominum non sequerēt: nisi magnā haberent fidem. Et tñ si plenā haberent fidē: non dicerent dño. Auge nobis fidē. Uide etiam vñ unq illū de se confitentē. Uide fidē et nō plenā fidē. Qui cū obtulisset dño filium a malo demonio sanā dū: et esset interrogatus vñ crederet. Respondit et ait. Cre do dñe: adiua incredulitatē meā. Cre do inquit: credo dñe ergo est fides. Sed adiua incredulitatē meā: ergo nō plena est fides. Sed q nō est fides superbiorū: sed humilium.

Ps. xxxvj

Ps. xv.

Job. xv.

A

Lu. x. iij.

Rom. x.

Luce. xxij

Lu. xvij.

Mar. ix.

In euangelio scdm Lucā. Sermo. xxxvij. Fo. lvi.

B Dixit ad quosdā qui sibi iusti videbant: et spernebant ceteros: similis enim hanc. Duo homines ascendit in templū orare: unus phariseus et alter publicanus. Phariseus dicebat. Gratiās tibi deus: quia nō sum sicut ceteri hominē. Dicit et ista sicut multi homines. Quid est ceteri homines: nisi omnes preter ipsum? Ego inquit iustus sum: ceteri peccatores. [Hō sū sicut ceteri homines: iniusti: raptōres: adulteri.] Et ecce tibi ex vicino publicano maioris tūmoris occasio. [Sicut inquit publican⁹ iste.] Ego inquit solus sum: iste de ceteris est. Hō sum inquit talis qualis iste: per iustitias meas quib⁹ iniqu⁹ non sū. [Seiuno bis in sabbato: decimas do oīm q̄ possideo.] Quid rogauerit deum: quere in verbis eius: nihil inuenies. Ascendit orare: noluit deū rogare: sed se laudare. Parum ē non deum rogare: sed laudare: insuper et roganti insultare. [Publicanus autē de longinquo stabat.] Et deo tū ipse pro pūgabat: cordis cōfictia remouebat: pietas applicabat. Publicanus autē de longinquo stabat: sed dñs eū de p̄p̄nquo attendebat. Excelsus enim dñs et humilita respicit. Excessus autē qualis erat ille phariseus: excelsus autē a longe cognoscit. Deus autē a longe cognoscit: sed non ignoscit. Ad huc audi humilitatē publican⁹. Parum est quia de longinquo stabat. [Nec oculos suos ad celū leuabat:] vt respiceret non respiciat. P̄remebat cōfictia: spes subleuabat. Ad huc audi. [Percutiebat pectus suū dicens. Dñe: propitius esto mihi peccatori.] Ecce qui rogat. Quid miraris si deus ignoscit: qm̄ ipse agnoscit. Deinde de phariseo et publicano accepti sunt controuersiā: audi sententiā. Audisti superbum accusatorem: audisti reū hūile: audi nunciū iudicē. [Amen dico vobis:] veritas dicit: deus dicit: iudex dicit. [Amē dico vobis:] deus dicit iusticiam publican⁹ ille de templo: magis q̄ ille phariseus. Dico hū causam. Ecce video publicanū iustificatū magis de templo de ceteris q̄ phariseū. Quero q̄re? Quis quare? Audi quare. Quia oīs q̄ se exaltat humiliabitur: et q̄ se humiliat exaltabitur. Audisti sententiā: caue causam malam alium dico. Audisti sententiā: caue superbiam. Videant nunc: audiant ista nescio qui impie garrientes et de suis virtutibus presumunt. Audiant qui dicunt. Deus me dominum fecit: iustum ipse me facio. Q̄ peior et detestabilior phariseo. Phariseus ille superbe quidē iustus se dicebat: sed inde ille deo gratias agebat: iustum se esse dicebat: sed tamen deo gratias agebat. Gratiās tibi deus: quia nō sum sicut ceteri homines. Gratiās tibi deus. Gratiās deo agit: quia non est sicut ceteri homines: et tū tanq̄ superbus et inflat⁹ reprehenditur: nō quia deo gratias agebat: sed q̄ velut nihil sibi addi cupiebat. Gratiās tibi: q̄ nō sū sicut ceteri homines iniusti. Ergo iniustus: ergo nihil rogā: ita plen⁹ es. Ergo non est tēratio vita hūana super terraz. Ergo iam plenus es ergo iam abbas. Ergo iam nō est quare dicas. Dimitte non bis debita nra. Quid est ergo q̄ impie oppugnat gratiam si reprehenditur qui superbe agit deo gratias? Et ecce post dicā controuersiā: prolatq̄ sententiā: procedunt et paruuli: immo afferunt et offerunt tangēdi. Cui tangēdi: nisi medico: Cui infanti cui offerunt infantes tangēdi? Cui? Saluatori. Sed si saluatori: vtq̄ sanandi. Cui nisi illi qui venit querere et saluare quod perierat? Vbi isti perierant: q̄tū ad ipsos proprie attinet innocentes? Vnde reatū quero vnde: Apostolū audio. Per vnū hominem intravit peccatū in orbem terraz. Per vnū inquit hominem peccatū intravit in mundum: et p̄ peccatum mors: et ita in oēs homines p̄t̄rāuit in q̄ oēs peccauerūt. Veniā ergo paruuli: veniāt. Audiat dñs dicens. Luce. xix. Sinite puulos venire ad me. Veniāt paruuli: veniāt lāgūdi ad medicū: veniāt p̄diti ad redēptorem: veniāt: nemo. phibeat. Inramo adhuc nihil cōmiseris: si i radice perierunt. Vndicat dñs pusillos cū magnis. Lāgat medic⁹ et pusillos et magnos. Causā puulorū: cōmēdam⁹ maiorib⁹. Qd̄ min⁹ p̄t̄rātib⁹: orate p̄ flētib⁹. Si si frustra estis maiores: estote tuos: tuemini eos q̄ adhuc causam suā agere non possunt. Cōmunis fuit p̄ditio: sit communis inuētiō: sed cōmunis ē simul inuētiō in t̄p̄o. Dispar est meritū: sed cōmunis ē gratia. Nihil mali habent: nisi qd̄ de fonte traxerunt. Nihil habet mali nisi qd̄ de origine traxerunt. Non eos impediāt a salute: qd̄ ad id quod traxerūt multa addiderūt. Qui maior ē etate: maior ē iniquitate. Sed ḡa dei delectat qd̄ traxit: delectat qd̄ addidit. Vbi enī abdidit peccatū: sup̄būdauit ḡa.

De eo quod scriptum est in euangelio fm eundem. Homo quidam descendit ab hierusalē in hierico et incidit in latrones. Sermo. xxxvij.

Audere nos apostolus precipit: sed dñs nō in seculo. Quicūq̄ enim voluerit amicus esse huius seculi: (sicut scriptura dicit) inimic⁹ dei reputabit. Sicut autē nō pōt hō duobus dñis seruire: sic et nemo in hoc seculo pōt gaudere et in dño. Multū inter se hec duo gaudia differunt: suntq̄ omnino cōtraria. Qm̄ gaudet i seculo non gaudetur in dño. Qm̄ gaudetur in dño: nō gaudet in seculo. Vincat gaudiū i dño: donec finiatur gaudiū in seculo. Gaudium in dño semp̄ augeatur: gaudiū i seculo semp̄ minuat⁹ donec finiat⁹. Non ideo ista dicunt: q̄ in hoc seculo cū sum⁹ gaudere nō debemus: sed etiā in hoc seculo cōstitui iam i dño gaudeam⁹. Sed ait aliquis. In seculo sum⁹: vtq̄ i gaudeo ibi gaudeo vbi sum. Quid enim? Quia es i seculo: in dño nō es. Audi eundē apostolū ad athēnienses loquentē: et i actib⁹ apostolorū dicentē de deo et de dño creatore nostro. In illo viuimus: mouemur et sumus. Qui enī vbiq̄ est: vbi non est? Nonne ad hoc nos exhortabatur. Dñs in primo ē: nihil solliciti fueritis: Magnū est hoc quod ascendit super oēs celos: et primus est eis qui adhuc versant in terris. Quis ē iste longinquus et proximus: nisi q̄ in nobis mīa factus ē primus? Totū enim genus hūanū est hō ille q̄ iacebat i vasa misericordiā a latronibus relictus: quē contēpserat transiens sacerdos et leuites: et accessit ad eū curandū ei⁹ opitulandū transiens samaritanus. Et ait narraret hoc vnde causa descendit: quēdā querentē q̄ sint optima precepta et summa in lege: admonuit hec duo esse. Diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo: et ex tota aīa tua: et diliges primū tuū sicut teipsum. Ille autē et quis ē meus primus? Et narravit dñs. [Homo quidā descendit ab hierusalē in hierico.] Ostendit illū quodā mō israelitā. [Et incidit in latrones. Quem cū expoliasset et plagas ei graues irrogasset: dimiserunt eū semiuivum in via.] Transiit sacerdos: vtq̄ genere proximus: p̄terit iacentē Transiit leuites: hic genere: primus: iacentē etiā ipse cōtempnit. Transiit samaritanus: genere longinquus: mīa primus: fecit quod noluit. In quo samaritano se voluit intelligi dñs noster iesus xps. Samaritan⁹ enī custos interpretatur. Ideo resurgens a mortuis iam nō moritur: et mors ei ultra non dñabitur: q̄ non dormit neq̄ dormitat q̄ custodit israel. Deniq̄ qm̄ cōiutis tantis blasphemabat iudei: dixerūt illi. Nōne verū dicimus: q̄ samaritanus es et demoniū habes? Cū ergo duo essent cōiutiosa obiecta dño: dictum illi esset. Nonne verū dicimus: q̄ samaritanus es et demoniū habes poterat respondere. Nec samaritanus sū nec demoniū habeo. Respondit autē. Ego demoniū non habeo. Quid respondit? furauit: quod tacuit p̄firmavit. Regauit habere demoniū q̄ se nouerat demoniū excludere: non se negavit infirmi custodem. Ergo dñs in primo est: q̄ dñs nobis fact⁹ ē in proximo. Quid itā longinquum: quid tam remotū q̄ deū ab hominibus: immortalē a mortalibus: iustū a peccatorib⁹? Hō loco longe: sed dissimilitudine. Itā solemus etiā ita loqui: cū de duobus hominibus dicim⁹: qm̄ diuersi sunt mores. Istel longe ē ab illo. Et itā si iuxta steterint: etiā si vicini in habitent: etiā si vna catena colligē: lōge est pius ab impio: lōge ē innocens a reo: lōge ē iustus ab iniusto. Si hoc de duob⁹ hominib⁹: qd̄ de deo et hominib⁹? Cū lōge a nobis eēt immortalis et iust⁹ itaq̄ a mortalibus et p̄t̄rātib⁹: descendit ad nos vt fieret nobis p̄xim⁹ ille longinqu⁹. Et qd̄ fecit cū haberet ipe duo bona: et nos duo mala? Ille duo bona: iusticiā et immortalitatem: nos duo mala: iniquitatem et mortalitatem. Si vtrūq̄ malū nostrum suscepisset: par noster fuisset: et liberatoz nobiscū op⁹ haberet. Quid ergo fecit vt eēt prim⁹ nobis? Proxim⁹: nō hoc quod nos: s̄ p̄pe nos. Duo attēde. Iust⁹ ē immortalis ē. In duob⁹ tuis malis: vna ē culpa: altera ē pena. Culpa ē q̄ iniust⁹ es: pena ē q̄ mortalis es. Ille vt eēt prim⁹ suscepit penā tuam nō suscepit culpā tuā. Et si suscepit: deledā suscepit nō faciē: dā iustus et immortalis: lōge ab iniustis et mortalib⁹. p̄t̄rātib⁹ mortalis: lōge eras a iusto immortalē. Hō ē fact⁹ ille p̄t̄rātib⁹: sed factus est mortalis quod tu. Manens iustus: factus ē mortalis: suscipiendo penam et non suscipiendo culpam: et culpam deleuit et penam. Dñs ergo in primo est: nihil sol-

Phil. iij. Iaco. iij. Mar. vi. Act. xviij. Phil. iij. Luce. x. Rom. vi. Ps. cxx. Job. viij. Rom. v. Lu. xviij. Phil. iij.

Sancti Augustini de verbis dñi

B liciti fueritis. Et si super omnes celos ascendit corpore: non recessit maiestate. Ubique presens est qui fecit oia. Gaudete Phil. iij. in dño semp. In seculo gaudii quod est: Gaudere de iniquitate: gaudere de turpitudine: gaudere de dedecore: de deformitate. De his ergo oibus gaudet seculi. Que oia nō essent: nisi homines voluissent. Alia sunt q̄ faciūt homines: alia sūt q̄ patiuntur: et si nolunt: fecerunt. Quid ergo est hoc seculum: et quod est gaudii seculi? Dico fratres breviter quantum possū: quantum deus adiuvat: festināter: breuiter dico. Seculi leticia: est impunita nequicia. Luxuriunt hoies: fornicētur in spectaculis nūctur: ebriositate ingurgitētur: turpitudines cedēt: nihil mali patiātur: et videte seculi gaudii. Ista mala que commemoravi: non castiget fames: nō belli timor non aliquis timor: non aliquis morbus: non vlla aduersitas: sed sunt oia in rerū abundantia: in pace carnis: in securitate male mētis: ecce videt seculi gaudii. Sed non cogitat deus sicut homo. Alia est dei cogitatio: alia hominis. Digne misericordie est nequitie impunitatem non relinquere: et ne cogatur in extrema gebenne dānare: modo flagella digna castigare. Nam vis nolle nulla pena quanta sit pena: non tamē iusto sed peccator: cui est tēporalis pena ne succedat eterna. His ergo nolle: nulla pena quanta sit pena: Psalmi interroga. Irritauit dñm peccator. Exclamauit vehemēter: attendit: confiderauit: exclamauit. Irritauit dñm peccator. Quare obsecro: Quid vidisti? Qui autē hoc exclamauit: vidit peccatorem impune luxuriantē: male facientē: bonis abūdantē et exclamauit. Irritauit dñm peccator. Quare hoc dixisti? Quid enim vidisti? Pre magnitudine ire sue non requirit. Intellegite fratres christiani misericordia dei: qñ castigat mundū: non vult dānare mūdū. Pre magnitudine ire sue non exquirat. Ideo nō exquirat: quia multum irascatur. Magna est ira eius. Parcendo seuit: sed iuste seuit. Est enim seueritas: quasi seu a veritas. Si q̄ aliqui seuit parcēdo: bonum est nobis vt subueniat castigando. Et tamē si facta generis humani confideremus: quid parit? Non fm peccata nostra fecit nobis. Quis eius sumus. Vbi hoc probamus? Mortuū est pro nobis vnicus: ne remaneret vnus. Voluit esse vnus: qui mortuū est vnus. Multos enim filios defecit vni filius. Emit sibi fratres sanguine suo. Probauit reprobatores: rede mit venditos: honorauit iniuriatos: viuificauit occisos. Dabit q̄ dabit tibi bona sua: q̄ nō dedignat? est suscipere mala tua: Ergo fratres gaudete in dño non in seculo: id est gaudete in veritate non in iniquitate. Gaudete i spe eternitatis non in flore vanitatis. Ita gaudete et vbiq̄: et q̄diucunq̄ hic fueritis: dominus in proximo est: nihil solliciti sitis.

De verbis domini in euangelio: Iohannem.

Deco quod scriptum est in euangelio fm Iohannem. In principio erat verbum et verbum erat apud deum: et deus erat verbum. Et reprehensio ne arrianorum. Sermo. xxxviij.

Apitulum euangelij quod lectum est fratres dilectissimi: purum oculum cordis inquirat. Dominum enim nrm iesum xpm accepimus fm diuinitatem ad condendā vniuersam creaturā fm humanitatem ad reparandā lapsam creaturā: euangelizāte iohanne. In ipso autē euangelio quātus et q̄lis vir iohānes fuerit inuenim: vt ex dignitate dispē satoris intelligatur quātū precij sit verbum q̄ per talem dici potuit: immo q̄ nullū sit precij quod superat oīta. Precio enim aut cōparatur res venalis: aut subicitur: aut et ceditur eam. Quando tanto quisq̄ comparat quanto valet: equatur precij rei q̄ cōparatur: qñ vilius: subicitur ei: qñ chari? superat ē. Verbo autē dei nec equari aliquid pōt: nec ad mutationē subijci: nec supponi aliquid. Subijci enī oia possunt verbo dei: q̄ oia per ipm facta sūt: nō tamē subijciant quasi precij sint verbi: vt quisq̄ de aliq̄d vt illud accipiat. Nā si dicā potest et admittit nomē hoc ratio aliqua vel loquēdi cō-

suetudo: precij cōparandi verbi ipse cōparator ē: qui seipm p seipso dedit huic verbo. Itaq̄ qñ aliquid emimus: que rimus aliquid quod demus: vt habeamus rem dato precio quam volumus emere. Et extra nos est quod damus: et si apud nos erat sit extra nos illud q̄ damus vt sit apud nos illud quod comparamus. Quicquid precij inuenit q̄ emit: aliquid necesse est vt tale inueniat: vt det q̄d habet: accipiat quod non habet. Manet illi a quo abscedit precium: et accedit ad illud p quo dat precij. Qui autē vult cōparare xpm hoc: q̄ vult habere nō querat extra seipsum q̄d det: seipm det. Quod cū fecerit: non se amittit sicut amittit precij: qñ aliqd emit. Verbum ergo dei propositū est oibus. Cōparat q̄ possunt possunt aut qui pie voluerint. In illo enim verbo par: et par in terra hominibus bone voluntatis. Ergo qui vult cōparare: det seipsum. Quasi precij est hoc verbi si dicat aliquo mō pōt: qñ nec se p dāt: acqrit verbum p quo se dāt seipm i xbo acqrit cui se dāt. Et q̄d dāt xbm? Non aliqd ab ipso alie nū p q̄ se dāt: q̄d p ipm verbum factū ē: hoc ei reddit vt reficiatur. Oia p ipm facta sunt. Oia oia: vtiq̄ et hō. Si celū: si terra: si mare: si oia q̄ in ipso: si vniuersa creatura: vtiq̄ ille manifestus qui ad imaginē dei factus per verbum factus est hō. Non modo fratres tractamus: quomōd possit intelligi quod dictū est. In principio erat verbum et verbum erat apud deum et deus erat verbum. Ineffabiliter potest intelligi. Nō verbis hominis sit: vt intelligatur verbum dei. Tractam? et dicim? quare non intelligatur. Nūc nō dicimus vt intelligatur: sed dicim? quod impediatur ne intelligatur. Est enim forma q̄dā forma non formata: sed forma oīm formatorū. Forma incommutabilis: sine lapsu: sine defectu: sine tēpore: sine loco: superans oia: existens in oibus: et fundamentū quoddā in quo sint: et fastigiū sub quo sint. Si dicis: quia oia in illo sunt: nō mentiris. Dictū est enim ipsum verbum sapientia dei. Habem? aut scriptū. Oia in sapientia fecisti. Ergo in illo sunt omnia et tñ quia deus est: sub ipso sunt oia. Dicimus q̄ in cōprehensibile sit quod lectū est: et tñ lectū est: nō vt cōprehenderetur ab hoie: sed vt dolet et hō: qñ nō cōprehendit: et tñ inuenit vñ impeditur a cōprehensione et remouet et ea: et inhiaret perceptione incommutabilis verbi: ipse ex deteriori in meli? cōmutatus. Non enim verbum proficit aut crescit accedente cognitione: sed integrū si permanens: integrū si recesseris: integrū cū redieris: manens in se et in nouis oia. Ergo est forma oīs rerū. Forma infabulata sine tpe vt dicimus: et sine spacijs locorū. Quicquid enim loco capitur: circūscribitur. Forma circūscribitur finibus: habet metas: vnde et quousq̄ sit. Deinde quod loco capitur et mole quadā et spacio distenditur: minus est in parte q̄ in toto. Facit deus vt intelligaris. Quotidie autem de corporibus que ante oculos nostros sunt: que videmus: que tāgimus: inter q̄ sumus: possumus iudicare corpus quodlibet in loco habere formā. Omne aut quod spacium loci occupat: minus est in parte q̄ in toto. Pars corporis humani: verbi gratia: brachiū. Vtiq̄ minus est brachiū q̄ totū corpus. Et si minus est brachiū: breuiorē locū occupat. Item caput: pars est corporis in minori loco est: minus est q̄ totū corpus cui caput est. Sic oia que sunt in loco minora sunt in parte q̄ in toto. Nihil tale de illo verbo sentimus: nihil tale cogitemus. Non de suggestionē carnis spiritualia imaginemur. Non est ille sermo: non est ille deus minor in parte q̄ in toto. Sed nō potest tale aliqd cogitare. Magis pia est talis ignorātia q̄ presumptā scientia. Loquimur enī de deo. Dictū est. Et deus erat verbum. De deo loquimur: q̄d mirū si non cōprehendit: Si enim cōprehendit: non ē deus. Sit pia pfectio ignorātie magis q̄ temeraria pfectio sciētie. Attingere aliquantū te mente dei: magna beatitudo est: cōprehendere autē omnino impossibile. Ad mentē deus ptingit: intelligendus est: ad oculos corpus: videndus est. Sed corp? oculo cōprehendere te putas? Omnino non potes. Quicquid enim aspicias: nō totū aspicias. Locus hominis faciem vides: dorsum nō vides: eotpe quofaciem vides. Et qñ dorsū vides: eotpe faciem nō vides: Non sic ergo vides vt cōprehēdas: sed qñ aspicias aliā partem quā nō videras: nisi memoria te: cū faciat vt memineris te vidisse vnde recedis: nunq̄ te diceres aliquid vel in superficie cōprehendisse. Tractas q̄ vides: versas huc atq̄ illuc: velut ipse circus vt totū videas. Vno ergo aspectu totū videre nō potes. Et q̄diu versas vt

In euāgelio scdm̄ Iohannē. Sermo. xxxviij. Fo. lviij.

videas: pres vides: et contere dō q̄ vidiſti alias pres: vide-
ris totū inſpicere. Non autē hic oculorū viſus: ſed memorie
viniacitas intelligit. Quid ḡ de illo x̄bo fratres dici pōt: Ec-
ce de corpibz viciū? ſubiactibz oculis n̄ſis: nō illa poſ-
ſunt cōprehendere aſpectu: q̄s ergo oculis cordis cōprehē-
dit deū? Sufficit vt attingat: ſi purus ē oculus. Si autē at-
tingat quodā attigit incorporeo & ſpirituali: nō tñ cōprehē-
dit: ſi purus eſt: & hō ſit beat⁹ contingēdo corde illud q̄
ſemp beatū manet: & eſt illud beatitudo ppetua & vnde ſit hō
vius vita ppetua: vñ ſit hō ſapiēs ſapiētia pfecta: vnde hō
ſit illuminat⁹: lumē ſempiternū eſt. Et vide quēadmodū tu
cōtingēdo efficiſis q̄ nō eras: nō illud q̄ cōtingis facis eē
q̄ nō erat. Hoc dico. Deus nō creſcit ex cognito: ſ; cog-
tor: et cognitione dei. Ne putem⁹ fratres chariſſimi q̄ dñſi-
cium pſtam? deo: q̄ dicitur? pectū nos dare quodamō. Hō
enī vñ augeat ille dam⁹: q̄ t lapſo ieger eſt: te redeſſe in-
teger manet: patris videre vt beatificet puerſos: & aduerſos
punit cecitate. Qui enī ſe auertit a lumine x̄o. i. a deo: iā ce-
cus effici. Non dñſi ſentit penā ſed iā habet. Itaqz verbū dei
fratres chariſſimi iocōpaliter: inuolabiliter: incommutabiliter:
ſine t̄pali natiuitate nati: tñ intelligam⁹ a deo. Putam⁹ ne
poſſum⁹ aliq̄ nō pſuadere q̄bus dā inſidelib⁹ nō abhorre-
re a vero q̄ dā: a nobis fide catholica q̄ cōtraria eſt arrianiſ: a
quib⁹ ecclia ſepe tēta ē: cū carnales hoīes facili⁹ illud
accipit q̄ videre pſueuerūt: Auſi ſūt ei q̄ dā diceſ. Maior
eſt fili⁹ eſt p̄cedit t̄pē. i. maior eſt fili⁹ p̄r: minor eſt pa-
tre fili⁹: et a patre in t̄pē pcedit. Eſt ſic diſputat. Si nat⁹ eſt:
vtiqz erat p̄ ante q̄ fili⁹ illi eſſet nat⁹. Attēdit. Adſit nobis
adiuuantib⁹ ofonibus vñſis et pia intētiōne accipe cupiētib⁹
q̄ ipſe dona uerit: q̄ ipſe ſuggeſſit. Adſit nobis vt poſſum⁹
quod nō explicare q̄ cepim⁹. Et fratres ante dico. Si nō
potero ego explicare: nō rationē p̄ter ſed hominē defeſſi
ſe. Itaqz vos hortor et deſcor vt ozetis: aſſit mīa dei: ita rē
a nobis dici faciat: vt vos exaudire oportet: et nos dicere.
Hoc ergo illi dicūt. Si fili⁹ dei eſt: nat⁹ eſt. Hoc fatemur.
Hō enī eſſet fili⁹ ſi natus nō eſſet. Maniſeſtū eſt: admittit ſi-
des: app̄obat ecclia catholica: verū eſt. Adiuuāt deinde.
Si natus eſt patri fili⁹: erat p̄ ante q̄ fili⁹ ei naſceret. Hoc
reſpuit fides: reſpuit aures catholice. Anathematizaf: et
tra eſt q̄ hoc ſapit: nō p̄tinet ad p̄cipationē ſocietate q̄ ſan-
ctoꝝ. Ergo ait. Rationē mibi redde: quōd eſt fili⁹ potuit naſci
patri et coeuiſ ei ē q̄ natus eſt. Et q̄d faciē? fratres: q̄n
carnalib⁹ iſta ſpiritualia iſtimam⁹: ſi tñ et noſ ipſi nō carnales
ſumus: q̄n carnalib⁹ iſta ſpiritualia inſinam⁹: bōe aſſueſ-
cio natiuitate terrenā: et vidēt iſtī? creature ordinē: vbi ſuc-
ceſſus & deſceſſus: gignēt et genitos etate diſtinguit. Poſt
patrē enī naſci fili⁹: patri vtqz mortuoroſo ſucceſſur⁹. Hoc
in hoīb⁹: hoc in alijs animātib⁹ inuenimus: patres p̄ci-
o: reſp̄e: filios t̄pē poſterioꝝ. Hoc cōſuetudine vidēti: car-
nalia trāſſerre illi ad ſpiritualia cupiūt: itēti de carnalitū fa-
cilis ſeducunt. Hō enī rano audēt ſi ſequit talia p̄dicātes
ſed cōſuetudo q̄ etia iuoluit eos vt talia p̄dicaret. Et q̄d fa-
ciem⁹ nos? Silebim⁹? Etia liceret. Coſtitū enī ſilēdo ali-
quid dignū de re ieffabili cogitare. Hā quicq̄ pōt fari: nō
eſt ineffabile. Ineffabilis eſt autē deus. Si enī raptū ſe dicit
vñ i tertiū celſū: ap̄ls paul⁹: & dicit ſe audire ieffabilia ver-
ba: q̄tōmagis ipſe ieffabilis q̄ talia demōſtrauit que fari nō
poſſit: cū demōſtrata ſunt: Itaqz fratres: meli⁹ erat ſi poſſe-
mus tacere & dicere. Hoc h̄z fides: ſic credim⁹. Hō potes ca-
pere: puulus es: pariēter tolerādū donec pēnas nutrias: ne
cū volare iplumiſ volueris: nō ſit illa aura libertatis: ſed ca-
ſus temeritatis. Quid illi p̄tra? O ſi h̄ret q̄d diceret: diceret
mibi. Deſiciēt iſta excuſatio eſt. Quid eſt: neſcit q̄ reſpōde-
re nō vult. Ille cui h̄ dicit: ſi nō reſpōdeat: in ſeipſo vici⁹ nō
eſt: vincit tñ in tribūtib⁹ fratrib⁹. Audiūt enī fratres iſtī:
mī & putāt reuera nō eſſe q̄d dicat: et forſitā vñ putāt nō eē
q̄d dicat: non tñ nō eſſe q̄d ſentiat. Homo enī nūl pōt dice-
re: q̄ nō etiā ſentire poſſit. Pōt etiā aliū ſentire: q̄d dicere
nō poſſit. Et ſeruata illi maieſtatis ieffabilitate: ne cū ali-
quas ſimilitudines p̄tra illos dederimus: putet nos aliq̄ p
iſtas ſimilitudines iam pueniſſe ad id q̄ nec dici nec cogitari
pōt certe a puulis. Eſt pōt ab aliq̄bus maiorib⁹: pōt et par-
te: pōt enī gignere: pōt per ſpeculū nō dum autē facie ad fa-
ciem. Demus et nos aliq̄ ſimilitudines aduerſus illos vñ illi

reſellantur: nō vnde illud capiat. Et enī cum dicimus valde
poſſe fieri: poſſe intelligi: vt et nat⁹ ſit et coeternus ſit ei a quo
natus eſt: vt h̄ reſellat et q̄ ſi falſum eſſe demōſtrant: ſimilitu-
dines nobis dāt. Vnde: De creatura: et dicit nobis. Hō vtqz
erat ante q̄ gignat filiū: maior eſt fili⁹ ſuo. Et equus erat an-
te q̄ generaret filiū: et ouis et cetera aī alia. Similitudines ad-
hibet de creaturis. Quid? Nobis laborādum eſt vt et nobis
inueniamus ſimilitudines earū rerū q̄s aſſumimus? Quid ſi
nō inuenirē? Hō recte poſſet dicere: natiuitas creatoris ſor-
taſſe ſimilitudinē in creatura nō habet. Quāto enim ſupat ea q̄
ſunt hic in eo q̄d ibi eſt: tāto ſupat ea q̄ hic naſcunt in eo q̄d
ibi natus eſt. Dia per deū hic ſunt. Et q̄d tñ eſt cōparādum
deo? Sic oīa q̄ hic naſcunt: illo efficiēte naſcunt. Eſt ſic forſi-
tan nō inuenit aliq̄ ſimilitudo natiuitatis ei⁹: quō nō inuenit
& ſubſtāne eius et imutabilitatis diuinitatis maieſtatis eius.
Quid enī ſimile hic inueniri pōt? Si ergo forſitā nec natiuita-
tis ſimilitudo inueniatur: nunq̄ inde oppoſitus ſum⁹: q̄ nō inueni ſi-
militudines: creatori oīm i creatura: cupiēs inuenire q̄d eſſet
ſimile creatori? Et reuera fratres nō ſum iūcturis t̄pales ſi
militudines q̄s eternitati poſſum cōpare. S; & tū q̄s inueni-
ſti: q̄d ſunt? Quid enī inueniſti? Q̄ p̄r maior eſt t̄pē q̄ fili⁹: &
ideo viſ vt fili⁹ dei t̄pē minor ſit q̄ p̄r eternus: q̄ inueniſti mi-
norē filiū patri t̄pali. Da mibi eternū patrē hic: et inueniſti ſi-
militudinē. Filiū minoꝝ inuenis patrē in t̄pē: filiū t̄palem
minoꝝ patrē t̄pali. Nunq̄d inueniſti mibi filiū t̄palem mino-
rem eterno patri? Q̄ ḡ in eternitate ſtabilitas eſt: in t̄pē autē
varietas. In eternitate oīa ſtāt: in t̄pē alia accedūt: alia ſuc-
cedūt: potes inuenire filiū in varietate t̄pīs: ſuccedētē patri:
q̄ etiā patri ſuo ipſe ſucceſſit nō eterno patri t̄pali. Quid er-
go poſſum⁹? fratres mei in creatura inuenire coeternū: q̄n in
creatura nūl inuenimus eternū? Inueni eternū patrē in cre-
atura: & inuenio coeternū filiū. Si autē nō inuenis eternū: &
vincit in t̄pē: ſufficit vt ad ſimilitudinē inueniam⁹ coeuiſ. Ali-
q̄d enī coeternū: aliud coeuiſ. Coeuiſ q̄n die dicimus eos: q̄
eandē habēt menſurā t̄pōꝝ. Hō alter ab altero p̄cedit t̄-
pōꝝ: amboſ tñ eſſe cepim⁹ quos dicim⁹ coeuiſ. Si potue-
rimus inuenire coeuiſ q̄d naſci et a q̄ naſci: ſi poſſum⁹ inueniri
coeuiſ duo generāſ & gignat⁹: hic inuenim⁹ coeuiſ: ubi intelli-
gimus coeterna. Si hic inuenio genitū et eo eē cepiſſe et q̄ ce-
pit gignat⁹: intelligim⁹ certe filiū dei et eo eē nō cepiſſe et q̄
nō cepit generator. Eceſſor taſſe fratres inuenimus aliq̄d in
creatura q̄d de aliare naſcat⁹: & tamē et eo t̄pē eſſe iſciat et
quo cepit illud vñ naſci: h̄ et eo et q̄ illud cepit: illd et eo et
quo illud non cepit. Hoc ḡ coeuiſ: illud coeternū. Arbitro
ſanctitatē v̄ſtrā iam intellexiſſe q̄d dico nō poſſe cōparari tē-
poralia etnis: ſ; poſſe et aliq̄ tenui & parua ſimilitudine coeuiſ
coeternis. Inueniam⁹ itaqz coeuiſ: et de ſcripturis admonē-
amur ad has ſimilitudines. Legim⁹ in ſcripturis de iſa ſapiē-
tia. Q̄dō eſt enī lucis eterne. Pr̄legim⁹? Speculū ſine ma-
cula dei maieſtatis. Ipſa ſapiētia dicta eſt. Q̄dō eſt enī lu-
cis eterne. Dicta ē ymago patris. Hinc capiam⁹ ſimilitudinē:
vt inueniam⁹ coeuiſ et quib⁹ intelligam⁹ coeterna. Q̄rriā-
ne ſi inuenio genitorē nō p̄cedere t̄paliſ illud q̄d genuit:
ſi genitū nō eſſe minoꝝ t̄pē illo a q̄ gignat⁹ eſt: iuſtū eſt vt cō-
cedas mibi poſſe iſta coeterna inuenire in creatori: q̄n coeuiſ
in creatura inueniri potuerūt. Jam quidē aliq̄bus fratrib⁹
hoc occurrere puto. Hā p̄uenerūt aliq̄ et quo dixi. Q̄dō ē
enī lucis eterne. Ignis enī lucem fundit: lux ab igne fundit.
Quid a q̄ exiſtat ſi gramus quorūdie cū lucernā accēdimus
admonemur rei cuiuſdā inuſibilis & ienarrabilis: vt lucerna
aliq̄ intelligētie noſtre in iſta nocte ſeculi poſſit attēdi. Attē-
de eū qui lucernā accēdit. Hō accēſa lucerna nōdū eſt ignis
nōdū eſt & fulgur q̄ ab igne erit. Interrogo autē ego et dico.
Fulgur ab igne exiſtit: an ignis a fulgure? Q̄s aīa mibi re-
ſpōdet? voluit enī de⁹ inſeminare oī aīe inuita intellect⁹: in-
tia ſapiētie. Q̄s mibi aīa reſpōdet & nemo dubitat q̄ ſplen-
dor ille de igne exiſtit: nō ignis de ſplēdore. P̄donam⁹ ergo
ignē patrē illius ſplēdoris: q̄ iā ſp̄locuti ſumus coeuiſ nos q̄
rerem⁹ coeterna. Si lucernā accēdere cupio: nōdum eſt ibi
ignis: nōdū eſt ille ſplēdor. Mor autē vt accēdero: ſimul cum
ignē ſplēdor exiſtit. Da mibi h̄ignē ſine ſplēdore: & credo ri-
bi patrē fuiſſe ſine filiō. Attēdite. Dicta eſt vt tāta reſpōdit
a nobis dici. Hō adiuuāt intētiōne ofonis vñ & p̄para-
tiōne cordis vñ & p̄ceptis: q̄tū capere potuiſtis. Illa tñ

Sap. vij.
vbi ſupat

5

De

b

Sancti Augustini de verbis dñi.

ineffabilia sunt. Nihil dignū putetis dictū: vel eo ipso quo coeuius coeterna cōparant: tpalia semp manētib: extingui-
bilia incōparabilib. Sed q: dicit: est filius et ymago p̄ris: accipiamus: et aliquā silitudinē hinc in rebus lōge differen-
tibus v̄t p̄locuti sum. Ymago exiit de speculohōis intū-
tis speculū. Nō nobis pōt suffragari ad euidētiā rei huius
quā explicare v̄t cūq: conamur. Et enī dicit mibi. Ille q: at-
tendit speculū tam v̄t q: erat: etiā natus erat. Exiit imago
v̄t aspector: extiterit. Nā ille qui ispicit erat: et anteq: accede-
ret ad speculū. Quid ergo iuuenimus v̄t possimus eruere ta-
lem silitudinē: sicut eruius de igne et splēdore: faciamus
hoc aio. Facile nostis quē admodū aq: corporis sepe reddat
imagines. Hōc dicim: qñ quisq: vel trāsit sup aquā vel sit: et
videtibi imaginē suā. P̄onom: ergo aliqd sup aquā natus:
vel virgultū aut herbā: nōne cū imagine sua nascit? Mor: v̄t
incipit extiterē: icipit cū illo extiterē imago ei: nō p̄cedit
nascēdo imaginē suam: nō mibi ostēditur nātū esse aliqd sup
aquā: et postea apparuisse: sed nascit cū imagine sua: etiā ima-
go ab illo nō illud ab imagine. Nascit ergo cū imagine sua:
et simul esse incipit virgultū imago eius. Nūquid nō fate-
ris imaginē esse de illo virgulto: nō virgultum de imagine?
Sēntia ergo de virgulto illo p̄teritis imaginē. Itaq: et gene-
rans et gēntū est simul eē ceperūt. Ergo coeuius fuit: si
semper virgultū: semper imago de virgulto. Qd autē de alio est:
v̄t q: nātū est. P̄otest ergo semper esse generā: et semper cū illo
qd de illo nātū est. Ibi enī est uabamur: ibi laborabam: quō
intelligeret sempiterna natiuitas. Ergo fili: dei fm hoc di-
citur qd p̄t est qd b: de q: sit: non fm q: p̄t esset p̄t et postea
filius. Semp pater: semper fili: de patre. Et q: quicqd de aliq:
est: nātū est. Semp igit filius nāt: semper pater: semper imago
de illo: quō imago illa virgultū: et de virgulto nātū ē: si semper
virgultū: semper nātū esset et imago de virgulto. Non potuisti
inuenire coeterna gēnta eternis gēntorib: et inuenisti coe-
uia nātū tpalibus gēntib. Intelligo coeternū filiū nātū
eterno gēnti. Qd enī est tpali coeuius: hoc est eterno coeter-
num. Hinc etiā est modicū qd aduertans fratres p̄pter blas-
phemias. Semp enī dicit. Ecce dediisti silitudines: sed splē-
dor q: fundit de igne min: lucet q: ipse ignis: et imago virgul-
ti min: v̄t q: habet p̄prietatē q: illud virgultū v̄t imago est.
Hābēt ista silitudines: sed nō habēt oimodo eq̄litate: quare
nō vidēt esse eiusdē substantiē. Quid q: dicimus: Ecce intel-
lecti eternū patre: intellexi coeternū filiū. Nā sicut effusum
splēdore min: lucet igne: aut sicut effusam imaginē minus
q: virgultū existentē dicimus: Nō. Sed eq̄litas oimoda est
id est eiusdē substantiē. Nō enī hōiem generat: et equus equū:
et aliter v̄t nos dedim. Dederūt enī silitudines illi ex his
qui nascunt in tpe et p̄cedunt tēpore ab eis a quib: nascunt:
sicut hō de hōie. Maior ille tpe prior nāt: sed tamē hō et hō:
id est eiusdē substantiē. Nō enī hōiem generat: et equus equū:
et pecus pecudē. Ad eandē substantiā generat ista: sed nō ad
id tēpus. Diuersa sunt tpa: sed nō sunt diuersa natura. Quid
ergo hic laudamus in ista natiuitate: Certe eq̄litate nature.
Quid autē deest: Et qualitas tēporis. Teneamus hic v̄t q: b:
laudat: id est eq̄litate nature. In illo autē gñe silitudinū qd
nos dedim: de splēdore ignis: et de imagine virgulti eq̄litate
nature nō inuenio: inuenio coeuitatē. Quid hic laudam? Co-
euitatē. Quid deest: Et qualitas nature. Cōiunge q: laudas.
In creaturis enī deest aliqd q: laudas: i creatorē deesse ni-
hil pōt: q: qd inuenio in creatura: a creatorē artifice p̄cessit.
Quid ergo in coeuius: Nōne hoc deo dandū qd ibi laudas?
Qd autē deest nō tribuēduz maiestati: in qua nullus defect:
est. Ecce offero tibi gēntis coeuiā gēntiā. Laudas ibi co-
euitatē: sed disparilitatē reprehēdis. Qd reprehēdis noli tri-
buere deo: qd laudas tribue. Et tribuis illi ex isto genere si-
militudinū p̄o coeuitate coeternitatē: et coeternū sit nātū
cū eo a quonatus sit. De alio autē similitudinū genere que

ipsa creatura dei est et os laudare creatorē: quid ibi laudas:
Et qualitatē nature. Nam p̄pter illā dīstinctionē de deas co-
eternitatē: v̄t p̄pter istā eq̄litate: et p̄fecta natiuitas eiusdē
substantiē. Quid enī oemētius fratres mei: q: v̄t in aliq: laudē
creaturā qd nō sit in creatorē? Laudo in hōie eq̄litate na-
ture: et nō credo in eo q: fecit hominē: Qd de hōie nātū est hō
est: et quod de deo nātū est nō id erit qd ille de quo nātū est:
Laudet ergo creatorē oia opera sua. Inuenio hic coeuius: co-
gnosco ibi coeternū. Nōne eq̄litate inuenio nature: ibi intelli-
go eq̄litate substantiē. Tōtū ergo ibi qd hic ex partib: sin-
gulis et reb: singulis inueni. Tōtū ergo simul et p̄o hoc solū
qd in creaturis totū inuenio ibi: sed tanq: in creatorē: quāto
ampli: qd hic visibilia: illa inuisibilia: hec tpalia: illa eterna
hec cōmutabilia: illa incōmutabilia: hec corruptibilia: illa
incorruptibilia. Postremo in hōie ipso ea q: inuenim: hō et
homo duo hōies sunt: ibi pater: fili: v̄t v̄t. Nō deo o-
stro grās ago ienarrabiles: q: ex hoc loco scrupulosissimo et
laborosissimo ifirmitatē meā liberare dignat: est: p̄tēb:
vobis. Ante oia tamē seruare hoc quicqd de creatura potui-
mus colligere: aut sensu corporis: aut cogitationē animi: ienar-
rabiliter trāscendere creatorē. Sed vis illū mēte cōtingere:
purgā mēte: purgā cor tuū. Mundū fac oculū: v̄t illud q:
quid est possit attingi. Mundū fac oculū cordis. Beatū enī
mūdo corde: qñ ipse dei v̄t videbit. Nō autē mūdo corde:
quid potuit misericordi: p̄curari aut donari ab eo: nisi v̄t il-
lud verbū de quo tāta et tā multa dixim: et nihil dignū dixi-
mus: nisi v̄t illud verbū per qd facta sunt oia fieret qd nos su-
mus: v̄t attingere possim: illud qd nō sumus: Nō enī deus
sum: sed possumus mēte v̄t cordis acie interiore videre deū.
P̄ccat: acies n̄e obtrite: obtruse: ifirmitate deiecte cupiūt
videre: sed in spe sum: in re nōdū sumus. Fili dei sum. Hoc
ait iohānes q: ait. In p̄ncipio erat verbū et verbū erat apud
deū: et de: erat verbū: quī supra p̄ccat: dñi dīscībebat: q: secre-
ta ista de sinu illius cordis hauriebat. Ipse ait. Dilectissimi
filij dei sum: et nōdū apparuit qd erimus. Scim: q: cū ap-
paruerit similes ei erim: qñ videbim: cū sicuti est. Hoc no-
bis p̄mittit. Sed v̄t inueniamus si nōdū possum: verbū vi-
dere dñi: audiamus verbū carnē: q: carnales facti sum: au-
diamus verbū carnē factū. Ideo enī venit: nō suscepit infir-
mitatē nostrā: v̄t possumus firmā locutionē capere dei p̄ortis
infirmitatē tuā. Et vere dicitur est lac. Lac enī dat paruulis:
v̄t cibū sapiētē de maiorib: Lactare parvū: v̄t auide pa-
scharis. Quō enī fit etiā lac quo lactatur infans: Nōne eia
erat in mēsa: Sed iualidus ē infans ad comedēdā eia: q: in
mēsa est. Quid facit mulier: Incarnat escam: et cōficit lac de
ipsa. Cōficit nobis qd capere possum. Sed verbū carofactū
est: v̄t lacte puulū nutremur: qd ad cibū quidē eramus infan-
tes. Qñ hoc iter est: q: quādo cibum mater incarnatū lafa-
cit: cib: in lac cōuertit. Incōmutabiliter autē mētem verbū
carnē assumpsit: v̄t eēt quodāmo p̄teritū. Quid est: nō corrup-
pit: Nō cōmutauit v̄t per habitū tuū tibi loq̄ret: nō in hōie
trāsmutat: atq: cōuersus. Incōuertibilis enī et incōmutabi-
lis et oīno inuolabilis manēs: facit: est qd nō ad te: qd ipse ad
patrē. Ipse enī infirmus qd dicit v̄t possum recuperare visu
verbū et aliq: pte attingere: per qd facta sunt oia: Venite ad
me oēs q: laboratis et onerati estis: et ego reficiā vos. Tollite
iugū meū sup vos: et discite a me q: mīris sum et hūilis corde.
Quid m̄g filij dei: sapiētia dei p̄ q: facta sunt oia: p̄clonaf:
Vocatur humanū gen: et dicit. Venite ad me oēs q: laboratis
et discite a me. Putabas forte dicturā sapiētiaz dei. Discite
quō celos feci et astra: Dia etiā in me anteq: fieret numerata
erāt: quō in virtute rationis incōmutabilis etiā capilli vestri
numerati sunt. Nec putabas et talia eē dicturam: Nō. Sed
prius illud. Quā mīris sum et hūilis corde. Ecce qd capiat:
videt fratres: certe pax est. Ad magna nos tēdimus: parū
capiam: et magni erimus. Ut capere celsitudinē dei: cape
prius humilitatē dei. Dignare eē humilis. p̄pter re: q: deus
dignat: est hūilis esse. p̄pter eē demere: nō enī. p̄pter se. Cape
ergo humilitatē xpi: discite hūilis esse: noli supbire. Cōfite
infirmitatē tuā: iace paciēter ante medicū. Cū ceperis hūi-
litate ei: surgas cū illo: nō qñ et ipse surgat fm qd verbū est:
sed tu poti: v̄t magis magisq: ate capiat. Intelligas pri-
mo turbatē atq: desitātē: itelligas postea certi: et clarus.
Nō ille crescit: sed tu p̄ficias: et quasi tecū vides surgere. Sic

Phil. ij.

Mat. v.

Joh. i.
Joh. xij.
Joh. iij.

Mat. x.

Mat. x.

In euāgelio scdm̄ Johānnē. Sermo. xxxix. Fo. lxxij.

est fratres. Credite preceptis deī: facite illa: et donabit vobis robur intelligētie. Non presumatis et quasi anteponatis scientiā precepto dei: ne iherozes nō solidiores remaneatis. Arbores arēdite. Petri tūa prius vt fursus excresecat. Figit radicē in humilitate vertice tendat ad celū. Nūquid nūti nūti ab humilitate tua? Ite sine charitate: sine hūilitate vis ex: cella cōprehēdere: sine radice auras petis. Ruina ē ista: nō incrementū. Habitante chūsto per fidē in cordibus vestris in charitate radicamini atq; fundamini: vt iplemini in om̄nem plenitudinem dei.

De eo qd scriptū est in euāgelio fm̄ eundē. In mundo erat et mūdus per ip̄m fact⁹ est: et mūdus eū non cognouit. Sermo. xxxix. In quo nos admonet patos eē ad expectādū nouissimā et cetera

Min⁹ noster iesus xps et venit ad hoies et abscel sit ab hoibus: vt rursus ē ad hoies. Et tū hic erat qm̄ venit: nec recessit qm̄ abscel sit: et ad eos vētur⁹. Et qm̄ dicitur dicit. Ecce ego vobiscū sum oibus diebus vsq; ad cōsummationē seculi. Scdm̄ formā q̄ serui quā suscepit: p nobis: quodā tpe nat⁹ est: occisus est et resurrexit: et ita non moris: nec mors illi vltia dñabit. Scdm̄ diuinitatē autē quā equis est patri: in hoc mūdo erat: et mūdus p ip̄m fact⁹ est: et mūdus ip̄m nō cognouit. De h̄ audistis mō euāgelij qd monuerit nos vlt admonuerit: cautos nos faciēs: et volēs esse expeditos et patos ad expectādū nouissimā: vt post nouissimā q̄ sunt in h̄ seculo metuenda succedat reges qd nō habet finē: beati q̄ picipes facti fuerint. Erūt autē tūc se curi: qd mō nō sunt securi: et iterū tūc timebūt: qui mō timere nōlūt. Ad hāc expectatiōē ē ppter hāc sp̄s xp̄iani facti sumus. Hōne spes nostra nō est de seculo: Hō amē secul⁹. Ab amore seculi hui⁹ vocati sumus: vt aliud seculū sperem⁹ et diligam⁹. In hoc abstinere nos debem⁹: ab oibus illis cōcupiscētis: h̄ est libōs accinctos h̄re debemus: et feruere et lucere i opibus bonis: hoc est lucernas ardētes in manib⁹ h̄re. Dicit enī ip̄s oīs discipulis suis alio loco euāgelij. Ne mō accēdit lucernā et ponit eā sub modio: sed sup cādelabru: vt luceat oibus q̄ in domo sunt. Et vt ostēderet vñ dicebat: subiecit et ait. Sic luceat lux v̄sa corā hoibus vt videāt bona facta v̄sa: et gloriā cēt patre vestrum q̄ in celis est. Ideo lūbos nō accinctos esse voluit et lucernas ardētes. Quid est libōs accinctos: Declina a malo. Quid est lucere: Quid est lucernas ardētes h̄re: H̄ hoc est. Et fac bonū. Quid est qd adiunxit et ait. Et vos similes estote hoibus expectātib⁹ dñm suū quādo reuertat a nuptijs: nisi qm̄ in illo psalmo sequitur. Ināre pacē et seq̄re eā: H̄ dec tēra: hoc est abstinentia a malo: et opatio boni: et spes p̄m̄i et eterni cōmemorata sunt in actib⁹ apostolor⁹: vbi scriptū est. Quod debet ad eos paul⁹ de cōtinētia: que ē spes vite eterne. Ad cōtinētia p̄tinet. Sint libi v̄si accincti. Ad iusticiā p̄tinet. Et lucerne ardētes. Ad expectatiōem dñi p̄tinet. Que ē spes vite eterne. Ergo declina a malo: hec est cōtinētia: h̄ sunt libi accincti. Et fac bonū: hec est iusticia: h̄ sunt lucerne ardētes. Quere pacē et seq̄re eā: hec ē expectatiō futuri seculi. Ergo si les estote hoibus expectātib⁹ dñm suū: qm̄ veniat a nuptijs. Hābētes autē ista p̄cepta et p̄missa: qd querim⁹ in terra dies bonos: vbi eos inuenire non possum⁹? Scio enī qd eos q̄ritis qm̄ aut egrotatis: aut in tribulationib⁹ estis: qd abūdāt in h̄ seculo: qm̄ cū etas vergit ad finē: et senex plen⁹ est ḡretus et nullis gaudiis: iter oēstri: bulationes qd bus cōterit gen⁹ humanū nō querūt hoies nisi dies bonos: et vitā volūt lōgā quā hic h̄re nō possunt: qd et lōga hois vita tāta breuitate cōstringit ad vniuersū seculi illi⁹ latitudine: qm̄ si vna gutta ad vniuersū mare cōparet. Quid ergo est vita hois: etiā illa q̄ lōga dicit⁹. Longā vitā dicit⁹ in seculo iusto breuis est: et sicut dicit⁹: abundāt gemit⁹ vsq; ad decrepitā senectutē. H̄ doc totū modicū et breue est: et tū quō q̄ritur ab hoibus: quāta diligētia: quāto labore: quāta cura: quāta vigilantiā: quāto ope querūt hoies vt diu hic viuāt et senescāt. Ip̄sum autē diu viuere: qd est aliud nisi ad finē currere: H̄ abūti h̄ esternū diē: h̄re vis et crastinū diē. Sed cū dies iste trāserit et crastin⁹: minus illis habebis. Ideo opas vt luceat dies: vt p̄p̄niet tibi qd tu nō vis puenire. Et tibi: bes aliqū solēntate amicis tuis: audis ibi a b̄i op̄atibus: dicit nbi: m̄itos ānos viuas: et veniat qd illi dixerūt. Quidē

Et veniat anni et anni: et nō vis vt veniat finis annoz. Stadia tua cōtraria sunt. Ambulare vis: et puenire nō vis. Ceru tamē vt dicit si tāta cura est hoibus vt quotidianis magnis p̄p̄niet laborib⁹: cupiāt vt tard⁹ moriant⁹: quāta cura agē dum est vt nunq; moriant⁹? Inde nemo vult cogitare. Quoti die q̄runt in isto seculo dies boni vbi nō iuuent⁹: et nō vult sic viuere vt illuc pueniat vbi iuuent⁹. Ideo eadē scriptura admonet et dicit. Quis est hō qui vult vitā: et diligit dies vidēre bonos? Sic interrogat scriptura vt sciret qd illi respōdēret: sciens qd oēs hoies vitā querēt et dies bonos. Ideo desiderio ip̄ozū interrogat: tanq; sibi de oim corde respon dēret. Ego volo. Sic dicit. Quis est hō qui vult vitā et diligit dies vidēre bonos? Quādmōdū etiā ista hora q̄ vobis loquor: cū audistis me dicitis. Quis est hō qui vult vitā: et diligit dies vidēre bonos: oēs respōdēt in corde vestro. Ego Hā et ego qd vobiscū loquor: vitā volo et dies bonos. Qd queritis vos: hoc q̄ro et ego. Quō si aurū nobis oibus esset nec sariū: et ego ad aurū vna vobiscū puenire volēs: et esset alibi in agro vestro in loco v̄re potestatis subdit⁹: viderē vos querētes aurū: et dicerē vobis: qd queritis? respōderēt mibi aurū: et ego vobis dicerē: aurum q̄ritis et ego aurū quero: qd queritis et ego q̄ro: sed nō ibi queritis vbi possum⁹ inuenire. Ergo audite me: vbi possum⁹ inuenire: vobis nō tollo: locū vobis ostēdo: imo seq̄mur oēs eū q̄ nouit vbi sit qd q̄rimus. Sic tūc: qd desideratis vitā et dies bonos: nō possum⁹ vobis dicere: nolite desiderare vitā et dies bonos: sed illud dicim⁹: nolite et hic q̄re in h̄ seculo vitā et dies bonos: vbi boni esse nō possunt. Hōne vita ipsa mortū sūct est? Dies autē ipsi p̄p̄rātes trāseunt: qd hodiern⁹ dies hestern⁹ excludit. Crastin⁹ iō nascit⁹: vt excludat hodiernū. Ip̄si dies nō stāt: tu q̄re cū illis vis stare? Desideriū ergo vestrū qd vitā vultis et dies bonos: nō solū nō rep̄rimo: sed etiā vehemētius accēdo. P̄p̄rātes q̄re vitā: q̄re dies bonos: sed vbi possum⁹ inueniri: ibi querant. Vultis enī audire me cū p̄siliū eius qd nouit vbi sint dies boni: et vbi sit vitā? Audite nō a me: sed me cū simul. Aut enī nobis quiddā. Venite filij audite me: p̄ur ramus et stem⁹: et aures erigamus: et corde itelligamus patre qui ait. Venite filij audite me: timorem dñi docebo vos. Et quā rem vult docere: et cui rei vultis est timor dñi. Sequitur. Quis est hō qui vult vitā et diligit dies vidēre bonos? Respōdemus oēs. Hos volum⁹. Quid sequit⁹ audiam⁹. Lohibe linguā tuā a malo: et labia tua ne loquant⁹ doli. Modo dicit. Ego iā dudū qm̄ dicebā. Quis est hō qui vult vitā: et diligit dies vidēre bonos: oēs respōdebamus. Ego. H̄ et iā rīdeat mibi aliqd. Ego. Ergo cohibe linguā tuā a malo: et labia tua ne loquant⁹ doli. Dic mō. Ergo dies bonos et vitā vis: cohibe linguā tuā nō vis a malo: et labia tua ne loquā doli? Ad mercedē alacer: ad opus piger: et cū nō operāti redduntur merces: vt nā in domo tua: vt operāti mercedē reddas. Hā scio qd nō operāti nō reddis. Quare? Quia nō operāti: nihil debes. Et deus posuit mercedē. Quā mercedē? Vitā et dies bonos qd oēs desideram⁹: ad qd dies oēs conamur venire. P̄p̄m̄issaz mercedē datur⁹ est. Quā mercedē? Vitā et dies bonos. Et qd sūt dies boni? Vita sine fine: req̄s sine labore. Magnā mercedē p̄posuit. In tāta p̄posita mercede: videamus qd iussit. Hā enī mercede tante pollicitationis et amore mercedis accēti: parem iussioni ei⁹ vires n̄ fas: latera: laceratos. Quasi iussurus ē onera grandia nos portare: forte aliqd fodere: forte aliquā machinā erigere? H̄ iussit tibi h̄ laboriosam: h̄ mēbrū qd iter oia mēbra cito moues: ip̄m tibi p̄cepit. Cohibe linguā tuā a malo. H̄ est labor erigere fabri cam: labor ē tenere linguā: Cohibe linguā tuā a malo. H̄ est loq̄ mēdaciū: noli loq̄ criminatiōes: noli loq̄ calūnias: noli loq̄ falsa testimonia: noli loq̄ blasphemias. Cohibe linguā tuā a malo. Vide quō irascris: si qd de te male loquar. Quō irascris alteri qm̄ de te male loquit⁹: sic irascere tibi qm̄ de altero male loq̄ris. Labia tua non loquant⁹ doli. Qd est intus in corde tuo: hoc dicat⁹ foras. H̄ aliud pectus regat⁹: aliud lingua p̄ferat. Declina a malo et fac bonū. Hā quō dicitur sum ei. Veli nudi⁹: qd adhuc spoliare vult vestit⁹: Hā qd p̄mit ciuē suū: quō habet suscipere peregrinū? Ergo per ordinem: prius declina a malo: fac bonū: prius accinge libōs tuos: et tunc lucernā accende. Et cū hoc feceris: securos expecta vitā et dies bonos: q̄re pacē et seq̄re eā: et tunc bona

ps. xxxij.

vbisupra.

ps.

Luce. xij.

b ij

...inglio sc
...
...
...

31

Beñ.iiij.

Job. i.

Βεñ.
xxviiij.

7P3. cxvi
20at. xxi.

Joh. ix.
Mat. xv.

13

Geñ. xxv.

xxj. de $\mathbb{L}$
ui dei. ca.

xxix.
Gen. xxx

शुभं च

War. κτ

Ἰῶν. xviij.

1 Rom. x.

℄

Ges. xvii

Gen. xxxi

Ἰσο. xvi.

10

Job. i.

Be. xxviii

Job. i.

Phil. iij.

2. *Искусство*, и

In euangelio scdm Johanne Bermo. xli. et. xlii. Fo. lix.

deorsu est. Oia et si breuitat vt potui exposui charitati v're. Ergo aut quod ad me pertinet: quod autem ad vos pertinet: pauperes cogitate. Conuersi.

De conuersione aque in vinum. In euangelio fm eundem. Sermo. xli. In quo principaliter superbiam detestatur.

Sic fratres. In christu eni credentes didicistis: et assidue etiam nos ministerio nro comendauim? vobis: qd medicina tumoris hois: humilitas est xpi. Pro eni perisset ho: nisi supbia suscepisset. Intitui eni: sicut dicit scriptura: ois peccati supbia. Contra ista peccati: intitui iusticie necessarii sunt. Si ergo ois pcti superbia intitui: vi sanaret tumor supbia: nisi de? dignaret? humilis fieri: Rubescat ho esse supbus: qn fact? est humilis deus. Ita qd dicit homini vt humiliet se: designatur: vt velint hoies vindicari: qn ledunt: supbia facit. Cum humiliari de dignant? vindicari vult: qn pena cuius? pdesse possit aliena. Vetus et iniuria passus: vindicari vult: de aliena pena aiit? fit medica mentis: et acquit? gride tozmetu. Ideo in oibus dñs xps humiliari dignat? est: pbes nobis via: si tñ dignemur ambulare per ea. Ecce inter cetera fili? virgines venit ad nuptias: qd cu apud patre esset instituit nuptias. Quod facta e prima mulier p qua venit pctm de viro sine femina: sic vir per que dele tuz est pctm de femina sine viro. Per illu ruin? per huc surgimus. Et qd in ipso nuptijs fecit: De aqua vini. Quid potuit? Qui poterat talia facere: dignat? est idigere. Qui fecit de aqua vini: potuit facere et de lapidib? pane. Eade po tentia erat. Sed tñc diabolus tetrauit: id xps non fecit. Scis eni? quado tetra? est dñs xps: h? i suggestit diabolus. Et su ruit eni: qz et hoc dignat? est: qz et h? ad humilitate pertinet. Esuriuit panis sicut deficit via: sicut vulnerata e sanitas: sicut mortua e vita. Cum ergo esuriret vt nostris: ait illi tentator: Si fili? dei es: dic lapidib? istis vt panes fiat. Et rñdit tetra tor: docens te respondere tetra tori. Ad h? eni pugnat i perator vt milites videret. Quid respondit? In solo pane viuut ho: sed in omni xbo dei. Et n? fecit de lapidib? panes: qd vtiq sic potuit facere sicut de aq vini. Et iusd? eni poterat et facere de lapide panes: sed n? fecit vt voluisset? ptenere tetra toris. Aliter eni tetra tor non vincit nisi contemnat. Et cu viciisset diabolus tentator: venerit angelus ministrabat ei. Qui ergo tñ poterat: qre illud n? fecit: et hoc fecit? Lege imo recole: quod audi st qn fecit b: id est de aqua vini. Quid addidit euangelista? Et credidit tñ eni discipuli ei? Hic quid tñc diabolus fuerat creditur? Qui ergo tñ potuit: esuriuit: sitiuit: fangit? est: doormiuit: corporebus est: celus est: crucifixus est: occisus est. Ita est via. Ambula p humilitate vt venias ad eternitatem. Deus xps: patria est? qm uos: ho xps via e qua imus: ad illu imus: p illu imus. Quid tñmem? ne erremus? Ho recessit a patre: venit ad nos. Videra lugebat: et mudi otinebat. In ptepti iacebat: angelos pascebat. Deus et ho: id est de? qui ho: id est ho qui de? Sed n? vnde ho: inde deus: qz verbu ho: qz verbu caro factu est: et de? manedo: et hois carne assumedo: addedo qd n? erat: n? perdedo qd erat. Ergo et mo iam passus p ipsaz humilitate: iam mortuus: iam sepultus: iam resurrexit: iam ascendit i celu: ibi est et sedet ad dexteram patris: sed hic est egēs in pauperib? suis. Ena hesterno die h? comedauit charitanti v're: ppter illud qd dixit nathanaeli. Maius his videbis. Dico autē vobis: videbis celu apertu: et angelos dei ascēdentes et descēdentes ad filiu hois. Quesiuit? quid eēt: et diu locuti sum? Hic quid? eade hodie replicare debemus? Qui affuerit recordent. Breuiter tñ comemozo. Ho diceret ascēdentes ad filiu hois nisi sursum eēt: n? diceret descēdentes nisi deorsu esset. Ipse sursum. ipse deorsum. Sursum in se: deorsu in suis. Sursum apud patre: deorsu in nobis. Tñ et vor illa ad faulu. Saule saule qd me psequeris? Ho diceret. Saule saule: nisi qz sursum erat. Sursum eni saulus n? psequeretur. Ho diceret qd me psequer? qz sursum erat: nisi eēt et deorsu. Timere xpm sursum: agnoscere deorsu. Habe xpm sursum largiente: hic agnosce idigente. Hic paup est: ibi diues ē. Et hic paup: per est xps: p nobis: ipse loquit. Esuriuit: sitiuit: nud? fuit: hois spes fuit: i carcere fuit: qbus dā dicit: ministrastis mihi: qbus dāz dicit: nō mihi ministrastis. Ecce pbaum? xpm pauperē: xpm diuitē: qd nescit? Et h? ad ipsas diuitias pteinebat: aqua

in vinu vertere. Si diues est qd habet vinu: qis diues est qui facit vinu? Ergo diues et paup xps. Tanc deus diues: tan qd ho paup. Jam et ipse ho diues ascēdit in celu: sed et ad dexteram patris: adhuc tñ hic paup esurit: sitiit: nud? est. Tu qd es? Diues an paup? Multi mihi dicūt: paup sum: et veru dicunt. Agnosco pauperē aliqd habentē: agnosco et indigentē. Sed h? quidā multi auri et argenti. O si agnoscat se pauperē. Agnoscat se pauperē: si agnoscat iura se pauperē. Quid eni? Quatu vis habeas qd cūq diues es: dei medicus es. Venit ad hora orationis: et ibi te pbo. Petis. Quō nō paup es qui petis? Plus addo. Panē petis. An nō es dicitur? Panem nrm qd dānti vā nobis: Qui panē qd dānti petis: pauper es an diues? Et tñ xps dicit tibi. Da mihi et eo qd tibi de di. Quid eni attulisti qn venisti? Oia q creauit: creat? hic inuenisti: nihil attulisti: nihil hinc tolles. De meo mihi qre nō donas? Tu plen? es: et paup inanis est. Primordia v're at tendite: ambo nudi nati estis. Et tu q nudus natus es. Multa hic inuenisti. Hic quid tecu aliqd attulisti? De meo qro: vā reddo. Hic habuisti melargiore: facito debitorē: habebat se fenoratores. Pauca mihi das: plura reddā. Terrena mihi das: celestia reddā. Temporalia mihi das: eterna refutuas. Te ipsum tibi reddam: quando te mihi reddidero.

De infirmo iacente ad piscinam. In euangelio fm eundem. Sermo. xlii.

Recitissima in aurib? nris sonuit euangelica lectio: et ad cognoscēdū quid sibi vellēt q lecta sunt fecit artētos. Hoc de me expectari arbitror: h me p vtribus exposuit? vno adiuuante pollicetor. Procul dubio eni nō frustra fiebat illa miracula: et aliqd nob? p eterna salute figurabāt. Hic salus corporis q reddita ē ho: quātū tē pous fuit? Que est eni vita v're: dicit scriptura? Vapoz indit ad modicu apparēs: dei cept ex terminabit. Et q illi? hois corpi ad xps reddita est sanitas: reddita ē nōnulla diuturnitas vapor. Ho itaqz p magno illud habēdū est. Vana salus hois. Et illud recolite fres: illud ppheticu: euāgelicu. Ois caro fenit: ois honoz carnis vt flos feni: fenū aruit: flos decidit: vbi dñi manet i eternū. Verbu dñi ena feno dat honoz: et honoz nō trāsit ozu. Dat eni et carni imortalitatē. Sed prius trāsit tribulatio vite hui? de q nobis pstat auxilū cui dicitur? Da nob auxilū de tribulatione. Tora qppe ista vita intelligēb? tribulatio ē. Sūt eni duo torzores aic nō simul torzores s: cruciatu alternātes. Hoz duoz torzoz noia sūt timor et dolor. Qñ tibi dñi est times: qñ male ē dolos. Seculi hui? quē nō decipit pseritas: nō frāgit aduersitas: Tenēda est in d feno: et in dieb? feni via tūior: vbi dei. Cū eni di cū esset. Ois caro fenit: ois glia ei? vt flos feni: fenū aruit: flos decidit: qñ nos qram? q feno spes q feni feni stabilitas: sed verbu inq? dñi manet i eternū. Et vñ inq? ad me verbu dñi: Verbu caro factū est: et habitauit in nobis. Verbu eni dñi tibi dicit. Noli respuere pmissu meū: qz nō respu fenū tuū. Hoc qd nobis pstat verbu dñi vt ad ipm nō tenere: mus: ne cū floze feni trāfirem? h ergo qd nō pstat vt verbu caro fieret: suscipiēs carnē nō mutatu i carnē manēs et assumēs: manēs qd erat: assumēs qd n? erat: hoc qd nobis pstat etia piscina illa significat. Breuiter dico. Hic illa iudai: cus pplus erat: qnqz ponticus lex. Quinqz eni libros scripti moyses. Ergo aq qnqz ponticib? tingebat: sicut ille pplus lege coerebat. Aque p turbato: illo pplō est dñi passio. Qui descēdebat sanabat nō nisi vn? qz ipsa ē vnitas. Quibus cūq ista displicet xpi passio: supbi sunt: nolūt descēdere: nō sanātur. Et ego inq? creditur? sū deū in carne: deū natū ex femina: deū crucifixū flagellatū: mortuū: vulneratū: sepultū: Absit vt h? credā de deo: idignū est. Loz loquaf nō ceruit. Supbo videt dñi humilitas idigna: iō aralib? lōge sit sanitas. Noli te extollere: si vis sanari descēde. Epauescere pietas debuit: si xps in carne mutabil? diceret. Hic cast? omendat nbi veritas imutabilē xpm qstū attrinet ad vbi. In principio eni erat verbu: vbi erat apud deū: nō qd sonaret et transferet: qz de? erat verbu. Manet q incōmutabilis de? mus. O verat pietas: manet de? tu. Noli timere. Ho periret: p ipm nec tu peris. Manet: nascit ex femina: sed i carne. Verbu autē et matre fecit. Qui erat anteq fieret: feli sibi i q fieret. Infans fuit: sed in carne. Surgit: creuit: alimēta sūpsit: petates cucurrit:

Mat. vi.

Jaco. iiii.

Ps. lii.

Ps. lii.

Ps. lii.

Joh. i.

B

Joh. i.

b iij

Sancti Augustini de verbis dñi. Sermo. xliij.

ad iuuētā puenit: s; in carne. Fatigat? dormiuit: sed i carne. Esuriet: s; in carne. Passus est: sed i carne. Lēprebēsus: ligat? flagellatus: cōmunijs affectus: postremo crucifixus: occisus: sed i carne. Quid ex paucis: Quid dñi manet in eternum. Qui respuit istā dei humilitatē: nō vult sibi a mortifero tumore supbie sanitatē. Psestuit ergo dñs iesus xps per carnes suā carni nre spem. Suscepit enī qđ noueram? in hac terra qđ hic abūdabat: nasci i mori. Nasci i mori hic abūdabat: resurgere et in eternū viuere nō hic erat. Inuenit hic viles merces terrestres: attulit pegrinas celestes. Si ex paucis: scis mortē: ama resurrectionē. Dedit tibi auxiliū de tribulatione sua: nā yana remanserāt salus tua. Salutē itaq; in hoc mūdo peregrinā: hē est sempiternā fratres agnoscam? et dñi gamus: et in mūdo ranq; pegrini viuam? Trāsire nos cogitemus: min? peccabim? Agamus pot? deo grās: q; huius vite vltimū diē et breuē esse volum? incertū. A prima infantia vsq; ad decrepitā senectutē: spaciū breue est. Et tamen diu vixerat qđ pfulserat et si adā hodie mortuus esset: Quid diu est: vbi finis est? Bēsternus diē nemo reuocat: hodiernū crastino viget vtrāsear. Ipso paruo spacio bñ viuam? vtrū illo eamus vñ nō trāseamus. Et mō cū loquimur vtrūq; trāsim? Verba currūt: hōie volāt: sic etas nostra: sic act? nostri: sic honores nostri: sic miseria nostra: sic i felicitas nra. Lōtū transit sed nō ex paucis camus. Quid dñi domini manet in eternum. Conuersi ad dominum.

De eo qđ scriptū est in euāgelio fm eundē. Si ego testimoniū perhibeo de me tē. Sermo. xliij. Singulariter etiā declarat cōcupiscentiā carnis aduersus spiritum et cetera.

Ioh. v. Quid iuuētā puenit: s; in carne. Fatigat? dormiuit: sed i carne. Esuriet: s; in carne. Passus est: sed i carne. Lēprebēsus: ligat? flagellatus: cōmunijs affectus: postremo crucifixus: occisus: sed i carne. Quid ex paucis: Quid dñi manet in eternum. Qui respuit istā dei humilitatē: nō vult sibi a mortifero tumore supbie sanitatē. Psestuit ergo dñs iesus xps per carnes suā carni nre spem. Suscepit enī qđ noueram? in hac terra qđ hic abūdabat: nasci i mori. Nasci i mori hic abūdabat: resurgere et in eternū viuere nō hic erat. Inuenit hic viles merces terrestres: attulit pegrinas celestes. Si ex paucis: scis mortē: ama resurrectionē. Dedit tibi auxiliū de tribulatione sua: nā yana remanserāt salus tua. Salutē itaq; in hoc mūdo peregrinā: hē est sempiternā fratres agnoscam? et dñi gamus: et in mūdo ranq; pegrini viuam? Trāsire nos cogitemus: min? peccabim? Agamus pot? deo grās: q; huius vite vltimū diē et breuē esse volum? incertū. A prima infantia vsq; ad decrepitā senectutē: spaciū breue est. Et tamen diu vixerat qđ pfulserat et si adā hodie mortuus esset: Quid diu est: vbi finis est? Bēsternus diē nemo reuocat: hodiernū crastino viget vtrāsear. Ipso paruo spacio bñ viuam? vtrū illo eamus vñ nō trāseamus. Et mō cū loquimur vtrūq; trāsim? Verba currūt: hōie volāt: sic etas nostra: sic act? nostri: sic honores nostri: sic miseria nostra: sic i felicitas nra. Lōtū transit sed nō ex paucis camus. Quid dñi domini manet in eternum. Conuersi ad dominum.

Ioh. xliij. Quid iuuētā puenit: s; in carne. Fatigat? dormiuit: sed i carne. Esuriet: s; in carne. Passus est: sed i carne. Lēprebēsus: ligat? flagellatus: cōmunijs affectus: postremo crucifixus: occisus: sed i carne. Quid ex paucis: Quid dñi manet in eternum. Qui respuit istā dei humilitatē: nō vult sibi a mortifero tumore supbie sanitatē. Psestuit ergo dñs iesus xps per carnes suā carni nre spem. Suscepit enī qđ noueram? in hac terra qđ hic abūdabat: nasci i mori. Nasci i mori hic abūdabat: resurgere et in eternū viuere nō hic erat. Inuenit hic viles merces terrestres: attulit pegrinas celestes. Si ex paucis: scis mortē: ama resurrectionē. Dedit tibi auxiliū de tribulatione sua: nā yana remanserāt salus tua. Salutē itaq; in hoc mūdo peregrinā: hē est sempiternā fratres agnoscam? et dñi gamus: et in mūdo ranq; pegrini viuam? Trāsire nos cogitemus: min? peccabim? Agamus pot? deo grās: q; huius vite vltimū diē et breuē esse volum? incertū. A prima infantia vsq; ad decrepitā senectutē: spaciū breue est. Et tamen diu vixerat qđ pfulserat et si adā hodie mortuus esset: Quid diu est: vbi finis est? Bēsternus diē nemo reuocat: hodiernū crastino viget vtrāsear. Ipso paruo spacio bñ viuam? vtrū illo eamus vñ nō trāseamus. Et mō cū loquimur vtrūq; trāsim? Verba currūt: hōie volāt: sic etas nostra: sic act? nostri: sic honores nostri: sic miseria nostra: sic i felicitas nra. Lōtū transit sed nō ex paucis camus. Quid dñi domini manet in eternum. Conuersi ad dominum.

p̄s. cxxxi. Quid iuuētā puenit: s; in carne. Fatigat? dormiuit: sed i carne. Esuriet: s; in carne. Passus est: sed i carne. Lēprebēsus: ligat? flagellatus: cōmunijs affectus: postremo crucifixus: occisus: sed i carne. Quid ex paucis: Quid dñi manet in eternum. Qui respuit istā dei humilitatē: nō vult sibi a mortifero tumore supbie sanitatē. Psestuit ergo dñs iesus xps per carnes suā carni nre spem. Suscepit enī qđ noueram? in hac terra qđ hic abūdabat: nasci i mori. Nasci i mori hic abūdabat: resurgere et in eternū viuere nō hic erat. Inuenit hic viles merces terrestres: attulit pegrinas celestes. Si ex paucis: scis mortē: ama resurrectionē. Dedit tibi auxiliū de tribulatione sua: nā yana remanserāt salus tua. Salutē itaq; in hoc mūdo peregrinā: hē est sempiternā fratres agnoscam? et dñi gamus: et in mūdo ranq; pegrini viuam? Trāsire nos cogitemus: min? peccabim? Agamus pot? deo grās: q; huius vite vltimū diē et breuē esse volum? incertū. A prima infantia vsq; ad decrepitā senectutē: spaciū breue est. Et tamen diu vixerat qđ pfulserat et si adā hodie mortuus esset: Quid diu est: vbi finis est? Bēsternus diē nemo reuocat: hodiernū crastino viget vtrāsear. Ipso paruo spacio bñ viuam? vtrū illo eamus vñ nō trāseamus. Et mō cū loquimur vtrūq; trāsim? Verba currūt: hōie volāt: sic etas nostra: sic act? nostri: sic honores nostri: sic miseria nostra: sic i felicitas nra. Lōtū transit sed nō ex paucis camus. Quid dñi domini manet in eternum. Conuersi ad dominum.

Mat. xxi. Quid iuuētā puenit: s; in carne. Fatigat? dormiuit: sed i carne. Esuriet: s; in carne. Passus est: sed i carne. Lēprebēsus: ligat? flagellatus: cōmunijs affectus: postremo crucifixus: occisus: sed i carne. Quid ex paucis: Quid dñi manet in eternum. Qui respuit istā dei humilitatē: nō vult sibi a mortifero tumore supbie sanitatē. Psestuit ergo dñs iesus xps per carnes suā carni nre spem. Suscepit enī qđ noueram? in hac terra qđ hic abūdabat: nasci i mori. Nasci i mori hic abūdabat: resurgere et in eternū viuere nō hic erat. Inuenit hic viles merces terrestres: attulit pegrinas celestes. Si ex paucis: scis mortē: ama resurrectionē. Dedit tibi auxiliū de tribulatione sua: nā yana remanserāt salus tua. Salutē itaq; in hoc mūdo peregrinā: hē est sempiternā fratres agnoscam? et dñi gamus: et in mūdo ranq; pegrini viuam? Trāsire nos cogitemus: min? peccabim? Agamus pot? deo grās: q; huius vite vltimū diē et breuē esse volum? incertū. A prima infantia vsq; ad decrepitā senectutē: spaciū breue est. Et tamen diu vixerat qđ pfulserat et si adā hodie mortuus esset: Quid diu est: vbi finis est? Bēsternus diē nemo reuocat: hodiernū crastino viget vtrāsear. Ipso paruo spacio bñ viuam? vtrū illo eamus vñ nō trāseamus. Et mō cū loquimur vtrūq; trāsim? Verba currūt: hōie volāt: sic etas nostra: sic act? nostri: sic honores nostri: sic miseria nostra: sic i felicitas nra. Lōtū transit sed nō ex paucis camus. Quid dñi domini manet in eternum. Conuersi ad dominum.

p̄s. cxxxi. Quid iuuētā puenit: s; in carne. Fatigat? dormiuit: sed i carne. Esuriet: s; in carne. Passus est: sed i carne. Lēprebēsus: ligat? flagellatus: cōmunijs affectus: postremo crucifixus: occisus: sed i carne. Quid ex paucis: Quid dñi manet in eternum. Qui respuit istā dei humilitatē: nō vult sibi a mortifero tumore supbie sanitatē. Psestuit ergo dñs iesus xps per carnes suā carni nre spem. Suscepit enī qđ noueram? in hac terra qđ hic abūdabat: nasci i mori. Nasci i mori hic abūdabat: resurgere et in eternū viuere nō hic erat. Inuenit hic viles merces terrestres: attulit pegrinas celestes. Si ex paucis: scis mortē: ama resurrectionē. Dedit tibi auxiliū de tribulatione sua: nā yana remanserāt salus tua. Salutē itaq; in hoc mūdo peregrinā: hē est sempiternā fratres agnoscam? et dñi gamus: et in mūdo ranq; pegrini viuam? Trāsire nos cogitemus: min? peccabim? Agamus pot? deo grās: q; huius vite vltimū diē et breuē esse volum? incertū. A prima infantia vsq; ad decrepitā senectutē: spaciū breue est. Et tamen diu vixerat qđ pfulserat et si adā hodie mortuus esset: Quid diu est: vbi finis est? Bēsternus diē nemo reuocat: hodiernū crastino viget vtrāsear. Ipso paruo spacio bñ viuam? vtrū illo eamus vñ nō trāseamus. Et mō cū loquimur vtrūq; trāsim? Verba currūt: hōie volāt: sic etas nostra: sic act? nostri: sic honores nostri: sic miseria nostra: sic i felicitas nra. Lōtū transit sed nō ex paucis camus. Quid dñi domini manet in eternum. Conuersi ad dominum.

ij. Cor. xliij. Quid iuuētā puenit: s; in carne. Fatigat? dormiuit: sed i carne. Esuriet: s; in carne. Passus est: sed i carne. Lēprebēsus: ligat? flagellatus: cōmunijs affectus: postremo crucifixus: occisus: sed i carne. Quid ex paucis: Quid dñi manet in eternum. Qui respuit istā dei humilitatē: nō vult sibi a mortifero tumore supbie sanitatē. Psestuit ergo dñs iesus xps per carnes suā carni nre spem. Suscepit enī qđ noueram? in hac terra qđ hic abūdabat: nasci i mori. Nasci i mori hic abūdabat: resurgere et in eternū viuere nō hic erat. Inuenit hic viles merces terrestres: attulit pegrinas celestes. Si ex paucis: scis mortē: ama resurrectionē. Dedit tibi auxiliū de tribulatione sua: nā yana remanserāt salus tua. Salutē itaq; in hoc mūdo peregrinā: hē est sempiternā fratres agnoscam? et dñi gamus: et in mūdo ranq; pegrini viuam? Trāsire nos cogitemus: min? peccabim? Agamus pot? deo grās: q; huius vite vltimū diē et breuē esse volum? incertū. A prima infantia vsq; ad decrepitā senectutē: spaciū breue est. Et tamen diu vixerat qđ pfulserat et si adā hodie mortuus esset: Quid diu est: vbi finis est? Bēsternus diē nemo reuocat: hodiernū crastino viget vtrāsear. Ipso paruo spacio bñ viuam? vtrū illo eamus vñ nō trāseamus. Et mō cū loquimur vtrūq; trāsim? Verba currūt: hōie volāt: sic etas nostra: sic act? nostri: sic honores nostri: sic miseria nostra: sic i felicitas nra. Lōtū transit sed nō ex paucis camus. Quid dñi domini manet in eternum. Conuersi ad dominum.

p̄s. lxxvij. Quid iuuētā puenit: s; in carne. Fatigat? dormiuit: sed i carne. Esuriet: s; in carne. Passus est: sed i carne. Lēprebēsus: ligat? flagellatus: cōmunijs affectus: postremo crucifixus: occisus: sed i carne. Quid ex paucis: Quid dñi manet in eternum. Qui respuit istā dei humilitatē: nō vult sibi a mortifero tumore supbie sanitatē. Psestuit ergo dñs iesus xps per carnes suā carni nre spem. Suscepit enī qđ noueram? in hac terra qđ hic abūdabat: nasci i mori. Nasci i mori hic abūdabat: resurgere et in eternū viuere nō hic erat. Inuenit hic viles merces terrestres: attulit pegrinas celestes. Si ex paucis: scis mortē: ama resurrectionē. Dedit tibi auxiliū de tribulatione sua: nā yana remanserāt salus tua. Salutē itaq; in hoc mūdo peregrinā: hē est sempiternā fratres agnoscam? et dñi gamus: et in mūdo ranq; pegrini viuam? Trāsire nos cogitemus: min? peccabim? Agamus pot? deo grās: q; huius vite vltimū diē et breuē esse volum? incertū. A prima infantia vsq; ad decrepitā senectutē: spaciū breue est. Et tamen diu vixerat qđ pfulserat et si adā hodie mortuus esset: Quid diu est: vbi finis est? Bēsternus diē nemo reuocat: hodiernū crastino viget vtrāsear. Ipso paruo spacio bñ viuam? vtrū illo eamus vñ nō trāseamus. Et mō cū loquimur vtrūq; trāsim? Verba currūt: hōie volāt: sic etas nostra: sic act? nostri: sic honores nostri: sic miseria nostra: sic i felicitas nra. Lōtū transit sed nō ex paucis camus. Quid dñi domini manet in eternum. Conuersi ad dominum.

hoibus. Quid ē captiuauit captiuitatē: Quid ē mortē. Quid ē p̄be. liij
est captiuauit captiuitatē: Mortē p̄curauit diabol? et ipse
diabolus de morte xpi est captiuat? Ascendit in altū. Quid
alti? celo? Nouimus eundē et ante oculos discipulor? suo: Actus. i.
rum ascēdit in celū. Docem? hoc credim? h fatemur. De
dit dona hoibus. Que dona? Spiritum sanctū. Qui tale dat
donū: q̄lis ipse est? Magna est autē misericordia dei. Donū
dat eq̄le sibi: qđ donū ei? spūs sanct? est: et vn? deus tota trini
tas: p̄ et fili? et spūs sanct? Quid nobis p̄stitit spūs sanct?
Ap̄lm audi. Charitas dei inq; diffusa ē in cordib? nris. Vñ
tibi o mē dice charitas dei diffusa est i corde tuo? Quid aut
in quo charitas dei diffusa est in corde hūano? hābem? inq;
thēsaup? istū i vasis siccilib? Quare i vasis siccilib? Et emi
nētia x̄tuns sit dei. Deniq; cū dixisset. Charitas dei diffusa
est i cordib? nris: nō putaret dñs a se sibi esse qđ diligat deū:
cōtinuo addidit. Per spiritū sanctū qđ datus ē nobis. Uter
go ames deū: habitet in te de? et amet se de? id est ad amo
rem suū moueat: accēdat et si illum in te: exerceat te. Lucta
est enī in isto corpore. Quid viuim? pugnam? qđ viuim? pugna
mus p̄clitatur. S; in his oibus superam? p̄ eū qui dilexit
nos. Pugna nostrā mō cum ap̄ls legere? audiui? Disin
quit lex i vno sermo imple? in eo qđ diligis primū tuū sicut
teipm. Ista dilectio de spiritū sancto est. Diligis primū tuū si
curteipm. p̄? vide si tā nosti diligere teipm: et cōmittit nbi
proximū quē diligis sicut teipm. Si autē nōdū nosti dilige
re: timeo ne decipias primū sicut te. Si enī amas iūq; tātē
nō diligis te. Psalm? test? est. Qui aut diligit iniquitatē: odit
aiam suā. Si autē odisti aiā tuā: qđ tibi p̄dest qđ diligis? car
nē tuā? Si odisti aiā tuā et diligis carnē tuā: resurgit caro
tua: s; vt torqueat aiā tuā. Ergo prius aiā diligēda est qđ deo
subdēda est: vt ordines suū seruit? ista custodiāt: aiā deo: aiē
caro. Uis fuit caro tua aie tue? Deo seruat aiā tuā. Debes
regi vt possis regere. Hā lucra istā tā piculosa ē: vt si dimise
rit rector: ruina sequat. Que lucra? Si autē morietor? come
ditis iuicē: videte ne ab iuicē glummamini. Dico autē sp̄ri
tu ambulare i cōcupiscētijs carnis ne p̄feceritis. Dico autē
sp̄ritu ambulare: cōcupiscētijs carnis: nō dixit nō habue
ritis: neq; h dixit: ne feceritis: s; ne p̄feceritis. Quid sit autē
hoc adiūuātē dñs dicā vt potero: adesse vt itelligat: si sp̄ri
tu ambulatis. Dico autē sp̄m ambulare: cōcupiscētijs carnis
ne p̄feceritis. Sequit? ne forte aliqd in h qđ hic obscurū est:
in ei? sequētib? verbis facili? possit itelligi. Dixi enī nō fru
stra ap̄lm noluisse dicere. Cōcupiscētijs carnis ne feceritis:
sed dixisse: cōcupiscētijs carnis ne p̄feceritis: ipsam nobis
luctā p̄posuit. In h p̄zelio versamur: si deo militam? Quid
ergo sequit? Caro enī cōcupiscit aduersus spiritū spūs aduer
sus carnē. Nec enī sibi iuicē versant? vt nō ea qđ vult? faciat?
hoc si nō itelligat: piculosisime audis: iō sollicit? ne male
hōies itelligēdo pereāt: suscepi hec xba ap̄li adiūuātē dñs
exponere v̄re charitati. Tacat nobis: matutina cepim? ho
ra p̄adij nō vigeret: ad istū diē: id est sabbatū maxime hī asse
lent cōuentre: qđ suriūt verbū dei. Audite: attēdite: dicā quā
tum potero diligenter. Quid est h ergo qđ dixi. Piculose
audis: si nō itelligat? Multi cōcupiscētijs carnalib? et dāna
bilibus vici? cōmittūt queq; facinorosa atq; flagicia: et imū
dicijs tā pessimis volutant? q̄turpe est etiā dicere: et dicūt si
bi ista verba ap̄li. Quid qđ dixit ap̄ls. Vñ nō ea qđ vultis fa
ciatis. Nolo facere: cogor? p̄pello: vincor? facio qđ nolo: sicut
ait ap̄ls. Q: caro cōcupiscit aduersus sp̄m: spūs autē aduer
sus carnē: vt nō illa qđ vultis faciat. Videtis qđ piculose au
dis: si nō itelligat? Quidens quēadmodū p̄tineat ad officiū
pastoris op̄tos fōtes ap̄ire: et aquā purā inoriā finētib? ouib?
bus mīstrare. Noli qđ vinci qđ pugnas. Videte qđ bellū pro
posuit: qđ pugna: q̄les rixā itus itra teipm. Caro cōcupiscit
aduersus sp̄m. Si non cōcupiscit i spūs aduersus carnē: fac
adulteriū. Si autē spūs cōcupiscit aduersus carnē: luctā vi
deo: victū nō video. Pugna ē: cōcupiscit caro aduersus sp̄ri
tū: delectat adulteriū. S; areor? qđ delectat. S; spūs cōcupi
scit aduersus carnē: vt certe nō vincat a carne. Adulteriū te
neb?as q̄rit: castitas lucē desiderat. Quō vis immortescere sic
viue: qm qđ fecit te i intencib? videt te. Quare laudat casti
tas publice ab oibus: Quare nō laudat adulteriū nec adul
teri? Qui qđ querit veritatē: venit ad lucē. S; delectat adul
teri? Jōh. iij.

In euāgelio scdm Johānnē. Bermo. xliij. Fo. lx.

teritū: contradicā: resistat: repugnē. Hō enī nō habes vñ pug-
na. Deus tuus in te est: spūs bon⁹ datus est tibi. Et tñ per
mittit ip̃a caro cōcupiscere aduersus sp̃itū: suggestiōib⁹
p̃uatis. Fiat qđ aut apls. Hō regnet p̃ctm in ṽro mortali cor-
pore. Hō dicit. Hō sit. Jam est ibi. Qđ ideo p̃ctm vocat: qz
merito peccati cōtigit. Hō enī in p̃adiso caro cōcupiscēbat
aduersus sp̃itū: aut erat ibi ista pugna vbi pax erat sola: s;
facta transgressiōe postea qđ hō noluit seruire deo ⁊ donat⁹
est sibi: nec sic donat⁹ sibi vt possit saltē possidere se: s; ab eo
possessus a qđ de cepit: cepit caro cōcupiscere aduersus sp̃i-
ritū. Et h̃ in bonis cōcupiscit aduersus sp̃itū: nā in malis
nō habet cōtra quē cōcupiscere. Ibi enī cōcupiscit aduersus
sp̃itū. vbi ē spūs. Qz enī ait. Caro cōcupiscit aduersus sp̃i-
ritū: s; spūs aduersus carnē: noli putare sp̃itū: hōis tantū-
dem datū. Spūs dei est qđ pugnat te aduersus te: aduersus
illud qđ est i te cōtra te. Noluit enī stare ad dñm: cecidisti.
Fract⁹ es: quōd vas qđ de manu hōis cadit in terrā. Fractus
es. Et qđ fract⁹ es: iō aduersus te: iō es cōtra te. Nihil sit i te
cōtra te: et integer stabis. Hā vt noueritis ad sp̃itū sanctū
hoc officij p̃tinere: alio loco dicit apls. Si enī fm carnē vi-
peritis: moriemini. Si autē sp̃itū scā carnis mortificauē-
ritis: viuētis. Exponē nobis aplē qđ sp̃itū. Habet enī ethō
sp̃itū ad naturā p̃p̃riā p̃tinentē quo hō est. Hō enī p̃stare
corpe sp̃itū. Et de ip̃o sp̃i hōis dictū est. Nemo scit qđ sint
hōis: nisi hōis sp̃itū qđ in se ip̃o est. Quid ē ⁊ ip̃m hōiem
h̃ sp̃itū suū p̃tinentē ad naturā suā: et audio te dicētē. Si
autē sp̃itū scā carnis mortificaueris: viuētis. Quero quo
sp̃itū: Deo an dei: Audio enī vba tua: et adhuc ābi gita-
te p̃moueor. Spūs enī cū dicit: hōis est aliqñ: ⁊ peccans spūs
dicit: sicut scriptū est: p̃ diluuiū mortuū ē ē oīem carnē qđ habe-
bat i sp̃itū vite. Ac p̃ hoc ⁊ pecorī spūs dicit: hōis spūs dicit.
Aliquādo ⁊ ṽtus spūs dicit: sicut habet i psalmo. Ignis: grā-
do: nū: multis modis d̃ spūs tēpētans. Cū qđ multis modis
dicat spūs: qđ sp̃itū dixit iō aplē: facta carnis mortificāda:
meo an dei: Audi qđ sequit⁹: ⁊ intellige. Sublata ē qđtio sequē-
tis verbis. Cū enī dixisset. Si autē sp̃itū scā carnis mor-
tificaueris: viuētis: cōtinuo addidit. Quotqñ enī sp̃itū dei
agnit⁹: hī filij sūt dei. Agis si agaris: ⁊ hī agis si a bono aga-
ris. Ergo qđ dicit tibi. Si sp̃i facta carnis mortificaueris:
viuētis: ⁊ ambigui tibi erat de qđ sp̃i dixerit: i sequētib⁹ ver-
bis intellige p̃ceptorē: agnosce redēptorē. Et enī illerē dēptorē
tibi sp̃itū dedit: qđ mortifices facta carnis. Quotqñ enī sp̃i
dei agnit⁹: hī filij sūt dei. Hō sunt filij dei: si nō agnit⁹ sp̃itū
dei. Si autē sp̃itū dei agnit⁹ pugnat⁹: qđ magnū habet adu-
torē. Hō enī de sic nos expectat pugnat⁹: quō expectat po-
pulus venatoris. Ip̃s venatorē fauere pōt: p̃dicitatē adiu-
uare nō pōt. Si ē hic caro cōcupiscit aduersus sp̃itū: spūs ad-
uersus carnē: qđ est ṽt nō ea qđ vultis faciat: h̃c enī picu-
lum ē mali intellectōis. Si nūc officiū qđ scis expositōis:
vt nō ea qđ vultis faciat. Attēditē ferti qui cūqđ pugnat⁹: p̃e-
liantib⁹ loquor. Intelligit qđ pugnat⁹: nō me intelligit qđ nō pug-
nat. Hā qđ pugnat nō ideo intelligit me: s; p̃uenit me: qz vult
hō castus vt nulla oīno surgat in mēbris ei⁹ cōcupiscētia ad-
uersaria castitati. Pace vult: s; nō dūb⁹. Qñ enī ad illud ṽe-
tum fuerit vbi nulla oīno exurgat cōcupiscētia aduersanda:
nullus erit hostis cū qđ luctemur: nec expectat ibi victoria: qz
de hoste iā victo triumphat. Audi ipsam victoriā: ip̃o aplō
dicētē. Sponatē corruptibile h̃ induere incorruptiōē: ⁊ mor-
tale h̃ induere immortalitātē. Cū autē corruptibile h̃ induerit
imcorruptiōē: est. Absopta ē mors i victoria. Audi voces triū-
phātū. Vbi est mors p̃tētiō tua: Vbi est mors acule⁹ tuus?
Percussisti: vulnerasti: deieccisti: sed vulnerat⁹ est. p̃pter me
qui fecit me. Mors o mors: vulnerat⁹ est. p̃ me qđ fecit me: ⁊
de morte sua vicit te. Et tūc triūphātes dicturi sunt. Vbi est
mors p̃tētiō tua: Vbi est mors acule⁹ tuus? Mō autē qñ ca-
ro cōcupiscit aduersus sp̃itū: et sp̃itū aduersus carnē: p̃tētiō
mors est. Hō qđ volum⁹ faciamus. Quare? Qz volum⁹ vt
nulle sint cōcupiscētie: sed nō possum⁹. Velimus nolim⁹? ha-
bem⁹ illas: velim⁹ nolim⁹? titillatē blādiunt⁹: stimulat⁹: i fēstāt:
furgere volūt: p̃munt⁹ nō dūc exurgūt: qđ caro cōcupiscit
aduersus sp̃itū: et sp̃itū aduersus carnē. Hā qđ hoc etiā cum
mortu⁹ fuerit hō? Absit. Deponis carnē: quō tēcū trabis cō-
cupiscētia carnis? Sed si bñ pugnaisti: recipies ad quietē.

De qua quiete coronādu es: nō dānand⁹: vt postea pducas:
ris ad regnū. Ergo qđ hic vult fratres sic ē sicut ⁊ nos qđ
fenuim⁹ in ista malicia. Minores quidē hostes habem⁹: sed
tñ habemus. Fatigati sunt qđāmō hostes n̄rī iā etiā p̃tātē:
sed tñ etiā fatigati nō cessant qđlibet cūqđ morib⁹ i fēstare sene-
ctutis quietē. Hicior pugna iuuenis est. Hōiū ē: trāsiut:
mus p̃ eā. Caro enī cōcupiscit aduersus sp̃itū: spūs aduersus
carnē: vt nō ea qđ vultis faciat. Quid enī vultis oī sancti:
o boni p̃liatores: o fortes milites xp̃i? Quid vultis? Et non
sint oīno cōcupiscētie male: sed nō potestis. Excetate bellū:
sperate triūphū. Mō enī interi⁹ pugnat. Caro enī cōcupiscit
aduersus sp̃itū: et spūs aduersus carnē: vt nō ea qđ vultis facia-
tis. i. vt oīno nulle sint cōcupiscētie carnis. S; facite qđ pote-
stis: qđ ait ip̃e apls in alio loco: qđ cōmemorare iā ceperā.
Hō regnet p̃ctm in ṽro mortali corpe: ad obediendū deside-
rijs ei⁹. Ecce qđ nolo mala desideria surgūt: sed nolo obedi-
re. Arma te: sume istrumēta belloꝝ. p̃cepta dei: arma tua
sūt. Si bñ me audis: ⁊ qđ loquor: arma. Hō inq̃ regnet pec-
catū in ṽro mortali corpe. Qđ enī portat⁹ mortale corpe:
pugnat cōtra vos p̃ctm: sed nō regnet. Quid ē nō regnet? Id
est ad obediendū desiderijs ei⁹. Si ceperis obedire regnat.
Et qđ est obedire: nisi exhibeas mēbra ṽra arma inq̃ntans
peccato? Nihil ṽ doctore p̃clari? Quid vis iā vt exponā ti-
bi? Fac qđ audisti. Hō exhibeas mēbra tua arma inq̃ntans
peccato. Dedit tibi de⁹ potestātē p̃ sp̃itū suū: vt mēbra tua
teneas. Surgit libido: tene tu mēbra. Quid factura ē qđ surre-
xit? Tu tene mēbra. Noli exhibere mēbra tua arma inq̃ntans
peccato. Noli armare aduersariū tuū cōtra te. Tene pedes
ne eant ad illicita. Libido surrexit: tu tene mēbra tua. Tene
man⁹ ab oī scelere. Tene oculos ne male attendāt. Tene au-
res ne vba libidinis libet audiat. Tene torū corpus: tene
latera: tene summa: tene ima. Quid facit libido? Surgere nō
uit: vincere nō nouit. Surgēdo assidue sine cā discit ⁊ nō sur-
gere. Redeam⁹ ergo ad verba qđ obscura de aplō p̃posuerā:
et plana iā eē videbim⁹. Hōc enī p̃posuerā qđ nō dixit apo-
stolus. Sp̃itū ambulat⁹ cōcupiscētia carnis ne habuerit:
tis: qz necesse est vt habeam⁹ illas. Quare ē nō dicit. Cō-
cupiscētia carnis ne feceris? Qz facimus eas: cōcupiscimus.
Ip̃s cōcupiscere: facere ē. Sed ait apls. Iā nō ego operor
illud: s; qđ habitat i me p̃ctm. Ergo qđ tibi cauēdū est: Hōc
sine dubio nep̃ficias. Surrexit libido dānabilis: surrexit:
suggerit: nō audiat. Ardet nō se p̃p̃elcit: velles vt nō arde-
ret. Et vbi est: vt non ea qđ vultis faciat? Noli dare mēbra.
Ardeat sine cā: p̃sumat se. In te ē sicut ip̃e cōcupiscētia. Fa-
tendū est: sicut. Id dicit. Hē p̃feceris. S; nō p̃ficiant. Dece-
rui facere: p̃fecisti. P̃fecisti etenim si decernas faciendū ē
adulteriū: et iō nō facias: qz locus nō est iuent⁹: qz oportuni-
tas nō dat⁹: qz forte illa casta ē de qđ videris ē cōmor⁹. Ecce
iam illa casta est: tu adulter es. Quare? Qz p̃fecisti cōcupi-
scētia. Quid est p̃fecisti? In aio tuo faciendū esse adulteriū
deceui. Iā qđ absit si et mēbra fuerint opata: in morte
deuolūt⁹ es. Suscitauit xp̃s mortuū in domo filiaz archify. Marci. v.
maggi. In domo erat: elata nō dū erat. Sicut hō qđ flagitiū
deceuit in corde. Mortu⁹ est sed int⁹ iacet. Si autē vsqđ ad pe. dis. ij. si
mēbroz perpetratiōē p̃uenit: elatus est foras. Sed ⁊ lu-
curtribus. uenē filii vidue suscitauit dñs: qñ extra portā ciuitat⁹ mor-
tuus efferebat. Sic ē audeo dicere: aliqd deceuisti i corde
tuo: si renouaberis ab actu tuo: sanar⁹ eris anteq̃ perperes.
Si enī egeris in corde tuo penitentiā: qz rem malā ⁊ sceleratā
tam et flagitiōsam dānabilēqđ deceueras: ibi vbi mortuus
iacebas intus: sic intus surrexisti. Si autē p̃feceris: iā es fo-
ras elat⁹: sed habes qui tibi dicat. Iuuenis tibi dico surge.
Etiam si perperasti et peniteat te: de p̃tino redi: noli in
sepulcrū venire. Sed hic mihi tertius mortuus est: qui etiā
perductus est ad sepulcrū: iam supra se habet cōsuetudinis
pondus: moles cum terrena multū premit. Multum enī ex-
ercitatus est in flagitijs: cōsuetudine sua nimia pregraua-
tur: clamat ⁊ chustus. Lazare prodi foras. Hōmo enim p̃e-
fime cōsuetudinis iam putet: merito ibi chustus clamauit.
Nec solū clamauit: sed magna voce clamauit. Ad chustū enī
clamorē etiam tales licet mortui: licet sepulti: licet putētes:
resurgent tamen i ipsi. De nullo enī iacente desperādum est
sub tali suscitatore.

De trib⁹ mortuis qđ dñs suscitauit. ser. xliij.
b iij

Rom. vi.

Gal. v.

Rom. vij.

Marci. v.
Luce. vij.

Joh. xj.

Sancti Augustini de verbis dñi.

Ioh. v. **Q**uodam dñi nostri et saluatoris christi iesu: oēs q̄
dem audientes credentes mouēt: sed alios atq̄ ali-
os aliter et aliter. Quidā cum corpalia eius mira-
cula stupētes: maiora intueri nō nōt. Quidā ve-
ro ea q̄ gesta audiūt in corporib⁹: nūc ampli⁹ in animis mi-
rant. Dicit ipse dñs. Sicut enī pater suscitāt mortuos et vi-
uificat: sic et fili⁹ quos vult viuificat. Nō vtiq̄ alios filius:
alios pater: sed eosdē pater et fili⁹: q̄ oīa pater p̄ filiū. Nemo
ergo dubitat q̄ christiān⁹ est: etiā nūc mortuos suscitari. S⁹
oīs hō habet oculos: quib⁹ videri pōt mortu⁹ resurgēs. Ita
resurrexit fili⁹ huius vidue: q̄ modo ex euāgelio recitat⁹ est.
Uñ autē videat hoīes resurgere mortuos in corde: non oēs
habēt: nisi q̄ iam resurrexerūt in corde. Ampli⁹ est resuscita-
Luce. vij. re semp victur⁹: q̄ suscitare iterū mortu⁹. De iuvene illo re-
suscitato: gaudet mater vidua: de hoīb⁹ in spiritu q̄ die
suscitatis: gaudet mater ecclia. Ille quidē mortu⁹ erat cor-
poris: illi autē mente. Illius mors visibilis visibiliter plāge-
batur: aliorū mors invisibilis invisibiliter plāge-
batur: illi q̄ nouerāt mortuos: ille solus nouerat mortuos: q̄ po-
terat facere viuos. Isti enī ad mortuos suscitandos venisse:
Ephē. v. nō apostolus diceret. Surge q̄ dormis: exurge a mortuis et
illumina bibe rēp̄s. Dormientē audis cū dicit. Surge q̄ dor-
mīs. Sed mortuū intellige: cū audis. Exurge a mortuis. Di-
ci sunt sepe dormientes et mortui visibiliter. Et plane oēs ei
qui pōt excitare dormiūt. Mortuus enī tibi mortu⁹ est: qui
quātūlibet pulses: quātūlibet velles: quātūlibet laudes: nō
exgessit. Hūc autē ille dormiebat: cui dictū est. Surge: et
cōtinuo surrexit. Memorā facile excitari lecto: q̄ facile rēp̄s
in sepulchro. Tres autē mortuos iuueni⁹ a dñō suscitatos vi-
sibiliter: multa alia fecit iesus: q̄ si scripta eēnt: arduū rē
tortū mūdū nō posse libros capere. Multi q̄ sunt alibi sine du-
bio suscitati: forsā resuscitati: sed nō res frusta cōmemora-
ti. His enī noster iesus rēp̄s ea q̄ faciebat corporaliter: etiā spi-
ritualiter volebat intelligi. Regē enī tantū miracula ppter mi-
racula faciebat: sed vt illa q̄ faciebat mira essent vidētib⁹: ve-
ra essent intelligētib⁹. Quēadmodū q̄ videt lras in codice
optime scripto et nō nouit legere: laudat quidē antiq̄riū ma-
num: admirās aptū pulchritudinē: sed q̄ sibi velint: q̄ dñi
dicēt illi apices nesciat: est oculis laudator: mēte nō cogni-
tor. Alius autē laudat artificii: rē capit intellectu: ille vtiq̄ q̄
nō solū videre q̄ cōmune est oīb⁹ pōt: sed etiā legere q̄ nō
videt nō pōt. Ita q̄ viderūt rēp̄s miracula et nō intellexerūt
quid sibi vellent: q̄ dñi intelligentib⁹ quodā mō inuenirēt: mira
ti sunt tñ q̄ facta sūt. Alij hō et facta mirati et intellecta asse-
cuti. Tales nō in schola rēp̄s esse debem⁹. Qui enī dicit rēp̄m p-
pterea tñ fecisse miracula: vt nō essent nisi miracula: pōt il-
lum etiā dicere nescire: q̄ nō esset rēp̄s pmoziū q̄ si ficus q̄siuit
in arbore. Nō enī erat illi pmoziū rēp̄s: sicut euāgelista testa-
Mat. xxi. tur: etiā esurēs poma q̄siuit in arbore. Chulst⁹ nesciebat q̄
rusticus sciebat: Qd nouerat arboris cultor: nō nouerat ar-
boris creator: Cū ergo esurēs poma q̄siuit in arbore: signi-
ficauit aliqd aliud se esurire: aliqd aliud q̄rere: et arbore il-
lā sine fructu folijs plenā reperit: inaledixit: et aruit. Quid
arbor fecerat fructū nō afferēdo: Que culpa arboris infeci-
ditas: Sed sunt q̄ fructū volūtate dare nō possunt. Illorū est
culpa sterilitas: quorū fecunditas ē volūtās. Erāt ergo iudei
habētes verba legis: facta nō habētes: pleni folijs: fruct⁹
nō ferētes. Idoc dicit vt p̄suaderē dñm nrm iesus xpm iō mi-
racula fecisse: vt aliqd illis miraculū significaret: vt excepto
eo q̄ mira et magna et diuina erāt: aliqd inde etiā discerem⁹.
Mat. xxi. Quidēam⁹ ergo qd nos discere voluit in trib⁹ mortuis quos
suscitauit. Resuscitauit filiā mortuā archisynagogi: ad quā
egrotantē petebat: vt eā de egritudine liberaret. Et cū pgit
mortua nūciat⁹: quasi iā frustra fatigaret: renūciat⁹ est pa-
tri eius. Puella mortua est: qd adhuc fatigata magistrū: Il-
le autē p̄xit: ait patri puella. Noli timere: crede tantū mō.
Uenit ad domū et inuenit iā obsequia funeri debita pparata: et
dixit illis. Nolite flere: nō enī est mortua puella: sed dormit.
Uerū dixit: dormiebat: sed illi a q̄ poterat excitari. Hāc ex-
citans reddidit viuā parētib⁹. Excitauit hūc iuuenē filiū
vidue: de quo nūc admoniti sum⁹: vt hinc ista q̄ ipse largiri
dignat⁹ cū vba charitate loq̄remur. Mō audistis quō excitat⁹

est. Appropinquat dñs ciuitati: et ecce ferebat iam mortuus
extra portā. Misericordia cōmor⁹ qd fiebat mater vidua et
destituta vnicō filio: fecit qd audistis dicēs. Adolecēs tibi
dico surge. Surrexit ille mortu⁹: cepit loq̄: et reddidit illam
matri sue. Excitauit et lazaro de sepulchro. Et tibi cū egrotā-
tem scierēt discipuli cū quib⁹ loq̄bas⁹ diligebat aut illū. La-
zar⁹ inq̄r amicus nrm dormit. Illi putātes egrī sōnū salubre
Si dormit inquit salu⁹ erit. Et ille dico vobis aptius iā lo-
quēs. Lazar⁹ amicus noster mortu⁹ est. Utrūq̄ verū dicēs.
Mortu⁹ est vobis: dormit mihi. Ista tria gña mortuorū sūt:
tria gña peccatorū: q̄s hodieq̄ suscitāt rēp̄s. Illa gñi mortua
filia archisynagogi ius erat i domo: nōdū erat a secretis pa-
rietib⁹ elata in publicū. Ibi inuisitata ē: viuā parētib⁹ cui tribus
reddita. Iste autē iā quidē nō in domo: sed tñ nōdū in sepul-
chro: parietib⁹ elatus erat: terre mandat⁹ nō erat. Qui susci-
tauit mortuū nōdū elat⁹: suscitauit mortuū iā elatū: nōdū
sepulchri. Tertiu⁹ resubabat vt sepulchri suscitaret: et fecit in la-
zaro. Sunt q̄ inuisit q̄ p̄m in corde habēt: in facto nōdūz ha-
bent. Nescio q̄ cōmor⁹ ē aliq̄ cōcupiscētia. Dicit enī ipse dñs
Qui viderit mulierē ad cōcupiscēdūz eā iā mechatur est eā in
corde suo. Nōdū accessit corpe: cōsensit i corde: mortuū in
hymōdū extulit. Et fit vt nouim⁹: vt q̄ die hoīes in se expe-
riunt aliq̄ audito hō dei: tanq̄ dñō dicēte. Surge: pdenat
cōsensu ad iudicat⁹: respicit in salutē iusticiā. Surgit mor-
tuus i domo: euulsit cor: cogitatiois secreto. Facta ē ista
resurrectio aie mortue ius ira latebras p̄clēnt: tanq̄ ira
domesticos parietes. Alij post p̄sensū eūt in factū: tanq̄ effe-
rētēs mortuū: vt q̄ latebari secreto appareat i publico. Nū
qd iā isti q̄ in factū p̄cesserāt desperati sūt: Nōne i illi iue-
ni dictū ē. Ibi dico surge: Nōne i ille reddidit matri sue:
Sic q̄ et q̄ fecerit si forte cōmorit⁹ et cōmor⁹ hō veritatē
ad rēp̄i vocē resurgit: viuus reddif. Potuit p̄gredi in eter-
num p̄ire nō potuit. Qui autē faciēdo qd malū ē: etiā mala cō-
suetudine se implicat vt ip̄a p̄suetudo mali nō eos sinat videre
q̄ malū est: sūt defensores malorū factorū suorū. Irascunt cū
reprehēdunt: itantū vt sodomite quōdā dicerēt viro iusto re-
prehēdēt nēq̄simā volūtate. Habitare venisti: nō leges da-
Eccl. xix. re. Tā ibi nefande turpitudinis cōsuetudo erat: vt iā neq̄-
cia eēt iusticia: rē phibitor pot⁹ reprehēdere q̄ factor. La-
les cōsuetudine maligna p̄sensit: tanq̄ sepulchri sunt. Sed quā
dicamus fratres: Ita sepulchri vt de lazaro dictū est: iam pu-
ter. Moles illa imposita sepulchro: ipsa est vis dure p̄suetudi-
nis qua p̄mit aia: nec resurgere nec respirare p̄mittit. Di-
ctum est autē. Quatri duan⁹ est. Reuera ad istā cōsuetudinē
de qua loquor: q̄ro quodā p̄gressu puenit aia. Prima ē enī
quasi titillatio: delectationis in corde: scēba p̄sensio: tertiu⁹ fa-
ctus: quarta cōsuetudo. Sūt enī q̄ res illi citas obuias cogi-
tationib⁹ suis p̄fusus ita abiicit: vt nec delectant. Sūt q̄ de-
lectant et nō p̄sensit. Nōdū p̄fecta mors est: sed quodā mō
inchoata. Delectationi accedit cōsensio. Iā est illa dānatio.
Post p̄sensio ē factū p̄cedit. Factū in p̄suetudinē trit: et
fit quēdā desperatio vt dicat. Quatri duan⁹ ē: iā putet. Ue-
nit ergo dñs cui vtiq̄ facilia erant omnia et difficultatē quā-
dā offēdit. Ibi infremuit spiritu: offēdit multo clamore ob-
iurgationis opus esse ad eos qui cōsuetudine durauerūt. Tñ
ad voces clamātis dñi: rupta sunt vincula necessitatis. Tre-
muit inferni dñatio: reddit⁹ est lazarus viuus. Liberat enī
et de mala p̄suetudine dñs quatri duanos mortuos. Nā ipse
quatri duan⁹ ē: christo volenti resuscitare dormiebat. Sed qd
ait: Videte genus resuscitationis. P̄cessit de monumēto
viuus et ambulare nō poterat. Et dñs ad discipulos. Solui-
te eū: et sinite abire. Ille suscitauit mortuū: illi soluerūt liga-
tum. Aliqd pertinere videte ad p̄p̄iū maiestatis dei suscita-
tis. Incepit aliq̄ in mala p̄suetudine posit⁹: verborū verita-
tis. Multi inceptū rē nō audist. Quis q̄ agit ius cū il-
lo qui audit: Quis vitā inspirat i iustis: Quis est q̄ scere-
tam pellit morē: secretā dat vitā: Nōne post oburgatiōes:
post increpationes dimittunt hoīes cogitationib⁹ suis: et in-
cipiunt secū voluere q̄ malā vitā gerant: q̄ pessima cōsuetu-
dine p̄mant. Deinde displicēs sibi: mutare vitā instituit.
Resurrexerūt isti: reuixerūt quib⁹ displicet qd fuerūt. Sed
reuiscētes ambulare nō possunt. Nec sunt viciā ip̄i p̄rea-
tus. Opus est q̄ vt reuicit soluat⁹ et re p̄mittat. Idoc offi-
cū discipulis dedit q̄bus ait. Que solueritis in terra: soluta erūt.

In euangelio scdm Johannem. Ber. xlv. Fo. lxi.

sunt in celo. Deo qm sic audiam? vt q viuut viuat: q mor-
tui sunt reuiuiscat. Siue sit adhuc p m cor de concepti: r no
pcessit in factu: peniteat: corrigat cogitatio: surgat mortu?
intra domu cōfiteat. Siue iam qd cogitauit admittit: sic
desperet. Hō surxit mortu? intus: surgat elat? Peniteat
facti: de primo reuiuiscat: nō eat in pfundum sepulture: nō
accipiat desup pfuetudinis molē. Sed forte iā illi loquor q
iā duro sui moris lapide pmissi: q iā vget cōsuetudinis pon-
dere: qui iā qriduan? putet. Recipe desperet: pfund? mor-
tuis est: sed alt? est xps. Hōi clamādo terrena onera rum-
pere: nouit intrinsec? p seipm viuificāre: soluēdū discipulis
tradere. Hāc etiā tales pnam. Hec enī lazaro resuscitatio
post qriduū vllus puro: in viuēte remāserat. Ergo q viuut
vivant. Quicūq autē mortui sunt: in quacūq harum trium
morte se inuenerint: agant vt celere iam resurgant.

Deo q scriptū est in euangelio fm iohannē.
Scrutaminī scripturas. Sermo. xlv. in quo plu-
ra ppulchre declarat q scripta nobis r sequacib?
sunt in doctrinam.

De euangelicā lectionē q recens sonuit in auribus
nostris aduertat charitas vfa: dū pauca loquimur q
vbiā donat. Ad iudeos dñs loquebat ielus: r dice-
bat eis. [Scrutaminī scripturas in qbus putatis
vos vitā eternā habere: ipse testimoniū phibēt de me.] De-
inde post paululū. [Ego (idē) veni in noīe pñs mei: r nō ac-
cepistis me. Si alī? venerit in noīe suo: ipm accipietis.] De-
inde post paululū. [Quō potestis mibi credere: gloriā ab in-
uicem expectātes: r gloriā q a deo solo est nō qrentes?] Ad
extremū ait. [Hō ego vos accuso apud patrē: est q vos accu-
sat moyses in quē vos speratis. Si enī crederetis moysi: cre-
deretis forsitan et mibi. De me enī ille scripsit. Lū autē xps
illū nō creditis: quō potestis mibi credere?] Ad hec pposi-
tanobis diuini? ex ore leuiois: fm ministerio saluatoris: au-
dite pauca nō numerāda: sed appetēda. Hāc ista omnia facile
est intelligere de iudeis. Sed cauēdū est ne cū illos nimis at-
tendim? a nobis oculos auferam? Discipulis enī suis dñs
loquebat: vt qd eis loquebat: nobis poster? loquebat. Hec
enī ad illos pñet qd ait. Ecce ego vobiscū sum vsq ad cōsu-
mationē seculi: sed ad oēs etiam postea futuros xpianos: et
vsq in finē seculi puerituros. Loquēs ergo illi ait. Cauete a
fermēto phariseo. Tūc putauerūt ideo dñs dixisse hoc: qz
panes nō tulerāt: nō intellexerūt: qz cauete a fermēto phari-
seo: hoc dictū est: cauete a doctrina phariseorū. Que fuit
doctrina phariseorū: nisi quā modo audistis? Gloriā ab inuicē
qrentes: gloriā ab inuicē expectātes: et gloriā q a solo deo est
nō querētes. De his apls paul? diē ita. Testimoniū eis phi-
beo: qz ieli dei habēdū nō fm sciētā. Zelū (iquit) dei ha-
bent: nō sciō: apud illos fuit: talis fuit. Zelū dei habēt: sed
nō fm sciētā. Quid est hā apostole. Hō fm sciētā? Epone
nobis quā cōmēdes sciētā: quā doleas in illis nō esse: r in
nobis velis esse. Secus? adiūxit: et quod clausum posuerat
aperuit. Quid est. Zelū dei habēt: s nō fm sciētā? Igno-
rantes enī dei iustitiā et suā volentes cōstituere: iustitiē dei
nō sunt subiecti. Ignorare ergo dei iustitiā et suā velle cō-
stituere: hoc est ab inuicē gloriā expectare: et glā q a solo deo
est nō requirere. Hōc est fermētū phariseorū. Ab hoc cauere
dñs iubet. Si seru? iubet r dñs iubet: caueam? ne audiam?
Et qd mibi dicitis: dñe dñe: et nō facitis q dico? Relinque
ergo paululū iudeos: quib? dñs tūc loquebat. Foris sunt: au-
dire nos nolūt. Iōm euāgelium oderūt: falsa testimonia in
dñm pcurauerūt vt dñarēt viuū: alia testimonia emerunt
pecunia ptra mortuū. Dñ eis dicim? Credite in iesum. Re-
spōdent nobis. In hōiem mortuū credituri sum? Cū autē
addimus. Sed resurrexit. Respōdent. Absit. Discipuli ei?
furan sunt cū de sepulchro. Amant falsitātē iudei emptores
et cōtemnūt veritatē dñi redēptoris. Quid loqris iudee: pa-
rentes tui pecunia emerūt: r hoc in te remāsit: quod emerūt

Antēde potius cū q emittet: nō qui mendaciū emit tibi. Sed
istos (vt dicitur) relinquam: istos attēdam? fratres nros
q quib? agim? Hāc xps caput est et corpus. Caput in celo
est: corpus in terra est. Caput dñs est: corpus ei? ecclesia est
Sed meministi dictū. Erūt duo in carne vna. Sacramētū
hoc magnū est ait apostol? Hō autē dico in xpo et in eccle-

sia. Si ergo duo sunt in carne vna: duo sunt in voce vna. Ca-
put nostrū dñs xps locut? est ad iudeos eā q audiuim? cum
euāgelii legeret. Caput ad inimicos suos loquaf: r corpus
ad inimicos suos loquaf: et corpus id est ecclesia ad inimi-
cos suos nostros ad quos loquaf. Qui habet loqui: nō dicit de
meo: vt vox vna sit: qz caro vna: vox vna. Hōc ergo illis di-
camus. Hōc ecclesie loquor. O fratres: filij dispersi: oues
errātes: rami precisi: quid mibi calūniāmini? Quid me non
agnoscitis? Scrutaminī scripturas in quib? vos putati a vi-
tam eternā habere: ipse testimoniū perhibēt de me. Iudeis
dicit caput nostrū: qd vobis corpus dicit. Queritis me r nō
me inuenietis. Quare? Dñ nō scrutaminī scripturas q testi-
moniū perhibēt de me. Testimoniū p capite. Abiāc dicte
sunt pmissiones et semini ei? Hō dicit: et seminibus tanq
in multis: sed tāq in vno: et semini tuo qd est xps. Testimo-
nium p corpore ad abiāc: qd p memorauit apostol? Abiāc
dicte sunt pmissiones. Alio ego dicit dñs per memē ipm
iuro: quia obaudiisti voci mee: et nō peperisti dilecto filio
tuo ppter mē: si benedicēs benedicā tē: et implebo imple-
bo semen tuū sicut stellas celi: et sicut arenā maris: Et bene-
dicēt in semine tuo omēs gētes terre. Habes testimoniū
p capite: habes p corpore. Audi aliud breue: et ppe vna
sententia completū p capite et p corpore. De resurrectione
xpi psalm? loquebat. **Et exaltare sup celos deus. Continuo p**
corpore. Et sup oēm terrā gloriā tua. Audi testimoniū p ca-
pite. Foderūt man? meas et pedes meos: diuinauerunt
omnia ossa mea. Ipsi vero cōsiderauerūt et cōspexerunt me:
diuiserūt sibi vēstīmēta mea: et super vēstīmēta mea miserūt for-
tem. Audi cōtinuo p corpore: post pauca verba. Cōmemo-
rabūtur et cōuertentur ad dñm vniuersi fines terre. Et ad o-
rabunt in cōspectu ei? vniuersē paritē gentium. Qm dñs est
regnū: et ipse dominabit gētiū. Audi p capite. Et ipse tāq
spūs procedēs de thalamo suo. In ipso psalmo audi p cor-
pore. In oēm terrā exiuit sonus eorū: et in fines orbis terre
verba eorū. Hec iudeis: et istis nostris. Quare? Quia istas
scripturas veteris testamēti et iudei accipiunt: et nostri ipsi
accipiūt. Sed ipsum xpm quē illi non accipiunt: videam? si
isti accipiūt. Dicit et ipse: dicit et p se q caput est: r p corpo-
re suo qd est ecclesia: qz in nobis caput loquit p corpore.
Audi p capite. Resurrexit a mortuis: iuuenit discipulos he-
sitātes: dubitātes pte gaudio: nō credētes: aperuit illis sen-
sum vt intelligerēt scripturas: r dicit eis. Qz scriptū est: r
sic oportebat xpm pati r resurgere a mortuis die tertio. Hā-
bes p capite: dicit r p corpore. Et p dicit in noīe ei? peni-
tentiam et remissionē peccator p omēs gentes: incipit b?
ab hierusalē. Dicit ergo ecclesia inimicis suis: dicit. Dicit
plane nō tacet: sed si illi audiāt. Fratres audistis testimonia
iā noscite me. Scrutaminī scripturas in qbus vos speratis
vitā eternā habere: ipse testimoniū phibēt de me. Dicit
non sunt de meo: sed de dñi mei: et tū adhuc auersamini: ad-
huc tergiuerfamini. Quō potestis mibi credere gloriā ab
inuicē expectātes: r gloriā q a solo deo est nō qrentes: qz igno-
ratis dei iustitiā? Zelū dei habentis: s nō fm sciētā. Igno-
rātes enī dei iustitiā et vēstrā volētes cōstituere: iustitiē dei
nō estis subiecti. Quid est aliud ignorare dei iustitiā et suā
velle cōstituere: nisi dicere. Ego iustifico: ego iustifico: qd
ego dederō scñi est: Dimitte deo qd dei est. Agnosce homo
qd hoīs est. Ignoras dei iustitiā: et tuā velle cōstituere. Iusti-
ficare me vis: sufficit tibi vt mecum iustificeris. De ant xpo
dictū est: et oēs sic intelligūt qd ait dñs. Ego veni in nomie
patri mei r nō suscepistis me: si alius venerit in nomie suo
hūc suscipietis. Sed audiam? r iohannē. Audistis qz venit
anti xps: et nūc anti xpi multi facti sunt. Quid autē expauesci-
mus in anti xpo: nisi qz nomen suū honoratur? r nomen dñi
cōtērtur? Quid aliud facit q dicit. Ego iustifico: r iudei
ei. Ego ad xpm veni: nō pedib? sed corde veni. Vbi euāge-
liū auduisti: credidisti: in deū credidisti. Et ille. Hō es mūd?
Quare: qz nō ibi fuit. Dic qrenō sū mūdāt? hō q baptizat?
sū in hīrm: hō q baptizat? Vbi gēta: apud ephesios ad
qsd dat? eplā legis: quoz pacē spernis? Ecce ad ephesi-
os scriptū apls. Fundata est ecclesia: manet vsq nūc: r vbe-
rius manet: multiplici? manet: tenet qd accepit ab aplo. Si
quis annūciauerit vobis pter qd qd accepistis: anathema sit.
Quid ergo? Quid dicitis mibi mūdus nō sum? Vbi baptiza-

Joh. v.

Gal. iij.

Sen. xxiij.

Ps. lvi.

Ps. xxiij.

Ps. xliij.

Ps. xviij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Ps. xxiij.

Joh. v.

Matth. xxiij.

Mat. xxiij.

Rom. x.

Matth. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Mat. xxiij.

Sancti Augustini. De verbis dñi.

tus mūdus nō sum: Et iā nō es. Quare? Ego ibi non fui. Sed q̄ vbiq̄ est ibi fuit: cui nōmē credidi. Tu nescio vñ veniēs: imo nō veniēs: sed volens vt ego ad te veniā: hic posuit dicitis mihi. Hō es recte baptizatus: q̄ ego ibi non fui. Quid q̄ ibi fuit. Quid dictū est iohanni: Sup̄ quē videris sp̄m descēdētē q̄m colūbā: hic est q̄ baptizat. Ip̄m habes q̄ rētem te. Immo q̄ mihi ab ip̄o baptizato inuadisti: ip̄m p̄didisti. Intelligite q̄ fies mei vocē nostrā et illoz: et videte q̄d eligatis. Hos b̄ elegāter dicim⁹. Simus sancti: de? scit⁹. Simus iusti: et b̄ magis ip̄e scit. Vos in nobis sp̄m nō po-
Johā. j.
i. Cor. iij.
Matth. xxiij.
i. Cor. x.
Mat. vij.
Joh. v.
Eccl. xxij.
Luce. xvj.
Lu. xliij.
De eo q̄d scriptū ē i euāgelio fm̄ cūdē. Qui mā ducat carnē meā et bibit sanguinē meū tē. Ser. xlvj. in q̄ de digna sūptiōe factū sumi corporis et sanguinis chisti et modo sumēdinos instruit.
Escit audiuim⁹: cūctū euāgelium legere: dñs Iesus x̄ps exhortat⁹ est. p̄missione vite eterne ad māducā dā carnē suā: et bibēdū sanguinē suū. Qui audistis hec nōdū oēs itellerit. Qui enī baptizati et fideles estis: q̄d dixit nōst. Qui aut̄ iter vos adhuc cathecumini vel audicēs vocant: potuerit esse cū legere audicēs: nūquid et itelligētēs. Ergo p̄mo noster ad vtrosq̄ dirigat. Qui iā māducāt carnē dñi et bibūt sanguinē ei⁹: co-
i. Cor. xj.
Joh. vj.
**Quid cause est. S audiētēs vt mēsam videatis: et ad epulas nō accedat. Et forte modo cū euāgelii legere: dirigit in cordib⁹ vestris. Putam⁹ q̄d est q̄d dicit. Caro mea ve esca est: sanguis me⁹ et pot⁹ est. Quis māducāt caro dñi et bi-
**bit sanguis dñi. Putam⁹ q̄d dicit. Quis cōtra te clausit vt hoc nescias. Velatū est. Sed si volueris: erit reuelatū. Ac-
**cede ad p̄fessionē: et soluisi q̄stionē. Quid enī dixit dñs te-
sus: iā fideles nouerūt. Tu aut̄ cathecumin⁹ diceris: audicēs******

et surdus es. Aures enī corporis patētes habes: q̄ b̄ba q̄ di-
 cra sunt audis. Sed aures cordis adhuc clausas habes: q̄
 q̄d dictū est nō intelligis. Disputo non dissero. Ecce pascha
 est: da nomē ad baptismū. Si nō te excitat festiuitas: ducat
 ip̄a curiositas: vt scias q̄d dictū sit. Qui māducāt carnē meā
 et bibit sanguinē meū: in me manet et ego in illo. Et scias q̄d
 dictū sit: pulsa et aperiet tibi. Et vt tibi dico: pulsa et aperiet
 tibi: ita et ego pulso: aperiet mihi. Aurib⁹ p̄feno: et ad pectus
 pulso. Sed si cathecumini exhortādi sūt fies mei: vt ad tan-
 tam grām regenerationis accedere nō morēnt: quātā nobis
 cura esse debet in edificādis fidelib⁹ vt p̄sit eis q̄d accedūt
 nō sibi tales epulas in iudiciū māducēt et bibāt. Et autē nō
 iudiciū māducēt et bibāt: b̄n viuat. Exhortatores estote nō
 sermonib⁹: sed morib⁹: vestris: vt illi q̄ nō sunt baptizati: sic
 vos seq̄ festinēt vt nō pereāt imitādo vos. Qui cōiugati estis
 fidei thoni seruare cōiugib⁹ vestris. Reddite q̄d erigis. Vir
 a femina erigis castitatē: p̄be illi exēplū non verbū. Tu es
 caput: quā is vide. Hāc enī debes ire: q̄ illi nō sit periculosū
 seq̄. Immo tu ip̄e q̄ vis eā sequi: illuc debes abulare. Ab im-
 becilliori seru erigis fortitudinē: carnis cōcupiscētias abo-
 habetis. Qui fortior est prior vicat. Et tñ (q̄d dolendū est)
 multi viri a feminis vincunt. Seruat femine castitatē quāz
 viri suare nollūt: i eo q̄d nō suāt se viros videri volūt: q̄s p̄-
 p̄terea sitomōser⁹: vt enī facili⁹ subiugent inimic⁹. Lucta
 est: plū est: pugna est. Vir fortior femina: vir caput est femi-
 ne. Femina pugnat⁹ virat⁹: viri hosti succubitis. Stat corpus: et
 caput iacet. Qui aut̄ viros nō dū habetis: et tñ ad menfam
 dñicā iā acceditis: carnē x̄pi māducant et sanguinē bibitis:
 si ducturi estis viros suare vos vt vob⁹ vris. Quales eas
 vultis ad vos venire: tales et vos debēt ip̄e inuenire. Quis
 iuuenis est q̄ nō castā velit ducere vxorē. Et si acceptus est
 virginē: q̄s nō intactā desideret. Intactā q̄ris: intact⁹ esto.
 Purā q̄ris: noli esse ipur⁹. Hō enī illa potest: et tu nō potes.
 Si fieri nō possit: nec illa possit. Q̄ nō illa pōt: doceret te q̄
 fieri potest. Et illa vt possit: de⁹ regit. Sed tu glōsiosior eris:
 si feceris. Quare glōsior. Illā p̄mit parētū custodia: refre-
 nat infirmioris ser⁹: ipsa verecūdia. Postremo leges time-
 q̄s tu nō times. Ideo q̄ glōsior eris si feceris: q̄ tu si feceris
 deū times. Habet illa multa q̄timeat p̄ter deū: tu solū deū
 times. Sz tu quē times: maior est oib⁹. Ip̄e timēdus est in
 publico: ip̄e in secreto. Procede: videri: itas: videri. Lu-
 cerna ardet: videret: lucerna extica est: videret. In cubile
 itas: videret. In corde x̄p̄is: videret te. Ip̄m time: illū cui
 cura est vt videat te: et vel timēdo cast⁹ esto. Auris peccare
 vis: q̄re vbi te nō videat: fac q̄d vis. Qui hō iā vult: cor-
 pus arcti⁹ castitate: et p̄cupiscētia frenos: nec ad ipsā q̄ p̄mis-
 salūt patriam relaxare vt nō solū a cōcubitu illicito diuer-
 taris: sz etiā licitū p̄tēntis aspectū. Memēto te in q̄cūq̄ seru-
 sitis: siue mares: siue femine: angeloz vitā ducere vos i ter-
 ra. Angeli enī nō nubūt: neq̄ viros ducūt. Hoc erimus cū
 resurrexerim⁹. Et vos meliores: q̄ id q̄ erūt hoies post
 resurrectionē: b̄ vos incipitis esse an mortē. Seruate grad⁹
 vros: suat enī de⁹ honores vros. Lōparata est resurrectio
 mortuoz: stellis in celo cōstitutis. Stella enī a stella differt
 in glā: vt apls dic. Sic et resurrectio mortuoz. Aliter ibi lu-
 cebit x̄guitas: alit ibi lucebit castitas: iugalit: alit ibi luce-
 bit scā viduitas. Diuerse lucebūt: sz oēs ibi erūt. Splēdor
 dispar: celū p̄mune. Cogitātes q̄ grad⁹ vros: suātes et p̄f-
 sionē vestrā: accedite ad carnē dñi: accedite ad sanguinē dñi:
 Qui se scit alit esse: nō accedat. Lōp̄gimini magis sermōe
 meo. Lōgratulanē enī q̄ scit suare cōiugib⁹ q̄d a cōiugib⁹
 erigūt: q̄ scit seruare oimodo p̄tēntiā si hāc deo vouerūt.
 Q̄ nō audistis dicēte me. Qui cūq̄ nō suat⁹ castitatē: nolite
 accedere ad illū panē: p̄ristant. Et ego nollē b̄ dicere. Sed
 q̄d facio. Timebo hoimē: et taceā x̄ritatē. Ergo si illi fui nō
 timēt deū: etiā ego nō timeā: q̄s nō scia dictū ēē. Seruē neq̄
 et p̄iger: tu dares et ego erigerē. Ecce dedi dñe de⁹ me: nec-
 ce in cōspectu tuo et angeloz tuoz: et in cōspectu ip̄i p̄le-
 bis tue erogauit pecuniā tuā. Timeo enī iudiciū tuū. Ego
 dedi: tu erige. Et si nō dicā: factur⁹ es. Ergo hoc potius vi-
 co. Ego dedi: tu cōuertere: tu parce. Fac pudicos qui fuerūt
 impudici: vt simul in tuo cōspectu cū iudiciū venerit gau-
 deam⁹: et q̄ erogauit et cui erogātū est. Placet hoc. Plac-
 ceat. Qui cūq̄ impudici estis: corrigite vos dñi viuitis. Ego

vbi supra.

Ephe. v.

xxij. q. vj. si ducturi.

Mat. xxij.

i. Cor. xv.

Mat. xvj.

In euāgelio scđm Johānnē. Ber. xlvij. Fo. lxiij.

enī verbū dei loqui possum: impii iudicos autē in nequitia pfe
uerātes de iudicio dei et dñatione liberare non possum.

De muliere deprehēsa in adulterio. In euā
gelio fm eundē. Sermo. xlvij. In fine autē ser
monis de misericordia ac x̄itate saluatoris mul
ta declarat.

Eminit charitas vestra sermone pristino: et occa
sione lectiōis euāgelij locuros nos esse vobis de
p̄sāto. Ad hūc potandū cū dñs inuitasset cre
dētes in se loquēs iter eos q̄ illū tenere cogitabāt
et iter facere cupiebāt nec valebāt: ille nolēbat. Cū ḡ hec lo
cutus esset: nara est de illo in turba dissensio: alijs putātibz
q̄ ipse esset phariseus: alijs dicētibz q̄ de galileāno exurgeret p̄ps
Qui hō missi fuerāt vt cū teneret: redierūt immunes a crimi
ne: p̄ plenā admiratione. Hāc tēstimonij p̄hibuerūt diuine
doctrinē cū diceret: a quibz missi erāt. Quare nō adducit
eū? Responderūt enī nūq̄ se audisse hōiem ita locutū. Non
enī quis sic loquit hō. Ille autē sic locutus est: q̄ de erat et
homo. Tū pharisei tēstimonij eorū repellētes: dixerūt eis.
Rūndā vobis seducti estis: Quidē? enī delectatos vos esse
sermonibz illi? Rūndā aliq̄s de principibz credidit in eū:
aut ex phariseis? Sz turbā hec q̄ nō nouit legē: maledicta ē
Qui nō nouerāt legē: ipsi credebāt in eū q̄ miserat legē: et
qui miserat legē cōtēnebāt illi q̄ docebat legē: vt ipse q̄s
dicerat ipse dñs. Ego veni vt nō vidētes vidēat: et vidētes
credāt. Ecce enī facti sunt pharisei doctores: illi uiam sūt
populi legē nesciētes: et in auctore legis credētes. Hicode
mus tñ vn̄ ex phariseis q̄ ad vñm nocte venerat: et ipse q̄dē
nō credulū s̄t timidus: nā t̄ nocte venerat ad lumē: q̄ illumi
nari volebat: et cū tū mebar: r̄ndit. Rūndā et lex n̄a iudicat
quēq̄ hōiem: nisi audierit ab ipso prius: et cognouerit q̄d fa
ciat: Quolebāt illi puerse ante esse dñatores q̄ cognitores.
Sciebat enī hicodemus vel potius credebāt: q̄ si tñ modo vel
lentē patiēter audire: forte siles fierēt illis q̄ missi sunt te
nere et in aluerūt credere. Illi respondērūt p̄uicio cordis
sui: q̄d illis. Rūndā et tu galileus es. q̄ si a galileo seductus
Dñs enī galileus dicebat: q̄ nō de nazareth ciuitate erat parē
tes ei? Scđm mariā dixi parētes: nō scđm virile semē. Hō
enī q̄s uir in terra patrē: q̄ iā habebat de sup̄ patrē. Hāc vtra
q̄ et nariuitas mirabilis fuit: diuina sine matre: humana
sine p̄re. Quid ḡ illi q̄s legis doctores ad hicodemū? Scrū
tare t̄ vide: q̄ p̄pheta a galileā nō surget: sed dñs p̄pheta
inde surget. Reuerfus est (igit) euāgelista: vñlq̄s in
domū suā. Unde perrexit iesus in montē. In montē autē oli
ueti: in montē fructuosum: in montē vñguētū: in montē chris
maris. Vbi enī nō debebat docere t̄p̄m: nisi in montē oliueti?
H̄ p̄ni nomen a chusinate dictū est. Chusina autē grece: la
tine vñctio nūcupat. Ideo nos vñcti: q̄ luctatores h̄o diabolo
lum fecit. Et olivulo iterū venit in tēplū: et oīs populus ve
nit ad eū: sed dñs docebat eos: et nō tenebat: quia nō pati vi
gnabāt. Hūc enī ātēdite vbi ab iūmicis tērata sūt dñi man
suetudo. Adducit autē illi scribe et pharisei mulierē in adul
terio deprehēsam et statuerūt eā in medio: dixerūt ei. Magister
hec mulier modo deprehēsa est in adulterio. In lege autem
moyses mādauit nobis h̄mōi lapidare. Tu q̄d dicis? Hec
dicebāt tētantes vt possent accusare eum. Unde accusare?
Rūndā ip̄m in aliq̄ facinore deprehēdēt: aut illa mulier ad
eū aliq̄ priuissime dicebat: Quid ē ḡ tētātes vt accusaret eū
Intelligim⁹ fratres admirabile māfuetudinē in dño p̄mo
nuisse: ā aduerterit eū nimis esse mitem: nimis māfuetum.
De illo d̄ppe fuerat ante predictū. Accingere gladio tuo cir
ca femur tuū potētissime. Specie tua et pulchritudine tua:
intēde p̄pere p̄cede t̄ regna. Propter x̄itatē et māfuetudi
nē et iustitiā. Ergo attulit x̄itatē vt doctor: māfuetudinē vt
liberator: iustitiā vt cognitor. Propter hec eū esse regnatū
rū in p̄scto p̄pheta p̄dixerat. Cū loq̄bas x̄itas agnosceba
tur: cū aduersus iūmicos nō moueret māfuetudo laudabāt.
Cū ḡ de duobz iustis. i. de x̄itate et māfuetudine et iūmicis li
uore et iudicia totq̄ gen̄ in tertio. i. iustitia scādalū posuerūt.
Quare? Dñs iustitiam aduersus lapidari: vt vtiq̄ q̄d in ius
tum erat lex iubere non poterat. Sed si q̄s aliter diceret q̄
lex iusserat: inuit⁹ deprehēderet. Dixerūt ergo apud semet
ipsos. Vt ex p̄uaf: māfuet⁹ videt: de iustitia illi q̄renda ca

lūnia est. Offeram⁹ ei mulierē in adulterio deprehēsam: dica
mus de illa q̄d in lege scriptū est. Si eā iusserit lapidari: mā
fuetudinē nō habet. Si eā dimitti cēserit: iustitiā non tene
bit. Et autē māfuetudinē inquit nō p̄dat: in q̄ populus iā
amabilis fact⁹ est: sine dubio dimitti eā iubebit. Hinc nos
inuenim⁹ occasione accusandi: t̄rē facimus tanq̄ legis
p̄uicatorē dicētes ei. Hōstis es legis: extra moysen respō
des: imo extra eū q̄ p̄ moysen dedit legē. Reus es mortis: cū
illa et tu ip̄s lapidādus. Possit his vbi atq̄ sentētijs inflā
mari iudicia: feruere accusatio: flagitari damnatio. Sed cui
hec? Perueritas recruduit: fallitas vitari: curū directo
stultitia sapiētiē: Qñ illi laqueos pararet: in q̄s nō ipsi p̄us
caput eiicerēt: Hō est capius cui ipsi tendebāt: sed potius ca
pi sunt q̄ tendebāt: q̄ nō crediderūt in eū q̄ eos possit de la
queis eruere. Ecce dñs in respōdēdo et iustitiā seruatur⁹ est
et a māfuetudine nō est recessus. Quid enī r̄ndit dñs iesus?
Quid r̄ndit veritas? Quid r̄ndit sapiētiā? Quid r̄ndit ipsa
cui calūnia parabaf iustitiā: Hō dixit: nō lapidē me: sed
dicere videref. Absit autē vt diceret: lapidē. Vt enī nō
p̄dere q̄ iuenerat: sed q̄rere q̄d perierat. Quid ḡ r̄ndit? U
detē q̄ plen⁹ est iustitia: plen⁹ māfuetudine et x̄itate. Qui
sine pctō est vestrū (igit) prius: in illā lapidē mittat. Ore
spōsio sapiētiē: quō eos itromisit in se. Fois enī calūniā abā
tur: seip̄s intrinsec⁹ nō p̄scrutabātur. Adulterā videbant:
se nō respiciēbant. P̄uicatorē legis legē implere cupie
bant: et h̄ calūniādo nō vere tāq̄ adulterā calūniatē dñanā
do. Audistis iudei: audistis pharisei: audistis legis doctores:
legis custodē: sed nō dñi itelleristis legis latore. Quid aliud
vobis significat: cū digito scribit in terrā? Digito enim dei
lex scripta est. Hūc dñs iustitia scribebat: q̄ fructū reddebat.
Audistis ḡ: ip̄s lex: lapidē adultera. Sed nūq̄d q̄ puni
enda est: lex iplēda est a puniēdis? Cōsideret se vñlq̄s ve
strum: itret in semetip̄m: alcēdat tribunal mētis sue: cōsti
tuat se ante cogitationē suā: cogitet se cōfiteri. Ecce enī q̄ sit
q̄ nemo scit hōiū q̄ sunt hominis nisi spūs hōis q̄ in ip̄so est.
Vñlq̄s in se intēdens: pctōrē se inuenit. Ita plane. Ergo
auristā dimitte: aut simul cū illa legis penā excipite. Si
diceret: lapidē: māfuet⁹ nō videref. Dic q̄d dicere debet:
māfuet⁹ et iust⁹. Qui sine pctō est vel r̄: prius in illā lapidē
mittat. Hec vox iustitiē est. Pūnat peccatū: sed nō pec
catoribz. Impleat lex: sed nō a p̄uicatoribz legis. Hec
vox oīno iustitiē est: q̄ iustitia illi tanq̄ trabali telo p̄cussit se
in p̄ciētes: et reos se inueniētes: vñ post vñ oīs recesserūt
Relicti sunt duo: misera et misericordia. Dñs autē cū eos iust
itiē p̄cussisset: nec dignat⁹ est cedētes antēdere: sed auer
so ab eis obrutus rursus scribebat in terra. Relicta autē illa so
la muliere oibz usq̄ abeuntibz: leuauit oculos suos ad mulierē.
Audium⁹ vocem iustitiē: audiam⁹ et māfuetudinē. Plus
enī credo frita erat illa mulier cū audisset a dño dictū. Qui
sine pctō est vestrū: prius in illā lapidē mittat. Illi enī atten
dētes et ip̄s abscissu cōfessi: dereliquit mulierē cū magno
pctō: ei q̄ erat sine pctō. Et q̄ illa h̄ audierat. Qui sine pctō
est vestrū: prius in illā lapidē mittat: ab illo se puniendā s̄pera
bat: in q̄ pctū inueniri nō poterat. Ille autē qui aduersarios
ei⁹ repulerat lingua iustitiē: leuās in eā oculos māfuetudi
nis interrogauit eā. [Remote p̄dēnauit: R̄ndit illa. Dñe ne
mo. Et ille. Hec ego te cōdēnabo] a quo forte dñari timui
sti: q̄ in me pctū nō inuenisti. Hec ego te cōdēnabo. Quid
est dñe? S̄ aues ḡ peccatis: Hō plane ita. Attēde q̄ sequit.
[Glade deinceps iā noli peccare.] Ergo et dñs dñauit: sed
pctū nō hōiem. Si autē pctō p̄fautor esset: diceret. Hec ego
te dñabo: vade viue vt vis: de mea liberatione esto securā
ego te quātūcūq̄ peccaueris ab oīni pena: etiā a gehenne et
infernū totoribz liberabo. Hō dixit hoc. Intēdāt ḡ q̄ amāt
in dño māfuetudinē: t̄ timeāt veritatē. Et enī dulcis et rect⁹
dñs. Amas q̄ dulcis est: time q̄ rectus est. Tanq̄ māfuet⁹
dixit. Tacui: sed tanq̄ iust⁹. Rūndā semp tacebo: Miseri
coris et miseratori domin⁹. Ita plane. Adhuc adde. Rōgan
tis. Adde adhuc. Et multum misericors. Sed time q̄d est
in nouissimo. Et verax. Quod enī modo fultinet peccātes:
iudicaturus est cōtēmnētes. An diuitias lōganimitatis ei⁹
cōtēmnis? Ignoras quia patientia dei ad penitentiā te ad
ducit: Tu autē fm duriciā cordis tui et cor impenitēs the
saurizas tibi irā in die ire et reuelationis iusti iudicij dei: q̄

Luce. xij.

L

1. Cor. iij.

D

p̄s. xliij.

Et. xliij.

p̄s. cij.

Rōm. iij.

Sancti Augustini. De verbis dñi.

Ps. cii. reddet unicuique iuxta opera sua. Māfuetus dñs: lōganimis dñs: misericors dñs: sed et iustus dñs: et verax dñs. Largif tibi spaciū correctionis: sed tu plus amas dilationē q̄ emēdationē. Malus fuisti beri: hodie bon' esto. Et hodiernū diē in malicia peregrasti: vel cras mutare. Sed expectas: et de misericordia dei tibi plurimū polliceris: q̄i ille qui tibi per penitentiā p̄misit salutē: p̄misit tibi etiā lōgam vitam.

Proverb. xvii. Unde scis quid pariat crastin' dies? Recte dicit in corde tuo: q̄i me correxero: de' mibi oīa peccata dimittit. Regarenō possum? q̄ correctis atq̄ cōuersis indulgentiā de' p̄misit. Nā in quo p̄betā mibi legis: q̄ p̄misit de' correcto indulgentiā: non mibi legis q̄ p̄misit tibi lōgā vitam. Et vtroq̄ igit hōies periclitant: sperādo et desperādo p̄trarijs rebus. Sperādo decipit q̄ dicit. Bon' est deus: misericors est deus: faciā q̄ mibi placet: q̄ liber: laxem habenas cupi ditantib' meis: impleā desideria aie mee. Quare hoc? Quia misericors est de': māfuetus est de'. Spe isti periclitantur. Desperatione autē cū inciderint in grauiā pctā: putātes sibi tam nō posse ignosci penitētib': et stantētes se ad damnationē sine dubio destinatos: dicūt apud seipsos. Jā dānari sum': quare nō q̄d volum' facim': animo gladiatorū ferro destinatos. Ideo molesti sunt desperati. Jā enī q̄d timeant nō habēt: et vehemētē timēdi sunt. Istos desperatione necat illos spes. Inter spem et desperationē estuar aīa. Metuendum est ne te occidat spes: et cū multū speras de misericordia: incidās in iudiciū. Metuendum est rursus ne te occidat desperatio: et cū putas iā nō tibi ignosci q̄ grauiā cōmisiisti: nō agas penitentiā: et incurras iudicē sapientiā: q̄ dicit. Et ego vestre p̄ditioni superidebo. Quid ergo egit de' cū periclitātib' vtroq̄ morbo? Illis q̄ spe periclitantur h' dicit. Ne tardes cōueri ad deū: neq̄ differas de die in diem. Subito enī veniet ira ei': et in tēpore vindicte disperdet te. Illis q̄ desperatione periclitant q̄d dicit. In quacūq̄ die iniquus cōuersus fuerit: oēs iniquitates ei' obliuiscat. Propter illos qui desperatione periclitantur: p̄posuit indulgentie portum. Propter illos q̄ spe periclitantur et dilationib' illudunt: fecit deus diē mortis incertū. Nā veniat vltimus dies nefcis Ingnat' es: q̄ hodiernū habes: in quo corrigari? Sic ergo ad istā mulierē. Rec ego te cōdēnabo. Sed facta secura de p̄terito: caue futura. Deleui q̄d cōmisiisti: observa q̄d p̄cepi vt inuenias quod promisi.

Jobā. viij.

Deo q̄d scriptū est in euāgelio fm cūdē. Si māseritis in verbo meo: vere discipuli mei estis. Sermo. xlvij. in quo illud specialiter declarat quis inter mortuos sit liber.

Aut charitas vestra oēs nos vnū magist' habere: et sub illo cōdiscipulos esse. Nec ideo magistri sum': q̄ de loco superiore loquimur vobis: sed magister est oīm qui habitat in nobis oībus. Ipse mō in euāgelio nobis oībus loquebat: et dicebat nobis q̄d etiā ego dico vob. Dicit autē ille de vobis et nobis et nob. Si māseritis in verbo meo: non vtiq̄ in meo q̄ modo loquor: sed in ei' q̄ modo in euāgelio loquebat. Si māseritis in x̄bo meo (iquit) vere discipuli mei estis. Ad discipulū est parū accedere: sed manere. Nō ergo ait. Si audieritis verbū meum: aut si accefferitis ad verbū meū: aut si laudaueritis verbū meū. Sed videte quid dixerit. Si māseritis in verbo meo: vere discipuli mei eritis: et cognoscetis veritatē: et veritas liberabit vos. Quid dicit? fratres: Manere in verbo dei: labor est an nō est? Si labor est: attēde magnū premium. Si labor nō est: gratis accipis premiū. Maneam' ergo in eo q̄ manet in nobis. Nos si nō manserim' in illo: cademus. Ille autē si in nobis nō māserit: non ideo domū perdidit. Hōuit ille manere in se: qui nūq̄ deseruit. Absit autē ab homie vt maneat in se: qui perdit se. Ergo nos in illo mānem' indigētia: ipse in nobis manet misericordia. Jā ergo si p̄positū est q̄d facere debeam': q̄d accepturi sumus videam'. Andrit enī opus: p̄misit mercedē. Quod est opus? Si māseritis in x̄bo meo. Breue opus. Verbū breue: magnū opus. Si māseritis. Quid est si māseritis? Si in petra edificaueritis. O q̄ magnū est frates b' supra petrā edificare q̄ magnū est. Venit flumina: flauerūt venti: descēderūt imbres et ipegerūt in domū illā et nō cecidit: fundata enī erat supra petrā

Quid est ergo in verbo dei manere: nisi nullis tērationibus cedere: p̄miū q̄d est: Cognoscetis veritatē: et veritas liberabit vos. Cōpatimini nobis: q̄ vocē meā sentitis obtusam. Adiuuate me: et tranquillitate. O p̄miū. Cognoscetis veritatē. Forte aliq̄s diceret: et q̄d mibi p̄dest cognoscere veritatē? Et veritas liberabit vos. Si nō delectat veritas: delectet libertas. In cōsuetudine latine lingue liberari duobus modis dicit. Et maxime in eo cōsueuim' audire hoc verbū vt quicūq̄ liberat: intelligat periculū euadere: molestus cedere. Liberari autē p̄prie dicit liberū fieri. Quō saluari saluum fieri: sanari sanū fieri: sic liberari liberū fieri. Ideo dixi. Si nō delectat veritas: delectet libertas. Hoc itē grecalīngua euidentius sonat: nec potest aliter intelligi. Et vt noueritis q̄ aliter intelligi nō potest: lēquēte dñs: respōderūt iudei. Nos nemini seruuiū? vñq̄: quō dicit: veritas liberabit vos? Id est veritas liberos vos facit. Quō dicit eis qui nemini vñq̄ seruuiū? quos vides (inquit) nō habere seruutis necessitatē: quō eis polliceris libertatē? Audierunt q̄d debuerūt: sed nō fecerūt q̄d debuerūt. Quid audierunt? Dixit. Veritas liberabit vos. Antēdictus vos q̄ nō seruuiū hominib' dixistis. Memini seruuiū? vñq̄. Dis iudeus et grecus: diues: paup̄: honorat' et priuat'. Imperator et mēdicus: oīs q̄ facit pctm' seru' est peccati. Dis (iquit) qui facit pctm' seru' est peccati. Si agnoscant hōies seruutitē: videbūt vnde accipiūt libertatē. Ingenu' est aliq̄s: captiuat' a barbaris: et ingenuo fact' est seruus. Audistis mīserator: considerat se habere pecuniā: sit redēptor: pergit ad barbaros: dat pecuniā: redimit hōiem. Planerē dicit libertatē: si abstulit iniquitatē. Sed q̄s abstulit iniquitatē? Nō hominē? Ille q̄ seruiebat apud barbaros: a redēptore suo redēpt' est. Et multū interest iter redēptōis: et redēptiū sub oīa iniquitate forte cōserui sunt. Interrogare redēptōis: habes peccatū? Habeo iquit. Ergo nec tu te taces: redēptiū nec tu te extollas redēptōis: fugite ambo ad verū liberatōis. Parū est q̄ sub peccato sunt: serui dicit sunt et mortui dicuntur. Qd' tibi met hō ne faciat illis capitiū: tā illi fecit iniquitas. Quid enī: q̄ vident' viuere? Aliquid ideo errant ille q̄ dicit. Dimitte mortuos sepelire mortuos suos: Ergo mortui oīes sub pctō: serui mortui: seruēdo mortui: moriēdo sui. Quis liberat a morte: a future: nisi in mortuis liber? Quis est in mortuis liber: nisi inter pctōes sine pctō? Ecce venit princeps mūdi: ipse dicit redēptōis: liberatōis: nō. Ecce venit princeps mūdi: et in me nihil inueniet. Tenet q̄s decepti: quos seduxit: q̄s pctm' mortēq̄ p̄uasit in me nihil inueniet. Cū dñe redēptor veni. Abscat te captiu' fugiat te captiuator: tu esto mibi libator. Ille me p̄ditū inuenit: i q̄ diabol' nihil inuenit q̄d caro agit. Inuenit carnē in illo p̄nceps hui' mūdi: Inuenit. Et q̄le carnē? Mortalē: quā possit tenere: quā possit crucifigere: quā possit occidere. Erras deceptor: nō fallitur redēptor. Erras. Quides in dñō carnē mortalem nō est caro pcti: silitudo est carnis pcti. Misit enī de' filiū suū in silitudinē carnis pcti. Vera caro: mortalis caro: sed nō pcti caro. Misit enī de' filiū suū in silitudinē carnis pcti vt de pctō dānaret pctm' in carne. Misit enī de' filiū in silitudinē carnis pcti in carnē: nō tñ i carnē pcti. Propter q̄d? Ut de pctō: certe nullū pctm': vt de pctō dānaret pctm' in carne: vt iustitia dei iplere in nobis: q̄ nō fm carnē ambulam' sed fm sp̄m. Si q̄ silitudo carnis erat pcti nō caro pcti: quō vt de pctō dānaret pctm' in carne? Solet et silitudo capere nomē ei' rei: cui est silitudo. Nō dñ' verus: sed etiā si pictū in pariete ostēdas: et q̄ras q̄d sit? Rndet hō. Pctm' q̄ appellata est caro: habēs silitudinē carnis pcti: vt cēt sacrificiū p̄ pctō. Dicit idē ap̄s alio loco. Eū q̄ nō nouerat pctm': p̄ nobis pctm' fecit. Eū q̄ nō nouerat pctm'. Quē q̄ nō nouerat peccatū: nisi eū qui dixit. Ecce venit p̄nceps mūdi: et in mentib' inueniet: Eū qui nō nouerat pctm': peccatum p̄ nobis fecit. Eū ipsum x̄pm nescientē pctm': fecit de' p̄ nobis pctm'. Quid est hoc frates? Si diceret. Fecit in illū pctm': aut fecit illū habere pctm': intolerabile videret. Quō toleram' q̄d dictū est. Fecit eū pctm' vt ipse x̄ps sit pctm'. Qui nouerat scripturas veteris testamētī: recognoscūt q̄d dico. Non enī semel dictū est: sed aliq̄ens eberretime. Pctā dicta sunt: sacrificia pro peccatis. Offerebatur: verbī gratia: pro peccato hyrcus: aries: quodlibet: ipsa victima quē offerebatur

Jobā. viij

Mat. viij.

Pl. lxxviij

Job. xviij

Rom. viij

ij. Cor. v.

Job. xliij.

In euāgelio scđm Johanne. Ber.xlix. Fo.lxiij.

Leuit. iij. pro peccato peccati nominabat. Peccatū ergo dicebatur sacrificium pro peccato: ita ut alicubi dicat lex sacerdotes ponere debere in manus suas super peccatū. Ergo eū q̄ non nouerat peccatū: fecit pro nobis p̄c̄m. i. sacrificiū p̄ peccato. Factū est peccatū: oblatum est: et delectū est p̄c̄m. Iustus ē sanguis redēptiois: et deleta est cautio debitoris. Ipse est sanguis q̄ p̄ multis effusus est in remissione p̄c̄tōr. Quid est ergo q̄ insipiet exultasti meus captiuator: q̄ carnē mortalem habuit meus liberator? Si habuit peccatū vide. Si aliquid tuū in eo inuenisti tene. Verū caro factū est. Verū caro creator est: caro creatura est. Quid ibi tuū inimice? Et verbum de? Est: et aia hoīs creatura est: et caro hoīs creatura ē: et caro mortalis dei creatura est. Peccatū q̄re. Sed quid q̄

ras veritas loquit. Veniet princeps mūdi: et in menibz inueniet. Hō ergo nō inuenit carnē: sed nūllū p̄c̄m. Decepti sunt innocētes: fecisti nocētes. Occidisti innocētes: peremisti quē non debebas: redde qđ tenebas. Quid ergo? Ad hōiā insultasti: inuenisti in x̄p̄o carnē mortale? Mufcipula tua erat. Qñ letat? es: inde captus es. Tū te exultasti aliqd inuenisse: inde nūc doles qđ possederas p̄didisse. Et

gō fratres q̄ credunt in x̄p̄m: maneam in verbo eius. Si enī māferim? in verbo eius: vere discipuli ei sumus. Hō enim soli illi duodecim: sed oēs qđ manem? in verbo ei? vere discipuli ei? sumus: et cognoscem? veritatē: et veritas liberabit nos. i. x̄p̄s fili? dei qđ dixit. Ego sum veritas: liberos nos faciet: hoc est liberabit nos: nō a barbaris sed a diabolo: nō a corpori? captiuatē: sed ab aīe iūitate. Solus est qđ sic liberat. Remoue liberū dicat: ne seru? remaneat. Hō remanebit in seruitute aīa nostra: q̄ quotiē dimittitur debita nostra.

De pastore et mercenario? et fure. In euāgelio fm eundē. Sermo. xlii. In quo sermone qđ sit p̄ portā ingredi qđ x̄p̄s est sincerissime exponit.

In ignorat fides vestra hūit: et ita vos didicistis nouimus dicere magistro de celo in quo spem vestram posuistis: qđ dñs noster iesus x̄p̄s qđ iā p̄ nō b̄s passus est et resurrexit: caput est ecclesie: et est corpus ei? ecclesia: et in ei? corpore vitas mēbroz: et cōpa gō charitatis tanqđ sanitas existit. Quicqđ autē in charitate fruguerit: infirmas in corpore x̄p̄i. Sed potēs est ille qđ exaltauit caput nostrū: etiā infirma mēbra sanare: vñ tñ nō nimia ipteratē p̄c̄dantur: sed hereant corpori donec sanentur. Quicqđ enī ad huc heret corpori: nō desperatē sanitas est. Qđ autē p̄c̄m fuerit: nec curari nec sanari potest. Cū ergo ille sit caput ecclesie: sit corpus ei? ecclesia: tot? x̄p̄s caput et corpus est. Resurrexit iā ille. Caput ergo habem? in celo Caput nostrū interpellat p̄ nobis. Caput nostrū sine p̄c̄o et sine morte: iā propitiat p̄ peccatū nostris deū: vt et nos in fine resurgētes et imurati in gloriā celestē: sequimur caput nrm. Quō enī caput et cetera mēbra. Sed vñ hic sum? mēbra sumus: ne desperem? qđ secutura sum? caput nostrū. Videte enī f̄res dilectionē illi? capiti nri. Jā in celo est: et hic laborat qđ in hic laborat ecclesia. Hic x̄p̄s esurit: hic sitit: nud? est: hospes est: infirmas in carcere est. Quicqđ enī hic patit corpus ei? se dixit pati: et in fine segregās ipm corpus suū ad dexterā: et reliquos a qbus modo cōculcās segregās ad sinistram: dicitur? est his qđ sunt ad dexterā. Venite bñdicti patris mei p̄cipite regnū qđ vobis paratū est ab origine mūdi. Quib? meritis? Esurui enī et dedistis mihi māducare et. Sic exequi tanqđ ipse accepisset vsqz adeo vt illi non intelligētes: respōdeat et dicat. Dñe: qñ te vidim? esurietē: hospitē: in carcere? Et dicit eis. Cū vñ ex minimis meis fecistis: mihi fecistis. Sic et nāz in nostro corpore caput sursum est: pedes in terra sunt. tñ in aliqđ cōstipatione et coartatione hoīm: qñ tibi aliqđ pedē calcas: nōne dicit caput: calcas me: nec caput tuū nec lingua tuā quisqz calcavit? Surfus est: in tuo est: mihi ei mali cōtigit: et tñ qđ p̄ cōtentionē charitatis vitas est a capite vsqz ad pedes: nō se inde ligua separauit: sed dixit. Calcas me: cū eā nemo cōtigit. Quō ergo lingua quā nemo cōtigit dicit. Calcas me. Sic x̄p̄s caput qđ nemo calcas dicit. Esurui et dedistis mihi māducare. Et illis qđ nō fecerūt dixit. Esurui et nō dedistis mihi māducare. Et qđ cūclit: Sic. Jbū illi in cōbustione eternā: iusti autē in vitā eternā. Cū qđ nūc loq̄retur dixit se esse pastore: dixit esse et

ianuā. Altrūqz ibi habes: et ego sum ianua: et ego sum pastor. Ianua est in capite: pastor i corpore. Dicit enī petro: in quo vno format ecclesiā. Petre amas me? Respōdit. Dñe amo. Pasce oues meas. Et tertio. Petre amas me? Cōtristatus est pet? qđ cū tertio interrogauit: qñ ille qđ vidit cōscientiā negatoz: nō videbat fidē p̄nitentis. Nouerat illū semp: nouerat illū et qñ se petrus ipse nō nouerat. Tūc enī se nō nouerat qñ dixit. Ecce ero vsqz ad mortē: et qđ esset infirm? nesciebat. Quō plerūqz reuera et infirmis p̄tingit: vt egrot? nesciat qđ cū illo agat: medicus autē sciat: cū ille egrotudinē illā patiat: medic? nō patiat. Magis dicit medic? qđ agat in altero qđ ille qđ egrotat qđ agat in seipso. Pet? ergo tūc infirm? dñs autē medicus dicebat se habere vires q̄s nō habebat. Ille autē tāgens venā cordis ei? dicebat qđ ter eū esset negaturus. Et ita factū est quō p̄dixit medic? non quō p̄sumpsit egrot?. Ergo post resurrectionē suā dñs interrogauit eū: nō nesciēs quo ille animo cōfiteret amorē x̄p̄i: sed vt trina p̄fessione amoris deleteret trina negationē timoris. Ergo b̄ dñs exigit a petro. Petre amas me? Quasi qđ mihi dabis: qđ mihi p̄stabis: qđ amas me? Quid erat p̄statur? pet? resurrexerit dñs et cuncti in celis: atqz sedēti ad dexterā patris? Quasi diceret: hoc mihi dabis: b̄ mihi p̄stabis: si amas me: vt pascas oues meas. Per ianuā intres: nō p̄ aliā partē ascendas. Audistis cū euāgelii legeret. Qui intrat p̄ ianuā pastor est: qđ autē ex alia pte ascēdit: fur est et latro. Et dissipare q̄rit: et spargere et tollere. Quis est qđ intrat p̄ ianuā? Qui intrat p̄ x̄p̄m. Quis est iste qđ imitat p̄fessionē x̄p̄i? Qui cognoscit humilitatē x̄p̄i: vt cū deus factus sit b̄ p̄ nobis: cognoscat se homo nō esse deū sed hoīem. Qui enī vult de? videri cū sit b̄: nō imitat illū qđ cū de? esset b̄ factus est. Tūc autē nō dicit: esto aliqd min? q̄ es: sed cognosce qđ es. Cognosce te infirmū: cognosce te hoīem: cognosce te peccatōr: cognosce te qđ ille iustificat: cognosce quia maculosus es. Appareat in cōfessione tua macula cordis tui: et p̄tinebis ad gregē x̄p̄i: qđ p̄fessio peccatōr inuitat medicū sanaturū: quomō in egrotudinē qđ dicit: san? sum: nō q̄rit medicū. Hūc nō ad templū ascēderat pharise? ille et publican? Ille de sua sanitate gloriabatur: ille vulnera sua medico ostendebat. Dicebat enī ille. Deus grās tibi ago: qđ nō sum sicut publicanus iste. Gloriabatur sup alterū. Ergo si publican? ille san? esset: inuideret illi phariseus: qđ non haberet sup qđ extolleret. Quō ergo venerat qđ sic inuidebat? Hō erat vtiqz sanus. Et cū se sanū diceret: nō descēdit curans. Ille autē ad terrā oculos deiciens: nō audens in celis attollere: percutiebat pectus suū dicens. Propiti? esto mihi peccatōr. Et qđ dicit dñs? Amen dico vobis: qđ descēdit iustificat? de tēplo publican? magis qđ phariseus: qđ oīs qui se exaltat humiliabit: et qđ se humiliat exaltabit. Qui autē se exaltat: p̄ alterā partē volūt ascēdere ad ouile. Qui autē se humiliat: p̄ ianuam intrat ad ouile. Ideo de illo dixit: intrat: de illo: ascēdit. Qui ascendit videtis qđ alta petit: nō intrat sed cadit. Ille autē qđ se submittit vt p̄ ianuā intret: nec cadit: sed pastor est. Sed tres personas dixit dñs: et debem? illas inuestigare in euāgelio: pastorem: mercenariū: et furē. Cū legeret puto qđ aiaduertistis: designauit pastore: designauit mercenariū: designauit furē. Pastore dixit aiā suā ponere p̄ ouib? suis: et intrare per ianuā. Furē dixit ascēdere per aliā partē. Mercenariū dixit lupū vel furē si videat fugere: qđ non est illi cura de ouib?. Mercenarius est enī non pastor. Ille intrat per ianuam: qđ pastor est. Ille ascendit per aliā partē: quia fur est. Ille videns eos qui volūt tollere oues: timet et fugit: qđ mercenarius est: qđ non est illi cura de ouib?. Mercenarius est enī. Si inuenerimus tres istas personas: inuenit sanctitas vestra et quos diligatis: et quos toleretis: et quos caueatis. Diligēdus est pastor: tolerādus est mercenarius: cauēdus est latro. Sunt hoīes in ecclesia: de quib? dicit ap̄s. Qui ex occasione euāgelizāt: querētes ab hoīb? cōmōda sua: siue pecuniaria: siue honozū vel laudis būane. Quomodo libet volētes accipere munera euāgelizant: nō tā salutē ei? q̄runt cui annūciāt: qđ cōmōdū suū. Ille autē qui audit salutē ab eo qui nō habet salutē: si ei crediderit quē illi annūciat: neqz in illo spem posuerit per quē illi annūciatur salus: qui annūciat quā habebit detrimentum: cui annūciabit habebit lucrum. Habes dominū dicentem de phariseis. Cathedram moysi

Joh. x.

Joh. xxi.

Luce. xxiij

Lu. xxiij.

xxij. q. iij. tres.

Phil. j.

Mat. xxiij

Sancti Augustini. De verbis dñi.

sedent. Non eos solos significabat dñs: quasi vero eos qui crederent in xpm ad iudeorum scholam mitteret: ut ibi discerent quæ admodum iter sit ad regnū celozū. Nonne ideo dñs venit ut instrueret ecclesiā: ipsos iudeos bene credentes et bene sperantes et bene diligētes segregaret tanq̃ frumēta a paleis: et faceret vñū parietē circūcisionis: cui cōiūgere alius paries et preputio gētiū: q̃bus duob⁹ parietib⁹ de diuerso venientibus esset ipse lapis angularis: Nonne ergo idem dñs de duab⁹ istis plebibus in vno futuro dicit. Habeo et alias oues: q̃nō sunt ex hoc ouili: Loquebat autem iudeis. Oportet me (quit) et eas adducere: vt sit vnus grex et vn⁹ pastor. Ideo due naues erant vnde vocauerat discipulos: duas psonas plebis significabāt: q̃nī miserūt rēbia et leuaue runt tantā vim et tātū numerū pisciū: ut ut peneretia rum perētur. Et onerauerūt (quit) duas naues. Due naues significabāt vñā ecclesiā: sed de duab⁹ plebibus factā: cōiūctam in xpo: aliquid de diuerso venientē. Ibdō significant etiā due vxores habētes vñū virū iacob: lia: et rachel. Ibas duas significat etiā duo ceci: q̃ sedebant iuxta viā quos dñs illuminauit. Et si aduectatis scripturas in multis locis inuenitis significari duas ecclesias: q̃ non sunt due sed vna. Ad hoc enī valet lapis angularis: vt et duab⁹ faciat vñā. Ad h̃ valet ille pastor: vt de duob⁹ gregib⁹ faciat vñū. Ergo dñs docuit ecclesiā: et habitur⁹ scholā suā pter iudeos: sicut videm⁹ modo: nunq̃d credētes in se ad iudeos missur⁹ erat ut discerent? Sed nomine phariseozū et scribarū significauit quosdā in ecclesiā sua futuros: q̃ dicerēt et nō facerēt. Se autē figurauerat in psona moysi. Et enī personā et gerebat moyses: et velū ante se ideoponebat: q̃ loquebat populo: q̃ q̃d iū illi in lege carnalib⁹ gaudijs et voluptatibus dediti erāt: et regnū terrenū querebāt: velamen positum erat cōtra faciē eozū ne viderēt xpm in scripturis. Ablato enī velamine: postea q̃ passus est dñs: vñā sunt secreta tēpli. Ideo cū in cruce penderet: scissum est velū templi a summo vsq̃ deorsum. Et aperte dicit apl⁹ paulus. Cū autē trāsieris ad xpm: auferet velamen. Qui autē nō trāsierit ad xpm: q̃ uis legat moysen: velamē positū est sup cor eius: sicut dicit apl⁹. Cū ergo pfiguraret quosdā tales futuros dñs in ecclīa sua: q̃d ait: Scribe et pharisei cathedrā moysi sedent. Que dicitur facite: sed q̃ faciūt facere nolite. Quādo illud audiunt clerici mali q̃ in ipsos dicit: volūt puertere istā sententiā. Nunq̃d nō si illis liceret delerēt illā de euāgelio: Quēro delere illā nō possunt puertere illā quērit. Sed ad est dñi grā et misericordia: nec sinit eos facere: q̃ circūspicit veritate sua omnes sentētiās suas et liberauit: vt q̃ quis inde aliquid pcedere voluerit: aut inducere male legēdo vel interpretādo: ille si cor habet q̃d pscium est iungat scripturę et legat supiora vel inferiora: et inueniet sensum quē volebat ille male interpretari. Quid ergo putatis istos dicere de q̃bus dicit. Que dicitur facite: Quia reuera a sanis laicis dicit. Laicus enī q̃ vult bene viuere: q̃ attēderit clericū malū: q̃d sibi dicit: Dñs dixit Que dicit facite: que faciūt facere nolite. Ambulabo viam dñi: nō sequar isti⁹ mores. Audiā ab illo: nō verba ipsi⁹ sed dei. Sequar deū: sequat ille cupiditatē suā. Quia si voluerit apud deū sic me defendere vt dicā. Dñe vidi male viuētē clericū tuū: et ideo male viti: nonne mihi dicitur est. Serue nequā nō a me audieras. Que dicit facite: q̃ autē faciūt facere nolite? Malus autē laicus: infidelis: nō pertinēs ad frumentū xpi: q̃ tāq̃ palea in area tolerat: q̃d sibi dicit q̃nī ceperit illū arguere verbū dei: Et i. Quid mihi loqueris? Ipse episcopi: ipse clericū nō illud faciūt: me cogit vt faciā. Querit sibi nō patronū ad causam malā: sed comitē ad penā. Itā nunq̃d eū defensus est in die iudicii: quēdāq̃ malū voluerit imitari. Quomodo enī diabol⁹ omnes quos seducit nō seducit cū quib⁹ regnet: sed cū quib⁹ dānet. Sic oēs q̃ sequuntur malos: comites sibi ad gehennā querūt: nō patrocina ad regnū celozū. Quō ergo peruerūt isti hāc sententiā: q̃nī illis dicit male viuētibus merito dictū est a dño. Que dicit facite: q̃ autē faciūt facere nolite? Recte dictū est inquit. Dictū est enī vobis: vt q̃ dicim⁹ faciat: que autē nos facim⁹ vos nō faciat. Nos enī offerim⁹ sacrificiū: vobis nō licet. Videte versus ias hoim. Quid dicā mercenariorū? Itā si pastor res essent: ista nō dicerēt. Ideo dñs vt istis clauderet: secutus est et dixit. Cathedrā moysi sedent. Que dicit facite

que autē faciūt facere nolite. Dicit enī et nō faciunt. Quid est ergo frater? Si de sacrificio diceret offerendo: diceret: dicit et nō faciūt: faciūt enī sacrificiū deo. Offerūt quide q̃d dicit: et nō faciūt. Audi q̃d sequat. Alligāt enī onera grauia et ipozabilia: et iponūt ea sup ceruices hoim: q̃ ipsi vno digito nolūt attingere. Aperte expozauit: describit et ostēdit. Sed illi q̃nī sic volunt puertere sententiā: ostēdūt q̃ nihil querūt in ecclesiā nisi cōmoda sua: nec euāgelii legerūt. Si enī nosset ipam paginā et totū legissent: nunq̃d hoc dicere auderēt. Sed aperti⁹ attendite: q̃ habet tales ecclesia. He q̃s dicat nobis proius de phariseis dicit: describis: de iudeis dicit. Itā tales nō habet ecclesia. Qui sunt ergo illi de quib⁹ dñs dicit. Itā omīs qui mihi dicit: dñe dñe intrabit in regnū celozū: Et addidit. Multi dicent mihi in illa die: dñe dñe: nōne in noie tuo pphetauim⁹ et in noie tuo ptes multas fecim⁹: et in noie tuo māducauimus et bibim⁹? Itā: quid in noie chisti faciūt ista? Certū est: manifestū est: quia debis dicit q̃ nonem xpi habent. Sed q̃d sequit? Lic dicā illis. Nunq̃d vos cognoui. Recedite a me omēs q̃ operamini iniquitatē. Audi aplm gementē de talib⁹. Dicit alios amūciare euāgelii p charitatē: alios p occasione. De quib⁹ dicit. Annūciat euāgelii nō recte. Item recta: sed ipsi nō recti. Quōd annūciat rectū est: sed q̃ annūciat nō sunt recti. Quare nō est rectus? Aliud querit in ecclesia: non dñe querit. Si deū quereret: casus esset: q̃ legitimū maritū aia deum habet. Quisq̃s deo pter deū querit: nō caste deū querit. Videte fratres: si vxor amet maritū q̃ diues est: nō est casta. Itā enī maritū amat: sed aurū maritū. Si autē maritū amat et nudū amat et paupere amat. Si enī ppter ea amat q̃ diues est: q̃d si quomodo sunt casus humani pscibat: subito egeus remaneat. Remūciat illi forte: q̃ q̃d amabat nō maritū erat: sed res ei⁹. Si autē vere maritū amat: etiā paupere plus amat: q̃ cū misericordia amat. Et tamen fratres de⁹ noster nunq̃d paup esse potest: diues est: ipse fecit oīs: celum et terrā: mare et angelos. Quicq̃d videm⁹: quicq̃d nō videm⁹ in celo: ipse fecit. Sed si nō diuitias amare debemus: sed eū qui fecit illas. Itā nō pmissit nisi se. Inueni aliquid preciosius: et hoc dabit. Pulchra est terra: celus et angeli: sed pulchrior est q̃ fecit hec. Qui ergo annūciat deū: amantē deū: q̃ annūciat deū ppter deū: pascit oues: et nō sunt mercenarij. Ipam castitatē erigebat dñs noster iesus chrisus q̃ dicebat petro. Petre amas me? Quid ē: amas me? Castus es. Non est cor tuū adulterū. Non tua queris in ecclesia sed mea. Si ergo talis es et amas me: pascit oues meas. Non enī eris mercenarius: sed eris pastor. Illi autē non caste annūciabāt: de quib⁹ gemit apl⁹. Sed q̃ dicit. Quid enī? Dñi oīm modo siue occasione siue veritate xps annūciat: pmissit q̃ esse mercenarij. Pastor veritate xpm annūciat: mercenari⁹ occasione xpm annūciat: aliud querens. Tamen et ille xpm annūciat: et ille xpm. Audi vocē pastozis pauli. Siue occasione siue veritate xps annūciat. Ipse pastor voluit habere mercenariū. Faciūt enī vbi possunt: vti les sunt quātū possunt. Quādo autē ad alios vsus: querebat apl⁹ cui⁹ vbi imitaretur infirmi. Misi vobis (quit) timotheum q̃ vos cōmonefaciat vias meas. Et q̃d ait: Misi pastozem q̃ vos cōmoneat vias meas. i. q̃ quomodo ego ambulo et ipse ambulat. Et mittens pastozē: q̃d ait: Reminem enī habeo tā vnamimē: qui sincera affectione p vobis sollicitus sit. Itā cū illo erant multi: Sed quid sequit? Omēs enī sua querūt: nō que sunt xpi iesu. i. ego vobis pastozē mittere volui: nā multi mercenarij sunt: sed non oportuerat vt mercenari⁹ mitteret. Ad alias res et negotia peragēda mitterit mercenari⁹: ad illas autē quas tūc volebat: pastoz erat necessarius. Et vix inuenit vñū pastozē inter multos mercenarios: q̃ pauci pastozes: multi mercenarij. Sed q̃d dicit de mercenarijs? Amen dico vobis: perceperūt mercedē suā. De pastozē autē q̃ dicit apl⁹: Quisq̃s autē mundauerit se ab h̃mō: erit vas in honorem sanctificatū et vtile dño ad omne opus bonū paratū semp. Itā ad quāsdā res paratū: et ad quāsdā nō paratū: sed ad omne opus bonū paratū. Ibdō de pastozib⁹ dicit. De mercenarijs autē tā dicitur. Mercenari⁹ q̃nī videt lupū inuitatē omib⁹ fugit. Ibdō dñs dicit. Quare? Quō nō est ei cura de ouib⁹? Ad iū ē vñū mercenari⁹ q̃d iū nō videt lupū: q̃d iū nō videt furē et latronē. Cū autē

Mat. vij.

vbi ē. Phil. i.

Phil. i.

Job. xxi.

Phil. i.

Phil. ii.

Mat. vi. i. i. i.

Job. i.

In euāgelio scdm̃ Johanne. Ber. xlix. et. l. Fo. lxiij.

videtur fugit. Et qd̃ est de merce maris qui fugit de ecclesia: quando videtur lupum aut latrone? Abundant lupi: abundant latrones. Ipsi sunt q̃ ascēdunt alterā partē. Qui sunt isti q̃ ascēdūt? Qui de parte donati volunt depredari oues xpi. Ipsi per alterā partē ascēdūt: nō xpm̃ intrant: qz non sunt homines. Q: superbi sunt: ascēdūt. Quid est ascēdunt? Et tollūt. Unde ascēdunt? Per alterā partē. Quid de parte volūt qui in unitate nō sunt: de altera parte sunt: et de ipsa parte ascēdūt. i. extollūt: et volūt tollere oues. Quomō ascēdūt: videte. Hos (inquīt) sanctificam? nos facim? iustos. Et cetero ascēdūt. Sed q̃ exaltat humiliabit. Potens est dñs de? noster: humiliare eos. Lupus autē diabolus est: in sinu dñi de? decipiat et q̃ illi sequuntur. Ibi dicitur est. In duri quidē pellib? ouis: autē sunt lupi rapaces. Si viderit mercenarius aliquē peccare: aut sentire fm̃ pñiciē a se sue: aut aliqd̃ facere sceleratū et obsecrēt: tñ qz videt haberi aliquid? momētū in ecclesia: vnde si sperat cōmoda merce narius est. Et cū videt hōiē perire peccato: videt illū seq̃ lupi: dicit illi? gūtur trahi morsu ad suppliciiū: non illi dicit. Peccas: non illi oburgat: ne pdat cōmoda sua. Hec est ergo: cū videt lupum fugit: non illi dicit. Scelerate facis. Hōi cor poris sed aie hec fuga est. Quē vides cor poris stare: fugi animo: cū videt peccatorem? nō dicit illi peccas: cū etiā consiliū cū illo habet. Fratres mei: nūquid nō ascēdūt aliqui aut p̃biter: aut episcop? et non dicit aliud de superiori loco nisi ne rapiāt res alienas: ne fraudes fiant: ne scelera admittantur? Hōi possunt dicere aliud: qz cathedra moysi sedent: et ipsa loquit de illis ipsi. Quid est q̃ nūquid colligit de spinis vuas: aut de tribulis ficus? Et ois arbor ex fructu cōscit. Pharise? p̃ bona loq̃. Pharise? spina ē. Quid de spina lego vuas qz tu dñe dixisti. Que dicit facit: autē faciūt facere nolite. De spinis me tubas vuas decerpere: cū dixeris. Hūquid colligit de spinis vuas? Respōdet tibi de? Hōi iussit te de spinis vuas legere: sed vide ante dē bene. Forte (vt fieri solet) vitis cū circūierit per terrā inuoluta sit in spinis. Hāi aliqui inueniunt? illud fratres mei: vitem posita sup̃ caricem: qz ibi habet sepe spinosam: extēdit palmites suos et inserit in sepe: extēdit in spinas botros: qd̃ videt bonū carpit: nō tā de spinis qz de vite que circūpleta est spinis. Sic ergo illi spinosi sunt: sed sedēdo in cathedra moysi: inuoluit eos vitis: et pendēdā ad eos botri. i. vba bona: et bona p̃cepta. Tu lege vuas: nō te pungit spina q̃ legis. Que dicit facit: sed q̃ faciūt facere nolite. Pungit autē spina: si qd̃ faciūt facis. Ut ergo legas vuas: et nō inheras spinis: qd̃ dicit facere debens: sed que faciūt nolite facere. Et acta ipsoz spine sunt: verba ipsoz vuas: est de vite. i. de cathedra moysi. Fugitū ergo isti q̃i vident lupū q̃i vident latrone? Hec autē incepta dicere: qz de loco superiore nō possunt dicere isti: nisi bñfacite. Hōi lites p̃uare: nolite fraudare: nolite aliquē circūuenire. Aliquid autē sic viuūt: vt de tollenda villa aliena: cū episcopo consiliū habeat: et perat ab illo tale consiliū. Aliq̃i nobis cōtigit: et p̃peti dicim? nā nō credēdū. Multi a nobis consilia mala petūt: cōsilia mētiendi: circūuēdi: purantes qz placent nobis. Sed in noie xpi si dñs placet qd̃ dicim? nullus illū tērauit: et nō inuenit in nobis. Q: si vult ipe qui nos vocauit: pastores sum? nō mercenarij. Sed quid ait apostolus? Mihi minimum est vti a vobis iudicet: aut ab humano die: sed neqz ego memetipm̃ iudico. Hāi enī mihi cōscius sum: sed nō in hoc iustificat? sum. Qui autē iudicat me: dñs est. Hōi ideo bona est cōscientia mea: qz vos illam laudatis. Quid enī laudatis qd̃ nō videtis? Ille laudet q̃ videt. Ille etiā corrigat si qd̃ ibi videt qd̃ ei? oculos offendit: qz et nos nō dicim? p̃fecte nos sanos: sed tūdimus pectus nostrū et dicimus deo. Propit? estone peccem. Tūputo: corā illo enī loquor: imbi aliud a vobis querēs nisi salutē vestrā. Et geminus plerūqz in peccatis fratru nostrorū: et vim patimur et torquimur aior: et aliq̃i corripim? illos. Immo nūqz nō corripim? restes sunt omēs q̃ recordant qd̃ dico: quociens sunt a nobis correpti fratres peccantes: et vehementer corepti. Modo p̃siliū nostrū tracto cū sanctitate vestra. In voie xpi plebs dei est: viles catholici estis: membra xpi estis. Hōi estis diuini alibi plebs. Lōmunicatis mēbris ap̃stolū: cōmunicatis memorijs sanctorū martyru diffusorū per orbē terrarum: et p̃uicis ad curā nostrā: vt rationē bonā de vobis red

damus. Tota autē ratio nostra q̃ est: scitis. Dñe scis qz dixi: scis qz nō tacui: scis qz animo dixi: scis qz fleui tibi cū dicerem tñ nō audieris. Ipsa puto qd̃ integratio nostra est. Securos enī nos fecit spiritus sanctus? p̃ ezechielem p̃phetā. Hōi sit enī ipam̃ lectionē de speculatore. Fili (ait) hōis: speculatore posuite domū israel. Si me dicere ad impiū. Impie morte moueris: nō dixeris? Hē est: ego enī tibi dico vt dicas: si enī nō annūciaueris: venerit qz gladi? et tulerit eū. i. qd̃ minatur? suz peccatori: ille quidē impi? in impietate sua mouet: sanguinem autē ei? de manu speculatores requirā. Quare? Hōi non dicit. Si autē speculatores viderit gladiū venientē: et cecinerit tuba vt fugiat: et nō se obseruauerit. i. nō se coreperit: vt nō cū inueniat in supplicio qd̃ minatur deus: venerit qz gladi? us et tulerit aliquē: ille quidē impi? in iniquitate sua mortuus est: tu autē (inquīt) aiām tuā liberaisti. Et in illo loco euāgelij quid aliud dicit seruo: cū diceret. Dñe sciebat molestus siue durus hōiem: qz metis vbi non seminasti: et colligis vbi nō sparsisti: et timens abij et abscondi talentū tuū in terra: ecce habes qd̃ tuum est. Et ille. Serue (inquīt) nequā et piger: magis qz mesciebas molestū et durū esse: metere vbi non seminasti: et colligere vbi nō sparsisti: ipsa auaricia mea debuit te docere: qz lucrū quero de pecunia mea? Opotuit te ergo vt dares pecuniā meā nūmularijs: et ego veniens cū furis erigissem meū. Hūquid dicit: dares vt erigeres? Hos ergo fratres damus: veniet ille qui erigat.

De eo qd̃ scriptū est in euāgelio fm̃ Johanne. Ego sum pastor: bonus? et. Sermo. l. in quo de pastore bono et quis sit plura nos instruit. etiā cur dñs petro dixit: pasce oues meas et non pasce oues tuas per pulchre declarat.

Pastor dñm iesum cōmendantē nobis boni pastoris officij. In qua cōmēdatione amonuit nos vt ius (vt intelligi dā) bonos esse pastores. Et tū ne intelligeret p̃uerso modo multitudo pastozū. [Ego sum (inquīt) pastor: bonus? Et vnde sit pastor: bonus? cōsequēter ostēdit. [Pastor: (inquīt) bonus: aiām suā p̃ ouibus ponit. Mercenarius autē et qd̃ nō est pastor: videt lupū venientē et fugit: qz nō est ei cura de ouib? mercenari? enī est? Pastor ergo bon? xps. Quid petrus? Hōiē bonus pastor: Hōiē et ipse aiām suā p̃ ouibus ponit. Quid paul? Quid ceteri apostoli? Quid eozū tēpora cōsequentes beati episcopi martyres? Quid etiā iste sanctus cyprian? Hōiē omēs pastores boni: nō mercenarij: de quibus dicit. Amen dico vobis: perceperūt mercedē suā? Omēs ergo isti pastores boni: nō solū qz sanguinē fuderūt: sed qz p̃ ouibus fuderunt. Hōi enī fuderūt et rationē: sed charitatem. Hāi et apud hereticos qd̃ p̃pter iniquitates et errores suos aliqd̃ molestiarum perpessi fuerunt: nomie martyrij se iactāt: vt hoc pallio dealbati facilius furentur: qz lupi sunt. Si autē vultis scire in quo numero habendi sunt: pastores boni pauli apostolus audite. Qm̃ nō omēs qui corpora sua in passione etiā ignib? tradunt: estumadi sunt sanguinē fudisse p̃ ouibus: sed poti? cōtra oues. Si linguis hōim loquar et angelozū: charitatē autē nō habeam: factus sum velut eramentū sonans: et tymbalum tinniens. Si sciero omnia sacramēta et habuero oēm prophetiā: et oēm fidē ita vt montes trāfferam: charitatē autem nō habeam: nihil sum. Magna ergo res est: postremo si des montes trāfferens. Illa quidem magna sunt: sed si ego hec sine charitate habēa (inquīt) non illa sed ego nihil sum. Sed adhuc istos non tetigit: qui falso martyrij nomine in passionibus gloriātur. Audite vt eos tāgāt: immo vt trāssoldiat. Si distribuero (inquīt) omnia mea pauperibus: et ita didero corpus meum ita vt ardeam: iam ipsi sunt. Sed vide quid sequitur. Charitatē autem nō habeam: nihil mihi prodest. Ecce veni ad passionē: ecce veni et ad sanguinis effusionē: veni et ad corporis incensionē: et tū nihil prodest: qz charitas deest. Ad de charitatē p̃sunt oia. Derrabe charitatē: nihil p̃sunt cetera. Quale bonū est charitas ista fratres? Quid p̃ciosius: qd̃ luminosius: qd̃ firmit? quid vtili? qd̃ securi? Multa sūt dei dona q̃ñ habet et mali: qd̃ viciuri sunt. Dñe i noie tuo p̃phetauim? i noie tuo demonia eiectim? i noie tuo virtutes multas fecim? Hec rīdebit ille. Hōi

Ezechiel
xxiiij.

Luce. xij.

Joh. x.

Mat. vij.

i. Cor. xiiij.

i. Cor. xiiij.

Mat. vij.

Sancti Augustini. De verbis dñi.

fecistis. Non enim in cōspectu tanti iudicis audebūt mē-
ri: aut iactare q̄ nō fecerūt. Sed q̄ charitatē nō habuerunt:
respōdet omnibus illis. Non noui vos. Quō autē habet vel
exiguā charitatē: qui etiā cōuictus nō amat unitatē? Hanc
dñs unitatē cōmendās pastorib⁹ bonis: nō emendās pasto-
res bonos: noluit multos appellare pastores. Reqs enim vt
dixi tā. Hō erat pastor bon⁹ petrus: paulus: apostoli ceteri:
postiores sancti epī: beatusq; cyprian⁹? Quis hi pastores
boni: et tū ille pastorib⁹ bonis nō cōmendauit pastores bo-
nos: sed pastorē bonū. Ego sum (inquit) pastor bon⁹. Interro-
gem⁹ dñm qualicūq; sensur: humillima discēptione cum
tāto patrefamilias colloqmur. Quid dic⁹ dñe bone pastor?
Tu enī bon⁹ pastor q̄ bonus agnus? Idē pastor et pascua:
idē agnus et leo. Quid dic⁹? Audiam: et adiuua vt intel-
ligam. Ego sum (inquit) bon⁹ pastor. Quid petr⁹? Aut non
pastor: aut malus? Uideam⁹ si nō pastor. Amas me? Tu ei
dixisti dñe. Amas me? Et respondit. Amo. Et tu ei. Pafce
oues meas. Tu domine interrogatione tua firmamēto oris
tui: amatorē fecisti pastorem. Pastor est ergo cui pascēdas
oues credidisti. Ipse cōmendasti: pastor est. Uideam⁹ iam
vtrū nō bonus. Ipsa id interrogatione et respōsione ei⁹ in-
uenim⁹. Quēdā vtrū amat te? Respōdit. Amo. Quidisti cor
quia verū respōdit. Hō est ergo bonus: q̄ amat tantū bonū?
Unde illa respōsio ex intimo plara viscerib⁹: vnde ille pe-
trus testes oculos tuos habēs in corde suo: contristat⁹ q̄ eū
nō solū semel: sed iterū et tertio interrogasti: vtrū pascēdas
ne amoris: deleter trinitū petri negationis? Unde ergo cōtri-
stus q̄ sepe interrogat⁹ esset ab eo q̄ sciret q̄ interrogabat:
et donauerat q̄ audierat? Unde petr⁹ ista: talia verba retu-
lit. Dñe tu scis oia: ipse nosti qm̄ te amo. Ita ne ille talia cōfi-
tens: imo pñtes mentiret⁹? Quēdā ergo respōdit: amorē
tui: et de intimo corde: prulit amātus vocē. Tu autē dixisti
Bon⁹ homo de bono thesauro cordis sui. pfer bona. Ergo
et pastor? bon⁹ pastor: nihil quidē ad potestātē ac bonitatē
pastoris pastorib⁹: sed tamen etiā ipse et pastor et bon⁹: et ce-
teri tales pastores boni. Quid est ergo q̄ pastorib⁹ bonis cō-
mendās vnū pastore? nisi quia in vno pastore voces unita-
tem? Et tēponit apertū ipse dñs p ministeriū nostrū: et ipso
euāgelio cōmemorans charitatē vestrā et dicēs. Audite qd
cōmendāui. Ego sum pastor bonus dixi: q̄ omēs ceteri: oēs
pastores boni mēbra mea sunt. Vnū caput: vnū corpus: vn⁹
spirit⁹. Et ergo et pastor: pastorib⁹: et pastores: pastores: et oues
cum pastorib⁹ sub pastore. Quid sunt bec nisi q̄ dicit apłs?
Sicut enī corpus vnū est et mēbra habet multa: omīa autē
mēbra corporis cū sint multa vnū est corpus: sic et christus.
Ergo si sic christ⁹: merito xps in se habens omēs pastores
bonos: vnū emendat dicēs. Ego sum pastor bon⁹. Ego sū:
vnus sum: mecū in unitate omēs vnū sunt. Qui extra me pa-
scit: cōtra me pascit. Qui mecū nō colligit spargit. Ergo au-
dite ipsam unitatē vebemētius cōmendatā. Hābeo (inquit)
alias oues: q̄ nō sunt ex hoc ouili. Loquebat enī pmo ouili
de genere carnis israel. Erāt autē alij de genere fidei ipsius
israel: et extra adhuc erāt in gētib⁹. Erāt pdestinati: nōdū
cōgregati. Hos nouerat quos pdestinauerat: nouerat qui
redimere sanguine suo fuso venerat. Uidebat eos nondū vi-
dentes eū: nouerat eos nondū credētes in eū. Hābeo (inquit)
alias oues q̄ nō sunt de hoc ouili: q̄ nō sunt de genere carnis
israel: sed tamen nō erūt extra hoc ouile: q̄ oportet me addu-
cere eas: vt sit vn⁹ grex et vnus pastor. Merito huic pastori
pastorib⁹: amara ei⁹: sponsa ei⁹: pulchra eius: sed ab ipso pul-
chra facta: prius pñtis feda: post indulgētiā et grētiā for-
mosa: loquit amas et ardēs in eū: et dicit ei. Vbi pascis? Et
videte quēadmodū quo affectu hic erigat amor spiritualis.
Vultus isto multo affectu delectant: qui aliqd ex hui⁹ amo-
ris dulcedine gustauerūt. Illi hoc bene audiūt: q̄ amat chri-
stum In ipsis enī hoc: et de ipsis cantet ecclesia in canticis
canticorū. Qui amant xpm̄: quasi fedū et solū formosum. U-
dimus enī eū (inquit) et nō habebat speciem neq; decore. Ta-
lis in cruce apparuit: talē se spinis coronat⁹ exhibuit: fedus
et sine decore: quasi amissa potētia: quasi nō filius dei. Talis
visus est cecis. Ex psona quippe iudeorū hoc dixit. Et talis.
Udim⁹ eū et nō habebat speciem neq; decore: qm̄ dicebat.
Sum filius dei est descendat de cruce. Alios saluos fecit: seip-
sum non potest. Et pcutiente calamo in caput. Prophe-
tiza

nobis christe: quis te pcutit: nō habebat speciem neq; deco-
rem. Talē iudei videbant. Quē cecitas ex parte israel facta
est: donec plenitudo gētiū intraret: donec alie oues venirēt
Cognouit speciem: nōdū dñm glorie crucifixi scitis. Scitis autē
q̄ nō cognouistis. Et tū ille q̄ vos qm̄ fedos tolerauit: p vo-
bis formosus orauit. Pater (inquit) ignosce illis: q̄ nesciunt
qd faciūt. Si enī sine decore: qd est qd amat ista q̄ dicit. An-
nūcia mihi quē dilexit anima mea? Quid est qd amat: quid est
qd ardet: qd est qd tantus ne ab illo aberraret timeret? Quid est
qd tantū delectat in ipso: cui sola pena est sine ipso? Quid es-
set vnde amaret: nisi formosus esset? Quēdā illa sic ama-
ret: si ille illi sic appareret: quomodo cecis psequētib⁹: et qd
faciāt nescientib⁹? Quale ergo illa amauit? Speciosum for-
ma p filijs hoīm: diffusū est gratia in labijs tuis. Ergo de
ipsis labijs tuis annūcia mihi quē dilexit anima mea. Annun-
cia (inquit) mihi o quē dilexit nō caro mea: sed anima mea. An-
nūcia mihi vbi pascis: vbi cubas in meridie: ne forte sicut
sicut operta vbi greges sodaliū tuorū. Obscurū videt. Ob-
scurū sanctuariū thesauri sacri mysteriū est. Ipsa enī dicit.
Introducit me rex in cubiculū suū. Talis cubiculi hoc se-
cretū est. Sed vos qui ab isto cubiculo pñti non estis: audite
qd estis: dicite cū illa: si amatis cū illa. Amatis autē cum
illa: si estis in illa. Dicite oēs et tū vna dicat: q̄ unitas dicit.
Annūcia mihi quē dilexit anima mea. Erāt enī illis in deū
vna anima et cor vnū. Annūcia mihi vbi pascis: vbi cubas in
meridie. Quid significat meridies? Dignum seruorū: ma-
gnūq; splendorē. Ergo notū fac mihi qui sint sapientes tui.
Spiritu feruentes et doctrina fulgentes. Dexterā tuā notā
fac mihi: et eruditos corde in sapientia. Ipsi in herēā in cor-
porē tuo: ipsi societ: cū ipsis te fruar. Dic mihi. Ergo an-
nūcia mihi vbi pascas: vbi cubas in meridie: ne incurā in
eos q̄ alia de te dicunt. Aliud dicūt: aliud de te sentiūt. Alia
de te credūt: alia de te predicūt. Et greges suos habēt: so-
dales tui sunt: q̄ de tua mēsa viuūt: et mense tue sacramenta
detrahit. Sodales enim dicti sunt q̄ simul edant: qm̄ simul
edales. Tales exprobant in psalmo. Si enī inimic⁹ super
me magna locut⁹ fuisset: abscondissem me vtiq; ab eo. Et si
hic q̄ oderat me super me magna locut⁹ fuisset: absconderem
me vtiq; ab eo. Tu vero vnanimis me⁹: dux me⁹: not⁹ me⁹.
Qui simul meū vultus capiebas cibos: in domo dei ambu-
laui⁹: cū cōsensu. Quare ptra domū dñi modo cū dissensu:
nisi q̄ ex nobis extierūt: sed nō erāt ex nobis? Ideo o tu quē
dilexit anima mea: ne in tales incidam sodales tuos: sed q̄les
fuerūt sodales samson nō seruātes amico fidei: volētes eos
corrūpere vtore. Ergo ne in tales incurā: ne fiam sup eos
id est: iudā in eos: velut operta: velut latēs et obscura: non
velut in mōte pstituta. Annūcia ergo mihi o quē dilexit anima
mea: vbi pascis: vbi cubas in meridie: qm̄ sapientes et fide-
les in qbus maxime requeſcis: ne forte sicut latens incurram
in greges nō tuos: sed sodaliū tuorū. Hā tu petro nō dixisti
Pafce oues meas: sed pafce oues meas. Respōdeat q̄ ama-
te huic pastori bon⁹: et speciosus forma p filijs hoīm: respō-
deat ei quā formosam fecit ex filijs hoīm. Audite qd respon-
deat: intelligite: cauete qd terret: amate qd monet. Quid er-
go respōdit? Quā nō blāde: sed blādicijs seueritatē reddit.
Corripit vt cōstringat: vt seruet. Nisi cognoueris temetip-
sam (inquit) o pulchra iter mulieres. Quēlibet enī sunt alie
pulchre domus viri tui heredes sūt: ornati nō viscerib⁹ pul-
chre sunt: foris extrinsec⁹ nitent: noie iustitie se dealbāt: ois
autē pulchritudo filie regis intrinsec⁹. Nisi q̄ cognoueris
temetipsam q̄ vna es: q̄ p oēs gētes es: q̄ casta es: q̄ collo-
quio puerulo malorū sodaliū corripit nō debes. Nisi cogno-
ueris temetipsam: q̄ recte mihi despōsaut ille xginē castā
exhibere xpo: recteq; mihi te ipsam exhibeas: ne malis col-
loquijs sicut serpens euā seduxit astutia sua: sic et tui sensus
corrūpan⁹ a castitate mea. Nisi ergo talē cognoueris temet-
ipsam: eri. Tu eri. Alijs enī dicturus sum. Intra in gaudiū
dñi tui. Tibi nō dicā: intra de exi: vt sis inter eos q̄ ex nobis
extierūt: eri tu. Sed nisi cognoueris temetipsam tūc eri. Si
autē cognoueris temetipsam: intra. Si autē non cognoueris:
exi tu in vestigijs gregū: et pafce hedos tuos in tabernacu-
lis pastoriū. Exi in vestigijs non gregis fed gregū: et pafce
non sicut petrus oues meas: sed hedos tuos in tabernaculis

In euāgelio scdm̃ Johānnē. Ser. ij. Fo. lxx.

non pastoris sed pastorū: non vilitatis sed dissentionis. Ad
ibi posita vbi est vnus grex et vnus pastor. Confirmata ē: edi-
ficata est: amara fortior est facta: parata morti p viro: et vi-
uere cū viro. Hec verba q̃ commemorauimus de sanctis can-
ticis canticorū: de sponsi et sponse epithalamio quodā spiri-
tales enī nuptie sunt in quibus nobis magna castitate viuē-
dum est: quia ecclesie pcessit xps in spū: qd̃ mater ei? habuit
in corpore: vt et mater et virgo sit. Hec vero verba donatiste
accipiūt ad sensum suū puerum multo aliter. Et quē admo-
dū non racebo: et quid eis respondeatis: adiuuante domino
quātū potest obreuer admonēbo. Lū eos virgē ceperim?
lūce vnitatis ecclesie diffuse toto orbe terrarū et poposcerim?
vt ostendant ipsi de scripturis aliquod testimoniū vbi deus
predit in africa futura ecclesia quasi perditis ceteris gen-
tibus: hoc solent testimoniū in ore habere et dicere. Africa i
meridie est. Interrogans ergo inquit ecclesia dñm vbi pa-
scar: vbi cubet: respōdet ille in meridie: vt quasi vos interro-
gantis sit. Annuncia mihi quē dilexit aīa mea. Vbi pascis?
Vbi cubas? Et vos quasi respōdētis. In meridie: hoc est
in africa. Si ergo q̃ interrogat ecclesia est: et dñs vbi pascit
responder in africa: quia in africa erat: ecclesia que interro-
gat: nō erat in africa. Annuncia inquit michi quē dilexit aīa
mea: vbi pascis: vbi cubas: et respōdit ille cuius ecclesie pre-
ter africa. In africa cubo: in africa pascō: quasi te nō pascō.
Porro si q̃ interrogat: ecclesia est: quod nullus ambigit: qd̃
nec ipsi contradicūt: et audistis nescio qd̃ de africa: hec ergo q̃
interrogat pter africa: et q̃ ecclesia est: est pter africa ec-
clesia. Ecce accipio in meridie esse africa: q̃q̃ magis in me-
ridie sub sole accipio dicit egypt? q̃ africa. Illic autē i egypto
quomodo pastor? est ille q̃ nō vult agnoscunt. Qui non nō sit
regratū q̃ magnū illic gregē colligat: quāta numerositatē
sanctorū atq̃ sanctorū habeat cōtinentiū penitus mundum
exeret illantū creuit vt etiā inde superstitiones expulerit.
Vt ergo omittat quō inde omnē idolorū superstitionē q̃ illic
valida fuerat credēdo fugauerit: accipio quod dicitis o fo-
dales mali: accipio profusus: assentio africa in meridie esse: et
africa significat in eo quod dicitū ē. Vbi pascis: vbi cubas
in meridie. Sed et vos equitate attendite: adhuc ista verba
sponse esse nōdū sponso. Adhuc spona dicit. Annuncia mihi
quē dilexit aīa mea: vbi pascis: vbi cubas in meridie: ne for-
te sit opta fiam. Surde: ecce si in meridie vides africam:
quare in optatā non intelligis feminā? Annuncia mihi: dic
quem dilexit aīa mea. Vtq̃ virū alloquitur cū dilexit: quō
si diceret. Annuncia mihi quē dilexit aīa mea: intelligerem?
spōsum becloquit ad sponfam. Sic cū audis. Annuncia mihi
quē dilexit aīa mea: vbi pascis: vbi cubas: illuc adde: ad h
huius verba ptinent: et q̃ sequunt in meridie: Quero vbi pa-
scas in meridie ne forte fiam sicut opta sup greges fodaliū
tuorū. Audio profusus accipio p africa qd̃ intelligis: i meri-
die ipsa significata est. Scē ecclesia xpi si cū intelligis trans-
marina alloquit sponsum suū: timēs errorē incidere africa-
num. Quē dilexit aīa mea: annuncia mihi: doce me. Audio
enim i meridie: id est in africa duas esse ptes: immo multas
cōditiones. Annuncia ergo mihi vbi pascis: q̃ones ad te per-
tinēt: quod ouile illic me iubes amare: cui me debeo lociare
ne forte fiam velut opta. Illud sit enim q̃si latēt: insultāt q̃si
p dūte: q̃si nūq̃ alibi existēt. Me ergo q̃si opta: q̃si latens fīā
sup greges fodaliū tuorū donatistaz: maximiā istarū: roga-
tistarū: ceterarūq̃ pestiū extra colligētū et ideo spargentū
rogote: annuncia mihi si illic pastorē mēse redgā: vt nō in gur-
gite rebaptizandis incurā. Hozor: vos: obsecro vos san-
citate talū nuptiarū: amate hāc ecclesia: estote i tali ecclia
estote talis ecclesia: amate pastore bonū virum tā pulchzū:
nemine fallentē: nemine perire cupientē. Orate et p dīspersis
ouibus: veniant et ipsi: cognoscant et ipsi: ament vt sit vnus
grex: et vnus pastor. Conuersi.

De eo quod scriptū ē in euāgelio fm̃ Johānnē
Ego et pater vnū sumus. Sermo. ij. In quo de
comparatione filij ad patrem plura interfert.

Q̃minus deus iesus filius dei vnic? nat? de deo
patre fine aliq̃ mare: natus de virgine sine hoīe
pre: audistis qd̃ dixerit. [Ego et pater vnū sum?] Sic accipite: sic credite: vt mereamini intelligere.

Si deus enim debet precedere intellectū: vt sit intellect? fidei
p̃miū. Prop̃eta enī aptissime dicit. Nisi enī credideris. Esā. vij.
nō intelligetis. Quod ergo simpliciter p̃dicat credendū est
qd̃ subtiliter disputat intelligēdū. p̃mitit? q̃ ad ambigēdas
vestras mētes p̃dicat: p̃dicat? vobis xpm̃ dei patris vni-
cū. Quare addit vnicū? Quia cuius est vnic? multos filios
habet grā. Ceteri ergo oēs filij sancti sunt grā: solus ille na-
tura. Qui grā filij sunt: non sunt quod pater. Deniq̃ null?
sanctoz aulus est dicere: qd̃ ille vnicus ait. [Ego et pater vnū
sumus.] Nunq̃d nō pater est et noster? Si nō est pater noster
quō dicimus orātes. Pater noster qui es in celis? Sed nos
filij sumus quos voluntate sua filios fecit: nō ex natura sua
filios genuit. Genuit quidē et nos: sed quomōdū adoptatos
adoptate generatos: vñficio nō natura. Deniq̃ et hoc dictū
sum? q̃ vocauit nos deus in adoptionē filioz. Moies ado-
ptati sumus. Ille d̃ vnicus: vnicus genitus: q̃ hoc est qd̃ pater:
nos autē homines sumus: deus est pater. Quia ergo ille hoc
est quod pater: dixit et verum dixit. Ego et pater vnū su-
mus. Quid est: vnū sumus: vnus naturę sumus. Quid est
vnū sumus: vnus substantię sumus. Forte minus intel-
ligitis. Quid est vnus substantię? Laboremus vt intelli-
gatis: adiuuet deus: et me loquentem et vos audientes. Ne
vt ea dicam q̃ vera sunt et apta sunt vobis: vos autē oīa
et p̃cipue vt credatis: deinde vt quō potestis intelligatis.
Quid est ergo vnus substantię? Similitudines vobis adhi-
beam: vt quod minus intelligitur: exēplo clarescat. Vt puta-
aurū est deus: aurū et filius ei? De terrenis si ad celestia nō
sunt vnde similitudines: quod scriptū est. Petra erat xps: i. Cor. x.
Ergo quicquid est pater: hoc est et filius. Sicut dixi: verbi
gratia: aurū est pater: aurū est filius. Nam qui dicit: non est
ipsius substantię filius cuius pater: argenti est filius. Si au-
rum est pater: argentū est filius: de generatūa patre vnicus
filius. Homo hoīem generat. Cuius substantię est pater qui
generat: ipsius substantię est filius q̃ generatur. Quid est ip-
sius substantię? Homo est ille: homo et ille. Nam habet ille
aīam et ille. Carnē habet ille: carnē et ille. Quod est ille: hoc et
ille. Sed respōdet mihi et dicit heresis erratana. Quid mihi
dicit? Attende qd̃ dixisti. Quid dixi? Quia filius hoīs cōpa-
randus est filio dei. Plane cōparandus: sed nō vt putas ad
ppietatē sed ad similitudinē. Tu autē quid vis hic facere?
Dic. Non vides dicit: q̃ maior est pater q̃ genuit: et minor ē
filius qui generat? est. Quō ergo vos dicitis? Dicit mihi.
Quomodo ergo vos dicitis q̃ equales sunt pater et filius:
deus et xps: cū videatis q̃ homo q̃si generat filium: minor
est filius et maior est pater? Homos sapiens in eternitate tē-
pora inquiris: vbi non sunt tpa queris etates. Quādo maior
est pater minor est filius: ambo temporales: sed nō vt putas
quia ille creuit. Nam per naturam homo pater: per naturā
(vt dixi) nō genuit minoz: sed p etates. Et nos nescit quā per
naturam nō genuit minozem? Expectate: crescat et pater erit
equalis. Puer enim paruus vel crescendo peruenit ad ma-
gnitudinē patris sui. Tu autē sic dicitis minozem dei filiū natū
vt nunq̃ crescat et ad sui patris magnitudinē vel crecēdo
perueniat. Jam ergo filius hominis natus ex homine: me-
liore cōditione natus est q̃ filius dei. Quomodo? Quia ipse
crescit et puenit ad magnitudinē patris sui. Cuius autē sicut
dicis ideo minozatus est vt remaneat minoz: et non sit ex-
pectādus saltem etatis accessu. Sic ergo dicis. Que est i na-
tura diuersitas? Sed quare hoc dicis: nisi q̃ nō vis eiusdē
substantię credere filiū: cuius substantię ē pater? Postremo
prius cōfiteri ipsius substantię: et dic minoz. Attēde hoīem
homo est. Que est substantia eius? Homo est. Etas di spar ē
equalis natura est. Dic et tu. Quod est pater: hoc est filius: s;
minoz est filius. Dic: fac gradū. Dic eiusdē substantię: s;
minozem: et peruenis ad equalē. Non enim parū accedens non
parum propinquas veritati: q̃ confiteris equalē: si eiusdē
substantię p̃fessus fueris et minozem. Si nō ē eiusdē substantię
hoc dicis: aurū est et argētū. Ergo q̃ hoc dicis: aurū est et ar-
gentū: tale ē qd̃ dicis: q̃le si hō generaret equū. Alteri? enī
substantię ē hō: alterius equus. Si ergo filius alteri? substantię
ē q̃ pater: monstrū generauit pater. Q̃ enī creatura: id est
mulier parit qd̃ nō est hō: monstrū d̃. Ut autē nō sit monstrū
hoc ē q̃ natus ē qd̃ est ille q̃ genuit: id est hō et hō: equ? et equ?
columba et colūba: passer et passer. Creaturis suis deit de?

Joh. x.

Sancti augustini de verbis dñi.

creaturis mortalibus terrenis dedit: donauit ut hoc qd sit
generent: et putas quia hoc sibi non potuit ipse seruare qd est
ante secula: qd non habet initium tēpōis: vt qd generaret filium
non hoc qd ipse est: generaret de genere? Audi et quāta blas-
phemia sit dicere: vnicū dei filiū: eē alteri substantie. Prior:
sus sit ita est: de generē est. Si dicas alicui filio hoīs de generē:
quanta iniuria est? Et quōd dicitur filius hominis de generē? Ut
puta pater ipsius fortis est: ille timidus et ignauus. Quicūq;
illū viderit: et vult corripere: atredens patre ē ipsius viri for-
tem: quid ei dicat. Porro vade de generē. Quid est de generē?
Fortis vir fuit pater tuus: et timorē cōtremisicis. Ille cui
hoc dicitur: vitio de generē est: natura parē. Quid ē natura parē
homo ē: qd est et pater ipse. Sed ille fortis: ille ignauus: ille
audax: ille timidus: nō ē et hō. Quid ergo de generē ē: nō na-
tura. Tu qñ dicitis vnicū filiū: vnicū patris filiū de generē: eē
nō aliud dicitis: nisi qd non hoc est qd pater: et nō natū de-
generē factus est: dicitis: sed generat? Et istam blasphemiam qd
ferat: Qualibuscūq; oculis: si istā blasphemiam videre pos-
sint: fugerēt ea: et catholici fierēt. Sed qd dicitis? Non
eis irascimur: sed p. cis oremus vt dei dñs eis intellectū: qd
forte hoc nati sunt. Quid ē hoc nati sunt: hoc acceperunt a
patribus suis qd tenēt. Preponit genus veritati: fiant qd
non sunt: vt possint seruare qd sunt: hoc est fiant catholici vt
possint seruare qd hoīes sunt: vt nō in illis pereat dei creatu-
ra: accedat dei gra. Putant enī: qd patre honorāt p. cōtume-
liā filiū. Quā illi dixeris: blasphemias. Respōdet. Quare blas-
phemo? Dicitis filiū non hoc esse qd pater est. Et ille mihi
Immo tu blasphemias. Quare? Quia equare vis patri filiū
Equare volū patri filiū: nūqd extraneū? Saudet pater: qñ
illi equo filiū vnicū. Saudet: qd nō inuidet. Et deus qd filio
vnicō nō inuidet: nō quod ipse ē hoc generauit. Tu et filio fa-
cis iniuriā: et ipsi patri: in cuius honorē vis cōtumeliā facere
filio. Certe enī ideo dicitis nō esse eiusdē substantie filium: ne
iniuriā facias patri ipsius. Ego tibi cito ostēdo: qd iniuriā
facis ambobus: Quōd inquit? Si dicā filio alicui: de generē
nō hoc es qd pater: audit illū filiū et irascitur: dicit. Ergo
degeneratus sum? Audit illud pater: et plus irascit. Irat?
aut qd dicit? Ergo ego filiū de generē gēui? Ergo si aliud
sum: aliud generauit: mōstrū generauit. Quid ē: qd vis vni
deserere alterius iniuriā: ambobus facis iniuriā: filium
ostendis: sed patre nō propitiabis. Lū de filij cōtumeliā ho-
noras patre: si filiū offēdis et patre. A quo fugis: ad quē con-
fugis? Nunqd irascente tibi patre: fugis ad filiū? Quid tibi
dicit? Ad quē fugis: quē de generē fecisti? Nunqd offēso fi-
lio curris ad patre? Dicit tibi. Ad quē fugis: quē de generē
gēuisti dixisti? Sufficiat vobis: hec tenete: hoc memorie
cōmendate: hoc in vestra fide cōscribite. Hoc aut vt intelli-
gatis: ad deū patre et filium: qui vni sunt: preces effundite.

De resurrectione lazari: quatuor uani. In euāge-
lio sūm Johānnem. Sermo. liij.

Item omnes virtutes quas i terris dei fili? maie-
statem suā p. dicitur impleuit: mirari tñ hoīes va-
leant: vt verbis de finire non possint: excedit tñ oē
miraculū qd xps circa lazarus fecit: cui non egro
reddidit sanitatē: nec debilitatis lāguore viribus medelam
protinus xbo restituit. Non deniq; reliquias aīe adhuc pos-
sident vitā rursus reddidit: sed iam sepulto: iam monumen-
tis recōditō: iam legibus legitimis tēpōis pacis ascripto
inertis inquilino: ab ipsa sede pallēte: destructa esset artara:
mancipiū mortis redire iussit ad superos: post cōcilia strī-
dentū vmbraz: post pfundas noctis eterne caligines vitā
ducere: in cōiūto discumbere: frui discumbētū colloquio:
prandere et gaudere fecit: atq; vt miraculū diuine virtutis
accefferet: dñi cōiūti interrogantibus ista loca penaz:
sedesq; alta nocte semp obscuras: lazarus indicat diligenti
narratione p ordine diu sitū lōgilq; tēpōis? Ignorant: inue-
nerūt itāc inferi p. dicit. Nec leues iā precesserāt i multis
curatiōib? diuerse virtutes. Neq; enī leuia sūt vel ludica
p. ter lazariū qd xps impleuit: qd claudi redeūtes gratis gressi-
bus cucurrerūt: accepto bñficiō sanitatis dñō grās retule-
rūt: qd manci vtrasq; man? ad celū cū laudibus leuauerūt: qd
resoluta sunt munis claustra linguaz et post horisq; vocis
in articulatē mugitū: vinculo nodate ligue dirupto ex ore vi-

uiduo sensibilia verba p. cesserūt: qd cecus recepit lucē: quaz
violētus dolor nūbe crassi humoris obfusus ab oibz sede
rapuerat: et nocte funerate frōris excuties dñi torū recipit vi-
sum: resurrectionē cecus meruit oculoq;. Rēcepit hic quidē
oculos: aliter accepit: vt qd natura nō dederat: man? xpi for-
mauit. Imposuit enim frōni puluē: spūto cōspersum: et ad
tactū sacre manus operis disciplina festinās luciferas gem-
mas oibz? pparans infudit: et quod natura nō dederat: xps
artifex integravit. Hec oīa cūctis fuere miraculo dñi fiebāt.
Quis enī p. tinus facies mirari nō cogat: cū oīa dāna mem-
brorū nō medicine pigmetis: nec arte aliqua: nec remedijs:
sed solo tantūmō videret sermonis imperio restituta: Par-
ua hec tñ ad xpi potētā videbat: nisi amicus xpi lazarus
morē ref. Quē ideo xps vite naturē restituit: vt miraret na-
tura: vite ordinē verteret: vt vnus hō semel nāci et bis mo-
ri diceret: vt p. ditionē mortis noua resurrectionis legetur-
baret. Inuadit igit lazariū p. natus inimica languoris: et for-
naci febribus anhelō corp? exurēs amiserāt dñi robur quoti-
die edat incendit assumentes. Iacebat viscerib? anhelis ex-
cursas: crebuisq; singultib? corpus excussum: migraturā de
domo corporis aīam p. mittebat. Non amici: nō cōsilia: non
fomēta: nō artis magisterio remedia: pulsa succurrūt. Oīa
enim qd p. salute data fuerāt: in cōtrariū verrebant. Lāguor
enī istē nō aliquo remedio sed sola morte fuerat finendus: et
mors ipsa p. resuscitationē xpi vincēda: Aderāt enī due foro-
res lāguorē: et casum volētes iuuenis egrotantis leculo iugit
inherēbāt. Fouebāt vero iacētē talibus frequēter alloquijs
Patēter inquit sustine: fortiter dura: noli desperatione cor-
ruere. Dñi enī languorē istū fortitudine toleras: cū sustineas:
cū foueris: veniet inter hec xps vt credim? fortitā et sanabe-
ris. Sed qd vos omnia et maria p. germano tātus dolor
exurit? Quid iugib? suspitris optatis mori cū fratre. In cō-
trariū potius vota pectoris immutare: p. camini cremētā lā-
guorē: augmētā febriū q. rite: et vt i extrema vite lumina tē-
pestas morbi seuentis citi? impinguat optate. Frater enī ve-
ster lazarus? cui? In gemis citis tanto affectu lāguorē: nisi mori-
ru? fuerit nō recipiet sanitatē. Urebat igit egrotus febribus
assiduas: edat flamma p. nati vapore siccabat. Incumbit
questionarius corporis dolor: totus hō seuentis morboz
onerib? premis: vt corporis vinculis aīa resoluat. Quid itā-
dē succi corporis egritudo: et camini? febriū extremo diuo-
tio de sede corporis aīam cōpultit emigrare. Scindebāt ma-
ria et mater germane vestes: laniabant raris vnguibus ge-
nas: spargebāt euulsos crines: vultibus astrapullabāt: et
tñ incumbētes funeri amplexez corpus exanime: inania fi-
gētes oscula: sepius hoc dicebāt. Poteras miser nece gora-
ri nec mori: si nullar aīa fecisset xpm absente. Inter oēs enī
qbus sermone medico desiderata p. cessit: si te quoq; languē-
tem cōtingeret aut videret: nō tē frigidū corporis sopore op-
pressum: non spoliātū lumine viderem? Immo illo presente
nō tibi febribus accederet: nō inuaderet dolor: nō egritudo va-
staret. Tanta est enī illius oipotētia: vt etiā iam mortu? re-
surgeres si veniret. Proceat interea funus: longoz ordine
tristibus obsequijs decoratū: infertur sepulchris. Abcōdit
cauato saxo: luctuosisq; vocib? cōclama. Veni igit ad be-
thaniā xps: claustra mortis diuina potētia destruit. De-
currūt lachrymose sorores: fun? hoīs cōtestātes: dei auxiliū
regrebāt. Erat enī infusus amor lazari: erat soror ei? qdā
delectatio apud dñm: de seruitijs amoris sui pign? intrinse-
cus deponētes: in viscerib? habere dñz videbant. Et inter
rogat de lachrymis de? et h? sciret qd cōtingeret: tñ et illaruz
voce optat audire. Lazarus inquit quē diligebas mortu?
est. Dimidia: o infidelis cōuēnio. Te adhuc posito i seculo
lazari? amic? tu? moris. Si amic? moris: inimic? qd patiat?
Parū ē tibi nō soli superi seruiri: ceterorum dilectū inferi
rapuerūt. Lazarus inquit quē diligebas moris. Exclutit
hūanitas p. uerū dñe: vox illa mortalis dicit. Amic? dei
p? debuit iugere: s? moris. Dñs n? xps intē dēs i lachrymas
mulier: qd iugib? suspitris optabāt mori cū fratre: ad mausoleū
lazari vna cū discipulis suis vel pluris turbis accelerat.
Iam enī intra cauati saxū q. ruit: dñs habuit vt iacebat: iā
fluēscētū mēbz: et teretrim? fetoz p. bibebat accessū: iā cō-
catus oibz? rabido suū mare cētes referēdāt oclū: iā defi-
ciebat nariū mollitudo: iā rictus oris dētib? nudatis bore:

Lu. xviij.

Joh. ix.

Joh. xi.

Joh. xi.

Mat. xi.

Mat. xij.

bat: iam nudata cute: laxa timpoib⁹ cerebri: fides regimine
attenuata: pallentes: capillis subinde rarefictis⁹ apparebat
ita maria et martha foras: lazari q^u xpⁱm frequē resuscitasse
mortuos viderāt: frem suū posse resuscitari penit⁹ nō crede
bat. Ibi vere xpⁱs pbatus ē: et vbi mⁱ fecit: quāti aulano ē
etiā p^{er} fides optare. [Et cōmotos p^{er} dicit. Ibi poliusit
etiā.] Mō in loci sepulti ignoare credi debuerat: sⁱ hīc p^{er} p^{er}i
approbare volebat. Venit igitur xpⁱs ad monumētū in quo
lazar⁹ dormiebat: et nō tāq^u mortuū: sⁱ tāq^u sanū: tāq^u viuū
tāq^u audire paratū: de sepulchro prin⁹ euocauit. [Lazare
(inquit) p^{er}da foras.] Ideo dicit nōmē: ne oēs mortui cogere
tur eire. Nam tū ad monumētū: turbāt se iferi: expectāt
audiri oēs mortui: ubi xpⁱs fides nota vocitari. Ne inquit
et nos vna vocitabit⁹: Greb⁹ xpⁱs steterat: patebat infer
Subito vna vox intercept ceteros. Lazare veni foras. Mō
dilato villa retinetur gentē: nō tardāt editus aie: non im
pedit vincta sepulture. Inuolatus lineis nōdⁱis lineis
irretitus: voce xpⁱi citus egredit. Surgit: ābulat: currit. Et
ne quid quisq^{ue} deesse diceret resurgēt: presentibus cunctis
agitur: ita sedemptio.

ଅ
Joh. xij.

Всѣмъ.и

Mat. v.

2Dat.xxy

13

4j. 602.i.

20at.v.

1. Cor. xiv

1884

Sancti augustini de verbis dñi.

moriet. Medicus dicit. Nō tollō quia sanat. Tu ad medicū
quare venisti? Sanare: an molestiā nō pati? Non ergo exau
diuit dñs paulū ad volūtātē: q̄ exaudiuit ad sanitatē. Nam
nō est magnū exaudiri a deo ad volūtātē: nō est magnū: nec
putetis magnū ēē hoc: q̄n̄ quisq; orat p̄o magno: si exaudif
Quere qd̄ orat: q̄r in q̄ exaudiat. Nam nō habeatis p̄ ma
gno exaudiri ad volūtātē: habete p̄ magno exaudiri ad vti
litatem. Ad volūtātē etiā demones exaudiri sunt: et ad por
cos q̄s petiuerāt: ire pmissi sunt. Ad volūtātē etiā p̄iceps
cop exauditus ē diabolus: a quo pentus iob tērandus non ē
negatus: vt esset iste p̄batus: iste cōfusus. Ad volūtātē etiā
israhelē exaudiri fuit: et cū ad buccib; esset ore ipsoz nōstis
q̄ cōfusus fuit. Nolite ergo p̄o magno habere ad volūtātē
exaudiri. Aliq̄s deus iratus darq̄d petis: de? p̄pitius ne
gat quod petis. Nō vero deus ea q̄ laudat: q̄ deus p̄cipit: q̄
deus i futuro seculo p̄mittit ab illo petitis: securi petite: in
cumbite quāti potestis orationib; vt sumatis. Illa enī p̄po
pito deo cōcedunt: illa eius non iras mīalargiunt. Qñ aut
petitis tp̄alia: cū modo petite: cū timore petite: illi p̄mittit
vt si p̄fuit det: si scit obesse nō det. Quid aut obit: qd̄ p̄fit:
medicus nouit nō egrotus. Sunt ergo cōtinētes hūiles: sūt
supbi. Nō sibi p̄mittant supbi regnū dei. Excellētior loc?
Luc. xiiij. ē: quo dicit: cōtinētia. Sz q̄ exaltat humiliabit. Quid q̄ris
cellētior locū: appetit cellētudinis: quē potes appēdere
retentione humilitatis: Si extollite: deus deiicit. Si tu
deiicisti: de? eleuat. Sētētia dñi ē: nec addi aliquid: nec
destrahi p̄t. Tūc ergo aut cōtinētes hoies supbi: vt nō solū
quibuscūq; hoibus sz etiā parētib; ingrati sint: et aduer? pa
rentes extollant. Quare? Quia illi genuerūt: illi nuptias cō
temperūt. Tūc ingrati essent: q̄ nuptias cōtēpserūt: nisi illi
genuissent: Sed melior ē filius patre cōiugato: q̄ ipse nō du
xit vxorē. Et melior est filia matre sua maritata: q̄ ipsa non
quiescit viri. Si supbi: nullo mō melior: si melior sine du
bitatione vlla hūilior. Si viste inuenire meliorē: interroga
aias tuā si vides ibi inflationē. Vbi inflatio: inanis ē. Dia
bolus vbi inane inuenit: nō dū facere molit. Deniq; fratres
mei audio dicere supbis p̄nētib;: expedit cadere vt in eo
ipso iāse extollit hūilitē. Quid enī p̄dest cui mēst cōtinētia
sz dñas supbia: Contempsit vñ natus ē hō: et appetit vñ cec
idi diabolus. Nuptias cōtēpserit: bñ fecit. Aliqd̄ meli? ele
gisti: sz noli supbiere. De nuptijs hō natus ē: de supbia angeli
cecidit. Si singula bona v̄a cōsiderē: melior es p̄re tuo q̄
nuptias contempsisti. Et tu melior matre tua que nuptias
contempsisti. Et enim melior est virginalis sanctitas: q̄ pu
dicitia p̄iugalis. Ista duo simul si p̄parent: meli? ē illud q̄
illud: quod dubitat. Sed addēdo alia duo: supbia et hūilitatē
i istis duob; iutrogo vos: et de his respōdere mibi. Quid est
meli? supbia an hūilitas? Respōdes: hūilitas. Iūge illam
virginali sanctitati. Supbia vero nō solū nō sit i virginitate
tua: sz nō remaneat i matre tua. Si enī tu tēueris supbiaz et
tua mater hūilitatē: itē p̄parabo vos. Iādudū singula cuz
intenderē meliorē te inuenerā: mō bina cū intēdo: nō dubito
p̄ferre hūilē mulierē virgini supbe. Et quō p̄ferre? Videte
quō p̄ferre illā: quō p̄parabā. Bono pudicitie cōiugalit: est
melior integritas virginalis. Duo bona p̄parabā: non malū
et bonū: sz bonū melius distinguēbā. Porro aut duo illa cū
posuero: supbia et hūilitatē: nunqd̄ possumus dicere: bonū ē
supbia: sz melior ē hūilitas? Sz qd̄ dicim? Supbia malum
hūilitas bonū: supbia magnū malū: hūilitas magnū bonū
Si ergo horum duorum vnū est malum et alterum bonum:
iungit malū ad maius tuū bonū: et fit totū malū. Iūgit bonū
ad minus tue min? bonū: et fit magnū bonū. Minorē enī locū
habebit mater i regno celoz qm̄ maritata ē: q̄ filia qm̄ virgo
est. Maiorē enī locū filia virgo: minorē locū mater maritata
ambe tñ ibi: quō fulgida stella: obscura stella: ambe tñ i celo
Si vero mater tua fuerit hūilis tu supbia: illa habebit qualē
cūq; locū: tu aut nullū locū. Et q̄s inuenit alitē locū ubi nō
habuerit locū: nisi cū illo q̄ de cecidit: statēq; deiecit? Inde
cecidit diabol? Rātē deiecit hoies. Deiecit statē: sz xps descē
dēs crexit iacentē. Vñ te tñ crexit dñs tuus. Attēde. Hūili
tate erexit: fact? obedie: sz ad mortē: hūilitate iunctis sz.
P̄ncipe tu? humilis: tu supbus: Caput humile: et mem
brū supbū? Adhuc. Nō vult de corpore capitis hūilis: qui
amat supbiā. Si aut fuerit: videat vbi erit. Ego nolo dicere

ne amplius videat terruisse. Immo vñ nā terruerim et aliqd̄
egerim. Et nā q̄ sic fuerat: vel q̄ sic fuerat: nō sit vlti? Vñ
nā verba ista infuderim et nō effuderim. Totum sperādum
de misericordia dei: quia qui terret et contristat: qui contristat
consolatur. Sed si quis contristatus est emendatur.

De eo quod scriptum est in euāgelio fm̄ eūdē
Ego sum via: veritas: et vita. Sermo. liiij.

Agunt nos diuine lectiones ne desperatione frā
gamur: et rursus terrent: ne supbia vētemur. Te
nere aut viam mediā vestrā rectā tanq̄ inter fini
strā desperationis et dexterā p̄sumptiois: difficil
limū nobiscū esset: nisi xps diceret. Ego sum via. Ego sum
inquit via: veritas et vita. Itaq; diceret. Quia visite: Ego
sum via. Quo vis ire: Ego sum veritas. Vbi vis p̄manere:
Ego sum vita. Securi ergo ambulemus via: sz infidias tri
neamus iuxta viā. Inimicus infidiari nō audet i via: quia
xps est via. Sz iuxta viā plane nō definit. Vñ in psalmo d.
Iuxta semitā scādala posuerūt mibi. Dicit et alia scriptura
Memeto qm̄ in medioloqueoz ingrederis. Isti laquei p̄ q̄s
ingredimur non sunt i via: sed tñ sunt iuxta viā. Quid formi
das: qd̄ merus: si i via ambulās? Tunc time: si deseras viā
Nā idco etiā p̄mittit ponere iuxta viā laqueos: ne securita
te exultationis via deserat: et in infidias incidat. Vñ xps:
hūilis xps: veritas xps et vita: excelsus et de? Si ambules
in hūili: puenies ad excelsum. Si infirmus humilē nō asper
neris: in excello fortissimus p̄manebis. Que enī causa hūili
tatis xpi: nisi infirmitas tua? Valde enī et irremediabiliter
te obsidebat infirmitas. Et hoc res fecit: vt veniret ad terā
tus medicus. Si enī vel sic egrotares vt tu posses ire ad me
dicum: poterat tolerabilis videri i p̄a infirmitas. Sed q̄ tu
ire nō potuisti ad eū: ille venit ad te. Venit docens hūilitatē
Quare? Videam? Sz supbia nos redire nō sinebat ad vitā
et ipsa fecerat nos a vita recedere. Exaltati enī hūanus cor
aduersus deum: ne glōs in ipsa sanitate p̄cepta salutaria
decidi aia i infirmitatē. Discat audire infirma: audire illū
quem cōtempnit in colomis. Audiat vt surgat: quē sp̄ruit vt
caderet. Audiat tñ ex perimto edocet: qd̄ p̄cepto doctano
luit obtinere. Docuit enī ea miseria sua quā fecit negligētē
felicitas. Ideo qd̄ mali sit a dño fornicari dese p̄sumendo.
Sz q̄ bonū sit sepe ad herere dño: semp hūilia sentēdo. Rē
cedere enī ab illo simplici et singulari bono: in istas multi
tudinum voluptates et in amorē seculi corruptionē: q̄ terre
nas accedere: hoc ē fornicari a dño. Hinc clamat. Facies
fornicaria facta est tibi: et impudorata facta es tota. Videas
mus nūc oburgationis cōsiliū. Non enī sic increpare vt in
sultet: sz ad cōfusione vult perducere p̄sumptionē vt sanct
Exclamaunt scriptura vebemētē: nec palpauit adulando
quos voluit reparare sanando. Adulteri: nescitis q̄ amicus
huius mūdi: inimicus deo cōstituit. Amor mūdi adulterat
aiam: amor fabricatoris mūdi castigat aiam. Sz nisi decō
ruptione erubuerit: ad amplexos illos castos redire non cō
cupiscit. Confundat vt redeat: q̄ se iacabat nē rediret. Su
perbia ergo impediebat aie reditū. Qui autem increpat nō
facit pctm̄: sed ostēdit peccatum qd̄ nolebat aia videre. Po
nitur ei ante oculos: et quod post dorsum abire cupiebat: ad
faciē illi admouet. Videte inter: q̄ vides stipulā in oculo fra
tris tui: trabē autē in oculo tuo nō vides. Reuocat ad se aia
tua q̄ ibat a se. Sicut a se iterat: sic a dño suo. Si enim respe
rat sibi q̄ placuerat: fūq; potestatis amatrix facta fuerat:
recessit ab illo et non remansit in se. Ideo et a se pellitur et a se
excluditur: et exierit tora plabitur. Amat mundum: amat tē
poralia: amat terrena: q̄ si se ipsam amaret: nō neglecto a quo
facta est: iam minus esset: iam deficeret amādo quod min? ē
Minus est enī ipsa q̄ deus: et longe minus: tantoq; minus:
quātum minus est res facta q̄ factor. Ergo amād? est deus
p̄ amore et? ita vt si fieri pōt nos obliuiscamur. Quis ergo
ē isterrā situs? Oblita ē aia se ipam: et amādo mūdū: nūc obli
uiscat se: sz amādo artificē mundi. Pulsa ē ergo a se q̄ amā
do p̄didit: q̄ nec scā sua nouit videre: iustificat iniquitates
suas. Et fertur i supbi in petulātia: in luxuria: in honozib;
in potestantibus: in diuitijs: i potētia vanitatis. Arguit. Lo
ripitur: ostēdit sibi. Constat et feditate: desiderat pulchrit
tudine: et q̄ ibat effusa: redit cōfusa. Cōtra illā videt orare q̄

Mat. viij.

Job. j.
ps. lxxvij.

Job. xiiij.

ps. cxxix
Eccl. ix.

Hiere. iij.

Jaco. iij.

Mat. vij.

Phil. ij.

13

Sancti augustini de verbis dñi.

q̄ dicitur ē. Pater autē i me manēs ipe facit opa: singula et tē-
tes diuersi notās aduersus hereticos: q̄ nō ē vna p̄fēs in cō-
trariis cōfites: a via veritatē exoribat. Artiani q̄ppe dicit
Ecce inaequalis est patri filius: nō a seipso loquit̄. Dicunt fa-
belliani pra:rid est patrifalsitas. Et cēd pater ē ipe ē fili⁹.
Quid ē enī pater i me manēs ipe facit opa: nisi in me manē
ego q̄ facio? Cōtraria dicitis: s; nō eo mō sicut falsum ē cō-
trariū verō: sed sicut filius inter se duos falsā cōtraria errando
diuersifalsis. In medio est via q̄ reliq̄tis: inter vobis
longiore intervallo separati estis: q̄ ab ipsa via cui⁹ deserto
res estis. Vos hinc: vos autē illinc: hic venite: alteri ad alte-
ro: rāstre nolite: sed hinc atq̄ illinc ad nos veniēdo inuicē
vos inuenite. Sabelliani agnoscite quē p̄termittitis. Ar-
tiani equate quē subdins: et in via verā nobiscū ambulatis.
Est enī q̄ inuicē ex vobis alteri et alteri admoneri vtrius
debeat. Audi fabelliani. Vsq̄ pater nō ipe ē pater q̄ fili⁹
vtrū artianus neq̄ aliter asserat patri: Audi artiane. Vsq̄ pater
est filius equalis patri: vsq̄ fabellianus eundē esse dicat et pa-
trē: Tu adde quē tollis: nō adimple quē minuis: r nobiscū
ambo cōfiteamur: q̄ nec tu tollis: nec tu minuis cū q̄ alter est
a patre vt cōtūncat fabellianū: et cōlis patri vt cōtūncat ar-
tiani. Tūm q̄ enī clamas: Ego et pater vnū sumus. Qd ait.
Vni⁹: audi artiani. Quod autē vtrū: audi art fabelliani. Et
nec illi equalē: nec illi atq̄ negādo sint vni. Si ergo qn̄ di-
xit. Verba q̄ ego loquor vobis a seipso nō loquor: p̄pterea
putat̄ ē i patris potestate: vtrū qd ipe vult faciat: audiat
q̄ dicit. Sicut pater suscitāt mortuos et viuat: sic r filius
quos vult viuat. Itē si qn̄ dixit. Pater in me manēs ipe
facit opa: p̄pterea putat̄ non alius esse pater: alius ipe: au-
diatur qd dicit. Quēci⁹ q̄ facit pater: bec r filius sicut facit
Et intelligat nō bis vnus q̄ duo vnū. Vtrū q̄ sic equalis al-
ter alteri: vt tñ alter ex altero. Ideo nō loquit̄ a seipso: q̄ nō
est a seipso. Ideo pater in me manēs ipe facit opa: q̄ p̄ q̄
et in quo facit: nō est nisi ab ipso. Deniq̄ aduigis r dicit. Non
credens: q̄ ego in patre r pater i me est. Alioquin p̄pterea
opa a crede. Ante solus philippus arguebat: nūc autē non cū
ibi solū fuisse q̄ esset arguendus offendit.

Job. x.

Joh. xiii

305. v.

Joh. xiii

De eo quod scriptum est in euangelio fm Jo-
hannē. **P**acē meā do vobis: pacem meam relin-
quo vobis. Sermo. lviij.

8
Joh. xiiij.

mini vox est fratres charissimi. Pax mea do-
vobis: pacem meam relinquo vobis. De pace dicimus
pax quod pax in corde videri potest. Est pax fere-
ritas metis: tranquillitas animi: simplicitas cor-
dis: amoris vinculi: concordia charitatis. Necesse est simula-
tes tollit: bella cōspicit: cōpunit iras: fubgub calcar: hūiles
amart: cōdesedat: inimicos cōcordat: cunctis est placita.
Non qrit alieni: nihil deputat suū: docet amare: que odisse
nō nouit. Nec sit extolli: nec sit inflari. Hāc ergo q̄ accepit re-
near: q̄ didit reparat: amittit rēdāt: qm̄ qm̄ in eadē nō fue-
rit inuictus: abdicat a parte: eberedat a filio: nilomin⁹ et
a spūcto alienus efficit. Nescit enī mūn oblati quē a te
egis cōspicit: bonū: nec poterit ad hereditatē dei puenire
q̄ tibi amēti noluerit obseruare. Nō pōt cōcordiā habere cū
xp̄o: q̄ discors uoluerit esse cū xp̄iano. Lōtūmācie q̄ crimen
efficit: q̄ iubet cōtēnere: q̄ pcepti nollet: q̄d imperatū ē decli-
nare. Quid tibi cōmune cū discordia et xp̄iane: Quid simula-
tes amas: q̄d auctori pacis placere nō potuit: Quid ex te
cōmunicis: quas eua denō potuere necesse ē q̄as p̄mus in-
uenit: Inuitio nāq̄ inimicitias in p̄thoplastū mūn suspens
erexit irritat: dū hō inuidit cipe p̄ferm̄. Dū adā cupit
decipere: ip̄e p̄m̄ iugulat. Quare autē xp̄i charitatē āple-
ctere xp̄iane: aut discordiā auctori de similitudine operum
parente esse cognosce.

Edeo quod scriptum est in euangelio fm Jo-
hannem. Non turbetur cor vestrum neq; formidet
Sermo. lviij. in quo desplendore filij plura suc-
cincte declarat. et cetera.

Job. xiii.

Accipimus fratres xba dñi dicētis ad discipulos
suos. [Thō turbet cor vrm neq; formidet. Audisti?
qz ego dixi vobis: qz vado et venio ad vos. Si vi
ligeretis me gauderetis vtiq; qz vado ad patrem

q̄pter maiorē me ē. Hic turbare ⁊ formidare poterat cor illoꝝ q̄ ibat ab eis: Quis vētur? ad eos: ne foris tā gregēlū pus h̄ interuallo inuaderet pastoris absētia. Sꝫ a q̄ hō ab scēdebat de nō relinq̄bat: q̄ idē xps hō ⁊ de. Ego ⁊ ibat id q̄ hō erat: et manebat id q̄ de⁹ erat. Ibat id q̄ vno loco erat: manebat id q̄ vbis erat. Cur itaq̄ turbare ē formidare cor: q̄ si de deſerēbat oculos vt non deſereret cor? Quis de? etiā q̄ nullo p̄ſent loco diſcedat ab eorū cordibꝫ q̄ eū reliquū moribꝫ nō pedibꝫ ⁊ veniat ad illos q̄ cōuertit ad eū: nō facit f̄s fidei: r̄ accedūt ad eū mētē nō carne. Ut aut̄ intelligeret f̄m id q̄ hō erat: id dixit. Quid v̄cio ad vos? Adiecit atq̄ ait. Si diligeretis me gauderetis vtiq̄: q̄ vado ad p̄m: q̄ pat maiorē me ē. P̄r q̄ ergo filii? nō ē equalis p̄ri: p̄ h̄ eratur⁹ ad p̄ſē: q̄ vōcē v̄tur? r̄ vicos iudicatur⁹ ⁊ mortuos. P̄ter illō aut̄ i quo eq̄lis ē gignēt gentē: nō q̄r cedit a p̄ſē: q̄ illo ē: vbis tot⁹: pari diuinitate quā nullus p̄netelloc. Lū enī forma dei ē: sicut ap̄loſ q̄ i rapina arbitrat⁹ ē: eſe eq̄le deo: Quid enī rapina poſſit eē natura: q̄ nō erat v̄ſurpata ſꝫ nata? Semetip̄m aut̄ exinanit⁹: formā ſerui accipiens. Ergo amittēs illā: ſꝫ accipies illā: eo mō ſe exinanis q̄ minor apparebat q̄ ap̄ p̄ſē manebat. For mā quippe fui acceſſit: nō forma dei reſceſſit. Hec aſſumpta ē. nō illa p̄ſumpta. P̄pter hāc dicit. Pater maior me ē: p̄pter illā vero. Ego ⁊ pater vnū ſum⁹. Hōc adēdā arrian⁹: ⁊ hāc at̄tione ſitū⁹: nec p̄tēdē remaneat infan⁹. Hec ē enī ſo: mā fui: i q̄ dei fili⁹ minor ē: nō p̄re ſolo: ſꝫ etiā p̄ſectō. Hec q̄ id n̄m: id etiā ſep̄: quip̄le i forma dei maior ē ſep̄lo. Hec q̄ hō p̄re nō d̄ fili⁹: dei: quod etiā ſola caro ē i ſep̄lchro meruit appellari. Hā q̄d aliud p̄ſtemur q̄ dicim⁹? credere nos in vnigenitū filiū dei: q̄ ſub pōtio pilato crucif̄ct⁹ ē: ē ſepulc⁹? Et q̄d i ſepulc̄rē: niſi caro ſine aīa? Ac hoc f̄s c̄redimus in dei filiū q̄ ſepulc̄rē ē: p̄fecto filiū dei dicim⁹? carnē q̄ ſola ſepulc̄rē ē. Ip̄e ergo xps filii⁹ dei: eq̄lis p̄ri i forma dei: q̄ ſemetip̄m exinanit⁹: nō ſo mā dei amittēs ſꝫ formā fui accipies: maior ē ſep̄lo: q̄ maior ē forma dei q̄ amittit nō ē: q̄ fui q̄ accepta ē. Quid itaq̄ mirū v̄d q̄d indigim⁹? ſi ſm̄ban formā fui loquēs ait: id ē ſep̄e dei fili⁹? Ego ⁊ pater vnū ſum⁹? Vniū enī ſitū ſim id q̄ de⁹ erat verbi⁹: ⁊ minor ē p̄ſē p̄m id q̄ deus verbi⁹ caro facit⁹ ē. Mā etiā q̄ parit⁹ ⁊ enūmiam⁹ ne gare nō poſſit. Cōſemb̄ hāc fui formā puer xps etiā p̄rētibꝫ ſuis minor erat: q̄n̄ paru⁹ maioribꝫ? (ſicut ſcriptū ē) ſubdit⁹ erat. Quid igit heretic⁹: Lū xps ſit de⁹ ⁊ hō: loq̄ vt hō: ca lūmari⁹ deo? Ille i ſe naturā p̄mēdāt hūanā: tu illo adeo deformare diuinā: q̄ ſqualis enī ſi fili⁹? p̄ quē facit eſt hō? Nō niſi fieret q̄d eēt hō: Dicit plane dñs ⁊ magiſter nr̄. Si diligeretis me gauderetis vtiq̄: q̄ vado ad pat̄rē: q̄ pater maior me ē. Lū i diſcipulis audiām⁹? verba doctoris: nō ē alienis ſeq̄mur aſtucia deceptoris. Agnoſcam⁹? geminā ſub ſtantiā p̄ri: diuinā ſeq̄ eq̄lis eſt patri: hūanā q̄ maior ē p̄ri. Vtrūq̄ aut̄ ſimul nō duo ſꝫ vn⁹? p̄ſes: ne ſit quæritas non trinitas de⁹. Sicut enī vn⁹ ē hō aīarationalis ⁊ caro: ſic vn⁹ eſt p̄ſes deus ⁊ hō. Ac p̄ hoc p̄ſes de⁹ ⁊ et aīa rationalis ⁊ caro. Huiū i his oibꝫ: xpm̄ in ſingulis p̄ſtemur. Quis ē ergo quē facit⁹ eſt mund⁹? Huius i ſeſus: ſi forma dei. Quis ē ſub pōtio pylato crucif̄ctus? Huius i ſeſus: ſi forma fui. Ite de ſingulis q̄bꝫ hō p̄ſtar. Quis nō ē derelict⁹ i inferno? Huius i ſeſus: ſi aīa ſola. Quis reſurrect⁹ ⁊ triduo locut⁹ i ſepulchro? Huius i ſeſus: ſi carne ſola. Dicit q̄ i his ſin: gulis xps. Vtrū bec oīa nō duo vtiq̄ ſꝫ vn⁹? xps. P̄o dixit. Si diligeretis me gauderetis vtiq̄: q̄ vado ad pat̄rē. Q: nā: ture hūane gratulādī ē eo q̄ ſic aſſumpta ⁊ a verbo vnige nito: vt immortalis p̄ſtitueret i celo: atq̄ ita fieret terra ſublimis vt incorruptibilis pulvis ſederet ad dexterā p̄ris. Hāz p̄fecto ad illū ibat: q̄ ſillo erat. Sꝫ h̄ erat i ad eū cecede re ⁊ a nob̄: mutare atq̄ immortalē facere q̄ mortale ſuſcepit ⁊ nobis: leuare in celū q̄ ſuit i terra. p̄ nobis. Quis nō h̄c gaudet: q̄ nō ſic diligit xpm̄: vt i ſua naturā iā immortalē gratulē i nobis: atq̄ ſeſperet futurū eē immortalē ſemper xpm̄. Obijciūt nobis arrianī: creaturā dē filiū aſſerētēs. Quid ē q̄ ſalomo ad h̄ ex p̄ſona p̄ſentat⁹ dicit. Hic creatur⁹: i p̄ſcipio viāz ſuaz i opa ſua i ſclm̄ ſi dāuit me: initio p̄us q̄ terra faceret: p̄us q̄ p̄drētr̄ fōres aquaz: p̄us q̄ mōtes ſta bulicē: aſi eōs colles gñauit me: Aduerſus quos ita r̄ndim⁹? Multi dē dōcuiſim⁹ virti: h̄ ex p̄ſona illi⁹. Gōtici dicit aſi

Phil.

305. r

j. sen. disti.
xvj. ca. no:
randum

Matthei
xxvij.

Phil.ij.

Тол. к.

you

Job. xiii.

13

iiij. sen. dis.

ricur.

2047000

720457

10

In euāgelio scđm Johanne. Ber. lxxij. et. lix. Fo. lxxij

seru: quā salomō ad iudicādū regendūqz pplm acceperat. S; qz vos aio pñatū hoc a nobis et xpi pñatū exigitis: nō reluctamur neqz renuimur: spūs ueritatis auxiliū roborat: quocūqz duxeritis sequimur. Primo quia tā vt superius diximus: licet vnam pñatū in xpo credamus: duas tñ substātiās: id est naturas esse fatemur: diuinitatis scz et humanitatis: assumptionis et assumptionis: creatricis et create. Que tñ sub stātie non sunt cōfuses: sed vnite: atqz in vna eademqz persona inseparabiles: et in sua semper ppietate manētes. Quapropter vnicaqz substātie ppietate vtqz aptanda sunt: id est in similitudines hūmanitatis qz creatā ē: signa vero vel mirabilia diuinitatis qz creauit. Intāti enim diuinitatis sibi vnite sūt atqz cōiuncte vt idem atqz idē xps deus et hō: aliqñ res aut agat aut loquatur hūmanā: aliqñ diuinā. Sic ut illud ē qd docuit in nauē: et imperat ventis et mari: aut qz esurierit: et qz quinqz milia hominū de quinqz panibus et duobus piscibz saturauit. Postremo qz moris: qz lazari quatuordecim annis auro ritate diuina iubeat a mortuis reuocari. Et quo mirari non debetis si xps de hūanitate sua dixerit. Dominus creauit me initio viarū suarū in opera sua: qz subleuā dicit qd diuinitati cōueniebat: pñatū pñatū ostēdit dicens. Ante secula fundauit me initio prius qz terrā faceret: et prius qz abyssos faceret: prius qz pñatū fontes aquarū: prius qz mōtes stabili renit: ante autē oēs colles genuit me. Hoc ē dicere. Licet creauerit me deus vnitate viarū atqz operū eius p euāgeliz demonstrat: sed antescē: id est ante initū: ante qz celū vel terrā vel ipa fierent genuit me: hoc ē vt sine tpe et sine initio separari genitū demonstraret. Itā vt totū bñeuit cōphēdam: xps filius dei deus et hō: fin diuinitatē ante tpa: sine initio inenarrabilis a pñe genitus ē: sicut et alius dicit. Generationē eius qz enarrabit: Hōuissimū autē tpe fin hūanitatē creatus ē. Adueniēs enī diuinitas i vterū virginis marie: auctoritate illā qz in paradiso adā de limo formauit: carnē sibi et substātiā ipsi p marie fabricauit: quā p salute nra suscipiēs et sibi coadunās natus ē de et hō. Quā gñationēz mathe p enarrat dicens. Cū isti autē gñatio sic erat. Itē solē aduersum nos hōi venenatū pponere syllogismū dicit. Si coeternū patri creditis filiū: dicitē qd dū esset genitus ē: an nō dū esset? Si dū esset: duo gñationes fūerūt: et pñatū dū vñ aliū gñatū: aut si vt ratio vera pmitit: dū nō esset genit? est: erit vtqz patri posterior. Ad quā rē nobis nō aliud agēdū ē: nisi vt tā grādi hereticoz malicie: exēplis apostolicis resistam: qd facile sapientiā secularis eliditur. Dū ergo nobis memoria supi obicerint: dicim. Nos sicut solipare semp sine initio ingentū nouim: ita filiū semp sine initio ex patre genitū pñtemur. Nec alia aliqua causa est qz diuinitatē faciat pñatū: nisi qz hūgenitū ē ille genitus: id ē hō pater ē ille filiū: qz pater semp pñ ē nūqz filiū: qz vt dixim: nō est genitus s; ipse genuit. Et filiū semp filiū ē nūqz pater: qz nō est genitus s; genit. Quia de re nō alit qz apostolus ipse in medio puocād? Quia pñatū ē eunomij et arriani malicia: exēplis rerū visibilibz inuisibilibz inenarrabilē et incōprehensibilē inuātū poruit vel res ipa bñeuit explanare conat? ē. Quid enī scribēs ad hebreos de filio dicit? Quid ē inqz splēdor glorie et figura substātie ei? Quidcam? ergo qd cause ē: qz filiū splēdore nōi aut. Splēdore ēi (nisi fallor) nō dicim? nisi aut solis aut lūe aut cuiuslibet certū lumis. Quid ergo ē? Itā qd tā infamū vt apostolū putem? inestimabile illā diuinitatis specē: soli aut igni assimilasse? Absit. S; vt exēplo illo intelligam: qz sicut splēdor ex suba solis nascit: ita et filiū ex suba patris genitum. Et sicut nō ē sol aut ignis prioz splēdori suo s; ex illo nascit: sic ex quo sol aut ignis pcessit simul et cū eo splēdore et apparuit: nec dici pōt splēdor sole vel igne posterior: cū tñ (vt dixi) ex ipso nascit. Si gñ in creaturis aliqd inueni qd nascit et posterior nō sit a genitore suo: cur hō heretice a creatore fieri possi desperas? Accipite etiā hūi rei aliā similitudinē. Sicut splēdor ex sole nat? replet orbē terrarū: tñ a genitore suo nō abscondit aliqñ nec recedit: ita et filius ex pñe genitus vbiqz dū sit: ipse semp pmanet. Et sicut substātaliter splēdor ī sole ē et sol ī splēdore ita substātaliter pñatū ī filiū: et filiū ī patre ē. Et sic sol et splēdor vna substātia sūt: nō tñ ē vna pñatū: qz nec sol splēdore ē: nec splēdore dicitur solē: qz scimus qz sol genuit splēdore: splēdor vero natus ex sole ē ita et pater et filius cū sint vnus essentie

non tñ sunt vnus persone: sicut iā superius ad plenū memoriauimus. Et sicut sol p splendore et calefacit et illuiat et siccit et soluit et cādādat et denigrat: et oīa qz ei a deo inuicāta sūt opaf ita et pater p vñgenitū filiū suū oīa legim? fuisse opatū. Cre atū inqz ē filiū a pñe nō genitū. Ad qd bñeuit rñdēdū ē. Si creat? ē vtqz et seru? qz oē qd creatū ē: necesse est vt creatori deficiat. Et si seru? ē filius: quō ī forma dei pñatur? formaz fuit acceptit? Seru? ei fuit formā acciperenō pōt. Idē dicit nō natura ē dei filiū: s; creatū. Aduers? hōi qñtiones solitō rñdēdū ē. Qz si natura de? nō ē filiū? s; creatura: nec colēd? ē oīno: nec vt de? adorād? Dicēte aplo. Et coluerūt et fūerūt creature pñatū qz creatori: qz bñdicit? ī scā. Et ad Salatas. S; tñc ignorātes deū: hōi qñ natura nō sūt dñj seruiebat. S; illi ad bec replicabūt et dicēt. Quid qz carnē ei? quā creaturā esse nō negas simul cū diuinitate adoras: atqz ei nō min? qz diuinitati defuis? Ego dñicā carnē immo pñatū et xpo hūanitatē: pñtēra adoro qd a diuinitate suscepta atqz deitati vnita ē: vt nō aliū atqz aliū: s; vñ eundēqz deū et hōiē dei filiū pñteat. Deniqz si hōiē sepauer? a deo: vt pñtēra? vt paulus famofaten? illi ego nūqz credo nec futo. Velut qz nřz aut purpurā: aut diademā regale itacē inuēniat: nūqz ea conabif adorare? Cū vero ea rex fuerit indut? periculū mortis incurrit si ea simul cū rege qz adorare pñtērat. Ita etiam ī xpo dñicā hūanitatē nō solā aut nudā: s; diuinitati sue vnitā vnū dei filium deum verum et hominem verum qui adorare contemperit: eterne mortis penam patietur.

De eo qd scriptū ē ī euāgelio fm Johanne.

Ego sū vitis: vos estis sarmēta: pater meus agri cola. Ser. lix. In qz declarat ad lōgū euāgelij de patrefamilias qui operarios conduxit in vineā suā. aliquos mane. alios hora tertia. et cetera.

Euāgelio pñt tpe pñatū silitudinē auctis qz opant in vinea. Est enī mō tps vindemie tpalis. Est autē spiritalis vindemia: ubi de? gaudet ad fructū vinee sue. Colim? enī deum: et colit nos de? S; nos sic deū colim? vt hū meliorē faciam? Colimus enī eū adorādo nō arādo: ille autē colit nos tāqz agri cola agrū. Dū ergo nos ille colit: meliores nos reddit: qz et agricola agrū colēdo facit meliorē: et ipm fructū nob qrit vt eū colam? Cultura ipm? ēi nos: qz nō cessat verbo suo extrpare femina mala de cordibz nris: aperire cor nrm tāqz aratro fmonis: plātare scia pceptoz: et expectare fructū pietatis. Cū enī istā culturā sic acceperim? ī cor nřz vt eū bñ colam? nō existimus ingrati agricolē nřos? fructū reddim? qz gaudet. Et fruct? nřz nō illū dñicō facit: s; nos beatiores. Ecce audire qz sicut dixi. Colit nos de? Itā qz colim? nos deū: nō opus ē vt pñtēra vobis. Dñs enī hōi hōi ore: qz hōies colunt deū. Qz vero deus colit hōies: qñ expauescit auditor: qñ audit: qñ ē ī vsu hōi vt dicat: qz de? colit hōies: s; qñ colūt hōies. Debemus ergo pñare vobis: qz et de? colit hōies ne forte putemur vñ indisciplinātū dixisse: et aliqz ī corde suo disputer? nos: et nesciēs qd dixerim? respēdat nos. hoc gñ pñtū ē demonstrare vob: qz et de? colit nos: s; tā dñi sic agrū vt meliores nos faciat. Dñs dicit ī euāgelio. Ego sū vitis: vos estis sarmēta: pater meus agricola. Quid facit agricola? Inrogate vos qz agricolē est? qd facit agricola. Pñt qz agrū colit. Si gñ pñatū ē agricola ē: hōi agrū et colit agrū suū: et expectat inde fructū. Deniqz plātavit vineā: sic ē pñtēra te sus xps dñc: locauit ea agricolis: qz reddet et fructū tēporibz pñt. Et misit ad eos suos suos vt peterēt mercedē vinee. Illi autē promelisy eos affecerūt: aliqz occiderūt: et fructū reddere pñtērat. Misit alios: talia pñtērat. Et dixit illi paterfamilias: cultoz agrī sui: et plātatoz: et locatoz vinee sue. Mittā vñcū filiū meū: forte vt ipz reuerēbif: Et misit inqz etiā filiū suū. Dixit illi apōsemetipos: Dñc ē beres: venite occidam? eū: et nra erit hereditas. Et occiderūt eū: et piecēt eū ē vineā. Cū venierit dñs vinee: qd faciet illis malis coloris? Rñsū ē. Malos male pñt: et vineā locabit alijs agricolis qz reddūt ei fructū ī tpe suo. Plātata ē vinea: lege data in cordibz iudeoz. Misit illi pñtēra fructū: bonā vitā eoz. Prophe ab eis promelisy affecti et occisi sūt. Misit xps vnus filius pñtēra familias: ipm occiderūt beredē: et iō pñtēra beredutāt. In pñtēra eis xñt malū pñtū. Et possiderēt

Phil. ij. iij. len. vii. ix. ca. ij.

Rom. i. iij. ca. iij.

Mat. vii. iij. ca. iij. Joh. xi.

Prover. vii.

Eccl. iij. Luce. ij.

Gen. ij.

Mat. j. L

Job. ij.

Job. xv.

A

Job. xv.

Mat. xij

i iij

Sancti augustini de verbis dñi.

B occiderunt: et occiderunt piderunt. Et mo audistis similitudi-
nem: et euangelio scito. Quod simile est regni celorum patris familias: q
erit pducere oparios i vinea suam. Et erit mane et qd inue-
nit conduriti vinea sua: et placuit cu eis mercede denarium
Et rixit et hora scia inuenit alios: et adduxit ad op vinea. Et
ferta hferit: et nona hoc fecit. Et rixit et hora undecima p
pofine diei: inuenit quosda vacuos et stantes: et ait illis. Quid
h facitis? Quare non opamini i vinea? Rñderunt. Qd nō nos
pduxit. Venite inqt et vos: et qd iustū fuerit dabo vob. Mer-
cedē denariū placuit. Isti q vna hora erat opaturi: quō sibi
auderēt spare denariū? Sz tñse aliqd accepturos gratulabā-
tur. Adducti sūt et ipsi ad vnā horā. Finito die: iussit oib red-
di mercedē: a nouissimis vsq ad pmos. Inde cepit reddere
ab eis q hora vñdecia venerāt: iussit eis dare denariū. Illi
q pma hora venerāt vidētes illos accepisse denariū: quē cū
ipsis placuerat: spauerūt se pl aliqd accepturos. Gentū est
et ad ipos: et accepit denariū. Murmurauerūt aduers pfez
familias dicētes. Ecce nos q sustinuum ardoz diei et estū
diei: eqst et pares feci illis q vna hora operati sūt i vinea.
Et ait paterfamilias: iustissimū rñsum reddēs vni cop. So-
dalis nō tibi feci iniuriā: hoc ē te nō fraudauit: qd placuit red-
di tibi. Fraudē tibi nō feci: qd pactus sum reddidi tibi.
Quicquid volo reddere: qd donare. Nō h mibi facere qd volo
de meo: an ocs tu nequā ē q ego bon? Si: alicui tollere
alienū: recte respōderet qñ fraudator et negator alieni. Cū
hō debet reddere: cui volo etiā dono: nec cui debet potest
merēphēdere: et cui donauit op ampli gaudere. Nō erat qd
rñderet: et qñ sūt ocs: faci sūt nouissimū pmi: et pmi nouis-
simi: q tñdē accepit et pmi et nouissimū. Quid ē q et no-
uissimis cepit reddere? Nōne ocs sic legim? siml accepturi
sūt: Legim? eni i alio loco euāgelij: q dicitur: et eis qd ponit
ad dexterā. Venite bñdicti pñs mei: pcpit regnū: qd vob
paratū ē ab initio mūdi. Si q ocs simul accepturi sūt: quōd
intelligim? pñs accepit illos q vñdecimā sūt opati: et po-
steriores illos q pma: Si potuero sic dicere vt pueniat ad i-
tellectū vñm: deo gfas. Illi eni debetis gfas agere: qd vob p
nos erogāt. Nō eni de nobis erogam? Si interrogas de duob?
Abi gfas: quis pñs accepit qd post vñā horā accepit: an qd post
duodecimā: ois hō rñderet: qd pñs accepit: qd post vñā horā ac-
cepit: qd post duodecimā. Si q quis vna hora accepit ocs:
tñ qd alij accepit post vñā horā: alij accepit post duodecimā
horas: illi dicit sūt pñs accepit: qd post modicū tps accepe-
rūt. Primi iusti: sic abel: si enoe: qñ pma hora vocati felicitā-
te resurrectiōis nobiscū accepturi sūt. Alij iusti post illos: a-
braā: isaac: iacob: qd qñ erat scil ipoz: qñ terna hora voca-
ti felicitate resurrectiōis accepturi sunt nobiscum. Alij iusti
moyses et aarō: qd qñ cū illis rāq hora sexta vocati: felici-
tate resurrectiōis accepturi sūt. Post ipos pphete scitāq
nona hora vocati: et dē felicitate nobiscū accepturi sūt. In
fine scil ocs xpiani rāq vñdecia hora vocati: felicitate illi
resurrectiōis cū illis accepturi sūt. Ocs si accepturi sūt: sed
videre illos pmos post qñ tps accipiūt. Si q illi pmi post
multū tps nos post modicū tps: qñs si accipiam? pñs
videmur accepisse: qd merces nra n tardauit. Et rñm? q illa
mercede ocs eqles: rāq pmi nouissimū: et nouissimū pmi: qd
denariū ille vita etna ē: et i vita etna ocs eqles erūt. Quis ei
meritoz diuersitate fulgebūt: ali mai? alius minus. Qd tñ
ad vitā etnā pñner: eqles erūt oib? Nō ē alteri erit lōgior: al-
teri breuior: qd paritē pñnū ē: qd nō hēbit finē: nec mibi: nec
tibi. Alio mō ibi erat castitas: pñgal: alio mō ibi erit integri-
tas: xñialis. Alio mō ibi erit fructus boni opis: alio mō corio
napassentis. Illud alio mō: ali d alio mō: tñ quātū pñnet ad
vivere i etnā: nec ille pl viuit illo: nec ille pl illo. Parit eni
sine fine viuit: cū i suis qd claritab? viuat: ille denarius
vita etna ē. Nō murmurēt qd post multum tempus accipit
contra eum qui post modicum tempus accipit. Illi reddidit:
illi donatur: vñs q tamen vna res donat. Et i ista vita si
mleali qd: et accepta illa solutiōe similitudis: hui? q intelligunt
pma hora vocati abel et ipsi scil iusti: etna abraā et ipsi scil
iusti: sexta moyses et aarō et ipsi scil iusti: nona pphete et
ipsi scil iusti: vñdecia rāq i fine scil xpiani ocs: excepta so-
lutiōe ista similitudinis. Et in hac vitā nōstrā pñt aduerri
hec similitudo. Rāq enim pma hora vocat qd recētes ab vñro
mfis incipiūt xpiani: qñ tñ pueri: qñ sexta iuuenes: qñ

nona vergētes i seniliū: qñ vñdecia oīno decrepiti. Qñ tñ vi-
te etne denariū ocs accepturi. Sz attēdit et vos fratres mei
ne iō qsq differat venire ad vineā: qñ secur? ē: qñ qñ qsq ve-
nerit: ipz denariū accepturi? ē. Securi? ē qd ē ipse denariū illi
promittitur: sed differre non iubet. Illū quē eni illi q sunt
ad vineā cōducti: qñ ad illos exiebat paterfamilias vt con-
duceret quos inuenit hora tertia et cōduxit: verbi gfa: dixit
rñ illi: expecta nō illuc inueni si hora sexta: aut quos inue-
nit hora sexta dixerūt: nō inueni nisi nona: aut quos nona in-
uenit dixerūt: nō inueni nisi vñdecima: Oibus eni datur? est
tantundē: quare nō amplius fati gamur? Quid ē daturus
sūt: qd faciunt? sūt: penes ipm cōsiliū ē. Tu qñ vocaris veni
Merces eni cūctis eqles pñmittitur: sed de ipsa hora operā-
di magna questio ē. Si eni illi: vñbi gfa: qd vocati sunt hora
sexta: in hac etate corporis cōstituti vbi iuueniles anni fer-
uent: sicut ipsa hora sexta feruet: si dicerent illi iuuenes vo-
cati: expecta audiui mus eni i euāgelio: qd ocs vñā mercedē
accepturi sūt: cū senes fuerim? hora vñdecima veniem? tan-
tūdem accepturi qñ laboratur: rñdiceretur eis et diceretur.
Laborare n vis: qd vñr viuas vñq ad senectā: nefcis? Ser-
ta hora vocaris veni. Paterfamilias tibi qd etiā vñdecia
venit denariū pñmittit: sed vñr viuas vñq ad septimā: ne-
mo tibi pñmittit. Nō dico vñq ad vñdecimā: h vñq ad septi-
mā: Quare qd differis vocātē te certus de mercede incertus
de die? Quid ne forte qd tibi ille datur? ē pñmittendo: n tibi
aufers differendo. Si hoc recte d: de infanti? rāq ad ho-
rā primā pñnētib? si recte d: de pueris: rāq ad horā tertiā
pñnētib? si recte de iuuenib? rāq ibi hora sexta flagrantia pñ-
tūris: qñ tomag? recte d: decrepiti. Ecce iā hora vñdecia ē: et
adhuc stas veire piger es? An forte nō exist ad te vocādū pñ
familias? Si n exist qd ē qd loquimur? Nē penos fui d familia
ipsi? sum? pducere oparios missi sum? Quid q stas? Fini-
sti iā ānop nūep: festia ad denariū. Hoc ē ei exte pñfamī-
lias inotescere: qñ i domo ē abditio: nō videt ab eis qfo-
ris sūt. Cū aut exist de domo: videt ab eis qd fori sūt. Cū aut
qñ nō itelligit et n agnoscat: i secreto ē. Qñ aut exist pducere:
et occulto ei pccat ad noticiā: nō ē xpō: vñq pñdicat xpō
gliaz xpī oia qd qñ sūt bñcelo clamāt. Qñ ut rñsibū qdā mō
et respōsibilis i iudeos: vñ? hūil? pñp? ē. Qñ aut ab ei
maiestatē: pñpā hēbat i firmitatē. Qñ pñtū ē i illo qd pñ-
pñ erat: nec cognitū qd occultū erat. Si eni cōgissēt nūq i. Cor. ij.
dñz glie crucifixi sūt. Illū qd ad huc pñtēd? ē sedēs i celo: si
pñp? ē cū pederet i ligno. Agitauerit caput qd crucifixi sūt
et an cruce ē pñtēs: rāq ad fructū sue fuitie pueniēs: in
sultātes dicebāt. Si fili? dei ē descendat de cruce. Alios sal-
uos fecit: scil pñsaluū facere n pōt. Descēdat de cruce et credi-
m? i eū. Nō descēdebat: qd latebat. Nō ei facili? poterat d
cruce descēdere: qd potuit de sepulchro resurgere. Ad nñz in
formationē dñs strabat pñtētiā: differēbat potētiā: nō est
agnit? Nō ei tūc extierat pducere oparios: nē extierat: n imo
tuerat. Tercio die resurrexit: dñs stravit se discipulis: ascēdit
i celū: et missi sūt pñmī qd qñ gēsimō die. Post ascēsiōnē missi
spūscūs: impleuit ocs qd fuerit i vno clau: cētū viginti boies
impleti: illi spūscō ceperūt loq liguis oiz gētiū: et xpīssa ē voca-
tio: et iustitē. Lepit ei vñr potētiā oib inotescere
Nā tūc etiā vñ accepto spūscō: etiā vñ loqbat oiz gēniū
guis. Mō aut i ecclesia ipa vñtās rāq vñ loq: loq oiz gēniū
liguis. Ad quā ligūa religio xpiana n puenit: Ad qd fines n
pñdēt: Nā nō ē qd se abscōdat a calore ei? Ad huc sit mora ab
eo q stat i vñdecia Maifestū ē q frēs mei oīno: maifestū ē te
nete: cū est ore: qñ de nñ tel? rps: qñ qd se pñterit ad fidē
ipñ? a via sua vñ supflua vñ neqstia: oia illi pñta dimittūt: et
oīno iāq donat? debet sūt cū illo tablenoue. Post oia di-
mittit. Nō sit sollicit? qd aliqd ei nō dimittat. Sz itez nō
puer se sit secur? Ista ei duo occidūt aias: aut dñpāto: aut p
uerfa spes. De his duob? malis pauca audite. Nā si cū liberat
bōa spes et cū spes: ita dñpāt puerfa spes. Pñ? ante dñte quē
ad modū dñpāt despāto. Sūt hoies q cū cogitare ceperit
mala q fecerit: n sibi putat iā qsi posse dāt aiaz iā pñre dñpāt
pñt dicētes i cogitatōib? suis. Nā nllā nō spēs: neq ei tāta
illa q pñmī? donari nōb aut iā qsi possit. Quare qñ fati-
facim? cupiditātib? nñs? Impleam? Nā pñt? tps volupta-
tē: qñ nllā i futuro hēm? mercede. Facim? qd dñbz: si nō h
vt habeam? suauitatē vñtē palē: qd pñcipere nō meremur et et

Mat. xx.

D

i. Cor. ij.

Mat. xx.

Mat. xx.

Ps. cxvij.

E

In euāgelio scđm Johānē. Ber. lix. et. lx. Fo. lix.

Ezech.
viii.

na. Talia dicētes desperādo pereunt. Siue anteq̃ omnino
credār: siue iā xpiani: et in aliq̃ malo pctā: et scelera male uiuē
do plāsi. Procedit ad eos dñs vinee: et tanq̃ desperātes et
vacantes: tergem dantes: pulsāt et clamāt in ppheta ezechiel.
In quacūq̃ die puerus fuerit: ab aua sua pessima: oēs in
quitates eius obliuiscar. Hāc uoce audita et credita a despe
ratione recreantur: et ab illa altissima et profunda voragine
qua submersi fuerāt emergūt. Et his timēdū est ne in aliam
voraginē incurrāt et peruerse sperādo moriant: q̃ desperādo
mori nō potuerūt. Mittit enī cogitatioēs lōge quidē diuer
sas: s; tñ pñciosas: et rursus incipit dicere in cordib; suis
Si quacūq̃ die puerus fuero aua mea pessima: de mis
ericors: sicut ueracit p ppheta pmissit: oēs iniquitates meas ob
liuiscit. Quare hodie puerus et nō cras: Quare hodie et non
cras: Et ita bodie: et sic sicut bestem: sit in nēssima volu
ptate: sit in flagitio: gurgite: voluā in mortifera delectati
one: Et cras puerus et finis est. Responde tibi. Cui? rei finis?
Dicis. Iniquitatu mear. Bñ: gaude: q̃ crastinō iniquitatu tua
rū erit finis. Quid si aū crastinū tu erit finis: Ergo bñ qui
de gaude: q̃ ppter iniquitates tuas cōuerso tibi indulgētia
deus pmissit: crastinū dicit tibi nemo pmissit. Aut si forte p
missit mathematicus: lōge aliud est. Et o deus mltos mathe
matici fecerūt: q̃ sibi plerūq̃ lucra pmeruerūt: dāna inue
nerūt. Ergo etiā ppter istos malesperātes: pcedit passami
lias. Quē admodū pcessit ad illos q̃ male desperauerūt et pe
rierūt desperādo: et reuocauit eos isrlm. Sic pcedit etiam
ad istos q̃ malesperādo volūt perire: et dicit eis aliu libru:
Retardes cōuertit ad dñm. Quō illis dixerat. In quacūq̃
die iiquis puerus fuerit a uia sua mala: oēs iniquitates eius
obliuiscar: tulit eis desperationē q̃ iā dederāt in suis pñ
ciis: oim nō indulgētia desperātes: sic pcedit et ad istos q̃
sperādo et differendo volūt perire: et loquit ad eos et increpat
eos. Retardes pueri ad dñm: neq̃ differas de die in diem
Subito enī ueniet ira ei: et in tpe vindicte dispdet te. Ergo
noli differre: noli q̃ patet claudere. Ecce indulgētie dator
agitatib; ostiū. Quid moraris: Gaude deberes: et apiret
q̃ nō pulsasti. Nō pulsasti et apiret: foris remanes: et hē dñs
feras. De mie opib; quodā loco scriptura dicit. Ne dixeris: va
de et reuertere cras ego dabo: cū possis et nūc obui facere. Nō
enī scis qd ptingat sequēti die. Audi si pceptū nō differēdi.
vt in aliis his misericors: differendo in te es crudel: Nō de
bes differre panē daturus: cū possis et nūc obui facere. Nō
Si miserādo alter nō differas: miserere et aie tue placēs deo.
Et hibe aie tue elemosinā. Nō dicim? vt tu ei dñs: ne repel
las manu dñi. Et aliq̃ hōies idē sibi plurimū nocēre: cum
alios offēdere timēt. Multū ualēt boni amici ad bonū: ma
li amici ad malū. Bō dñs p salute nra potētū amicitias pte
nens: noluit prius eligere senatores: s; piscatores. Magna
artificia mīa. Sciebat enī q̃ si eligeret senatores: diceret se
nator. Dignitas mea electa est. Si eligeret diuites: diceret di
ues. Opulētia mea electa est. Si prius eligeret impatores: di
ceret impator. Pās mea electa est. Si prius eligeret orato
rē: diceret orator. Et loquētia mea electa ē. Si eligeret philo
sophū: diceret philosophus. Sapientia mea electa est. Ante
rim inq̃ differant supbi isti: multū rumēt. Distat autē inf ma
gnitudine et rumore. Vtrūq̃ grande ē: s; nō vtrūq̃ sanum est.
Differant q̃ inq̃ isti supbi: aliq̃ soliditate sanādi sūt. Da mi
hi inq̃ tū istū piscatorē. Veni tu paup seque me: nihil hēs:
nihil nōst: seque me. Idiotā paup: seque me. Nō est qd ite ex
paupescat: sed multū ē qd in te ipeas. Et largo fonti vas in a
ne admouēdū ē. Dimisit rhenā piscator: accepit grām pesca
tor: et factus est diuinus orator. Ecce qd fecit dñs: de q̃ dñs apls
Infirma mūdū elegit de vt pñdar forma: et ignobilia mūdū
elegit de: et ca q̃ sūt itaq̃ sūt vt ea q̃ sūt euacuē. dñs legis
mō xba piscator: et colla subdunt oratorū. Tollant q̃ de me
dio inanes vēti: tollant de medio sum q̃ crescēdo euānescat:
proius p salute ista pñant. Si quisq̃ in ciuitate aliq̃ picu
loso morbo corpis egrotaret: esset et ciuitate pitissimū medi
cus amicus egrotantis: potētib; inimicis: q̃ diceret amico suo:
noli enī adhibere: nihil nouit: diceret autē nō iudicāte aios i
uidēte: nōne ille p salutare sua remoueret amicos potētius
fabulas: vt paucis dieb; plus viueret cū illorū q̃libet offen
sione pellēdo sui corpis morbo: medicū illū q̃ peritissimū
pmēdauet adhiberet: Et grotat humanū gen? nō morbis
corpis pñtis. Jacz toto orbe terraz ab oīte vsq̃ ad occi

Eccl. v.
viii.

Eccl. v.

puer. lii.

Eccl. xxi.

i. Cor. i.

dentē grādis egrot? Ad sanādū grandē egrotū descēdit oī
porēs medic? Humiliauit se vsq̃ ad mortale carnē: tanq̃ vs
q̃ ad lectū egrotantis. Dat salutē: pcepta: pñtis: q̃ audiunt
liberant. Cōtēnt: cū dicit amicus potētēs: nihil nouit. Si ni
hil nōst potētia ei? gētes nō ipleret. Si nihil esset: non esset
anteq̃ apd nos esset: pphetas aī se nō mitteret. Nōne modo
implent q̃ aī predicta sūt: Nōne pbat medicus iste aī sue
potētia pmissa ppledo: Nōne p totū mundū pñciosi euertit
tur errores: et tritura mundi domant cupiditates: Nemo di
cat. Antea melior erat mūdus q̃ nō: Ex quo cepit iste medi
cus artē suā exercere: multa h videm? dōrēda. Noli mirari
Anteq̃ aliq̃ curaret: mūda a sanguie statio medici videbat
immo iā cū h videns exercebat anas delitias: veni ad medicū
sanitatis tps nō voluptatis. Curemur ergo fr̃s. Si nec me
dicū agnoscam? nō in eū tanq̃ phreneticū seuiam? nō ab eo
tanq̃ lethargicū auertamur. Multū enī seuiēdo: multi domi
endo pierūt. Phrenetici sūt q̃ nō domiēdo ifanūt. Lethar
gici sūt q̃ multū domiēdo pñunt. Prosius tales sūt hoies
Cōtra istū medicū alij seuire in eum volūt: q̃ nī ipe iā in ce
lo sedet: mēbra eius in terra psequunt. Curat et tales. Mul
ti ex eis pueri et inimici facti sūt amici: ex plectoib; fa
cti sūt pñcatores. Tales etiā ipos iudeos in seipm: cū hē
seuētes: tanq̃ phreneticos sanauit: pro quib; in ligno pē
des oiauit. Dixit enī. Pā ignosce illis: q̃ nesciunt qd faci
unt. Multū tñ cor sedat furor: es: tanq̃ phrenesi oppressa
cognouerūt deū: cognouerūt xpm. Post ascēsiōnē mīso spū
cto: pueri sūt ad eū quē cruci fixerūt: in sacramento creden
tes sanguinē eius biberūt: quē seuiēdo fuderūt. Habemus
exēpla. Persequat mēbra ei? iā sedentis in celo saulus: per
sequēbatur grauter in phrenesi mēte perditā: morbo nimio
At ille vna uoce de celo clamās ei. Saule saule quid me per
sequeris: percussit phreneticū: et exivit sanū: occidit plecto
rem viuificat pñcatōrē. Et iā lethargici multi sanant. Hīs
enī similes sūt q̃ nō seuiūt in xpo: nec malicioī sūt aduersus
xpianos: s; tñ differendo lāqueū sūt verbis somnolētis: ilu
cē oculos extēdere pigrescūt: et q̃ eos excitare volūt molesti
sūt. Recede a me inquit lāgid? lethargic? obsecro te: rece
de a me. Quare? Dormire volo. Sed ille. Morieris inde. Il
le amor somni mori volo responderet. Et charitas desuper.
Noli. Perung istum charitatis affectum exhibis etiam si
lius sem pñ morituro post paucos dies: iā vtrq̃ etate finita:
si lethargicus videt: et lethargico morbo premi suum patrē
a medico agnoscat: dicente sibi. Excita patrem tuū: noli eu
s permittere dormire si vis vti uiuat: adest puer senis: pulsar:
vel licat: pungat: pietate molestus est: nec mori citro permittit
to morituro: et si viderit vt aliq̃ plures dies uiuat cum de
cesserit succēssur. Quāto maior charitate nos amic? nris
molesti eē debem? cū qd nō paucos in h mūdō dies: s; apd
deū in eternū uiuam? Ament ergo nos et faciant qd audīt
p nos: et colāt quē colim? nos: vt recipiāt quē speram? et nos
Deo qd scriptū est in euāgelio fm Johānē
Ego veritatē dico vobis: expedit vobis vt ego
radā. Sermo. lx.

Edicna anime omniū vulnerū: et vna ppiatio
pro delictis oīs est credere in christo. Nec omīno
quisq̃ mūdāri pōt siue ab originali pctō quod ex
adam traxit: in quo oēs peccauerunt: et filij tre na
turaliter facti sunt: siue a peccatis q̃ ipsi nō resistendo carnali
cōcupiscentie: sed eā sequēdo et q̃ seruēdo in flagitijs et faci
noribus addiderunt: nisi per fidem coadunentur et compa
ginentur corpori eius: qui sine vlla illecebra carnali et mortu
fera delectatiōe cōcepit est. Nec enī in delictis mater iue
ro aluit: et pctm nō fecit: nec inuent? est dol? iose ei? In eū
quippe credēs filij dei viuūt: q̃ ex deo nascunt p adoptio
nis grām q̃ ē in fide iesu xpi dñi nri. Quapropter charissimū
merito idē dñs et saluator: nō b vni pctm dicit: de q̃ arguit mū
dū pñctūs: q̃ nō credit in eū. Ego inq̃ veritatē dico: expe
dit vob vt ego radā. Si ego nō abiero: paralyt? si ueniet ad
vos. Si aut abiero: mittā eū ad vos. Et cū uenierit: ille argu
et mūdū de pctō: et de iustitia: et de iudicio. De pctō qd ē q̃
in mēno credūt. De iustitia q̃ ad pñz vado: et iā nō videbit
me. De iudicio autē: q̃ princeps huius mūdū iudicatus est. I
De h ergo vno pctō voluit mūdū argu qd nō credūt in eū: vi
deliciz q̃ in eū credendo cūcta pctā soluiunt. Hoc vni iputari

Lu. xxi.

Actu. ix.

B

i. Pet. ii.

Joh. xv.

Sancti Augustini de verbis dñi

Joh. i. voluit q̄ cetera colligunt. Et q̄ credendo nascunt ex deo r̄ fi
ly dei sūt. Dedit ei inq̄ illis p̄tatem filios dei fieri: credenti
Rom. viij. b^o in eu. Qui q̄ credit filii dei: inq̄stū adheret illi: r̄ fit ei
ipse p̄ adoptionē fili^o thebes dei: coheres aut̄ xpi: tantū nō
J. Joh. iij. peccat. Et dicit iohes. Qui natus ē ex deo nō peccat. Et iō
p̄ctm̄ vñ mūd^o arguit b̄ ē q̄ nō credūt in eu. Hoc ē p̄ctm̄ de q̄
Joh. xv. idēdē dicit. Si nō venire: p̄ctm̄ nō haberēt. Nunq̄ ei alia
innumerabilia p̄ctā nō habebāt: Sz aduētū ei^o b̄ vñ p̄ctm̄
accessit: nō credētib^o q̄ cetera tenerent. In credētib^o autē q̄
Rom. iij. hoc vñ deus factū ē vt cūcta dimitterent credētib^o. Nec
ob aliud ap̄s paul^o. Dēs inq̄r peccauerūt r̄ egēt gl̄ia dei: ni
si vt q̄ crediderit in eu nō pfundat: sicut r̄ psalm^o dicit. Acce
dite ad eū r̄ illuminamini: vt nō pfundent. Qui q̄ in se
gl̄ia pfundit. Nō em̄ sine p̄ctis inueniet. Ille itaq̄ tātmō
Rom. iij. nō pfundit: q̄ in dño gl̄ia. Dēs em̄ peccauerūt et egēt gl̄ia
dei. Itaq̄ ap̄s cū de iudeor̄ infidelitate loqueret nō ait. Et
em̄ si quidā illoz peccauerūt: nunq̄ p̄ctm̄ illoz fidē dei euā
cuauit. Quō em̄ diceret. Si quidā illoz peccauerūt: cū ipse
diceret. Dēs em̄ peccauerūt: Sz ait. Si quidā illoz nō cre
diderūt: nunq̄ incredulitas eorū fidē dei euacuauit. Et b̄
p̄ctm̄ exp̄ssius dñmōstraret: q̄no claudis aduersus cetera
ne per dei gr̄am relaxent. De q̄ vno p̄cto p̄ aduētū sp̄s sc̄i:
hoc est per donū sp̄s gr̄e q̄d fidelib^o daf: mundus arguit
dicēte dñs. De p̄cto quidē: q̄ nō credūt in me. Non aut̄ esset
meritū grande credēti r̄ b̄tudo gl̄iosa: si semp dñs in resu
scitatio corp̄e humanis ocul^o appareret. Sp̄s q̄ sc̄tus b̄ ma
gnū mun^o artulit credituris: vt eū quē carnalib^o oculis nō vi
deret: a carnalib^o cupiditatib^o mētē sobria r̄ spiritalib^o desi
derijs eua suspicaret. Tñ ille discipulus q̄ se dixerat non
crediturū nisi ciarices ei^o manu tetigisset: cū p̄trectato cor
pore dñi quasi euigilās exclamasset. Dñs me^o r̄ deus meus.
Joh. xix. Si illi dñs. Vndisti credidisti: b̄ti q̄ nō vident r̄ credunt.
Hāc b̄titudinē sp̄s sc̄tus paralyt^o artulit: vt ab oculis car
nis ferui forma remota quā de h̄ginis vtero accepit: in ip̄am
dei formā in q̄ p̄ti equalis etiam cū in carne apparere digna
r̄ est permansit purgata mentis acies tenderetur: vteodem
sp̄u replet^o ap̄s diceret. Et si noueram^o xpm̄ fm̄ carnē: s̄ iā
nō nouim^o: q̄ r̄ carnē xpi nō fm̄ carnē s̄ fm̄ sp̄m̄ nouit: q̄ vir
tutē resurrectiois ei^o nō palpādo curiosus: sed credēdo cer
tus agnoscit. Nō dices in corde suo q̄s ascēdit in celus: hoc ē
xpm̄ deducere: aut q̄s descendit in abyssū: hoc ē xpm̄ a mor
tuis reducere: s̄ p̄pe est inq̄r verbū in ore tuo: q̄ dñs ē iesus
et si credideris. Vndisti credidisti: b̄ti q̄ nō vident r̄ credunt.
Rom. x. saluus eris. Corde ei credit ad iusticiā: ore aut̄ p̄fessio fit ad
salutē. Hec fr̄es apli verba sunt ip̄s sc̄ti sp̄s sc̄ti ebrizate
et eructatis. Lū q̄ hāc b̄titudinē q̄nō vident r̄ credim^o: nul
lomo haberem^o nisi eū ap̄sc̄tō acciperem^o: merito dicitū ē
Joh. xvi. Expedi vobis vt egoadā. Si ei nō abiero: paralyt^o nō ve
niet ad vos. Si aut̄ abiero: mittā illum ad vos. Semp qui
dē diuinitate nobiscū est. Sz nisi corporalit̄ abiret a nobis:
semp eius corpus carnalit̄ viderem^o: r̄ nūq̄ spiritalit̄ crede
remus: qua fide iustificati r̄ b̄tificati idip̄m verbū deū apud
deū p̄ q̄d factū sit oia: et q̄d caro factū ē vt habitaret i nobis
corde mundato p̄tēplari mereremur: r̄ sic nō manu tāgendo
sz corde credis ad iusticiā. Recte de iusticia n̄ra mundus ar
guif: q̄ nō vult credere nisi q̄d vider. Ut aut̄ nos haberemus
iusticiā fidei: de q̄mūdus argueret̄ incredulus: p̄pterea dñs
ait. De iusticia: q̄ ad patrē vado: r̄ iā nō videbitis me. Tāq̄
si diceret. Hec erit iusticia v̄ra vt credat^o i me mediatozem:
quē resuscitātū ad p̄z isse certissime habebit^o: q̄uis eū car
nalit̄ nō videat^o: vt p̄p̄z recōciliat deū spiritalit̄ videre pos
sint. Tñ si figurā eccl̄ie gestātī mulieri: cū ei post resurrectio
nē ad pedes caderet. Noli me tāgere inq̄r: nōdum em̄ ascēdi
ad p̄rem. Qd̄ mystice dictū intelligif. Noli me p̄ corporeum
p̄tactū carnalit̄ credere: spiritalit̄ autē credis. i. fide spiritali
me tāgis: cū ascēdero ad p̄rem: q̄ b̄ti q̄ nō vident r̄ credūt. Et
hec est iusticia fidei q̄mūdus carēs: de nobis qui ea nō care
m^o arguit: q̄ iust^o ex fide viuunt. Siue q̄ q̄ i illo resurgēs: r̄
in illo ad patrē venientes inuisibilit̄ in iustificatiōe perfici
mur: siue q̄ nō videntes r̄ credētes ex fide viuunt: q̄m iustus
ex fide viuunt: p̄pterea dicit de iusticia q̄ ad p̄rem vado: et iā
non videbitis me. Hec inde se mundus excuset: q̄ a diabolo
impedit^o: nec credat in xpm̄. Credētib^o em̄ p̄ncps mūdū mit
tis foras: vt iā nō op̄eret in cordibus hoīm quos xps p̄ fidey

ceperit possidere: sicut op̄atur in filiis diffidētie: quos ad tē
tandos r̄ tribulādos iustus plerūq̄ cōcitat. Q̄ em̄ missus ē
foras: q̄ intrinsec^o dñabaf: extrinsecus p̄zelaf. Et si q̄ p̄ eius
perfecutiōes dñs dirigit mites in iudicio: tñ iā ip̄e hoc ip̄o
q̄d foras missus est: iudicatus est. Et de hoc iudicio mūdus
arguit: q̄ frustra de diabolo querit qui vult credere in xpm̄:
quē iudicatū. i. foras missū: r̄ p̄pter nostrā exercitatiōē for
secus expugnare permittit: nō solū viri sz etiā mulieres: r̄ pu
eri: r̄ puellē martyres vicerūt. Sz in quo vicerunt nisi in illo
quē crediderunt: r̄ quē non videntes dilexerunt: r̄ quo domi
nante in cordib^o suis pessimo dñatore caruerūt. Et b̄ totū p̄
gratiā: hoc est p̄ donū sp̄s sc̄ti. Recte itaq̄ idē sp̄s arguit
mūdū. Et de p̄cto: q̄ nō credidit in xpm̄. Et de iusticia: q̄
q̄ voluerūt crediderūt: q̄uis in quē crediderūt nō viderūt:
per eius resurrectiōē se quoq̄ in resurrectiōe perfici spera
uerunt. Et de iudicio: q̄ ipsi si vellent credere a nullo impe
dient^o: q̄m̄ p̄ncps huius mundi iā iudicatus est.

**De ec̄ scriptū est in euangelio fm̄ Johan
nem. Ipe arguit mūdū de p̄cto: de iusticia: r̄ de
iudicio. Sermo. lxxj.**

Cum dñs r̄ saluator n̄r iesus xps de aduētū sp̄s sc̄i:
cū quē missus esse p̄misit multa diceret: ait iter
cetera: Ipe arguet mūdū de p̄cto: de iusticia r̄
de iudicio. Itaq̄ hoc cū dicitur sermōe traiecit
in aliud: s̄ ip̄a aliquanto exp̄ssius insinuare dignatus est.
De p̄cto quidē (inquit) q̄ nō crediderūt in me. De iusticia
aut̄: q̄ ad patrē vado. De iudicio vero: q̄ p̄ncps hui^o mū
di iā iudicatus est. Joh̄n̄ ergo nobis intelligendi desiderū
um: cū p̄ctm̄ hoīm quasi solū esset nō credere in xpo: ita b̄ so
lo dixit q̄ mūdū sp̄s sc̄tus argueret. Si aut̄ manifestū ē p̄e
ter hanc infidelitatē alia multa hoīm esse p̄ctā: cur de hoc so
lo mūdū sp̄s sc̄tus arguat: An q̄ p̄ctā oia p̄ infidelitatē te
nent: per fidē dimittunt^o. P̄pterea hoc vñ p̄e ceteris im
putat de^o: p̄ q̄d fit vt cetera nō soluant^o: vñ non credit in humi
lē deū hō sup̄bus. Sic em̄ scriptū est. Deus superbiō resiliit: Jaco. iij.
humilib^o aut̄ dat gratiā. S̄ra quippe dei: donum dei est. Do
nū aut̄ maximū ip̄s sp̄s sc̄tus est: iō gratia dicit. Lū ei oēs Rom. iij.
peccassent et egerēt gl̄ia dei: q̄ p̄ vñ hoīm p̄ctm̄ intrauit i Rom. v.
mūdū: r̄ p̄ p̄ctm̄ moīs: in q̄ oēs peccauerunt: iō gr̄a q̄ gr̄a
daf. Iō gratis daf: q̄ nō quasi merces reddid post discussio
nē meritorū: sed donū daf post delictorū veniā. De p̄cto igit
arguit infideles. i. dilectores mūdū: ita ip̄i significant mū
di noīe. Lū ei b̄z. Arguit mūdū de p̄cto: nō alia q̄ q̄ nō cre
diderunt in xpo: b̄ deniq̄ p̄ctm̄: si non sit: nulla p̄ctā remane
bit: q̄ iusto ex fide viuēt eccl̄ia soluunt^o. Sz mlti infestū vtrū Rom. i.
quib^o credat ip̄m esse xpm̄: r̄ vtrū credat in xpm̄: Itā ip̄m ef Jacobi. ij.
se xpm̄ r̄ demones crediderūt: nec in xpm̄ demones credi
derūt. Ille em̄ credit in xpm̄: q̄ sperat in xpm̄: r̄ diligit xpm̄.
Itā si fidem habet sine spe ac sine dilectiōe: xpm̄ esse credit:
nō in xpm̄ credit. Qui q̄ in xpm̄ credit: credēdo in xpm̄ veni
et in eū xps: r̄ quoq̄ mō vñ in eū: r̄ mēbrū in corpore eius effi
cif. Qd̄ fieri nō pōt nisi i sp̄s accedat r̄ charitas. Quid sibi
etiā vult q̄d ait de iusticia: q̄ ad patrē vado: Et p̄zō q̄rēndū
si de p̄cto mūdus arguit: cur r̄ de iusticia: Quis em̄ de iusti
cia recte argui possit: An de p̄cto quidē suo: de iusticia x̄o
chrisi mūdus arguit: Nō video q̄ aliud possit intelligi: q̄n
quidē de p̄cto inq̄r: q̄ nō crediderunt in me. De iusticia: q̄ ad
patrē vado. Illi nō crediderūt: ip̄e ad patrē vadit. Illoz q̄
p̄ctm̄: ip̄s aut̄ iusticia. Sz cur i eo solo voluit noīare iusti
ciam: q̄ vadit ad patrē: Num nō iusticia est etiā q̄ buce venit
a patrē: An illa potius misericordia est q̄ a patrē ad nos ve
nit: iusticia vero q̄ ad p̄rem vadit: Itā fratres expedire ar
bitror: vt in tāta pfunditate scripturarū i quib^o forte verbis
absconditū aliqd̄ latet q̄d oportune aperiendū sit: tāq̄ siml^o
fidelit̄ inq̄ram^o: v̄salubrit̄ inuenire mereamur. Cur q̄ hanc
appellat iusticiam: quia vadit ad patrē: et non etiā quia
venit a patrē: An quia misericordia est q̄ venit: adeo iusti
cia est q̄ vadit: vt et in nobis discamus impleri posse iusti
ciam si p̄t̄ri non fuerimus p̄rogare misericordiā: nō que
n̄ra sūt quēretes: sz q̄ alioz: Qd̄ cū monuisset ap̄s: p̄tuno
de ip̄o dño p̄tūit̄ exemplū. Nihil inq̄r p̄tentionē neq̄ p̄in
anē gloriā: in hūilitate mētis alter alterutū exultantes
supiorē sibi: nō q̄ sua sunt vñ iustitias intendūt: sz et q̄ alioz

Ps. cxxix.
Joh. xvi.

vbi supra

Joh. xvi

Rom. i.
Jacobi. ij.

B

Ps. lxxij.

Ps. lxxij.

In euāgelio scdm Johānē. Ser. lxiij. et. lxiij. Fo. lxx.

Deinde statim addidit. Singuli quique hoc fecit in vobis quod et in ipso Iesu. Qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse equalis deo. Sed semetipsum exinanivit formam serui accipiens in similitudinem hominis factus et habitu inuentus vobis: humiliter se factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Hec est mira quae veniunt a patre. Dicit igitur iusticia est quae vadit ad patrem. Sequitur et dicit. Propter quod deus illi exaltavit: et donavit illi nomen quod est super omne nomen: ut in nomine Iesu omne genu flectatur: caelestium: terrestrium: et infernorum: et omnis lingua confiteatur: quod dominus Iesus Christus in gloria est dei patris. Hec est iusticia quae vadit ad patrem. Sed si solus vadit ad patrem: quid nobis prodest? Ut quid a spiritu sancto de hac iusticia munda arguitur? Et tamen nisi solus iter ad patrem: non alio loco diceretur. Nemo ascendit in celum nisi qui de celo descendit: filius hominis qui est in celo. Si enim Paulus apostolus dicit. Nostra autem conversatio in celis est. Si quare hoc? Quia dicitur. Si resurrexeritis cum Christo: quod sursum sitis querite: ubi Christus est in dextera dei sedens: quod sursum sitis capite: non quod super terram. Mortui enim estis: et vitae vestrae abscondita est cum Christo in deo. Quod ergo ille solus? An ille solus: quod Christus vult cum omnibus membris suis transire caput cum corpore suo? Quae autem corpus est? Nisi ecclesia? Sic dicitur idem doctor. Quos autem estis corpus Christi? Membra eius patre. Ergo nos ceciderimus? Propter nos ipse descendit: quod est? Nemo ascendit nisi qui descendit: nisi qui nemo ascendit nisi vult cum eo facit: tanquam membrum corporis eius? Corpe dei descendit: Sic et discipulis dicit. Quia sine me nihil potestis facere. Aliter enim est vult cum patre: aliter vult nobiscum. Unum cum patre est: quia vult subest patris et filii. Unum cum patre est: quia cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse equalis deo. Unus autem nobiscum sumus? hoc ergo totum. I. caput et corpus unum est Christus. Et tamen nos non debemus? ab illa iusticia separatos putare quia dicitur. Propter memoriam dicere. De iusticia autem ad patrem vado. Quia ipse enim et nos resurreximus: et nos cum capite nostro Christo mus inter fides spe. Coplebit autem spes nostra tunc coplebit etiam iusticia nostra. Quia coplebitur dominus: quod sperare debeamus ostendit in carne sua: hoc est in capite nostro: in qua resurrexit et ascendit ad patrem: quod sic scriptum est. Ascendit est propter delicta nostra: et resurrexit propter iustificationem nostram. Arguit ergo mundus de peccato in eis quod non credunt in Christo: et de iusticia in eis quod non resurgunt in membris Christi. Unum dicitur est. Ut nos simus iusticia dei in ipso. Si enim non in ipso: nullo modo iusticia. Si autem in ipso: totum nobiscum vadit ad patrem: et hec in nobis implebitur perfecta iusticia. Propter hoc et de iudicio munda arguitur: quod princeps huius mundi iam iudicat? Est. I. diabolus princeps iniquorum: quod corde non habuit: nisi in hoc mundo quod diligit: et in mundum vocant: si enim nostra conversatio in celis est: si resurreximus in Christo. Ergo quod admodum nobiscum. I. corpe suo vult? Christus. Sic cum omnibus impijs quibus caput est cum quodam corpore suo vult? Est diabolus? Quia propter hoc nos non separamus a iusticia de qua dominus dicit. Quia ad patrem vado: sic impio non separant ab illo iudicio de quo dicitur. Quia princeps huius mundi iam iudicatus est.

Joh. iij.
Phil. iij.
Col. iij.

1. Cor. xij

Joh. iij.

Joh. xvj.

Phil. iij.

Gal. iij.

Joh. xvj.

Rom. iij.

1. Cor. v.

Joh. vi.

Phil. iij.

Joh. xvj.

vbi supra

Deinde statim addidit. Singuli quique hoc fecit in vobis quod et in ipso Iesu. Qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse equalis deo. Sed semetipsum exinanivit formam serui accipiens in similitudinem hominis factus et habitu inuentus vobis: humiliter se factus obediens usque ad mortem: mortem autem crucis. Hec est mira quae veniunt a patre. Dicit igitur iusticia est quae vadit ad patrem. Sequitur et dicit. Propter quod deus illi exaltavit: et donavit illi nomen quod est super omne nomen: ut in nomine Iesu omne genu flectatur: caelestium: terrestrium: et infernorum: et omnis lingua confiteatur: quod dominus Iesus Christus in gloria est dei patris. Hec est iusticia quae vadit ad patrem. Sed si solus vadit ad patrem: quid nobis prodest? Ut quid a spiritu sancto de hac iusticia munda arguitur? Et tamen nisi solus iter ad patrem: non alio loco diceretur. Nemo ascendit in celum nisi qui de celo descendit: filius hominis qui est in celo. Si enim Paulus apostolus dicit. Nostra autem conversatio in celis est. Si quare hoc? Quia dicitur. Si resurrexeritis cum Christo: quod sursum sitis querite: ubi Christus est in dextera dei sedens: quod sursum sitis capite: non quod super terram. Mortui enim estis: et vitae vestrae abscondita est cum Christo in deo. Quod ergo ille solus? An ille solus: quod Christus vult cum omnibus membris suis transire caput cum corpore suo? Quae autem corpus est? Nisi ecclesia? Sic dicitur idem doctor. Quos autem estis corpus Christi? Membra eius patre. Ergo nos ceciderimus? Propter nos ipse descendit: quod est? Nemo ascendit nisi qui descendit: nisi qui nemo ascendit nisi vult cum eo facit: tanquam membrum corporis eius? Corpe dei descendit: Sic et discipulis dicit. Quia sine me nihil potestis facere. Aliter enim est vult cum patre: aliter vult nobiscum. Unum cum patre est: quia vult subest patris et filii. Unum cum patre est: quia cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est esse equalis deo. Unus autem nobiscum sumus? hoc ergo totum. I. caput et corpus unum est Christus. Et tamen nos non debemus? ab illa iusticia separatos putare quia dicitur. Propter memoriam dicere. De iusticia autem ad patrem vado. Quia ipse enim et nos resurreximus: et nos cum capite nostro Christo mus inter fides spe. Coplebit autem spes nostra tunc coplebit etiam iusticia nostra. Quia coplebitur dominus: quod sperare debeamus ostendit in carne sua: hoc est in capite nostro: in qua resurrexit et ascendit ad patrem: quod sic scriptum est. Ascendit est propter delicta nostra: et resurrexit propter iustificationem nostram. Arguit ergo mundus de peccato in eis quod non credunt in Christo: et de iusticia in eis quod non resurgunt in membris Christi. Unum dicitur est. Ut nos simus iusticia dei in ipso. Si enim non in ipso: nullo modo iusticia. Si autem in ipso: totum nobiscum vadit ad patrem: et hec in nobis implebitur perfecta iusticia. Propter hoc et de iudicio munda arguitur: quod princeps huius mundi iam iudicat? Est. I. diabolus princeps iniquorum: quod corde non habuit: nisi in hoc mundo quod diligit: et in mundum vocant: si enim nostra conversatio in celis est: si resurreximus in Christo. Ergo quod admodum nobiscum. I. corpe suo vult? Christus. Sic cum omnibus impijs quibus caput est cum quodam corpore suo vult? Est diabolus? Quia propter hoc nos non separamus a iusticia de qua dominus dicit. Quia ad patrem vado: sic impio non separant ab illo iudicio de quo dicitur. Quia princeps huius mundi iam iudicatus est.

De trina interrogatione domini si petrus se diligere: et trina petri responsione. Sermo. lxiij.

Ecce hodie ad adventum charitatis vestrae: dicitur esse petrus a domino interrogacionem. Diligis me? Qui respondit ille. Scis domine: quia amo te. Hoc scilicet: tertio: ad singula ab ardens dicebat dominus. [Pa]sce agnos meos. Comendabat petrus Christus agnos suos pasce: quod pascebat et petrus. Quid enim petrus poterat prestare domino maxime iam mortale corpus gerenti et in celo ascensuro? Laqueus et diceret. Amas me? In hoc ostende quod amas me. Pasce oves meas. Ergo fratres cum obedientia audite oves vos esse Christi quod et nos cum timore audimus. Pasce oves meas. Si nos cum timore pasceamus et timeamus pro ovis: ipse oves quod se debent timere? Pertineat ergo ad nos cura: ad oves obedientia: ad nos vigilancia pastoralis: ad vos humilitas gregis

Quiaque et nos quod vobis videtur de supiori loco cum timore sub pedibus vestris sumus: quoniam novum quod periculosa ratio de ista quod si sublimi fide reddat. Proinde charissimi catholica germina: membra Christi: cogitate quale caput habeatis. Filij dei: cogitate quale patre invenieritis. Fiant cogitate: quod vobis hereditas promittatur. Non talis qualis in terra possideri a filiis non potest: nisi cum mortui fuerint patres eorum. Nullus enim in terra possidet hereditatem patris nisi mortui. Nos vivimus propter nos possidemus quod donabitur: quod propter nos mortui non poterit. Plus addo plus dico: et verum dico: ipse per erit hereditas nostra. Congruenter vivite: maxime vos cadidati Christi recedentes baptizati: in ore regnerati: sic vos autem admonui et modo dico et sollicitudinem meam pronuncio: quod timore in vobis maior est angelis praesentia euangelica lectione. Observeate vos: nolite imitari malos christianos. Nolite dicere: faciam hoc: quod multi fideles hoc faciunt. Hoc non est defensio ne parare aie: sed comites ad gebennam ingredi. Crescite in hac area divina: in hac inveniatis bonos quod et vobis placet: et vos boni fueritis. Nunquid enim peculum nostrum estis? Heretici et schismatici: et de furtis divinis pecunia sibi fecerunt: et greges non Christi sed suos: tra Christi pasceri voluerunt. Plane in istis de predicationibus suis titulum illius posuerunt: ut praedicatio ipsorum quasi de darentur et titulum potentes. Quid facit Christus: qui tales puertur: quod furtis ab ecclesia titulum ei baptizati? Et tunc dicitur. Et tunc dicitur: titulum non deponit: et possidet domum: qui inveniunt ibi titulum suum. Quid opus est ut mutet nomen suum? Nunquid attendit quod ait dominus petro. Pasce agnos meos: pasce oves meas? Nunquid dicit ei. Pasce agnos tuos: aut pasce oves tuas? Ex clavis autem: quod dicitur in canticis canticorum ad ecclesiam. Loquens sponsus ad sponsam ait. Nisi cognoveris temetipsum pulchram inter mulieres: exi tu. Tanquam dices. Non ego te cecitavi: exi tu: nisi te metipsum cognoveris? pulchram inter mulieres: nisi cognoveris? te in speculo scripture divinae: nisi attenderis o mulier pulchra speculum quod te falso nitore non fallit: nisi cognoveris? quod de te dicitur est. Super omnem terram gloria tua: quod de te dicitur est. Dabo tibi gentes hereditatem tuam: et possessionem tuam terminos terre. Et alia innumera testimonia quod catholica ecclesia commendat. Nisi ergo cognoveris praesentem non habes: hereditatem non te potes facere. Ergo exi tu in vestigijs gregum non in societate gregum: pasce oves tuas: non quod petro dicitur est: oves meas. Petro vero: oves meas: schismatici vero: oves tuas. Hic oves tibi dedit. Hic oves tibi tuas. Recolite dextera et sinistra iudicis nostri: recolite ubi stabitis hedi et ubi oves: et apparebit vobis ubi dextera: ubi sinistra: cadida et nigra: lumiosa et tenebrosa: pulchra et deformis: acceptura regnum et inveniatur supplicium sempiternum.

De manifesta ostensione trinitatis in deo nostro ex euangelio de baptismo domini apud flumen iordanem. Sermo. lxiij.

Euangelica lectio proposuit nobis vult loquimur ad charitatem vestram quam domini impio et vere domini impio: ab illo enim expectavit cor meum: tanquam iustione perferendi sermone: ut huiusmodi intelligeret loqui me velle: quod recitari ipse voluisset. Audiatur et studium et devotio vestra: et adiuvet apud ipsam dominum deum nostrum labore meum. Unde dem? ei et tanquam proposito divinus spectaculo presentemur: apud flumen iordanem commendari nobis deum nostrum in trinitate. Cum enim veniret Iesus et baptizaret: esset a iohanne dominus a suo: quod fecit ad humilitatem exempli: ipsa quippe humilitate ostendit impleri iusticiam quam dicitur sibi iohanne. Ergo deo a te baptizari et tu venis ad me? Respondit. Simeon: ut impleat omnis iusticia. Cum ergo baptizaret: esset: apertus celi et de scendit super cum spiritus sanctus in specie colube. Deinde vox desuper plecurata est. Hic est filius meus dilectus: in quo habet. Hic est filius qui quodammodo trinitatem. In voce praesentis: huiusmodi filij: coluba spiritum sanctum. Hoc quod de memorare opus erat. Nisi videre facillimum est? Evident enim necullo dubitationis scrupulo commendat hec trinitas: cum ipse dominus Christus in forma sui veniens ad iohannem: vultus filij est. Non ei dicitur potest: aut dicit potest quod spiritus sanctus. Venit inquit Iesus: vultus filij dei. De coluba quod dubitet? Aut quod dicat quod est coluba: cum ipse euangelium testetur apostolice. Descendit super eum spiritus sanctus in specie colube: De voce autem illa si nulla dubitatio praesentis sit: cum dicit. Tu es filius meus. Habemus divinitatem trinitatem. Et si consideremus loca audeo dicere: (Quis timide id dicit?) Cum Iesus venit ad fluvium: et alio loco in alium locum. Coluba descendit de celo ad terram: et alio loco ad

Canti. j.

Ps. lvi.

Psalm. ij.

Canti. j.

Joh. xvj.

Mat. xvj.

Mat. iij.

Luce. iij.

Johan. j.

A

Mat. vij.

Sancti Augustini de verbis dñi

alio loco. Hoc ipa pñs nec de terra nec de aq sonuit sed de
celo. Tria bac qñs separant loca separant officijs separant
operibz. Dicat mihi aliqñs. Qñde insepārabile trinitatē De
mento catholicis telōq; catholicis loq; fides em nra fides
vñs fides recta fides catholica nō opñtōe pñsumptōis sed
testimonio electōis collecta; nec heretici tementate tērtas fides
aplica veritate fundata hoc infinuat h nouum hoc credi
mus. Hoc et si nō videm oculis nec ad huc corde qñdiū fide
mūdāmur ipa tñ fide rectissime ac robustissime retiem p
atrē filiū spūs crī insepārabile esse trinitatē vñū deum non
tres deos Ita tñ vñū deū vt filius nō sit pat; vt pat nō sit filius
vt spūs crī nec pñt nec filius fides f pñs f filij spūs. Hāc
effabile diuinitatē apōstolus pñmānentē oīa innouatē cre
tēte recrantē mittentē vocatē iudicantē liberantē. Hāc
ergo trinitatē ineffabile simul nouum? insepābile Quid ergo
agim? Et ceterosq; veni filij hoi; fides spūs crī filius fides de ce
do cēdēt i spē colūbe fēos vt de celosonit. Hūc ē filius
mē? Hūc ē insepābilis trinitas? fecit vos p me de intētos
Oīate p nobis et qñs aperientes sinū donec ipē vñū volum? di
cere qd apūstolis qñtē collaboretabat nobis. Ulidit em qd sus
cepim? nō solū qd; verū et qd; vñū volum? dicere vbi posuit
quō posuit in corpō qd corripit et agnauit aiam; et debuit ter
rena inhabitatio sensū mltā cogitantē. Qñ qñtū sensū a mul
tis extrahit; ad vñū deū trinitatē ineffabilem colligo; vt ali
quid videā qd dicā; putāne h boc corpō agnauit aiam; vt
aliqđ vobis digno loquar; potero dicere Qm ad tē dñe aiam
mē leuauit? Adiuuet mē; leuet et mē. Hāc fīrm? fūz illi; et
grauis est mibi. Solz bec questio a fudosis filij mīstratibus
pponi solet i amatoz verbi dē sermōe verari solet pio hac
multū pulsari ad deū dicētibz hoi;? f actū aliqd p qd nō fa
cit filiū? aut factū aliqd filiū? qd nō facit p? Anter de pñe r
filiō dicim? f. Liū aut hñc expēditur; conatū nīm cum dicim?
Adiuor; meus est dñe ne derelinq; mē; intelligi qñs aliqđ spūs
crī ab opatiōe pñs et filij ne quaq; discedere. De pñe ergo
f filioz fides audite. f actū aliqd pñe filiū? f. Rñdem? f. Non.
In dubitat? Quid et factū fine illo; quē facta fū oīa? f. Ita
inqd p ipm facta sūt. Et latate i culcās tardis; durj? litigis
fides; addidit. Et si fine ipsoctū ē mibil. Quid igi fīrēs? Oīa p
ipm facta sūt; intelligim? vtiq; vniuersa creatūa factā p
filiū; fecisse patrē pverbi sūt; deū p pūritatē f sapiētiam suam
f. Quid dicitur filiū? oīa quē dñs creatā sūt p ipm facta sūt;
f. nūc nō oīa p ipm facit p? Abist. Recedat bec cogitatio a
fidelij cordibz; abigat a sensu deuotoz; ab intellectu piozū.
f. Ieri nō pot vt p ipm creauerit; nō p ipm gubernat. Abist
vt fine ipō regat qd est; qñ p ipm factū ē vt esset. Sz et b testi
monio cripturę docem? nō solū p ipm facta; creatā oīa; et
e euagēlo p memozum? Oīa p ipm facta sūt; fine ipō fa
ctū ē mibil; f. p ipm etā regit; disponit q facta sūt. Agnoscat
ergo xpm deū et xūtē et dñ sapientia; agnoscat dicitū et desapi
cīnā. Attingat a fine vīq; ad finē fortit; disponit oīa sua sūt
Hō ergo dubitem? p ipm regi oīa; p quē facta sūt oīa. Hābil
itaq; pñe filio; nūbil filio; pñe facit. Occurrit questio
quā in noīe dñi et eius volūtate solūcāda suscepim? Si nūbil
factū pñe filio; nūbil filius fine pñe; nōne qñ pñs erit
vt patrē dīcam? natū de xgīne marie; patrē passū pñō pōrio
pilato; pñm resurrexisse in celis ascendisse? Abist. Hō b dici
mus; qd nō b credi m? Credi dī pñ qd locut? sū; znos credi
mus; pñt qd loqumr. Quid ē in fide? f. Hūc de virginē na
tus ē nō pñ. Quid ē in fide? f. Hūc passus ē sub pōrio pilato
et mortu? pñ ē. Et cādit nobis quādamāle itelligētes voca
ri pñ passianos; qd dicitū pñ patrē natū et femia; ipm pa
trē passū; ipm esse pñm qd est filiū? duo ec cōfōia; nō res duas;
remouit; nos ecclia catholica a cōfōie nōres nō aliqđ deci
pēte; vt separant litigatē. Reuocem? ergo difficultatē que
fīdēs sensibz? vñs. Dicat a liqñs mibi. Tu dixisti nūbil pñm
facere fine filio; nec filiū fine pñe; testimonio de scripturis
adhibuisti nūbil facere pñm fine filio; qd oīa p ipm facta sūt
nec qd factū ē regi fine filio; qd ipē f sapia pñs; attingēs a fi
ne vīq; ad finē fortit; disponens oīa sua sūt. Mō mibi dicitis
qñ pñe tē ipm loquēs; f. Hūc nat? est de xgīnē nō pñ; f. pass?
est nō pñ; filius resurrexit nō pñ. Ec cēte nouo aliqd facere fili
um qd nō facit pñ. Aut ergo ostēte facere aliqd filiū fine pñe
aut ostēte etiā pñm natū; passū; mortuū; resurrexisse. Pat
illud; aut illud dic. E lige vñ de duobz? f. Ego neutrum eligo

ne hoc nec illud dico: nec aliquid facere filii sine pre dico: quia
nihilominus? placet vobis? Dico. Quid inquit explicaberis ab his
angustius? Metuor vobis quod? populus: de? adiuvet et vis
atque soluta. Et ecce quod dico: viliberet et me et vos. In vna ei fide
flam? in oier? p? in vna domo sub vno dno vnum? et in vno
corpore membra sub vno capite sum? et in vno populo vegetatur. Ut
ergo dñs ab his angustius molestissimè questionis liberet: et
me quod loquor et vos quod audit? B dico. Fili? quid inquit nō pat
natus est de? xgine maria: s? ipam naturatū filij nō pñs de
xgine: et pñs filij operat? est. Hō est quidē passus pñs filij
passionē tñ filij et pñs filius operat? est. Hō refurrexit pñs filij
vires: resurrexit et tñ filij et pñs filius operatus ē. De qñs iōe ista
videmus ita expedit: s? forte xps meis: videam? etia vtruz
verbis diuini. Pertinet ergo ad filij solū pñs filij testimonio
nis demonstrare naturatū filij: et pñs operatū et filium: ita
passionē: ita resurrectionē: vt cū filij tñ sit et natiuitas: et pas
sio et resurrectio: bectñ tria q ad filij solū pñs filij: nec a pñs so
lo facta iunt: nec a solo filio: s? a pñs et filio. Prohem? in
gula: iudices auditis: cā pposita est: testes pcedat. Dicat mi
hi iudiciū vrm: qd solet cās agentib? dici. Doce qd pmittis
Doce plane adiuvatē dñor? celest? iur? recto lectionē. In
tente auditis pponentē: audite interi? ubi pbantē. De xpi na
tiuitate mihi pñs dīcēdū ē: quō eā et pñs fecerit: et filij fecerit:
quāuis nō nisi ad filij pñs neaq? fecit pñs filius. Paulū re
cito: idoneū iur? diuini pñs. Hā et cauidici habet hodie
paulū dicantē iura litigatoruz: nō xpianorum. Recito inq?
paulū dicantē pacis iura nō lit. Oñē dat nobis scñs apłs:
quō natiuitatē filij pñs operat? sit. Lū aūt venit inquit plenitudo
de tps: misit deus filij suū in terris natū ex muliere: factum
sub lege: vt eos qd sub lege erāt redimeret. Auditis: et qd pla
nū et aptū est: intellexistis. Et ecce pñs fecit filij nāci de? xgine
Lū ei venisset plenitudo corpis misit de? filij suū: vtrq? pñs
Quō ei misit? Factū ē muliere: factus sub lege. Fecit ergo
cū pñs ex muliere sub lege. An forte h? mouet qd de? xgine diti:
et paul? dicit ex muliere? Hō moueat: nō imo uemur hqcs et
rudib? loq. Vtrq? scriptura dicit: et ex xgine ex muliere ex
xgine quō? Et ecce xgo vtero accipiet et pariet filij. Ex mulie
re aut ita auditis Hō est pñs. Propter eas em locutionis
hebrez mulieres nō corruptas xginitates: sed et feminas ap
pellat. Habes euidētē scripturā geneosē qñs ipā ipā factā ē
eas: foam autē et in muliere. Dicit em alio loco scriptura: iu
berē deū separare mulieres: qd nō cognouerūt cubile vrin. Hoc
ergo ita notū esse qd: nec teneat vos: vt alia q merito tenebūt:
dño adiuvatē explicare possum? Probaumus ergo natui
tatē filij a pñs factā: pbem? et a filio factā. Quid ē natiuitas
filij de? virgine maria: Lerte assumptio fōmā serui in virgi
nis vtero. Hūnd nā est aliud nāci filio: nisi accipere formā
serui in xgine vtero: Audi qd hoc? filius fecit. Qui cū in for
ma dei esset: nō rapinā arbitratuū esse esse equalis deo: sed se
metips? exinanitū formā serui accipiens. Lū venit plenitudo
tps: misit deus filij suū factū ex muliere: qd fact? est ei ex
fermine dauid fm carnē. Videm? ergo natiuitatē a pñs factam
s? qd ipe filius semetipm exinanitū formā serui accipiens: vi
dem? natiuitatē filij ab ipō filio factā. Probauit ē doc: trāse
am? hinc: intrēt aliud accipite qd ex ordine sequit. Probe
mus et passionē filij: et a pñs factā et a filio factā. Faciat pater
passionē filij. Qui pñs filio suo nō pepigit: s? pro nobis omi
bus tradidit illū. Faciat et filij passionē suā. Qui me dilexit:
ettra didit semetipm p me. Tradidit pñs filij: tradidit filij pñs
Quid h? fecit iudas nisi pñs? Trāse am? hinc: veniam? ad
resurrectionē. Videm? filij quidē nō pñm resurgētē: s? re
surrectionē filij pñm et filij facientē. Opere et pñs resurrectio
nē filij. Propter h? em exaltauit ei? donauit ei nomē qd est
sup omne nomē. Resuscitauit et pñs filij: exaltādo eū et exaltā
do eū a mortuis. Hūnd qd filius resuscitauit semetipm? Resu
scitauit plane. In figura iui corpore de tpslo dicit. Soluite me
plū h? et iuib? dieb? resuscitabo illō. Postremo sic ad passio
nē pñs prinet aiam ponere: sic ad resurrectionē aiaz tēre: sumere
Videm? si filij qd aiaz suā posuit: et ei aiaz suā pñs reddidit
nō ipe sibi. Pñs em qd reddidit: manifestū ē. Unde ei pñs
dicit. Et resuscita me: reddā illus. S? qd filius aiam suā red
didit: qd a nobis expectat? Ipse dicat. Prātem habeo po
nēdi aiam meā. Hōdū dicit qd pñs. Ponēdi dicit: s? ita cla
mauit: qd pñs alit. Et ruditi quippe schola mgi celestis:

rāq;lectiōes in te audietes: p̄ reddentes: qđ sequat non
 gnoziar. Pr̄atem inqđ h̄co pōnēdi atq; a mē p̄tatem h̄co
 tēti sumēdi eā. Itēmo tollit eā a mē: ego pōno eā a mē: r
 tē sumo eā. Et xolui m̄ qđ p̄m̄isim̄: p̄positiōes n̄ras firmis
 timētib; arbitris testimoniis et documētis p̄baum̄. Tenete
 h̄c auditi. B̄xiu replico: et rēvultisūmā quāntū exisim̄ mē
 tibus v̄ris collocādā p̄mōdo. Pat̄ nō est nat̄ de virgine: na
 turat̄ n̄r ihs filij et pat̄ e filius op̄erat̄ ex virgine. Pater
 nō est passus in cruce: passiōē n̄r filij et pater filij op̄erat̄. Est
 n̄r op̄eratus et p̄f a mo: n̄r is: rēurrectionē n̄r filij et pater filij
 op̄eratus. Et pater p̄notat̄ distinctionē: op̄ationis in se p̄a
 p̄tate. Itē qđ dicit̄: aliqd patrē op̄ari sine filio: aliqd filiū

Ben. j.

Beñr.
ij. sen. disa
xvj. ca. q̄
circa.
B

Sancti Augustini de verbis dñi

cebas: et intellectus ut scires quod tenebas: et voluntas ut proferres quod sciebas. Et sic dñs deo nostro. Adiuuit nos: et i vo bis et in nobis. Vere dico charitati vestre: hoc discutiendum est in simandū trepidū simile aggressus erā. De me ubi est enim for te letificare capaciū ingeniu: et facere graue tardioribus te diū. Et sic autē video vos et attentione audiendi: et celeritate i telligendi: nō solū percepisse dictū: sed preuolasse dictū. Gra tias dñs. Elidete ergo iā securus cōmēdo quod intellexistis: nō inculco incognitū: sed repetēs cōmēdo percepitū. Ecce de tribus illis vna res nota est: vni rei nomē dictum est. Me moria nomē est vniū ex illis tribus: tria ipsa opata sūt. Nō pōt dici sola memoria: nisi operante voluntate: intellectu: me moria. Nō pōt dici solus intellectus: nisi opante memoria: vo luntate et intellectu. Nec pōt dici sola voluntas: nisi opante memoria et intellectu et voluntate. Et explicata sūt vt arbitror q pmissa sūt: quod separati pñciauit: inseparabiliter cogitauit. Quis hoc oia tria fecerunt: sicut hoc vniū quod tria fecerūt: non ad tria pertinet: sed i vniū tria fecerūt. Nōmē memoria ē: sicut nō pertinet nisi ad solā memoriā. Triā fecerūt nomē intel lectus: sicut nō pertinet nisi ad solū intellectu. Triā fecerūt nomē voluntas: sed nō pertinet nisi ad solā voluntatē. Ita trinitas se cit carnē xpī: sed nō pertinet nisi ad solū xpī. Trinitas fecit de celo colūba: sed nō pertinet nisi ad solū spī scī. Trinitas fecit de celo vocē: sed nō pertinet nisi ad solū patrē. Nemo ergo dicat mihi: nemo calūniolosus me infirmū virgine conef. Quid ergo in his tribus q i mente nra vel in aīa esse ostendisti quid ex his tribus pertinet ad patrē. i. quasi ad similitudinem patris: quod hoc ad filij: quid hoc ad spū scī? Nō possū vice re: nō possū explicare. Aliqd et cogitantibus reliquam: ali quid i filio largiamur. Redi ad te: ab omī strepitu tolle te. Intra te vide: si habes illā aliqd secretariū dulce pscientie tue: vbi nō p strepas: vbi nō litiges: aut lite pares: vbi nō disensiones et puitaciā mediteris. Et sic māsuetus ad audiē dū verbū vt intelligas. Forte dicturus es. Audui meo da bis exultationē et leticiā: et exultabūt ossa: sicut hūilitas nō elata Sufficit q qd ostēdimus tria quēdā separabilē demonstrari: in separabilē opari. Si hoc in te inuenisti: si h in hoīe: si h in qdā psona i terra ābulāte corp fragile quod agguat aīam appor tate: credo patrē et filiū et spū scī p singula quēq visibilia: p spēs adā affūpe creature posse et separabilē demonstrari: et in separabilē opari. Sufficit h. Nō dico. Pfr memoria ē: filiū et ille cū spūs voluntas ē: nō dico qm odolibet intelligas: nō audeo. Seruē mōra capientib? infirmis infirmū quod possum? Nō dico ista illi trinitati vt lūequanda: qñ ad analogiā. i. ad rō nē quanda cōparatiōis dirigēda. Nō h dico. Sed qd dico? Ecce in te inueni tria separabilē demonstrata: inseparabilē opa ta: eoz trīs vniū quodq nomē a trib? factū: quod tñ nō ad tria sed ad triū hor vniū aliqd pertinet. Crede iā ibi quod nō potes vi dere: si h audisti et vidisti et tenuisti. In te et qd ē potes nosse: in eo q fecit quod ē: qd qd est: qñ potes nosse: et si potes: nō dū potes. Et tñ cū potes: nunqd sic potes? tu nosse deū: quod senouit deus: Sufficit atq charitati vrē quod potum? dixim? Et rigentibus promissis reddidimus: cetera q addenda sunt vt perficiat sensus vestre: a dñs querite.

Psalm. l.

Joh. v.

2

De eo quod scriptū est in euāgelio fm Johānem. Amē amē dico vobis qz veniet hora et nūc est qñ mortui audierūt vocē filij dei et q audierint viuēt Sermo. lxxiij.

Sed nra frēs nō de isto tpe meq: de h mūdo ē: ne q in ea felicitate q excecant et hoies q obliuiscunt deū. Doc nosse pmit? et xpīano corde tenere de beamus: nō ad pñsentis tps bona nos factos esse xpīanos: sed ad nescio qd aliud quod deus iā pmit? et hō nō dū capit. De hoc em bono dictū est. Quod oculus nō vidit: nec au ris audiuit: nec i cor hoīs ascēdit: qd pparauit deus diligen tibus se. Ergo quia hoc bonū tā magnū: tā pclarū: tā inef fabile nō inuenit hoīem perceptorē: tenebit deū pmissorem Illū em qd i pmissurū est: hō cecus corde nō percipit: nec ei pōt esse in pñsentis: qd ipe cui pmissū sit futurus: qz i fans nra? si possit verba loquētis intelligere: cū ipe loqui nō possit: nec ambulare: nec aliqd agere: sicut cū videmus infirmū iacēte: indiguū opis aliene tātmō intelligere possit cū q sibi loqret et diceret ei. Ecce sicut me vides ambulāte:

operante: loquēte: post paucos annos talis eris: attēdēs se et illū: quis quod pmitteret videret: tñ suū pñderēs infirmitatē: nō crederet: videret tñ quod pmitteret. Vobis autē tanq ifan tibus i hac carne atq infirmitate iacētibus: et magnū ē quod p mittit et nō videt: et erigat fides q credim? quod nō videm? vt mereamur videre quod credim? Quicūqz irridet hanc fidē: vt iō nō sibi esse credendū q nō videt: qñ venerit quod nō crede bat erubescit: pfusus separaf: separaf dñatur. Qui autē cre diderit segregaf ad dexterā: et stabit cū magna fiducia i leri cia inter illos quib? dicit: Venite bñdicti pñs mei: pcpite Mat. xxv. regnū quod vobis paratū est ab origīe mūdi. Locustis autē dñs cū hec verba diceret sic. Ibi i i pñbustione et nra iustit autē in vitā eternā. Nec ē vitā eternā q nobis pmittit. Quā amant hoies viuere i hac terra: pmissa est illi vitā: et qz multū timēt mori: pmissa ē illi setna. Quid amas viuere: hoc habebis. Quid times mori: hoc patieris. Hoc sufficere vīsi ē huma ne infirmatati: vt diceret: habebis vitā eternā. Caput mēs humana: vt cūq ex hoc quod agit quod futurū est caput. Sicut quan tū caput ex hoc quo quod agit: quod vult mori nō vult: amari vitā eternā: vult semp viuere nunqz mori. Sicut illi q torq dūtur in penā: velle habēt mori et nō pnt. Nō h magnū est dū viuere aut semp viuere: sicut magnū est bñ viuere. Amem? vitā eternā et ex eo nouerim? quantū pro vitā eternā laborare debem? cū videm? hoies amatores pñsentis vite tpalis atq finēde sic pro illa laborare vt qñ venerit met? mortis: quicqd pñsa ciant: nō vt auferat? vt differat mortē. Quātū laborat hō qñ mors imminet: fugiēdo latēdo: quicqd hz vādor: sed erudmēdo laborādo cruciat? molestiasq sustinēdo: medicos adhibēdo: et quicqd aliud hō pōt. Elidete q psumptis laboribus et facultatibus suis: vt aliquantum viuas potest facere: non vt semp viuas nō potest. Si ergo laborer tanto: tāro conatu tantis ipendijs: tāra infatigabili: tāta vigilātia: tāta cura agif vt aliquantū plus viuas: quō agēdū ē vt semp viuas? Et si pu dētes dicis q oib? modis agis vt differat mortē et viuas pau cos dies ne p dāt paucos dies: q stultū sūt q sic viuūt vt p dāt diē eternū: hoc solū h nobis pmitti pōt: vt dulcescat nobis vt cūq mun? dei ex h quod habem? mō: qz de munere ipsius ha bem? vt viuam? vt salui simus. Idonam? h nobis an oculos talē vitā cū pmittit eterna: vt i remoueam? ab illa quicqd hic molestiū patimur. Facili pñ inuenim? qd ibi nō sit: qd ibi sit. Ecce h viuim? viuem? i ibi. Salui sum? qñ nō egrotam? neq aliqd dolet in corpe: salui erim? i ibi. Et qñ nobis ē h in hac vita nullas penas patimur: nullas patiemur i ibi. Idone ne h hic hoīem viuētē saluū: nullas penas patientē: si ei do naret qd vt semp sic esset: h bonū nō desinere: quātū gau deret: quātū extollere: quō se nō caperet leticia sine pena? si ne cruciatur: sine fine vite: Si h solū nobis pmitteret de? quod dixi mō: quib? potui verbis descripsi et pmedaui: quātū erat emendū si venale esset: quātū dandū erat vt emeret? Suffice ret quicqd haberes: etiā i totū mundū possideres: et tñ ve nale ē. Eme si vis. Nec multū ex te fuit de re magna p pte ci i magnitudine. Tñ valz: quātū habes. Ad aliqd q magnū et pcciosū p pares auz vel argentū vel pecuniā vel fruct? ali qd pecor? aut frugū q i tua possessiōe nascere vt emeres ne scio qd h magnū et pclarū q viueres i hac terra felix. Et hoc eme si vis. Noli querere qd habes: sicut qñ sis. Res ista tez ler: quātū es tu. De va et habebis illā. Quid ex te has: qd tur baris? Nunqd q siturus es: aut empturus es? Ecce tu q es: qñ es: va te illi rei: et habebis illā. Sicut malus sū in qes: et forte me nō accipit. Dādo te illi: bon? eris. Ut bñc fidei pro mulsiō q te des: h ē bonū esse. Cū aut bon? fuer? pccū ipi rei eris: et habebis nō quod dicit solū salutē: incolomitatē: vitā: et sine fine vitā: nō h solū habebis. Adhuc alia tollo. Non ibi erit lassari et dormire: nō ibi erit esurire et sitire: nō ibi erit cre scere et senescere: qz nec nasci erit: vbi numeri integri manent. Numerus qd ipe est: nec opus est vt augeat: qz non ibi sit vt minuat. Ecce quāta tuli: et nō dū dixi qd ibi erit. Ecce iā vitā est: iā incolomitas est: iā nulla pena: nulla fames: nulla sitis: nullus defect? mibil hoc: et tñ nō dū dixi: quod oculus nō vidit nec aures audiuit: nec in cor hoīs ascēdit. Si em dixi. Qd i i. Corin. ij. est qd scriptū ē. Quod oculus nō vidit: nec aures audiuit: nec in cor hominis ascēdit. Unde enim ascēderet in cor me um vt dicerem: quod in cor hominis non ascēdit? Crede i non videtur: nō solum non videtur: sed nec dicitur. Quomō

13

J. Corin. ij.

In euāgelio scdm Johānē. Ber. lxxiij. Fo. lxxij.

ergo credis si nō dī: Quis credit qd nō audit? Si autē audit
aut credit: dicat. Si dicat: cogitatur. Si cogitatur: dicatur: et
in aurib' hoim' intrat. Et q' nō diceret: nisi cogitaret: et i cor
hois ascendit. Itē ecce ista questio tante rei cōturbat nos: vt
nō possimus vtrūq' explicare questione. Quis explicat rē?
Attendam' itaq' euāgelii: mō dñs loquebat: et faciam' qd
ipē dicit. Qui credit i me (inquit) transiitū facit a morte i vi
tā. Amē dico vobis: q' venit hora: et nūc est qm' mortui audiet
vocē filij dei: et cū audierint viuēt. Sicut em' pater habet vitā i
semetipso: sic dedit et filio vitā habere i semetipso. Generādo
dedit: q' genit' dedit. Fili' em' de p're ē: pater nō est de filio:
s' p' filij pat' est: et filij p'ris ē filij. Querit amē filij de p're ge
nit' nō pat' de filio: et semp' filius. Semp' ergo genit'. Quis
hoc capiat: semp' genit'. Qis em' hō cū audit genitū: occur
rit illi. Ergo erit ip's: qm' nō erat ip's q' genit' est. Quid ergo
dicim'? Hō sic erat ip's an filij: q' omia p' ip'm facta sūt. Si
oia p' ip'm facta sūt: t'p'a p' ip'm facta sūt. Quō possent eē t'p'a
an filij: quē facta sūt t'p'a? Tolle q' oia t'p'a: semp' cū p're filij
s' p' cū p're filij: et nūc filij s' p' genit'. Si semp' genit': semp' cū ge
nitore erat q' genitus est. Itūq' hoc videt iniquitas tu: alique
generantē et semp' cū illo quē generauit: s' p'cessit ille q' ge
nerauit: securus est t'p'e ille q' generat' est. Vñ dicit: nunq'
hoc videt: q' hoc ad aliud pertinet q' oculus nō vidit. Querit
quōd dicit: nō pōt dicit: q' nec auris audiuit: nec i cor homis
ascendit. Credat et colat. Cū credit colit: cū colit credit: cū
rit illi. Reducit em' in ista carne q' dū peregrinamur
a dño: ad angelos scōs q' hoc videt i nīris sumus: lactādi s'i
de: pascēdi specie. Sic em' dicit ap's. Edidit' in coipe:
peregrinamur a dño. Per fidē em' ambulam' nō per specē.
Venituri sum' ad specē: q' nobis sic p'mittit p' iohannē i eptā
eius. Dilectissimi: filij dei sum': et nondū apparuit qd erim'
Filij dei sum' iā per gratiā: p' fidē: p' sacramentū: per sangui
nē xp'i: p' redēptionē salutis: filij dei sum': et nondū appa
ruit qd erimus. Scimus q' cū apparuerit ei similes erim':
qm' videbimus eū sicuti est. Ecce ad qd nutrimum capiendū
ecce ad qd nutrimum capiendū: comedendū: vtrū qd come
dis nō minuat: q' dicitur vegetet. Hō mō cib' vegetat co
medendū: s' minuit cib' q' comedit. Qm' autē ceperim' co
medere iusticiā: comedere sapientiā: comedere illū i mōra
lē cibū: et nos vegetamur: et cib' nō minuit. Si em' nouit o
culus pasci lucē: nec tñ minuit lucē: non em' minor erit lux: q'
videt a pluribus: plurim' oculos pascit: et tñ tanta est quanta
erat: et illi pascunt et illa minuit. Si deus dedit h' luci quam
fecit ad oculos carnis: qd est ip'e lux ad oculos cordis: Si q'
laudare f'itū aliq' cib' magnus quē p'faturus es: para
res ventrē. Laudat tñ deus: para mētē. Ecce qd tñ dicit
dñs tuus. Veniet hora inquit: et nūc est. Veniet hora: et ip'a
hora nūc est. Qm' qd: Qm' mortui audiet vocē filij dei: et q' au
dierint viuēt. Quid q' nō audierint nō viuēt. Quid est q' au
dierint: Quid obediētiā. Quid em' q' audierint: Qui credi
derint et obteperauerint: ip'i viuēt. Ergo ante q' crederēt et
obediētiā mortui iacebāt: ambulabāt et mortui erāt. Quid
valebat q' ambulabāt mortui: et tñ si q's inter illos moxere
tur coipe: current: sepulcrū pararet: inuoluerēt: portarent
sepelirent mortui mortui. De quib' dicit' ē. Sine mortuos
sepelire mortuos suos. Tales mortui sic suscitant verbo dei
vt viuāt in fide. Qui mortui erāt i infidelitate: verbo excitā
tur. De ip'a hora dicit dñs. Veniet hora: et nūc est. Verbo em'
suos suscitabat mortuos infideles. De quib' dicit ap's. Sur
ge q' dormis: et surge a mortuis: et illuminabit te x'p's. Hec
resurrectio mentiū est: hec resurrectio interioris hois ē: hec
resurrectio aīe est. Sed nō ista sola ē: refectat et coips. Qui re
surgit i aīa: bono suo resurgit i coipe. Hō em' oēs resurgūt in
aīa: oēs resurgūt sūt in corde. In aīa inquit nō oēs resur
gūt: s' q' credidit obediētiā: q' audierint viuēt. Sicut autē ait
i. Thes. iij. Hō oīm est fides. Si ergo nō oīm est fides: non oēs re
surgūt in aīa. Cū venerit hora resurrectiois coips: oēs re
surgūt. Boni sūt: mali sūt: oēs resurgūt. S' q' p' resurgit i
aīa: bono suo resurgit i coipe. Qui non resurgit in aīa: malo
suo resurgit in coipe. Qui resurgit in aīa: resurgit i coipe ad
vitā. Qui nō resurgit in aīa: resurgit in coipe ad penā. Q'
ergo dñs p'mendauit nobis resurrectioē istā aīarū: ad quā
oēs debem' refectare: in q' laborare vt viuam' et viuēdo vsq'
ad finē p'feueremus: restabat vt cōmēdaret nobis etiā resur

rectionē coips: q' futura est in fine seculi. Sed audite quōd
ip'am cōmēdauit. Cū dicit' ē. Amē dico vobis: q' veniet ho
ra et nūc est qm' mortui i infideles audiet vocē filij dei. i. euā
gelii: et q' audierint. i. q' obediētiā viuēt. i. iustificabunt: et in
fideles iā nō erūt. Cū ergo dicit' ē: qm' vidit docēdos nos ē
se: et de resurrectione carnis nō sic relinquit: sed secus est et ait
Sicut em' habet pater vitā i semetipso: sic dedit et filio ha
bere vitā i semetipso: hoc ad suscitandas mētēs: hoc ad viu
ficandas mentes. Deinde adiecit. Et potestare dedit ei fa
cere iudiciū: qm' filius hois est. Iste filius dei: filij hois ē.
Et si filij dei: filij dei maneret: et filij hois nō fieret: filios
hoim' nō liberaret. Ip'e q' fecerat hoim' facit: qd fecit ne pe
risset qd fecit. Sic autē fact' ē hō: vt maneret filij dei. Fact' ē hō
susciendo qd nō erat: nō perdēdo qd erat. Manēs deus: fa
ct' est hō. Accepit tē: nō sumpsit est ite. Talis ergo ad nos
venit: filius dei filius hois: faciens et fact' ē: creator et creatus
creator matris: creatus ex matre. Talis ad nos venit. Scd
id qd filius dei est: ait. Veniet hora et nūc est qm' mortui audi
ent vocē filij dei. Hō dixit filij hois. Querat ei q' mēdabat:
in qua equalis est patri. Et q' audierint viuēt. Sicut em' pater
habet vitā i semetipso: sic dedit et filio habere vitā i semet
ipso. Hō participando: sed i semetipso. Hos em' nō habem'
vitā in nobis: s' p' dñm in deo nostro. Ille autē pat' vitā i semet
ipso habet: et talē genuit filiū q' habet vitā i semetipso. Non
fieri vt particeps: si ip'e vitā nō esset cuius nos vite parti
cipes essemus. Plane vt haberet vitā i semetipso: et esset ip'e
vita. Ut autē fieret filius hois: a nobis accepit. Filius dei in
semetipso: filius hois vt esset a nobis accepit. De suo filij dei
de nro filius hois. Qd min' est a nobis: suscepit: qd plus est
nobis dedit. Hā et mortuus est et illo quō filius hois: nō fm
illud qd filius dei. Mortuus est tñ filius dei: sed fm carnem
mortuus: nō fm verbū qd caro factū est: et habitauit i nobis
Ergo qd est mortuus: de nro mortuus est. Qd viuimus de
ip'ius viuim'. Hec ille posuit mori de suo: nec viuere de nro
Hoc ergo tanq' vnigenitus: tanq' generantē equalis: p'men
dauit nobis dñs iesus: qd si audierimus viuim'. Sed et po
testatē inquit dedit ei iudiciū facere: qm' filius hois est. Ergo
ad iudiciū illa forma ventura est. Forma hois ventura ē ad
iudiciū: nō ait. Potestare dedit ei iudiciū facere: et filij hois
est. Iudex h' erit filius hois: forma illa h' iudicabit q' iudica
ta est. Audite et intelligite. Jam hoc p'pheta dixerat. Uide
bunt in quē pupugerūt. Ip'am formā videbūt quā sicea per
cusserunt. Sedebit iudex: q' stetit sub iudice. Dānabit veros
reos: q' fact' ē falsus reus. Ip'e veniet: forma illa veniet. Hoc
et in euāgelio habes. Cū an oculos discipulorū suorū i reu
celū. Stabat illi et attēdebāt: sonuit vox angelica. Viri ga
lilei qd statis: et. Hō est. Iesus sic veniet: quō videtis eun
tē in celū. Quid ē: sic veniet? In ip'a forma veniet. Potesta
tē em' dedit ei iudiciū facere: et filius hois est. Quidē autē q'
rōne hoc oportebat: et hoc rectū erat vt iudicādi viderent iu
dicē. Iudicādi autē erāt et boni et mali. B'ri em' mūdo corde:
qm' ip'i deū videbūt. Restabat vt in iudicio forma serui et bo
nis et malis ostēderet: forma deus solis bonis seruaret. Quid
em' accepturi sūt boni: Ecce iā dico qd paulo ante nō dixi: et
tñ dicēdo nō dico. Dixi em': q' erim' illic salui: erim' incolu
mes: erim' viuētes: erimus sine penis: erim' sine fame et si
ti: erim' sine defectu: erim' sine orbitate oculorū nro. Lo
tū hoc dixi: et qd habebim' plus? Hōndū dixi. Uidebimus
deū. Hōc autē em' erit et tanta res erit: vt ei' p'paratiōē nihil
sit torum. Dixi q' viuētes erimus: q' salui et incolumes: q' fa
mē sitimq' nō patiemur: q' in laetudine nō cadimus: q' som
nus nō nos p'mit. Tū hoc qd ē ad illā felicitatē q' deū vide
bimus: Q' ergo de ip'e vt est: nō oīdī nō pōt: quem tñ vide
bim': iō q' ocul' nō vidit: nec auris audiuit: hoc videbunt i. Cor. iij.
boni: hoc videbūt p'i: hoc videbunt misericordes: hoc vide
būt fideles: hāc videbūt boni s'ortē in resurrectione coips: q'
habuerūt bonā obediētiā in resurrectione cordis. Ergo et ma
lus deū visurus est. De q' dicit eiaias Tollat impius ne vide
at gl'iam dei. Ergo et p'ij et impij videbūt formā dei: cū fue
rit dicta snia tolle impius ne videat claritatem dei: restat vt
circa p'ios et bonos impleat qd dñs ip'e p'mittit cū hic in car
ne esset et videret: nō solū a bonis s' et a mal'. Loq'bat inter
bonos et malos: et p'picius oibus deus occult' ē: hō manife
stus: deus regens homines: hō apparēs i nro hois loq'bat

Jo. v.

iiij sen. di.
xlvij. c. iij

Zach. xij.
Joh. xij.

Actuum. i.

Mar. v.

i. Cor. iij.

Sancti Augustini de verbis dñi

Ergo inter illos dicebat. Qui diligite me mandata mea custodite: qui diligit me diliget a patre meo et ego diligam eum. Et quasi diceretur illi: et quid ei dabis? Et ostendam me illi. Quia dicitur: Quando ab hominibus videbatur. Quando hoc dicitur? Quando et ab eis videbatur: a quibus non diligebatur. Quod ergo ostenditur erat dilectorum suis: nisi quia tale qualē nō videbant dilectores sui? Ergo quod forma dei seruabat: forma hominis ostendebatur. Per formā hominis hominibus loquens: conspicius et visibilis et bonis et malis omnibus ostendebatur: dilectoribus suis seruabat se. Quia se demonstratur dilectoribus suis: post resurrectionē corporis qui tolles impius ne videat claritatem dei. Tūc enim cum apparuerit similes ei erimus: quia videbimus eum sicuti est. Ipa est vita eterna. Nam totum quicquid dicebamus: nihil est ad illā vitā qua viuimus quidē quod salu sumus: quia videbimus deū magnū. Ipa ē vita eterna. Ipe hoc dicit. Nec ē autē vita eterna: ut cognoscatur vni verū dei: et quem misisti iesum xpm. Nec est vita eterna ut cognoscant: videant: capiant: nozint quod crediderat: percipiant quod nondū capere poterant. Jam videat mēs: quod oculi nō viderat: nec auris audierat: nec in corde hominis ascēderat. Hoc illis dicit in fine. Venite bñdicti p̄ris mei: percipite regnum quod vobis paratum est ab initio mūdi. Ibi ergo illi mali in cōbustione eterna. Iusti autē quos in vitā eterna. Quid est vita eterna? Nec est vita eterna: ut cognoscatur solū verū deum: et quē misisti iesum xpm. Quis ergo de futura resurrectione corporis: nō suos dimittens ait. [Potestare de dei iudiciū facere: quia filius hominis ē. Nolite mirari hoc quia venit hora.] Ibi nō addidit. Et nūc ē: quia ista hora postea erit: quia ista hora in fine seculi erit: quia ista hora nouissima erit: in nouissima tuba erit. Nolite mirari quod hoc dicit. Dedit ei potestatem iudiciū facere: quia filius hominis est. Nolite mirari. Iō dixit: quia hominē ab hominibus oportet iudicare. Quibus hominibus iudicatis: quos inuenit viuos nō solū. Sed quid? Veniet hora quā hi qui sunt in monumentis: quod expressit carne mortuos: qui sunt in monumentis: quod iacent sepulta cadauera: quorum fauile sunt tectē: quorum ossa dispersa sunt: quorum caro iam non est et tū deo integra est? Veniet hora quā oēs qui sunt in monumentis audient vocem eius: et p̄dient oēs. Boni sint: mali sint: audient vocē et erigent. Rumpunt omnia vincula inferorum: omne quod perierit: imo perisse putat restituet. Si enim deus fecit hominem quod erat nō reparare potest quod erat? Puto quia cuius dicit. Deus mortuos suscitaturus est: nō res incredibilis dicitur: quod deo nō homine dicitur. Magna res est quod fieri: et in credibilis res est quod fieri: sed non sit incredibilis: quia vide qui facit. Ille dicit quod suscitabitur: quod creauit. Nō eras et es: et factus nō eras: Abhinc credas. Mirabilis aliqd fecit deus quā fecit quod nō erat: et nō creditur reparaturus quod erat ab eis ipsis quos fecit quod nō erant? Hoc est quod rependimus deo: qui non eramus: et facti sumus. Hoc illi rependimus: ut eū resuscitare quod fecit nō posse credamus: Nec est merces quā illi reddit creatura sua? Iō feci dicit tibi deus o homo an quod esses: ut nō mihi credas futurū te esse quod eras: quod ponisti eē quod nō eras? Sed ecce inquit in sepulcro quod video fauilla est: cinis est: ossa sunt: et hoc itē accipiet vitā: cutē: pulpas: carnē et resurgit. Quid fauilla ista quā video in sepulcro? Vel in sepulcro vides fauillā: vides ossa: in vtero matris tue nihil erat. Hoc vides: vel fauilla sunt vel ossa sūt: tu antequā esses nec fauilla eras: nec ossa erāt: et tū factus es: cū oīno nō esses: et credis quod ossa ista quoquomō sunt: quali acung sunt: quia sunt tū: recipiēt formā quā habebāt: cū tu acceperis quod nō habebas. Crede: quia si credideris hoc: tūc suscitabitur aia tua. Et si suscitabit aia tua: tūc veniet hora: ut oēs qui sunt in monumentis audiant vocē eius: procedant. Nō enim quia audis et prodīs: tā gaudere debes. Audi quod sequitur. Qui bona egerūt in resurrectione nem vitē: quā autē mala egerūt in resurrectione iudiciū. Conuersi ad dñm etc.

Finis libri sermonū de Verbis dñi saluatoris: dñi Aurelij Augustini.

Diui Aurelij Augustini Hipponensis epi sermonū de Verbis Apostoli: quorundāq; aliorū: summaria ac breuis Annotatio.

De indiuidua Trinitate et separabili vnitatem. Arrianorum cōfutatione: ac fidelium populorū de fide catholica p̄firmatione. Sermo. i.
De corpore et sanguine dñi Iesu xpi. Et de humilitate tenenda arrogantiaq; vitanda. Sermo. ii.
De verbis apostoli. Spū ambulate: et desiderie carnis ne feceritis. Sermo. iii.
De verbis eiusdē. Cū enim esset in carne: passiones peccatorū quod per legem sunt operabamur in mēbris nostris etc. Cū manicheorū cōfutatione. Sermo. iiii.
De verbis eiusdē. Lex peccati est: Ab sit. Sed peccatū non agnouit nisi per legem. v.
De verbis eiusdē. Igitur ego mente seruo legi dei etc. vi.
De verbis eiusdē. Petroni infirmari in tribulationib; meis pro vobis etc. Et de libero arbitrio. vii.
De verbis eiusdē. Humanus sermo et omni acceptione dignus etc. viii.
De verbis eiusdē. Fidelis sermo et oī acceptione dignus etc. ix.
De eiusdē verbis eiusdē. x.
De psalmo nonagesimo quarto. Et cōfutatione pelagianorū. xi.
De verbis psalmi centesimi decimo octauo. Gressus meos dirige in verbum tuū etc. xii.
De verbis apostoli. Si enim data esset lex que posset viuificare etc. xiii.
De baptismo paruulorū contra pelagianos. xiiii.
De verbis Apli. Nos enim sumus circūcisio etc. xv.
De verbis eiusdē. Si deus pro nobis quod pro nobis. xvi.
De verbis eiusdē. Humanū dico ppter infirmitatem carnis vestre. xvii.
De verbis eiusdē. Mēscis quod corpora vā et mēbra xpi sūt. xviii.
De verbis eiusdē. Nō sic pugno quasi aer cedēs. Et p̄stinuēdis ep̄is. xix.
De psalmo nonagesimo quinto etc. xx.
De verbis Apli. Inuicē onerayia portate etc. xxi.
De eiusdē verbis eiusdē. xxi.
De verbis eiusdē. Spes salui facti sumus? Spes autē que videtur etc. xxii.
De verbis eiusdē. Glidete quod caute ambuletis etc. xxiii.
De verbis sancti Lucie in actibus apostolorū. Nemo quicquid ex eo quod possideat: suū p̄pitiū esse dicebat. xxv.
De verbis eiusdē in actib; aplorū. Petrus et Iohānes ascēdebāt in templū. xxvi.
De verbis beati petri. Audiuius vocē delatā de celo. Hic ē filius meus dilectus. Et habemus certiorē propheticiū sermonem. xxvii.
De verbis beati Iacobi. Nūc oīa nolite iurare. xxviii.
De verbis bñi Iohānis. Si dixerimus quod peccatū nō habem? nos ipsos seducimus: veritas in nobis non est. xxix.
De verbis eiusdē. Charissimi nolite omni spūi credere etc. Cū cōfutatione manicheorū. xxx.
De verbis eiusdē. Dis spūs qui cōstet iesum xpm in carne venisse: ex deo est. xxxi.
De verbis apostoli. Et de dormientibus non p̄stitemur sicut et ceteri etc. xxxii.
De celebratione dñi fratrum defunctorum et resurrectione mortuorū. xxxiii.
De verbis apli. Omēs nos manifestari oportet aī tribunal xpi etc. xxxiiii.
De eiusdē verbis eiusdē. xxxv.

Finis.